

...a ...

5

...

...

...

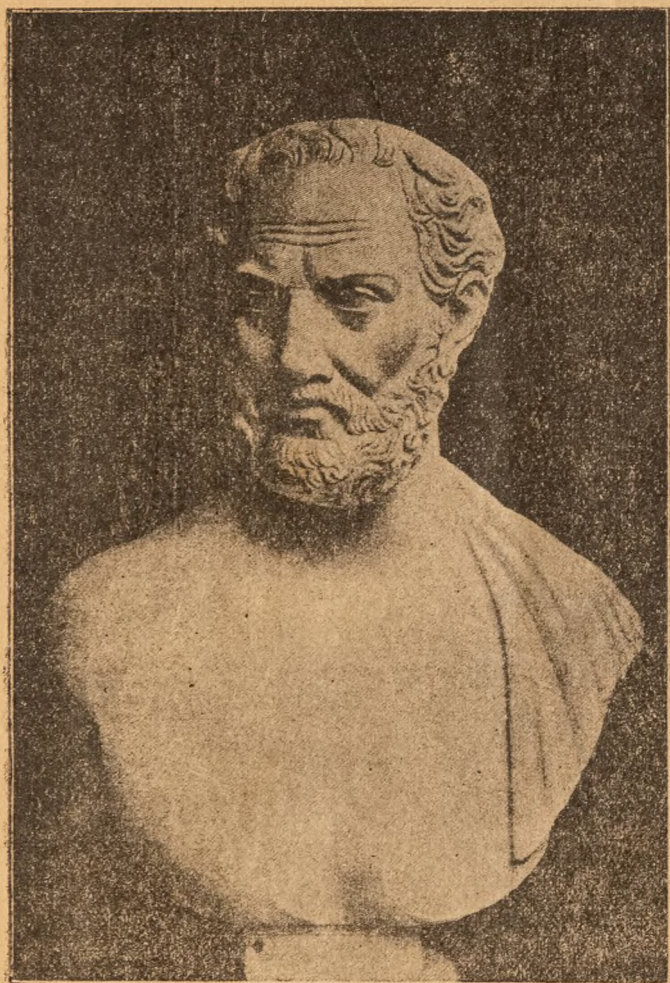
...
AINH
OYE 21
+
...

1919

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

[Handwritten signature in purple ink]

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

GOA
LIBRARY

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Α. ΦΑΝΕΡΑΙ ΑΙΤΙΑΙ ΤΟΥ

ΠΟΛΕΜΟΥ

(Κεφάλαιον 24—55).

1. Ὁ ἔνεκα τῆς Ἐπικυραίων καὶ Κορινθίων.

(Κεφάλαιον 24—55).

I. Μέχρι τῆς ἀποστολῆς πρέσβεων εἰς Ἀθήνας.

(Κεφάλαιον 24—31)

24. Ἐπιδάμνος ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος. ταύτην ἀπώκισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστῆς δ' ἐγένετο Φαλῖος Ἐρατοκλείδου, Κορίνθιος γένος, τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθεῖς. ξυνώκισαν δὲ καὶ Κορινθίων τινὲς καὶ τοῦ ἄλλου Δωρικοῦ γένους. προσελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ τῶν Ἐπιδάμνιων πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος.

Στασιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλά, ὥς λέγεται, ἀπὸ πολέμου τινὸς τῶν προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς ἐστερήθησαν. τὰ δὲ τελευταῖα πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατοὺς, οἱ δὲ ἐπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλήζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν εἰς τὴν Κέρκυραν πρέσβεις ὥς μητρόπολιν οὕσαν δεόμενοι μὴ σφᾶς

περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τοὺς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι
 7 σφίσι καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. ταῦτα δὲ ἐκέ-
 ται καθεζόμενοι ἐς τὸ Ἑραιοον ἐδέοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι
 τὴν ἐκετεῖαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

25. Γνόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερ-
 κύρας τιμωρίαν οὔσαν ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο θέσθαι τὸ παρὸν
 καὶ πέμψαντες ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπήρουντο, εἰ παραδοῖεν
 Κορινθίοις τὴν πόλιν ὡς οἰκισταῖς καὶ τιμωρίαν τινὰ πει-
 ρῶντο ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀνείλε παραδοῦναι
 2 καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι. ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν
 Κόρινθον κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδωσαν τὴν ἀποικίαν, τὸν τε
 οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα καὶ τὸ χρη-
 στήριον δηλοῦντες, ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομέ-
 νους, ἀλλ' ἐπαμῦναι.

8 Κορινθιοὶ δὲ κατὰ τε τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν,
 νομίζοντες οὐχ ἡσσον ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυ-
 ραίων, ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρη-
 4 μέλουν ὄντες ἀποικοὶ· οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς
 διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ προκαταρ-
 χόμενοι τῶν ἱερῶν, ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, περιφρονοῦντες
 δὲ αὐτοὺς καὶ ἐν χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκείνον τὸν
 χρόνον ὁμοῖα τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις καὶ τῇ ἐς πόλε-
 μον παρασκευῇ δυνατώτεροι, ναυτικῷ δὲ καὶ πολὺ προέχειν
 ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοί-
 κησιν τῆς Κερκύρας κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς· (ἢ
 καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι·
 τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς, ὅτε ἦρχοντο
 πολεμεῖν).

26. Πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορινθιοὶ
 ἔπεμπον ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἄσμενοι τὴν ὠφελίαν, οἰκήτορά
 τε τὸν βουλόμενον ἰέναι κελεύοντες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ

Λευκαδίων καὶ ἐαυτῶν φρουρούς. ἐπορεύθησαν δὲ πεζῇ εἰς 2
Ἀπολλωνίαν, Κορινθίων οὖσαν ἀποικίαν, δέει τῶν Κερκυ-
ραίων, μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι.

Κερκυραῖοι δὲ ἐπειδὴ ᾔσθοντο τοὺς τε οἰκήτορας καὶ 3
φρουροὺς ἤκοντας εἰς τὴν Ἐπίδαμνον τὴν τε ἀποικίαν Κοριν-
θίοις δεδομένην, ἐχαλέπαινον καὶ πλεύσαντες εὐθὺς πέντε
καὶ εἴκοσι ναυσὶ καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ τοὺς τε φεύγοντας
ἐκέλευον κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτοὺς — ἦλθον γὰρ εἰς τὴν
Κέρκυραν οἱ τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδες τάφους τε ἐπιδει-
κνύντες καὶ ξυγγένειαν, ἣν προῖτχόμενοι ἐδέοντο σφᾶς
κατάγειν — τοὺς τε φρουροὺς, οὓς Κορίνθιοι ἔπεμψαν, καὶ
τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν.

Οἱ δὲ Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρα- 4
τεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ
τῶν φυγάδων ὡς κατάξοντες καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλα-
βόντες. προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν προεῖπον Ἐπιδαμνίων 5
τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπιέναι, εἰ δὲ μή,
ὡς πολεμίοις χρῆσεσθαι. ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο, οἱ μὲν Κερκυ-
ραῖοι — ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον — ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν.

27. Κορίνθιοι δ', ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἦλθον
ἄγγελοι, ὅτι πολιορκοῦνται, παρσκευάζοντο στρατιὰν καὶ
ἅμα ἀποικίαν εἰς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκλήρυσσον ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ
ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἵνα· εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα μὲν μὴ
ἐθέλοι ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντή-
κοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ
πλέοντες πολλοὶ καὶ οἱ τῆς γύριον καταβάλλοντες· ἐδεήθησαν 2
δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα
κωλύοιντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν· οἱ δὲ παρσκευάζοντο
αὐτοῖς ὁκτὼ ναυσὶ ξυμπλεῖν, καὶ Παλῆς Κεφαλληνῶν τέσ-
σαρσι. καὶ Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἱ παρέσχον πέντε,
Ἑρμιονῆς δὲ μίαν καὶ Τροιζήνιοι δύο, Λευκάδιοι δὲ δέκα

καὶ Ἀμπρακιῶται ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ἤτησαν καὶ Φλιασίους, Ἡλείους δὲ ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα καὶ τρισχίλιοι ὀπλῖται.

28. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευήν, ἐλθόντες ἐς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων πρέσβων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῃ φρουροὺς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν ὥς οὐ μετὸν αὐτοῖς Ἐπιδάμνου. εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν Πελοποννήσῃ παρὰ πόλεσιν, αἷς ἂν ἀμφοτέρωι συμβῶσιν· ὁποτέρων δ' ἂν δικασθῇ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν· ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς μαντεῖϊ ἐπιτρέψαι. πόλεμον δὲ οὐκ εἶων ποιεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθῆσθαι ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων, φίλους ποιεῖσθαι, οὓς οὐ βούλονται, ἐτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὧφελίας ἕνεκα.

4 Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἦν τάς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπαγάγῃσι, βουλευέσθαι· πρότερον δὲ οὐ καλῶς ἔχειν τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, ἦν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῃ ἀπαγάγῃσι, ποιήσιν ταῦτα· ἐτοῖμοι δὲ εἶναι καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι, ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται.

29. Κορίνθιοι δὲ οὐδὲν τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες καὶ οἱ ξύμμαχοι παρῆσαν, προπέμφσαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προερούντα Κερκυραίοις, ἄραντες ἐβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε δισχιλίους τε ὀπλῖταις ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπιδάμνον Κερκυραίοις ἐναντία πολεμήσοντες· ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἀριστεύς ὁ Πελλίχου καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους, τοῦ δὲ πεζοῦ Ἀρχέτιμός τε ὁ Εὐρυτίμου καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου.

Ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὗ 3
 τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρα-
 κικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προέπεμψαν αὐτοῖς
 ἐν ἀκατίῳ ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς ἅμα
 ἐπλήρουν ζεύξαντές τε τὰς παλαιάς, ὥστε πλοῖμους εἶναι,
 καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. ὥς δὲ ὁ κῆρύξ τε ἀπήγγει- 4
 λεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς
 ἐπεπλήρωντο οὔσαι ὀγδοήκοντα — τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπί-
 δαμνον ἐπολιόρκουν —, ἀνταναγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι
 ἐναυμάχησαν· καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι παρὰ πολὺ καὶ 5
 ναῦς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. τῇ δὲ αὐτῇ
 ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκοῦντας
 παραστήσασθαι ὁμολογίᾳ, ὥστε τοὺς μὲν ἐπὶ ἡλύδας ἀποδό-
 σθαι, Κορινθίους δὲ δῆσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ.

30. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στή-
 σαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ τῆς Κερκύρας ἀκρωτηρίῳ τοὺς μὲν
 ἄλλους, οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους, ἀπέκτειναν, Κορινθίους
 δὲ δῆσαντες εἶχον. ὕστερον δέ, ἐπειδὴ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ 2
 ξύμμαχοι ἡσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς
 θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ
 Κερκυραῖοι καὶ πλεύσαντες ἐς Λευκάδα, τὴν Κορινθίων ἀποι-
 κίαν, τῆς γῆς ἔτεμον καὶ Κυλλήνην, τὸ Ἠλείων ἐπίνειον,
 ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον Κορινθίοις.

Τοῦ τε χρόνου τὸ πλεῖστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐκρά- 3
 τουν τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἱεπι-
 πλέοντες ἔφθειρον, μέχρι οὗ Κορίνθιοι περιόντι τῷ θέρει πέμ-
 ψαντες ναῦς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν,
 ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ καὶ περὶ τὸ Χειμέριον τῆς
 Θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν
 ἄλλων πόλεων, ὅσαι σφίσι φίλαι ἦσαν. ἀντεστρατοπεδεύοντο 4
 δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ ναυσὶ τε καὶ πεζῷ.

ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἐκάτεροι.

31. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν ὕστερον οἱ Κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυραίους πόλεμον ἐναυπηγοῦντο καὶ παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἐκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης
2 Ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῷ πείθοντες. πυνθανόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ — ἦσαν γὰρ οὐδενὸς Ἑλλήνων ἐνσπονδοὶ οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων —
3 ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὥς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμάχους γενέσθαι καὶ ὠφελίαν τινὰ πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκεσθαι. οἱ δὲ Κορίνθιοι πυθόμενοι ταῦτα ἤλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρεσβευσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ Κερκυραίων ναυτικῷ τὸ Ἀττικὸν προσγενόμενον ἐμπόδιον γένηται θέσθαι τὸν πόλεμον, ἣ βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας ἐς ἀντιλογίαν ἤλθον. καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιαῦτα.

II. Δημηγορία τῶν Κερκυραίων πρέσβεων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφάλαιον 32—36)

32. «Δίκαιον, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς μήτε εὐεργεσίας μεγάλης μήτε ξυμμαχίας προουφειλομένης ἤκοντας παρὰ τοὺς πέλας ἐπικουρίας, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δεησομένους ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν ὥς καὶ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ μή, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια, ἔπειτα δὲ ὥς καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν· εἰ δὲ τούτων μηδὲν σαφὲς καταστήσουσι, μὴ ὀργίζε-
2 σθαι, ἣν ἀτυχῶσι. Κερκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἐχυρὰ ὑμῖν παρέξεσθαι ἀπέστειλαν ἡμᾶς.

» Τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα πρὸς τε ὑμᾶς ἐς τὴν
 χρεῖαν ἡμῖν ἄλογον καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι
 ἀξύμφορον. ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενός πω ἐν τῷ πρὸ τοῦ 4
 ἐκούσιοι γενόμενοι νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἤκομεν, καὶ
 ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἐρήμοι δι' αὐτὸ
 καθέσταμεν. καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον
 σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ τῇ τοῦ πέλας
 γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινομένη.

» Τὴν μὲν οὖν γενομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ κατὰ μόνους 5
 ἀπεωσάμεθα Κορινθίους· ἐπειδὴ δὲ μεῖζονι παρασκευῇ ἀπὸ
 Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐφ' ἡμᾶς ὤρμην-
 ται καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι ὀρώμεν ὄντες τῇ οἰκειᾳ μόνον δυνά-
 μει περιγενέσθαι καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος, εἰ ἐσόμεθα
 ὑπ' αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας
 δεῖσθαι, καὶ ξυγγνώμῃ, εἰ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον
 ἁμαρτία τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ ἐναντία τολμῶμεν.

33. » Γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις καλὴ ἡ ξυντυχία
 κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας, πρῶτον μὲν ὅτι ἀδικου-
 μένοις καὶ οὐχ ἑτέροις βλάπτουσι τὴν ἐπικουρίαν ποιή-
 σεσθε· ἔπειτα περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι
 ὥς ἂν μάλιστα μετ' ἀειμνήστου μαρτυρίου τὴν χάριν κατα-
 θήσεσθε· ναυτικόν τε κερτήμεθα πλήν τοῦ παρ' ὑμῖν πλεῖ-
 στον. καὶ σκέψασθε, τίς εὐπραξία σπανιωτέρα ἢ τίς τοῖς 2
 πολεμίοις λυπηροτέρα, εἰ, ἣν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρη-
 μάτων καὶ χάριτος ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι,
 αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγγελτος, ἄνευ κινδύνων καὶ δαπάνης
 διδοῦσα ἑαυτὴν καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς
 ἀρετήν, οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε, χάριν, ὑμῖν δ' αὐτοῖς ἰσχύν· ἃ ἐν
 τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα πάντα ξυνέβη, καὶ ὀλίγοι
 ξυμμαχίας δεόμενοι οἷς ἐπικαλοῦνται ἀσφάλειαν καὶ κόσμον
 οὐχ ἥσσον διδόντες ἢ ληψόμενοι παραγίγνονται.

3 » Τὸν δὲ πόλεμον, δι' ὃνπερ χρήσιμοι ἂν εἴμεν, εἴ τις ὁμῶν μὴ οἶεται ἔσσεσθαι, γνώμης ἀμαρτάνει καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς Λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ πολεμῆσειοντας καὶ τοὺς Κορινθίους, δυναμένους παρ' αὐτοῖς καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας, προκκταλαμβάνοντας ἡμᾶς νῦν ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθῃ κατ' αὐτοὺς μετ' ἀλλήλων στῶμεν μηδὲ δυοῖν φθάσαι ἀμάρτωσιν, ἢ
4 κακῶσαι ἡμᾶς ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. ἡμέτερον δ' αὖ ἔργον προτερῆσαι, τῶν μὲν διδόντων, ὁμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντεπιβουλεύειν.

34. » Ἦν δὲ λέγῳσιν, ὥς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθόντων, ὥς πᾶσα ἀποικία εὖ μὲν πᾶσχουσα τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ ἀλλοτριούται· οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὁμοῖοι τοῖς λειπο-
2 μένοις εἶναι ἐκπέμπονται. ὥς δὲ ἡδέικουν, σαφές ἐστι. προκληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν πολέμῳ μᾶλλον
3 ἢ τῷ ἴσῳ ἐβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον, ὃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρῶσιν, ὥστε ἀπάτῃ τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑπουργεῖν. ὃ γὰρ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων ἀσφαλέστατος ἂν διατελοίῃ.

35. » Λύσατε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς δεχόμενοι ἡμᾶς μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους. εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς, τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ,
3 ἐξεῖναι, παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται, ἐλθεῖν. καὶ δεινόν, εἰ τοῖσδε μὲν ἀπὸ τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος καὶ οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων, ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε ξυμμαχίας εἵρξουσι καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν ποθεν

ὠφελίας, εἴτα ἐν ἀδικήματι θήσονται πεισθέντων ὑμῶν ἀδεόμεθα.

»Πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτία ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς ἔξομεν· 4 ἡμᾶς μὲν γὰρ κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας ἀπώσσεσθε, τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἐχθρῶν ὄντων καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε· ἦν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἢ κἀκείνων κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ' ὅτι ἂν πεισθῇτε, ὠφελίαν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους βοηθεῖν.

»Πολλὰ δέ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπαίπομεν, τὰ συμφέροντα 5 ἀποδείκνυμεν, καὶ μέγιστον, ὅτι οἱ τε αὐτοὶ πολέμιοι ἡμῖν ἦσαν—ὅπερ σαφεστάτη πίστις—, καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι. καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἡπειρώτιδος τῆς συμμαχίας διδομένης οὐχ ὁμοία ἢ ἀλλοτριώσις· ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον ἔαν κεκτῆσθαι ναῦς, εἰ δὲ μὴ, ὅστις ἐχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν.

36. »Καὶ ὅτω τάδε συμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δέ, μὴ δι' αὐτὰ πειθόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ, γινώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ ἰσχὺν ἔχον τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον, τὸ δὲ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου ἀσθενὲς ὄν πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον, καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκύρας νῦν τὸ πλεόν ἢ καὶ τῶν Ἀθηνῶν βουλευόμενος, καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον τὸ αὐτίκα περισκοπῶν ἐνδοιάζῃ χωρίον προσλαβεῖν, ὃ μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκείουται τε καὶ πολεμοῦται. τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς 2 παράπλου κεῖται, ὥστε μήτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν εἶσαι Πελοποννησίους ἐπελθεῖν τό τε ἐνθένδε πρὸς τὰ καὶ παραπέμψαι, καὶ ἐς τὰλλα συμφορώτατόν ἐστι.

- 3 »Βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ, τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ' ἕκαστον, τῷ δ' ἂν μὴ προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε· τρία μὲν τὰ λόγου ἄξια τοῖς Ἑλλήσι ναυτικά, τὸ παρ' ὑμῖν καὶ τὸ ἡμέτερον καὶ τὸ Κορινθίων· τούτων δ' εἰ περιόψεσθε τὰ δύο ἐς ταῦτόν ἐλθεῖν καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήψονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε· δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς ἔξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσὶ ταῖς ἡμετέραις ἀγωνίζεσθαι».

*III. Δημηγορία τῶν Κορινθίων πρέσβεων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.*

(Κεφάλαιον 37—43)

37. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε·

- «Ἀναγκαῖον Κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὥς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἵεναι, ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῇτε καὶ τὴν τῶνδε χρεῖαν μὴ ἀλογίστως ἀπώσῃσθε.
- 2 »Φασὶ δὲ ξυμμαχίαν διὰ τὸ σῶφρον οὐδενός πω δέξασθαι· τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ οὐκ ἀρετῇ ἐπετῆδευσαν ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τὰδικήματα ἔχειν οὐδὲ μάρτυρα
- 3 παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι. καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα αὐτάρκη θέσιν κειμένη παρέχει αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσί τινα μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνθήκας γίνεσθαι διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας ἐκπλέοντας μάλιστα τοὺς ἄλλους ἀνάγκη καταίρον-
- 4 τας δέχεσθαι. κἂν τούτῳ τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικήσωσιν ἐτέροις, προβέβληνται, ἀλλ' ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι, καὶ ὅπως, ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι, βιάζωνται,

οὗ δ' ἂν λάθωσι, πλέον ἔχωσιν, ἣν δέ ποῦ τι προσλάβωσιν, ἀναισχυντῶσι. καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες, ὥσπερ φασίν, ἀγαθοί, 5
 ὅσῳ ἀληπτότεροι ἦσαν τοῖς πέλας, τόσῳ δὲ φανερωτέραν
 ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια
 δεικνύναι.

38. » Ἄλλ' οὕτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὕτε ἐς ἡμᾶς τοιοῦτοι εἰσίν, ἄποικοι δὲ ὄντες ἀφεστᾶσί τε διὰ παντός καὶ νῦν πολεμοῦσι λέγοντες, ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν ἐκπεμ-
 φθεῖεν. ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φαμεν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρί- 2
 ζεσθαι κατοικίῃσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ
 εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, 3
 καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα· καὶ δῆλον, ὅτι, εἰ 4
 τοῖς πλέοσιν ἀρέσκοντές ἐσμεν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ ὀρθῶς
 ἀπαρέσκοιμεν οὐδ' ἐπεστρατεύομεν ἐκπρεπῶς μὴ καὶ δια-
 φερόντως τι ἀδικούμενοι. καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, 5
 τοιοῦδε μὲν εἶξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιά-
 σασθαι τὴν τούτων μετριότητα· ὕβρει δὲ καὶ ἐξουσίᾳ πλού- 6
 του πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήκασιν καὶ Ἐπίδαμνον
 ἡμετέραν οὖσαν κακουμένην μὲν οὐ προσεποιοῦντο, ἐλθόντων
 δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ ἐλόντες βίᾳ ἔχουσι.

39. » Καὶ φασὶ δὴ δίκη πρότερον ἐθελῆσαι κρίνεσθαι· ἦν γε οὗ τὸν προύχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλούμε-
 νον λέγειν τι δοκεῖν δεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τὰ τε ἔργα ὁμοίως
 καὶ τοὺς λόγους, πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάντα. οὗτοι 2
 δ' οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγήσαντο
 ἡμᾶς οὐ περιόψεσθαι, τότε καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης
 παρέσχοντο· καὶ δεῦρο ἤκουσιν οὐ τᾷκει μόνον αὐτοὶ ἁμαρ-
 τόντες, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιοῦντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ
 ξυναδικεῖν καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν δέχεσθαι σφᾶς· οὗς 3
 χρῆν, ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσιέναι καὶ μὴ ἐν ᾧ
 ἡμεῖς μὲν ἡδίκημεθα, οὗτοι δὲ κινδυνεύουσι, μὴ δ' ἐν ᾧ ὑμεῖς, 4

τῆς τε δυνάμεως αὐτῶν τότε οὐ μεταλαμβάνοντες, τῆς ὠφελείας νῦν μεταδώσατε καί, τῶν ἀμαρτημάτων ἀπογενόμενοι, τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἔσον ἔχετε, πάλαι δὲ κοινώσαντας τὴν δύναμιν κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν.

40. » Ὡς μὲν οὖν αὐτοὶ τε μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων ἐρχόμεθα καὶ οἷδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ δεδῆλωται. 2 ὥς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρή. εἰ γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς ἐξεῖναι, παρ' ὁποτέρους τις τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται, ἔλθειν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέρων ἰοῦσιν ἢ ξυνθήκῃ ἐστίν, ἀλλ' ὅστις, μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν, ἀσφαλείας δεῖται καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις (οὐ δεξομένοις, εἰ σωφρονοῦσι), πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιή- 3 σει· ὃ νῦν ὑμεῖς, μὴ πειθόμενοι ἡμῖν, πάθοιτε ἂν. οὐ γὰρ τοῖσδε μόνον ἐπικούροι ἂν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντὶ ἐνσπόνδων πολέμιοι. ἀνάγκη γάρ, εἰ ἔτε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους.

4 » Καίτοι δίκαιοι γ' ἐστὲ μάλιστα μὲν ἐκποδῶν στήναι ἀμφοτέροις, εἰ δὲ μὴ, τούναντίον ἐπὶ τούτους μεθ' ἡμῶν ἵεναι — Κορινθίοις μὲν γε ἐνσπονδοὶ ἐστε, Κερκυραίοις δὲ οὐδὲ δι' ἀνοκωχῆς πώποτ' ἐγένεσθε —, καὶ τὸν νόμον μὴ 5 καθιστάναι, ὥστε τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς Σαμίων ἀποστάντων ψῆφον προσεθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χρή αὐτοῖς ἀμύνειν, φανερώς δὲ ἀντείπομεν τοὺς προσή- 6 κοντας συμμαχοὺς αὐτόν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι τιμωρήσετε, φανέεται καὶ ἃ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρότεσι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσετε.

41. » Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν, ἱκανὰ κατὰ τοὺς Ἑλλήνων νόμους, παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, ἣν οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπτειν, οὐδ'

αὐ φίλοι, ὥστ' ἐπιχρῆσθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι
 φαρμέν χρῆναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς 2
 τὸν Αἰγινητῶν ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ πόλεμον παρὰ Κορινθίων
 εἴκοσι ναῦς ἐλάβετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σα-
 μίους, τὸ δι' ἡμᾶς Πελοποννησίους αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι,
 παρέσχεν ὑμῖν Αἰγινητῶν μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλα-
 σιν, καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο, οἷς μάλιστα ἄνθρωποι
 ἐπ' ἐχθροὺς τοὺς σφετέρους ἰόντες τῶν πάντων ἀπερίοπτοί
 εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν· φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, 3
 ἣν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἦ, πολέμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἣν
 καὶ τύχη φίλος ὢν· ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα χειρόν τίθενται φιλο-
 νικίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα.

42. » Ὡν ἐνθυμηθέντες καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυ-
 τέρου αὐτὰ μαθὼν ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι καὶ
 μὴ νομίση δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ξύμφορα δέ, εἰ πολε-
 μήσει, ἄλλα εἶναι. τό τε γὰρ ξυμφέρον, ἐν ᾧ ἂν τις ἐλάχι- 2
 στα ἁμαρτάνῃ, μάλιστα ἐπεται, καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου,
 ᾧ φοβοῦντες ὑμᾶς Κερκυραῖοι κελεύουσιν ἀδικεῖν, ἐν ἀφανεῖ
 ἔταιρει καίται, καὶ οὐκ ἄξιον ἐπαρθέντας αὐτῷ φανεράν ἐχθραν
 ἤδη καὶ οὐ μέλλουσιν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι, τῆς δὲ
 ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποψίας σῶφρον ὑφε-
 λεῖν μᾶλλον· ἢ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν 3
 ἐλάσσων ἢ δύναται μείζον ἐγκλημα λῦσαι. μὴ δ' ὅτι ναυτι- 4
 κοῦ συμμαχίαν μεγάλῃν διδόσῃ, τοῦτω ἐφέλκεσθε· τὸ γὰρ
 μὴ ἀδικεῖν τοῦ ὁμοίου ἐχυρωτέρα δύναμις ἢ τῷ αὐτίκα
 φανερωῖ ἐπαρθέντας διὰ κινδύνων τὸ πλέον ἔχειν.

43. » Ἡμεῖς δὲ περιπεπιωκότες οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι
 αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς σφετέρους συμμαχοὺς αὐτόν τινα κο-
 λάζειν, νῦν παρ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιούμεν κομίζεσθαι καὶ μὴ
 τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. τὸ 2
 δ' ἴσον ἀνταποδοτε γνόντες τοῦτον ἐκείνον εἶναι τὸν καιρὸν,

ἐν ᾧ ὁ τε ὑπουργῶν φίλος μάλιστα καὶ ὁ ἀντιστάς ἐχθρός.
 3 καὶ Κερκυραίους τοῦσδε μήτε ξυμμάχους δέχεσθε βία ἡμῶν
 4 μήτε ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικοῦσι. καὶ τάδε ποιούντες τὰ προσή-
 κοντά τε δράσετε καὶ τὰ ἄριστα βουλευέσεσθε ὑμῖν αὐτοῖς».

IV. Τὰ περαιτέρω συμβάντα.

(Κεφάλαιον 44—55)

44. Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

Ἀθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων γενομένης καὶ δις
 ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἦσσαν τῶν Κορινθίων ἀπε-
 δέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέγνωσαν Κερ-
 κυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς
 ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον
 σφίσιν οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἱ πρὸς
 Πελοποννησίους σπονδαί), ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο τῇ ἀλλή-
 λων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἦῃ ἢ Ἀθήνας ἢ τοὺς
 2 τούτων ξυμμάχους. ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους πόλε-
 μος καὶ ὥς ἔσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ
 προσέσθαι Κορινθίοις ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον, ξυγκρούειν
 δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις οὖσιν, ἦν
 τι δέῃ, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν ἐς
 3 πόλεμον καθιστῶνται. ἅμα δὲ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας
 καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος ἐν παράπλῃ κείσθαι.

45. Τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους
 προσεδέξαντο καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων οὐ πολὺ ὥστε-
 2 ρον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθοῦς· ἐστρατήγει δὲ
 αὐτῶν Λακεδαιμόνιος τε ὁ Κίμωνος καὶ Διότιμος ὁ Στρομ-
 3 δίχου καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ
 ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλ-
 4 λωσιν ἀποβαίνειν ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων· οὕτω δὲ κω-

λύειν κατὰ δύναμιν. προεῖπον δὲ ταῦτα τοῦ μὴ λύειν ἕνεκα τὰς σπονδάς. αἱ μὲν δὴ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Κέρκυραν.

46. Οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκευάστο, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυαὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν. ἦσαν δὲ Ἑλλείων μὲν δέκα, Μεγαρέων δὲ δώδεκα καὶ Λευκαδίων δέκα, Ἀμπρακιωτῶν δὲ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ Ἀνακτορίων μία, αὐτῶν δὲ Κορινθίων ἐνενήκοντα· στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν 2 μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εὐθυκλέους πέμπτος αὐτός. ἐπειδὴ δὲ προσέμειξαν τῇ κατὰ 3 Κέρκυραν ἡπείρῳ ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὁρμίζονται ἐς Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς. ἔστι δὲ λιμὴν, καὶ πόλις 4 ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης ἐν τῇ Ἑλαιάτιδι τῆς Θεσπρωτίδος, Ἐφύρη. ἐξίησι δὲ παρ' αὐτὴν Ἀχερουσία λίμνη ἐς θάλασσαν· διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐσβάλλει ἐς αὐτήν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει· ῥεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμὸς ὀρίζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην, ὧν ἐντὸς ἡ ἄκρα ἀνέχει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν 5 οὖν Κορίνθιοι τῆς ἡπείρου ἐνταῦθα ὁρμίζονται τε καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο.

47. Οἱ δὲ Κερκυραῖοι, ὡς ἤοθοντο αὐτοὺς προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἤρχε Μικιάδης καὶ Αἰσιμίδης καὶ Εὐρύδατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων, αἱ καλοῦνται Σύβοτα· καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρῆσαν. ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμμῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν καὶ 2 Ζακυνθίων χίλιοι ὀπλῖται βεβοηθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς 3 Κορινθίοις ἐν τῇ ἡπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες· οἱ γὰρ ταύτῃ ἡπειρῶται αἰεὶ ποτε αὐτοῖς φίλοι εἰσίν.

48. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκευάστο τοῖς Κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀπὸ τοῦ Χειμερίου νυκτὸς καὶ ἅμα ἕξ πλέοντες καθορῶσι τὰς τῶν Κερ- 2 κυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεούσας. ὡς δὲ 3

κατείδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας Κερκυραίων αἱ Ἀττικάι νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπεΐχον τρία τέλη ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὧν ἦρχε τῶν τριῶν στρατηγῶν ἐκάστου εἰς. οὕτω μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο.

4 Κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ Μεγαρίδες νῆες εἶχον καὶ αἱ Ἀμπρακιώτιδες, κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὥς ἕκαστοι, εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορίνθιοι ταῖς ἄριστα τῶν νεῶν πλεούσαις κατὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν Κερκυραίων εἶχον.

49. Εὐμμείξαντες δέ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέροις ἦρθη, ἐναυμάχουν πολλοὺς μὲν ὀπλίτας ἔχοντες ἀμφοτέροι ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς, 2 τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερά, τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως, πεζομαχία δὲ 3 τὸ πλεόν προσφερῆς οὖσα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλοιεν ἀλλήλοις, οὐ ῥαδίως ἀπελύοντο ὑπὸ τε πλῆθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν καὶ μᾶλλον τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὀπλίταις ἐς τὴν νίκην, οἳ καταστάντες ἐμάχοντο ἡσυχάζουσῶν τῶν νεῶν· διέκπλοι δὲ οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ῥώμῃ τὸ πλεόν ἐναυμάχουν ἢ ἐπιστήμῃ.

4 Πανταχῇ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος καὶ ταραχώδης ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ἣ αἱ Ἀττικάι νῆες παραγιγνόμεναι τοῖς Κερκυραίοις, εἴ πῃ πιέζοιντο, φόβον μὲν παρῆχον τοῖς ἐναντίοις, μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν πρόρρησιν 5 τῶν Ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων ἐπόνει. οἱ γὰρ Κερκυραῖοι εἵκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεψάμενοι καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἡπειρον μέχρι τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν καὶ ἐπεκθάντες ἐνέπρησάν τε τὰς 6 σκηναῖς ἐρήμους καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταύτῃ μὲν οὖν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσώωντό τε καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπεκράτουν· ἡ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ Κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ,

πολὺ ἐνίκων, τοῖς Κερκυραίοις τῶν εἴκοσι νεῶν ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὀρώντες τοὺς Κερκυραίους πιεζομένους 7 μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί· ἐπεὶ δὲ ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς καὶ ἐνέκειντο οἱ Κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἶχετο ἤδη καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσεν ἐς τοῦτο ἀνάγκης, ὥστε ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους.

50. Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης οἱ Κορίνθιοι τὰ σκάφη μὲν οὐχ εἰλκον ἀναδύμενοι τῶν νεῶν, ἃς καταδύσειαν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν, τοὺς τε αὐτῶν φίλους, οὐκ αἰσθόμενοι ὅτι ἦσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα, ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ νεῶν 8 οὐσῶν ἀμφοτέρων καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμειξαν ἀλλήλοις, οὐ ῥαδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο, ὅποιοι ἐκράτουν ἢ ἐκρατοῦντο· ναυμαχία γὰρ αὕτη Ἕλλησι πρὸς Ἕλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται.

Ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι ἐς 9 τὴν γῆν, πρὸς τὰ νηυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν, ὥστε προσκομίσαι πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει· ἔστι δὲ τὰ Σύβοτα τῆς Θεσπρωτίδος λιμὴν ἐρῆμος. τοῦτο δὲ ποιήσαντες αὐθις ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς Κερκυραίοις. οἱ δὲ ταῖς πλοῦμοις, καὶ ὅσαι ἦσαν 4 λοιπαί, μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν καὶ αὐτοὶ ἀντεπέπλεον δεισάντες, μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. ἤδη δὲ ἦν 5 ὁψὲ καὶ ἐπεπαιάνιστο αὐτοῖς ὥς ἐς ἐπίπλουν, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἐξαπίνης πρύμναν ἐκρούοντο κατιδόντες εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων προσπλεούσας, ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοὺς ἐξέ-

πεμφαν οἱ Ἀθηναῖοι δεῖσαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι καὶ αἱ σφέτεροι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὧσι.

51. Ταύτας οὖν προῖδόντες οἱ Κορίνθιοι καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' Ἀθηνῶν εἶναι, οὐχ ὅσας ἐώρων, ἀλλὰ πλείους, ὑπανέ-
2 χώρουν. τοῖς δὲ Κερκυραίοις — ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς — οὐχ ἐώρωντο καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρύμναν κρουομένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον, ὅτι νῆες ἐκεῖ-
3 ναι ἐπιπλέουσι. τότε δὲ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν — ξυνεσκόταζε γὰρ ἤδη —, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἀποτραπόμενοι τὴν διάλυσιν
4 ἐποίησαντο. οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς δὲ Κερκυραίοις στρατοπε-
5 δευομένοις ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ αἱ εἰκοσι νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθη-
νῶν αὐται, ὧν ἤρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου καὶ Ἀνδοκίδης ὁ Λεωγόρου, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖ-
6 σαι κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον οὐ πολλῷ ὕστερον ἢ ὥφθη-
σαν — οἱ δὲ Κερκυραῖοι, ἣν γὰρ νύξ, ἐφοβήθησαν, μὴ πολέ-
μιαὶ ὦσιν· ἔπειτα δὲ ἔγνωσαν — καὶ ὤρμισαντο.

52. Τῇ δ' ὕστερα ἡ ἀναγαγόμενα αἷ τε Ἀττικά καὶ τριά-
κοντα νῆες καὶ τῶν Κερκυραίων ὅσαι πλοῖοι ἦσαν ἐπέ-
πλευσαν ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι
2 ὤρμουν, βουλόμενοι εἰδέναι, εἰ ναυμαχήσουσιν. οἱ δὲ τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραταξάμενοι μετεώρους
3 ἡσύχαζον, ναυμαχίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἐκόντες, ὁρῶν-
τες προσγεγεννημένας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀκραιφνεῖς καὶ σφίσι πολλὰ τὰ ἄπορα ξυμβεδηκότα, αἰχμαλώτων τε
περὶ φυλακῆς, οὓς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ
4 οὐσαν τῶν νεῶν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ· τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλ-
λον δισκόπουν, ὅπῃ κομισθήσονται, δεδιότες, μὴ οἱ Ἀθη-
ναῖοι νομίσαντες λελύσθαι τὰς σπονδὰς, διότι ἐς χεῖρας ἤλθον,
5 οὐκ ἐῷσι σφᾶς ἀποπλεῖν.

53. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ἄνδρας ἐς κελύτιον ἐσβιβάσαντας

ἄναυ κηρυκείου προσπέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πείραν ποιή-
 σασθαι. πέμψαντές τε ἔλεγον τοιάδε· «Ἀδικεῖτε, ὦ ἄνδρες 2
 Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες· ἡμῖν γὰρ
 πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένοις ἐμποδῶν ἵστασθε
 ὅπλα ἀνταιρόμενοι. εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς
 ἐπὶ Κέρκυραν ἢ ἄλλοσε, εἴ ποι βουλόμεθα, πλεῖν καὶ τὰς
 σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τούσδε λαβόντες πρῶτον χρήσασθε ὡς
 πολεμίους». οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ 3
 μὲν στρατόπεδον, ὅσον ἐπήκουσεν, ἀνεβόησεν εὐθὺς λαθεῖν
 τε αὐτοὺς καὶ ἀποκτεῖναι, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοιάδε ἀπεκρίναντο·
 «Οὔτε ἄρχομεν πολέμου, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς 4
 σπονδὰς λύομεν, Κερκυραίοις δὲ τοῖσδε ξυμμάχοις οὔσι βο-
 ῥοὶ ἦλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποι βούλεσθε πλεῖν, οὐ κω-
 λύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλευσεῖσθε ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι
 χωρίων, οὐ περιοφόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν».

54. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων οἱ μὲν Κο-
 ρίνθιοι τὸν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο καὶ τρο-
 παῖον ἔστησαν ἐν ταῖς ἐν τῇ ἡπείρῳ Συβότοις· οἱ δὲ Κερκυ-
 ραῖοι τὰ τε ναυάγια καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς
 ἐξενεχθέντα ὑπὸ τοῦ ῥοῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς
 νυκτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῇ, καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν
 ἐν ταῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νενικηκότες.

Γνώμη δὲ ἐκότεροι τοιᾶδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο· Κο- 2
 ρίνθιοι μὲν κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτός, ὥστε
 καὶ ναυάγια πλεῖστα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄν-
 δρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων ναῦς τε
 καταδύσαντες περὶ ἐβδομήκοντα ἔστησαν τροπαῖον· Κερκυ-
 ραῖοι δὲ τριάκοντά ναῦς μάλιστα διαφθείραντες καί, ἐπειδὴ
 Ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια
 καὶ νεκρούς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρουό-
 μενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς

καί, ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἀντεπέπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικᾶν ἤξιουν.

55. Οἱ δὲ Κορινθιοὶ ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου Ἀνακτόριον, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τῇ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἶλον ἀπάτῃ — ἣν δὲ κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἐκείνων — καὶ καταστήσαντες ἐναὐτῷ Κορινθίους αἰκήτορας ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· καὶ τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἳ ἦσαν δοῦλοι, ἀπέδοντο, πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δῆσαντες ἐφύλασσον καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὥπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσaiαν· ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει
2 αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. ἡ μὲν οὖν Κέρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῇ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι σφίσι ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουν.

2. Ἡ ἀποστασία ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς Ποτειδαίας καὶ ἡ ὑποστήριξις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων.

(Κεφάλαιον 56 - 66)

56. Μετὰ ταῦτα δ' εὐθὺς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι τοῖς
2 Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν γὰρ Κορινθίων πρᾶσσόντων, ὥπως τιμωρήσονται αὐτούς, ὑποτοπήσαντες τὴν ἐχθραν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι Ποτειδαίατας, οἳ οἰκοῦσιν ἐπὶ τῇ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, Κορινθίων ἀποίκους, ἑαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς, ἐκέλευον τὸ ἐς Παλλήνην τεῖχος καθελεῖν καὶ ὁμήρους δοῦναι, τοὺς τε ἐπιδημιουργοὺς ἐκπέμπειν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι, εὖς κατὰ

ἔτος ἕκαστον Κορίνθιοι ἔπεμπον, δέισαντες, μὴ ἀποστῶσιν ὑπὸ τε Περδίκκου πειθόμενοι καὶ Κορινθίων, τοὺς τε ἄλλους ἐπὶ Θράκης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους.

57. Ταῦτα δὲ πρὸς τοὺς Ποτειδαίτας οἱ Ἀθηναῖοι προ-
παρεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Κερκύρα ναυμαχίαν· οἱ ²
τε γὰρ Κορίνθιοι φανερώς ἤδη διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας τε
ὁ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεπολέμωτο ξύμμα-
χος πρότερον καὶ φίλος ὢν. ἐπολεμώθη δέ, ὅτι Φιλίππῳ, τῷ ³
ἑαυτοῦ ἀδελφῷ, καὶ Δέρδῳ κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιούμενοις
οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε ἔπρασεν ἔς ⁴
τε τὴν Λακεδαίμονα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς
πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο τῆς
Ποτειδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως· προσέφερε δὲ λόγους καὶ ⁵
τοῖς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ξυναποστήναι,
νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦτα ἔχοι ὅμορα ὄντα χωρία, ῥᾶον ἂν
τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιεῖσθαι.

Ὡν οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι καὶ βουλέμενοι προκαταλαμ- ⁶
βάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις — ἔτυχον γὰρ τριάκοντα
ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὀπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ
Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' ἄλλων τεσσάρων στρατη-
γούντος — ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν Ποτειδα-
ιῶν τε ὁμήρους λαβεῖν καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλη-
σίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀποστήσονται.

58. Ποτειδαῖται δὲ πέμψαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους
πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν περὶ νεωτερίζειν μηδέν,
ἐλθόντες δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κορινθίων, ὅπως
ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἣν δέη, ἐπειδὴ ἔκ τε Ἀθηναίων ἐκ
πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν γῦροντο ἐπιτήδειον, ἀλλ' αἱ νῆες
αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἔπλεον, καὶ τὰ τέλη
τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἣν ἐπὶ Ποτειδαίαν
ἔωπιν Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ τὴν

καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων κοινῇ ξυνομόσαντες.

- 2 Καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πόλεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐς Ὀλυνθονμίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι· τοῖς τε ἐκλιποῦσι τούτοις τῆς ἐχυτοῦ γῆς τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἄν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ᾗ. καὶ οἱ μὲν ἀνφικίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις καὶ ἐς πόλεμον πρερσκευάζοντο.

59. Αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Ποτειδαίαν καὶ
2 τᾶλλα ἀφεστηκότα. νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατον εἶναι πρὸς τε Περδίκκαν πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει καὶ τὰ ξυναφεστῶτα χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ἐξεπέμποντο, καὶ καταστάντες ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου καὶ τῶν Δέρδου ἀδελφῶν ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων.

60. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι τῆς Ποτειδαίας ἀφεστηκυίας καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὐσῶν δεδίο-
τες περὶ τῷ χωρίῳ καὶ οἰκείον τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι πέμ-
πουσιν ἐχυτῶν τε ἐθέλοντας καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων
μισθῷ πείσαντες ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὅπλι-
2 τας καὶ φιλοὺς τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς ὁ Ἀδαιμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἡκιστα οἱ πλεῖστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθέλονται ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς
3 Ποτειδαιάταις αἰεὶ ποτε ἐπιτήδειος. καὶ ἀφικνοῦνται τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θράκης ἢ Ποτειδαία ἀπέστη.

61. Ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθὺς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι, καὶ πέμπουσιν, ὥς ἦσθοντο καὶ τοὺς μετὰ Ἀριστέως ἐπιπαριόντας, διςχιλίους ἑαυτῶν ὀπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς πρὸς τὰ ἀφεστῶτα καὶ Καλλίαν τὸν

Καλλιάρχου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν· οἱ ἀφικόμενοι ἐς Μακεδονίαν πρῶτον καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους Θέρμην ἄρτι ἡρηκότας καὶ Πύδναν πολιορκούντας.

Προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρκησαν μὲν, ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὴν Περδίκκην, ὥς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ Ποτειδαία καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρεληλυθώς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς Μακεδονίας καὶ ἀφικόμενοι, περαιωθέντες ἐκείθεν, ἐπὶ Στρέψαν καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἐλόντες ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτειδαίαν τρισχιλίοις μὲν ὀπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἑξακοσίοις Μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου καὶ Παυσανίου· ἅμα δὲ νῆες παρέπλεον ἑβδομήκοντα. κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς Γίγωνον καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο.

62. Ποτειδαῖται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστεύς Πελοποννήσιοι προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐστρατοπεδεύοντο πρὸς Ὀλύμπου ἐν τῇ ἰσθμῷ καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐποίησαντο. στρατηγὸν μὲν τοῦ πεζοῦ παντὶς οἱ ξύμμαχοι ἡγήοντο Ἀριστεά, τῆς δὲ ἵππου Περδίκκην· ἀπέστη γὰρ εὐθὺς πάλιν τῶν Ἀθηναίων καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτειδαῖταις Ἰόλαον ἀνθ' αὐτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστεύς τὸ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντι ἐν τῇ ἰσθμῷ ἐπιτηρεῖν τοὺς Ἀθηναίους, ἣν ἐπίωσι, Χαλκιδέας δὲ καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν ἵππον ἐν Ὀλύμπῳ μένειν καί, ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι, κατὰ νότου βοηθοῦντας ἐν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολεμίους.

Καλλίας δ' αὖ, ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, καὶ οἱ ξυνάρχοντες τοὺς μὲν Μακεδόνας ἱππέας καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγους ἐπὶ Ὀλύμπου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴργωσι τοὺς ἐκεῖ.

θεν ἐπιβοηθεῖν, αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον ἐχώ-
 5 ρουν ἐπὶ τὴν Ποτειδαίαν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένοντο
 καὶ εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην,
 ἀντικαθίσταντο καὶ αὐτοί, καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ξυνέμισγον.
 6 καὶ αὐτὸ μὲν τὸ τοῦ Ἀριστεύς κέρας καὶ ὅσοι περὶ ἐκείνον
 ἦσαν Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες ἔτρεψαν τὸ καθ'
 ἑαυτοὺς καὶ ἐπέξῃλθον διώκοντες ἐπὶ πολὺ· τὸ δὲ ἄλλο στρα-
 τόπεδον τῶν τε Ποτειδαιατῶν καὶ τῶν Πελοποννησίων ἦσσαντο
 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν.

63. Ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεύς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς
 ὄρᾳ τὸ ἄλλο στράτευμα ἤσσημένον, ἠπόρησε μὲν, ὅποτέρωσθε
 διακινδυνεύσῃ χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλύμπου ἢ ἐς τὴν Ποτει-
 δαίαν· ἔδοξε δ' οὖν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ὡς ἐς ἐλάχι-
 στον χωρίον δρόμῳ βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτειδαίαν, καὶ παρῆλθε
 παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλε-
 πῶς, ὀλίγους μὲν τινὰς ἀποβαλὼν, τοὺς δὲ πλείους σώσας.
 2 Οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλύμπου τοῖς Ποτειδαιάταις βοηθοὶ —
 ἀπείχετο δὲ ἐξήκοντα μάλιστα σταδίων καὶ ἔστι καταφανές —,
 ὡς ἡ μάχη ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεῖα ἦρθη, βραχὺ μὲν τι προ-
 ῆλθον ὡς βοηθήσοντες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἱππῆς ἀντεπαρετά-
 ξαντο ὡς κωλύοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἡ νίκη τῶν Ἀθη-
 ναίων ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάσθη, πάλιν ἐπανεχώ-
 ρουν ἐς τὸ τεῖχος καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους·
 3 ἱππῆς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην τρο-
 πᾶϊον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι· καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους
 ἀπέδοσαν τοῖς Ποτειδαιάταις· ἀπέθανον δὲ Ποτειδαιατῶν μὲν
 καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων
 δὲ αὐτῶν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

64. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἀπο-
 τειχίσαντες ἐφρούρουν· τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην ἀτειχιστον ἦν·
 οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἓν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν καὶ

ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν δεδιότες, μὴ σφίσιν οἱ Ποτειδαῖται καὶ οἱ ξύμμαχοι γιγνομένοις δίχα ἐπιθῶνται. καὶ πυκνυνόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην 2 ἀτείχιστον οὖσαν χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν· ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος ὀρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτειδαίᾳ τὸν στρατόν, κατὰ βραχὺ προῖων καὶ κέρων ἅμα τὴν γῆν· ὥς δ' οὐδεὶς ἐπεξῆει ἐς 3 μάχην, ἀπετείχισε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος· καὶ οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτειδαία ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσαις.

65. Ἀριστεὺς δὲ ἀποτειχισθείσης αὐτῆς καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἦν μὴ τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο παρὰ λόγον γίγνηται, ξυνεβούλευε μὲν πλὴν πεντακοσίων ἄνεμον τηρήσασι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλεόν ὁ σῆτος ἀντίσχη, καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι· ὥς δ' οὐκ ἔπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἔξει ὥς ἄριστα, ἐκπλουν ποιεῖται λαθὼν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεῦσι τὰ 2 τε ἄλλα ξυνεπολέμει καὶ Σερμυλιῶν λοχήσας πρὸς τῇ πόλει πολλοὺς διέφθειρεν ἕς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασσε, ὅπη ὠφέλεια τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτειδαίας τὴν ἀποτεί- 3 χισιν Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοιωτικὴν ἐδήρου καὶ ἔστιν ἃ καὶ πολίσματα εἶλεν.

66. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὗται προσεγεγέννητο ἐς ἀλλήλους, τοῖς μὲν Κορινθίοις, ὅτι τὴν Ποτειδαίαν ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν, τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν καὶ ἐλθόντες

σφίσιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτειδαιατῶν. οὐ μέντοι ὃ γε πόλεμός πω ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνοκωχὴ ἦν· ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἔπραξαν.

Β. ΔΙΑΣΚΕΥΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ

(Κεφάλαιον 67 - 87)

1. Αἱ ἐνέργειαι τῶν Κορινθίων πρὸς σύγκλησιν
ἐν Σπάρτῃ ἐκκλησίας καὶ δημηγορία αὐτῶν.

(Κεφάλαιον 67 - 71)

67. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτειδαίας οὐχ ἡσύχαζον ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνόντων καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαιμόνα τοὺς συμμάχους καὶ κατεβόων ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων, ὅτι σπονδὰς τε λελυ-
2 κότες εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινῆται τε φανερώς μὲν οὐ πρεσβεύμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δέ, οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν ἐνήγον τὸν πόλεμον λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδὰς.

3 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προσπαρακαλέσαντες τῶν συμμάχων καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφη ἡδικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον
4 σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰωθότα λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι καὶ Μεγαρῆς δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλι-
στα δὲ λιμένων τε εἵργεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ καὶ
5 τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς παρὰ τὰς σπονδὰς. παρελθόντες δὲ

τελευταῖοι οἱ Κορίνθιοι καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξῦναι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπεῖπον τοιάδε·

68. «Τὸ πιστὸν ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους, ἐς τοὺς ἄλλους ἦν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθίᾳ δὲ πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε. πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν, ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθη-² ναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν. ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε, ὡς ἔνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι· καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμέν, τοὺς συμμαχοὺς τοῦςδε παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν ὑπὸ μὲν Ἀθη-² ναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι.

» Καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν τὴν Ἑλλάδα,³ διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδῶσι προσέδει· νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶτε, ταῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς ἡμετέροις συμμαχοῖς, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους, εἴ ποτε πολεμήσονται; οὐ γὰρ ἂν Κέρκυραν τε ὑπολαβόντες βίᾳ ἡμῶν εἶχον⁴ καὶ Ποτείδαιαν ἐπολιόρχουν· ὧν τὸ μὲν ἐπικαιρότατον χωρίον πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀποχρῆσθαι, ἢ δὲ ναυτικὸν ἂν μέγιστον παρέσχε Πελοποννησίους.

69. » Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἵτιοι, τό τε πρῶτον ἐάσαντες αὐτοὺς τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατῦναι καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ στήσαι τείχη ἐς τόδε ἀεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους ἤδη συμμαχοὺς· οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δὲ ἀληθέστερον⁵ ὁρᾷ, εἴπερ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα φέρεται.

2 »Μόλις δὲ νῦν γε ξυνήλθομεν καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς.
 χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ' ὃ τι
 ἀμυνόμεθα, οἷπερ δρῶντες, βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγνω-
 3 κότας ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ ἐπιστάμεθα,
 οἷα ἔδῃ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς
 πέλας. καὶ λανθάνειν μὲν οἰόμενοι διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν
 ἦσσαν θαρσοῦσι, γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν ἰσχυρῶς ἐγκρί-
 σονται.

4 »Ἦσυχάζετε γὰρ μόνοι Ἑλλήνων, ὧ Λακεδαιμόνιοι, οὐ
 τῇ δυνάμει τινά, ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι καὶ μόνοι
 οὐκ ἀρχομένην τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, διπλασιουμένην δὲ
 καταλύοντες. καίτοι ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα ὁ
 5 λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τόν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ
 περάτων γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα, ἢ
 τὰ παρ' ὑμῶν ἀξίως προαπαντῆσαι, καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους
 οὐχ ἐκᾶς, ὥσπερ ἐκαῖνον, ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας περιορᾶτε καὶ
 ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόν-
 τας καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι
 καταστῆναι, ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὐτῶν
 τὰ πλείω σφαλέντα καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ
 ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν
 τιμωρίᾳ περιγεγενημένους· ἐπεὶ αἶ γε ὑμέτεραι ἐλπίδες ἤδη
 6 τινὰς που καὶ ἀπαρσκεύους διὰ τὸ πιστεῦσαι ἐφθειραν καὶ
 μηδεὶς ὑμῶν ἐπ' ἐχθρᾷ τὸ πλεόν ἢ αἰτίᾳ νομίῃ ταῦτα λέγε-
 σθαι· αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἀμαρτανόντων, κατη-
 γορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

70. »Καὶ ἅμα, εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, ἀξιοὶ νομίζομεν
 εἶναι τοῖς πέλας φόγον ἐπενεγκεῖν, ἄλλως τε καὶ μεγάλων
 τῶν διαφερόντων καθεστώτων, περὶ ὧν οὐκ αἰσθανεσθαι ἡμῖν γε
 δοκεῖτε οὐδ' ἐκλογίσασθαι πώποτε, πρὸς οἷους ὑμῖν Ἀθηναίους
 ὄντας καὶ ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας ὁ ἀγὼν ἐσται.

»Οἱ μὲν γε νεωτεροποιοὶ καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς καὶ ἐπιτε- 2
λέσαι ἔργῳ, ὃ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σφῆλαι
καὶ ἐπιγνῶναι μὴδὲν καὶ ἔργῳ οὐδὲ τ' ἀνάγκαια ἐξικέσθαι.
αὐθις δὲ οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνῶ- 3
μην κινδυνευταὶ καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτε-
ρον τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πράξει τῆς τε γνώμης μὴδὲ τοῖς
βεβήτοις πιστεῦσαι τῶν τε δεινῶν μὴδέποτε οἶσθαι ἀπολυ-
θήσεσθαι. καὶ μὴν καὶ ἄσκητοι πρὸς ὑμᾶς μελλητὰς καὶ ἀπο- 4
δημνῶν πρὸς ἐνδημοτάτους· οἶονται γὰρ οἱ μὲν τῇ ἀπουσίᾳ
ἂν τι κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ τῷ ἐξελθεῖν καὶ τὰ ἐτοῖμα ἂν βλά-
ψαι. κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ πλεῖστον ἐξέρχονται καὶ 5
νικώμενοι ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν.

»Ἐπὶ δὲ τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πό- 6
λεως χρώνται, τῇ γνώμῃ δὲ οἰκισιότητι ἐς τὸ πράσσειν τι ὑπὲρ
αὐτῆς· καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐξέλθωσιν, οἰκεῖα στέ- 7
ρεσθαι ἡγοῦνται, ἃ δ' ἂν ἐπελθόντες κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς
τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες, ἣν δ' ἄρα του καὶ πείρα
σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν χρεῖαν· μόνοι
γὰρ ἔχουσί τε ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσιν, ἃ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ
τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσι. καὶ 8
ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος
μοχθοῦσι καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ
ἀεὶ κτᾶσθαι καὶ μῆτε ἐορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ
δέοντα πράξει συμφορὰν τε οὐχ ἡσσαν ἡσυχίαν ἀπράγμονα
ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον· ὥστε, εἴ τις αὐτοὺς ξυνηλὼν φαίη πε- 9
φυκέναι ἐπὶ ᾧ μῆτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν μῆτε τοὺς ἄλλους
ἀνθρώπους ἔαν, ὁρθῶς ἂν εἴποι.

71. »Ταύτης μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πόλεως,
ὧ Λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε καὶ οἶσθε τὴν ἡσυχίαν οὐ
τούτοις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλεῖστον ἀρκεῖν, οἳ ἂν τῇ μὲν
παρισκευῇ δίχαια πράσσωσι, τῇ δὲ γνώμῃ, ἣν ἀδικῶνται,

- δῆλοι ὥσι μὴ ἐπιτρέφοντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τε τοὺς
 ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι τὸ ἴσον νέμετε.
 2 μόλις δ' ἂν πόλει ὁμοίᾳ παροικοῦντες ἐτυχάνετε τούτου·
 νῦν δ', ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν, ἀρχαιοτρόπα ὑμῶν τὰ
 3 ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτοὺς ἐστίν. ἀνάγκη δὲ ὥσπερ τέχνης
 αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν· καὶ ἡσυχάζουσα μὲν πόλει τὰ
 ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἰέναι
 πολλῆς καὶ ἐπιτεχνήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων
 ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλεον ὑμῶν κεκαίνωται.
 4 »Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ὠρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής· νῦν δὲ
 τοῖς τε ἄλλοις καὶ Ποτειδαιάταις, ὥσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθή-
 σατε κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἵνα μὴ ἄνδρας
 τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε καὶ ἡμᾶς
 τοὺς ἄλλους ἀθυμίᾳ πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε.
 5 δρῶμεν δ' ἂν ἄδικον οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων οὔτε
 πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων· λύουσι γὰρ σπονδὰς οὐχ
 οἱ δι' ἐρημίαν ἄλλοις προσιόντες, ἀλλ' οἱ μὴ βοηθοῦντες οἷς
 ἂν ξυνομόσωσι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι μενοῦ-
 6 μεν· οὔτε γὰρ δοῖα ἂν ποιοῖμεν μεταβαλλόμενοι οὔτε ξυνηθε-
 7 στέρους ἂν ἄλλους εὔροιμεν. πρὸς τὰδε βουλευέσθε εὖ καὶ
 τὴν Πελοπόννησον πειράσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ
 πατέρες ὑμῖν παρέδωσαν».

2. Ἀπόφαισις τῶν Ἀθηναίων πρέσβεων καὶ δημηγορία αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης.

(Κεφάλαιον 72-78)

72. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. τῶν δὲ Ἀθηναίων
 ἔτυχε γὰρ πρεσβεῖα πρότερον ἐν τῇ Λακεδαιμόνι περὶ ἄλλων
 παροῦσα, ὥς ἦσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα ἐς

τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων περὶ μηδὲν ἀπολογησομένους, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλῶσαι δὲ περὶ τοῦ παντός, ὥς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ' ἐν πλείονι σκεπτέον. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι, ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις ὧν ἦδσαν καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν, νομίζοντες μᾶλλον ἢ αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελ-² θόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύει. οἱ δ' ἐκέλευόν τε ἐπιέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε·

73. « Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν αἰσθόμενοι δὲ καταδοὴν οὐκ ὀλίγην οὔσαν ἡμῶν παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες — οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν οὔτε τούτων οἱ λόγοι ἂν γίνονιντο —, ἀλλ' ὅπως μὴ ῥαδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι χειρόν βουλευέσησθε, καὶ ἅμα βουλόμεναι περὶ τοῦ παντός λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι, ὥς οὔτε ἀπεικόντως ἔχομεν, ἃ κεντήμεθα, ἢ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστίν.

» Καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον² λόγων μάρτυρες ἢ ὄφεις τῶν ἀκουσομένων; τὰ δὲ Μηδικὰ καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται ἀεὶ προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν, ἐπ' ὠφελίᾳ ἐκινδυνεύετο, ἥς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε, τοῦ δὲ λόγου μὴ παντός, εἴ τι ὠφελεῖ, στερισκώμεθα. ῥηθῇ-³ σεται δὲ οὐ παραιτήσεως μᾶλλον ἔνεκα ἢ μαρτυρίου καὶ δηλώσεως, πρὸς οἷαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις ὁ ἀγὼν καταστήσεται.

» Φαμὲν γὰρ Μαραθῶνι τε μόνοι προκινδυνεύσαι τῇ βαρ-⁴

βάρῃ καί, ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες κατὰ γῆν
 ἀμύνεσθαι, ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημε' ἐν Σαλαμῖνι ξυ-
 ναυμαχῆσαι, ὅπερ ἔσχε μὴ κατὰ πόλεις αὐτὸν ἐπιπλέοντα
 τὴν Πελοπόννησον πορθεῖν, ἀδυνάτων ἂν ὄντων πρὸς ναῦς
 5 πολλὰς ἀλλήλοισ ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς
 ἐποίησε· νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν ὥς οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίας
 οὔσης τῆς δυνάμεως κατὰ τάχος τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ
 ἀνεχώρησε.

74. »Τοιούτου μέντοι ξυμβάντος τούτου καὶ σαφῶς δηλω-
 θέντος, ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγέ-
 νετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ παρεσχόμεθα, ἀριθμόν
 τε νεῶν πλεῖστον καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον καὶ
 προθυμίαν ἀοκνοτάτην· ναῦς μὲν γε ἐς τὰς τετρακοσίας
 ὀλίγῃ ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν, Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα,
 ὃς αἰτιώτατος ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι ἐγένετο, ὅπερ σαφέ-
 στατα ἔσωσε τὰ πράγματα, καὶ αὐτοὶ διὰ τοῦτο δὴ μάλιστα
 2 ἐτιμήσατε ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων. προθυμίαν
 δὲ καὶ πολὺ τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἳ γε, ἐπειδὴ ἡμῖν
 κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐδοθήει, τῶν ἄλλων ἤδη μέχρι ἡμῶν δου-
 λεύόντων, ἠξιώσαμεν ἐκλιπόντες τὴν πόλιν καὶ τὰ οἰκεῖα
 διαφθεύραντες μὴδ' ὥς τὸ τῶν περιλοίπων ξυμμάχων κοινὸν
 προλιπεῖν μὴδὲ σκεδασθέντες ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ'
 ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς κινδυνεῦσαι καὶ μὴ ὀργισθῆναι, ὅτι
 ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε.

3 »Ὡστε φάμεν οὐχ ἥσσον αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς ἢ τυχεῖν
 τούτου. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων καὶ
 ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι, ἐπειδὴ ἐδείσατε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ
 οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν, ἐβοηθήσατε — ὅτε γοῦν ἡμεν ἔτι σῶοι,
 οὐ παρεγένεσθε —, ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τε τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὀρ-
 μώμενοι καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι οὔσης κινδυνεύον-
 4 τες ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ

προσεχωρήσαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ δέισαντες, ὥσπερ καὶ ἄλλοι, περὶ τῇ χώρᾳ, ἣ μὴ ἐτολμήσαμεν ὕστερον ἐσθῆναι ἐς τὰς ναῦς ὡς διεφθαρμένοι, οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει ὑμᾶς μὴ ἔχοντας ναῦς ἱκανὰς ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ προεχώρησε τὰ πράγματα, ἣ ἐδοῦλετο.

75. » Ἄρ' ἄξιοί ἐσμεν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυμίας ἔνεκα τῆς τότε καὶ γνώμης ξυνέσεως ἀρχῆς γε ἧς ἔχομεν τοῖς Ἑλλησι μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακεῖσθαι; καὶ γὰρ ² αὐτὴν τήνδ' ἐλάβομεν οὐ βιασάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ ἐθελησάντων παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου, ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν ξυμμάχων καὶ αὐτῶν δεηθέντων ἡγεμόνας καταστῆναι. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατηναγκάσθημεν ³ τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ὑπὸ δέους, ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς, ὕστερον καὶ ὠφελίας. καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ⁴ ἔτι ἐδόκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους καὶ τινων καὶ ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων ὑμῶν τε ἡμῖν οὐκέτι ὁμοίως φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων καὶ διαφόρων ὄντων ἀνέντας κινδυνεύειν — καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς ἐγγίγνοντο —· πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὰ συμφέροντα τῶν μεγί- ⁵ στων πέρι κινδύνων εὖ τίθεσθαι.

76. » Ὑμεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι ἐξηγεῖσθε· καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες διὰ παντὸς ἀπήχθησθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, ὥσπερ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἦσσαν ὑμᾶς λυπηροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν. οὕτως· οὐδ' ἡμεῖς ² θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιήκαμεν οὐδ' ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου, εἰ ἀρχὴν τε διδομένην ἐδεξάμεθα καὶ ταύτην μὴ ἀνείμεν ὑπὸ τῶν μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελίας, οὐδ' αὖ πρῶτοι τοῦ τοιοῦτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' αἰεὶ καθεστῶτος τὸν ἦσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι, ἄξιοί τε ἅμα

νομίζοντες εἶναι καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, μέχρι οὗ τὰ συμφέροντα
 λογιζόμενοι τῷ δικαίῳ λόγῳ νῦν χρήσθε, ὃν οὐδεὶς πω,
 παρατυχὸν ἰσχύι τι κτήσασθαι, προθεὶς τοῦ μὴ πλεόν ἔχειν
 ἀπεστράπετο.

3 » Ἐπαινέσθαι τε ἄξιοι, οἵτινες χρησάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ
 φύσει, ὥστε ἐτέρων ἄρχειν, δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρ-
 4 χουσιν δύνανται γεγέννηται. ἄλλους γ' ἂν οὖν οἰόμεθα τὰ
 ἡμέτερα λαβόντας δεῖξαι ἂν μάλιστα, εἴ τι μετριάζομεν,
 ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐπεικούς ἀδοξία τὸ πλεόν ἢ ἔπαινος
 οὐκ εἰκότως περιέστη.

77. » Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς συμβολαίαις πρὸς
 τοὺς συμμάχους δίκαις καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς ὁμοίοις
 2 νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις φιλοδικεῖν δοκοῦμεν. καὶ
 οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, τοῖς καὶ ἄλλοις που ἀρχὴν ἔχουσι καὶ
 ἦσσαν ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις οὖσι διότι τοῦτο
 οὐκ ὀνειδίσκεται· βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῇ, δικάζεσθαι οὐδὲν
 3 προσδέονται. οἱ δὲ εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμι-
 λεῖν, ἦν τι παρὰ τὸ μὴ οἶεσθαι χρῆναι ἢ γνώμῃ ἢ δυνάμει
 τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν καὶ ὅπως οὖν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλεό-
 νος μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς χαλε-
 πώτερον φέρουσιν, ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον
 φανερώς ἐπλεονεκτοῦμεν· ἐκείνως δ' οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλε-
 γον, ὥς οὐ χρεὸν τὸν ἦσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν.

4 » Ἀδικούμενοί τε, ὥς ἔοικεν, οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργί-
 ζονται ἢ βιάζόμενοι· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἴσου δοκεῖ πλεονε-
 5 κτεῖσθαι, τὸ δ' ἀπὸ τοῦ κρείσσονος καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ
 γοῦν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἠνείχοντο, ἢ
 δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι, εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ
 6 αἰὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν οὖν, εἰ καθελόντες ἡμᾶς
 ἄρξαιτε, τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν, ἣν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλή-
 φετε, μεταβάλαιτε, εἴπερ, οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆδον

δι' ὀλίγου ἡγησάμενοι ὑπεδείξατε, ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε. ἄμεικτα γὰρ τὰ τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξιὼν οὔτε τούτοις χρήται, οὔθ' οἷς ἡ ἄλλη Ἑλλάς νομίζει.

78. »Βουλευέσθε οὖν βραδέως ὥς οὐ περὶ βραχέων καὶ μὴ ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες οἰκεῖον πόνον προσθήσθε. τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστί, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε· μηχανόμενος γὰρ ἐς 2 τύχας φιλεῖ τὰ πολλὰ περιίστασθαι, ὧν ἴσον τε ἀπέχομεν καί, ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀδύλῳ κινδυνεύεται. ἰόντες τε οἱ 3 ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, ἃ χρῆν ὕστερον δρᾶν, κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἄπτονται. ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ ἁμαρτίᾳ ὄντες οὔτ' αὐτοὶ 4 οὔθ' ὑμᾶς ὁρῶντες λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἡ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνηθήκην· εἰ δὲ μὴ, θεοὺς τοὺς ὀρκίους μάρτυρας ποιούμενοι πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντας ταύτῃ, ἣ ἂν ὑφηγῆσθε».

3. Δημηγορίαι τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ Σθενελαΐδου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἀπόφασις τῶν Λακεδαιμονίων.

(Κεφάλαιον 79-87)

79. Τοιαῦτα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν τε ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς τοὺς Ἀθηναίους καὶ τῶν Ἀθηναίων, ἃ ἔλεξαν, μεταστησάμενοι πάντας ἐβουλεύοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλειόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰ γνώμαι ἔφερον, 2 ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν

τάχει· παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ
 ξυνετὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε ταῖαδε·

80. «Καὶ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, ὧ
 Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω, ὥστε
 μήτε ἀπειρία ἐπιθυμῆσαι τινα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ
 2 πάθοιεν, μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. εὖροιτε δ' ἂν
 τόνδε, περὶ οὗ νῦν βουλευέσθε, οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον,
 εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζεται.

3 » Πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀστυγείτονας
 παρόμοιους ἡμῶν ἢ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἶόν τε ἐφ' ἕκαστα
 ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἄνδρας, οἳ γῆν τε ἐκάς ἔχουσι καὶ προσέτι
 θαλάσσης ἐμπειρότατοί εἰσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄριστα
 ἐξήρτυνται, πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις
 καὶ ὅπλοις καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γε χωρίῳ Ἑλ-
 ληνικῷ ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρου ὑποτε-
 4 λεῖς ἔχουσι, πῶς χρή πρὸς τούτους ῥαδίως πόλεμον ἄρασθαι
 καὶ τίνι πιστεύσαντας ἀπαρασκεύους ἐπειχθῆναι; πότερον
 ταῖς ναυσὶν; ἄλλ' ἤσους ἐσμέν· εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντι-
 παρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ
 πολλῷ ἔτι πλεόν τούτου ἐλλείπομεν καὶ οὔτε ἐν κοινῷ ἔχο-
 μεν οὔτε ἐτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν.

81. » Τάχ' ἂν τις θαρσοίη, ὅτι τοῖς ὅπλοις αὐτῶν καὶ τῷ
 2 πλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν δηρὸν ἐπιφοιτῶντες. τοῖς
 δὲ ἄλλῃ γῇ ἐστὶ πολλή, ἣς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης, ὧν
 3 δέονται, ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναι πει-
 ρασόμεθα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν τὸ πλεόν οὔσι
 νησιώταις.

4 » Τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἢ ναυσὶ κρα-
 τήσομεν ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν
 5 τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλείω. κἂν τούτῳ οὐδὲ καταλύε-
 σθαι ἔτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς

διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκαίνη γε τῇ ἐλπίδι ἐπαιρώμεθα, ὥς 6
ταχὺ παυθήσεται ὁ πόλεμος, ἣν τὴν γῆν αὐτῶν τέμνωμεν.
δέδοικα δὲ μᾶλλον, μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὲν ὑπολίπωμεν
οὕτως εἰκὸς Ἀθηναίους φρονήματι μήτε τῇ γῇ δουλεῦσαι
μήτε ὥσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ.

82. »Οὐ μὲν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω τοὺς τε
ξυμμάχους ἡμῶν ἔαν βλάβειν καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ κατα-
φωρᾶν, ἀλλὰ ὅπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶ-
σθαι μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μήθ' ὥς ἐπιτρέφομεν,
κἂν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι ξυμμάχων τε
προσαγωγῇ, καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ ποθὲν τινα ἢ
ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύνανται προσληψόμεθα — ἀνεπίφθο-
νον δέ, ὅσοι, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλεύομεθα,
μὴ Ἑλληνας μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας δια-
σωθῆναι —, καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα. καὶ ἦν μὲν 2
ἐσακούωσί τι πρεσβευσόμενων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα· ἦν δὲ μή,
διελθόντων ἐτῶν καὶ δύο καὶ τριῶν ἄμεινον ἤδη, ἦν δοκῇ,
πεφραγμένοι ἴμεν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἴσως ὁρῶντες ἡμῶν ἤδη 3
τὴν τε παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοῖα ὑποσημαί-
νοντας μᾶλλον ἂν εἴκοιεν, καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες καὶ
περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὕτω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι.

»Μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν ἢ ὀμηρον 4
ἔχειν, καὶ οὐχ ἥσσον, ὅσῳ ἄμεινον ἐξείργασται· ἥς φείδεσθαι
χρὴ ὥς ἐπὶ πλεῖστον καὶ μὴ ἐς ἀπόνειαν καταστήσαντας
αὐτοὺς ἀληπιτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι τοῖς τῶν 5
ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες τεμοῦμεν αὐτήν, ὁρᾶτε,
ὅπως μὴ αἰσχίον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξο-
μεν. ἐγκλήματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἷόν τε 6
καταλῦσαι· πόλεμον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους ἔνεκα τῶν
ιδίῳν, ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι, καθ' ὃ τι χωρήσει, οὐ ῥᾶδιον
εὐπρεπῶς θέσθαι.

83. » Καὶ ἀνανδρία μηδενὶ πολλοὺς μᾶ πόλει μὴ ταχὺ
 2 ἐπελθεῖν δοκεῖτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσους
 χρήματα φέροντες ξυμμαχοί, καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὅπλων
 τὸ πλεόν, ἀλλὰ δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὅπλα ὠφελεῖ, ἄλλως τε
 3 καὶ ἡπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον
 αὐτὴν καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώ-
 μεθα, ὅπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλεόν ἐπ' ἀμφο-
 τερα τῆς αἰτίας ἔχομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν
 προῖδωμεν.

84. » Καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα
 ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε. σπεύδοντές τε γὰρ σχολαίτερον ἂν
 παύσαισθε διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν, καὶ ἅμα ἐλευθέραν
 καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα.

2 » Καὶ δύνανται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ' εἶναι·
 μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπραγίαις τε οὐκ ἐξυδρίζομεν καὶ ξυμ-
 φοραῖς ἡρσων ἐτέρων εἴκομεν, τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ ἐξοτρυνόν-
 των ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐπαιρόμεθα
 ἡδονῇ καί, ἣν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παροξύνῃ, οὐδὲν μάλ-
 3 λον ἀχθεσθέντες ἀνεπεισθημεν. πολεμικοὶ τε καὶ εὐβουλοὶ διὰ
 τὸ εὐκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μέν, ὅτι αἰδῶς σωφροσύνης πλει-
 στον μετέχει, αἰσχύνης δὲ εὐψυχία, εὐβουλοὶ δὲ ἀμαθέστερον
 τῶν νόμων τῆς ὑπεροφίας παιδευόμενοι καὶ ξὺν χαλεπότητι
 σωφρονέστερον, ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν, καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα
 ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ
 καλῶς μεμφόμενοι ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξίεναι, νομίζειν δὲ τὰς
 τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι καὶ τὰς προσπι-
 πτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς.

4 » Ἀεὶ δὲ ὡς πρὸς εὐβουλευομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ παρα-
 σκευαζώμεθα· ἐπεὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων ὡς ἁμαρτησομένων ἔχειν
 δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων,
 πολὺ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου, κρά-

τιστον δὲ εἶναι, ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

85. »Ταύτας οὖν, ἅς οἱ πατέρες τε ἡμῖν παρέδωκαν μελέτας καὶ αὐτοὶ διὰ παντὸς ὠφελοῦμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶμεν μῆδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχεῖ μορίῳ ἡμέρας περὶ πολλῶν σωμάτων καὶ χρημάτων καὶ πόλεων καὶ δόξης βουλευσώμεν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν. ἔξεστι δ' ἡμῖν μᾶλλον ἐτέρων διὰ ἰσχύν.

»Καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ τῆς Ποτειδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξυμμαχοὶ φασιν ἀδικεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐτοίμων ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν διδόντα οὐ πρότερον νόμιμον ὥς ἐπ' ἀδικοῦντα ἰέναι. παρασκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα. ταῦτα γὰρ κράτιστα βουλευσεσθε καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα».

Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ Σθενελάδας τελευταῖος, εἰς τῶν ἐφόρων τότε ὢν, ἔλεξεν ἐν τοῖς Λακεδαιμονίοις ὧδε·

86. «Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ γιγνώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυτοὺς οὐδαμοῦ ἀντίπον, ὥς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοι εἶσιν, ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγένηνται.

»Ἡμεῖς δὲ ὁμοῖοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμεν καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἣν σωφρονῶμεν, οὐ περιοφόμεθα ἀδικουμένους οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν, οἷ γ' οὐκ ἐτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστι πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἵπποι, ἡμῖν δὲ ξυμμαχοὶ ἀγαθοί, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους, ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει καὶ παντὶ σθένει. καὶ ὥς ἡμᾶς πρέπει βουλευέσθαι ἀδικουμένους μῆδεις διδασκέτω, ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλευέσθαι.

5 »Ψηφίζεσθε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον καὶ μήτε τοὺς Ἀθηναίους ἔατε μείζους γίνεσθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας».

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφισεν αὐτὸς ἔφορος ὢν ἐς
2 τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ — κρίνουσι γὰρ βοῇ καὶ οὐ ψήφῳ — οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοήν, ὅποτέρᾳ μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερώς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὀρμῆσαι ἔλεξεν·
«Ὅτῳ μὲν ὑμῶν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον» δείξας τι χωρίον αὐτοῖς, «ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα».

3 Ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῷ πλείους ἐγένοντο,
4 οἷς ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψήφον ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον
5 ποιῶνται, ἣν δοκῇ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου διαπραξάμενοι ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ'
6 ἅπερ ἦλθον, χρηματίσαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκυῶν, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοϊκά.

Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΙΑΣΚΕΥΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ ΣΠΑΡΤΗ· ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(Κεφάλαιον 119-128, 139-146).

1. Συνέλευσις τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ
καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

(Κεφάλαιον 119 - 128)

119. Αὐθις δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ξυμμάχους παρα-
καλέσαντες ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν, εἰ χρή πολεμεῖν.
καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας καὶ ξυνόδου
γενομένης οἳ τε ἄλλοι εἶπον, ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ
πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι,
καὶ οἱ Κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον
ἐκάστων ἰδίᾳ, ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ
τῇ Ποτειδαίᾳ, μὴ προδιαφθαρῇ, παρόντες δὲ καὶ τότε καὶ
τελευταῖοι ἐπελθόντες ἔλεγον τοιαῦτα·

120. «Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους, ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ
ἂν ἐτι αἰτιχσαίμεθα, ὥς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐφηριζμένοι τὸν πόλε-
μόν εἰσι καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρή γὰρ τοὺς
ἡγεμόνας τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας τὰ κοινὰ προσκοπεῖν,
ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι 2
μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησιν, οὐχὶ διδασχῆς δέονται, ὥστε
φυλάξασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μετόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ
ἐν πόρῳ κατφυκημένους εἰδέναι χρή, ὅτι, τοῖς κάτω ἦν μὴ
ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἔξουσι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὠραίων

5 »Ψηφίζεσθε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον καὶ μήτε τοὺς Ἀθηναίους ἔατε μείζους γίνεσθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας».

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφιζεν αὐτὸς ἔφορος ὢν ἐς
2 τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ — κρίνουσι γὰρ βοῇ καὶ οὐ ψήφῳ — οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοήν, ὅποτέρᾳ μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερώς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὀρμῆσαι ἔλεξεν·
«Ὅτι μὲν ὑμῶν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον» δείξας τι χωρίον αὐτοῖς, «ὅτι δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα».

3 Ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῷ πλείους ἐγένοντο,
4 οἷς ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες ψήφον ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον
5 ποιῶνται, ἣν δοκῇ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου διαπραξάμενοι ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ'
6 ἅπερ ἦλθον, χρηματίσαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκυῶν, αἱ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοϊκά.

Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΙΑΣΚΕΥΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ ΣΠΑΡΤΗ· ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(Κεφάλαιον 119-128, 139-146).

1. Συνέλευσις τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ
καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

(Κεφάλαιον 119 - 128)

119. Αὐθις δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ξυμμάχους παρα-
καλέσαντες ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν, εἰ χρή πολεμεῖν.
καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβεων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας καὶ ξυνόδου
γενομένης οἳ τε ἄλλοι εἶπον, ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ
πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι,
καὶ οἱ Κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον
ἐκάστων ἰδίᾳ, ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ
τῇ Ποτειδαίᾳ, μὴ προδιαφθαρῇ, παρόντες δὲ καὶ τότε καὶ
τελευταῖοι ἐπελθόντες ἔλεγον τοιαῦτα·

120. «Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους, ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ
ἂν ἔτι αἰτιχσαίμεθα, ὥς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐφημεριμένοι τὸν πόλε-
μόν εἰσι καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρή γὰρ τοὺς
ἡγεμόνας τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας τὰ κοινὰ προσκοπεῖν,
ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι 2
μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησκιν, οὐχὶ διδασχῆς δέονται, ὥστε
φυλάξασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μετόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ
ἐν πόρῳ κατφικημένους εἰδέναι χρή, ὅτι, τοῖς κάτω ἦν μὴ
ἀμύνωσι, χαλεπωτέρην ἔξουσιν τὴν κατακομιδὴν τῶν ὠραίων

καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἡπείρῳ δίδωσι, καὶ τῶν νῦν λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς ὥς μὴ προσηκόντων εἶναι, προσδέχεσθαι δέ ποτε, εἰ τὰ κάτω προοῖντο, καὶ ἄν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προσελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἥσσον νῦν βουλευέσθαι.

- 3 » Διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μὲν ἔστιν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν, ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμεῖν, εὖ δὲ παρασχὸν ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι μήτε τῷ
- 4 ἡσυχίῳ τῆς εἰρήνης ἡδόμενον ἀδικεῖσθαι. ὃ τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν τάχιστ' ἂν ἀφαιρεθεῖ τῆς ῥαστώνης τὸ τερπνόν, δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι, ὃ τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλεονάζων οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμενος.
- 5 πολλὰ γὰρ κακῶς γνωσθέντα ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων τυχόντων κατωρθώθη, καὶ ἔτι πλείω, ἃ καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι ἐς τοῦναντίον αἰσχροῦς περιέστη· ἐνθυμεῖται γὰρ οὐδεὶς ὁμοίᾳ τῇ πίστει καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ μετ' ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν.

121. > Ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγείρομεν καὶ ἱκανὰ ἔχοντες ἐγκλήματα καί, ὅταν ἀμυνώμεθα Ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ.

- 2 » Κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν πλήθει προύχοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως
- 3 πάντας ἐς τὰ παραγγελλόμενα ἰόντας, ναυτικόν τε, ᾧ ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἐκάστοις οὐσίας ἐξαρτυσόμεθα καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρημάτων δάνεισμα γὰρ ποιησάμενοι ὑπολαβεῖν οἷοί τ' ἐσμέν μισθῷ μέζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυδάτας. ὦνητὴ γὰρ Ἀθηναίων ἡ δύναμις μᾶλλον ἢ οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα ἥσσον ἂν τοῦτο πάθοι τοῖς

σώμασι τὸ πλεόν ισχύουσα ἢ τοῖς χρήμασι. μιᾷ τε νίκη ναυ- 4
μαχίας κατὰ τὸ εἶκος ἀλίσκονται· εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετή-
σομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλεόνι χρόνῳ τὰ ναυτικά καί, ὅταν τὴν
ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐφυχίᾳ δῆπου
περισόμεθα. ὃ γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν φύσει ἀγαθόν, ἐκαῖνοις οὐκ
ἂν γένοιτο διδαχῇ· ὃ δ' ἐκαῖνοι ἐπιστήμη προύχουσι, καθαι-
ρετέον ἡμῖν ἐστι μελέτη.

»Χρήματα δ', ὥστ' ἔχειν ἐς αὐτά, οἴσομεν· ἢ δεινὸν ἂν 5
εἶη, εἰ οἱ μὲν ἐκαῖνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέ-
ροντες οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς
ἐχθροὺς καὶ αὐτοὶ ἅμα σώζεσθαι οὐκ ἄρα δαπανήσομεν καὶ
ἐπὶ τῷ μὴ ὑπ' ἐκαῖνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες αὐτοῖς τοῦτοις
κακῶς πάσχειν.

122. »Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ὁδοὶ πολέμου ἡμῖν, ξυμ-
μάχων τε ἀπόστασις μάλιστα παραίρεσις οὖσα τῶν προσόδων,
αἷς ισχύουσι, καὶ ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ ἄλλα τε, ὅσα οὐκ
ἂν τις νῦν προῖδοι. ἥκιστα γὰρ πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ,
αὐτὸς δὲ ἀφ' αὐτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται πρὸς τὸ παρατυγχά-
νον· ἐν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας βεβαιώτερος,
ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν οὐκ ἐλάσσω πταίει.

»Ἐνθυμώμεθα δὲ καί, ὅτι, εἰ μὲν ἦσαν ἡμῶν ἐκάστοις 2
πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὅρων διαφοραί, οἷσδὲν ἂν ἦν· νῦν
δὲ πρὸς ξύμπαντας τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἱκανοὶ καὶ κατὰ πόλιν
ἔτι δυνατώτεροι· ὥστε, εἰ μὴ καὶ ἄθροοι, καὶ κατὰ ἔθνη καὶ
ἐκαστον ἄστυ, μιᾷ γνώμῃ ἀμυνούμεθα αὐτούς, δίχα γε ὄντας
ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται. καὶ τὴν ἥσσαν, εἰ καὶ δεινὸν τῷ
ἀκοῦσαι, ἴστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἀντικρυς δουλείαν· ὃ 3
καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχροὺς τῇ Πελοποννήσῳ καὶ πόλεις
τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ δικαίως δοκοῖμεν ἂν
πάσχειν ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι καὶ τῶν πατέρων χεῖρους
φαίνεσθαι, οἳ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν· ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν

αὐτοῖς βεβαιούμεν αὐτό, τύραννον δὲ ἔωμεν ἐγκαθεστάναι
 4 πόλιν, τοὺς δ' ἐν μιᾷ μονάρχους ἀξιούμεν καταλύειν. καὶ οὐκ
 ἴσμεν, ὅπως τάδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπήλλακται,
 ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας ἢ ἀμελείας. οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες
 ταῦτα ἐπὶ τὴν πλείστους δὴ βλάβασαν καταφρόνησιν κεχω-
 ρήκατε, ἢ ἐκ τοῦ πολλοῦς σφάλλῃν τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφρο-
 σύνη μετωνόμασται.

123. »Τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον, ἢ
 ἐς ὅσον τοῖς νῦν ξυμφέρει, αἰτιᾶσθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα
 μελλόντων τοῖς παροῦσι βοηθοῦντας χρῆ ἐπιταλαιπωρεῖν —
 πάτριον γὰρ ὑμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι — καὶ
 μὴ μεταβάλλῃν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε νῦν καὶ ἐξουσίᾳ
 ὀλίγον προφέρετε — οὐ γὰρ δίκαιον, ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτέθῃ, τῇ
 περιουσίᾳ ἀπολέσθαι —, ἀλλὰ θαρσοῦντας ἰέναι κατὰ πολλὰ
 ἐς τὸν πόλεμον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος καὶ αὐτοῦ ὑποσχο-
 μένου ξυλλήψεσθαι καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος πάσης ξυναγω-
 2 νουμένης, τὰ μὲν φόβῳ, τὰ δὲ ὠφελίᾳ. σπονδὰς τε οὐ λύσετε
 πρότεροι, ἃς γε καὶ ὁ θεὸς κελεύων πολεμεῖν νομίζει παρα-
 βεβάσθαι, ἡδικημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε· λύουσι γὰρ οὐχ
 οἱ ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες.

124. »Ὡστε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμεῖν
 καὶ ἡμῶν τάδε κοινῇ παραινούντων, εἴπερ βεβαιότατον καὶ
 πόλει καὶ ἰδιώταις τὸ ταῦτά ξυμφέροντα εἶναι, μὴ μέλλετε
 Ποτειδαιάταις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν οὐσι Δωριεῦσι καὶ ὑπὸ
 Ἰώνων πολιορκουμένοις, οὐ πρότερον ἢν τοῦναντίον, καὶ τῶν
 ἄλλων μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν· ὥς οὐκέτι ἐνδέχεται περι-
 μένοντας τοὺς μὲν ἤδη βλάπτεσθαι, τοὺς δ' εἰ γνωσθησόμεθα
 ξυνελθόντες μὲν, ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστε-
 2 ρον τὸ αὐτὸ πάσχειν· ἀλλὰ νομίσαντες ἐς ἀνάγκην ἀφίχθαι,
 ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι ψηφισα-
 σθε τὸν πόλεμον μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινόν, τῆς δ' ἀπ'

αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες· ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιοῦται, ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον. καὶ τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἑλλάδι 3 πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι, ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι, παραστησώμεθα ἐπελθόντες καὶ αὐτοὶ τε ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους Ἑλληνας ἐλευθερώσωμεν».

125. Τοιαῦτα οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ ἀφ' ἀπάντων ἤκουσαν γνώμην, ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις ἅπασιν, ὅσοι παρήσαν, ἐξῆς, καὶ μέζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει· καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. δεδογμένον δὲ αὐτοῖς εὐθὺς μὲν ἀδύνατα ἦν 2 ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκευοῖς οὖσιν, ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἐκαστους, ἃ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν. ὅμως δὲ καθισταμένοις, ὣν ἔδει, ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δέ, πρὶν ἐσθαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερώς.

126. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήματα ποιούμενοι, ὅπως σφίσιν ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἦν μὴ τι ἐσακούωσι. καὶ πρῶτον 2 μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε.

Κύλῳ ἦν Ὀλυμπιονίκῃς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος τῶν πάλαι εὐ- 3 γενῆς τε καὶ δυνατός· ἐγεγαμήκει δὲ θυγατέρα Θεαγένους, Μεγαρέως ἀνδρός, ὃς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐτυράννει Μεγάρων. χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλῳ ἐν Δελφοῖς ἀνείλεν ὁ θεὸς ἐν 4 τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν. ὁ δὲ παρά τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν λαβὼν καὶ 5 τοὺς φίλους ἀναπαίσας, ἐπειδὴ ἐπῆλθον Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ τυραννίδι, νομίσας ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν

6 Ὀλύμπια νενικηκότι. εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθί που ἡ
 μεγίστη ἐορτὴ εἴρητο, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε τό τε μαν-
 τεῖον οὐκ ἐδήλου — ἔστι γὰρ καὶ Ἀθηναίοις Διάσια, ἃ κα-
 λεῖται Διὸς ἐορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως, ἐν ἣ
 πανδημεὶ θύουσι πολλὰ οὐχ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια—
 δοκῶν δὲ ὀρθῶς γινώσκειν ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ.

7 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι ἐβούληθσαν τε πανδημεὶ ἐκ τῶν
 8 ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρκουν. χρόνου
 δὲ ἐπιγιγνομένου οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσεδρεΐα
 ἀπῆλθον οἱ πολλοὶ ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν
 φυλακὴν καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι, ἣ ἂν ἄριστα
 διαγιγνώσκωσι· τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα
 ἄρχοντες ἔπρασσον.

9 Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι φλαύρως εἶχον
 10 σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορίαν· ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς
 αὐτοῦ ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἐπιέζοντο καὶ τινες
 καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν
 11 ἱκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν
 Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἐώρων ἀποθνή-
 σκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγα-
 γόντες ἀπέκτειναν· καθεζομένους δὲ τινὰς καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν
 θεῶν ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς
 καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο καὶ τὸ γένος τὸ
 12 ἀπ' ἐκείνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς
 τούτους, ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος ὕστερον
 μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων, τοὺς τε ζῶντας ἐλαύνοντες
 καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὀστέα ἀνελόντες ἐξέβαλον· κατῆλθον
 μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει.

127. Τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον ἐλαύ-
 νειν δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περι-
 κλέα τὸν Ἐανθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα

καὶ νομίζοντες ἐκπεσόντος αὐτοῦ ῥᾶον ἂν σφίσι προχωρεῖν
τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτον ἤλπιζον παθεῖν ²
ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσαιν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν,
ὥς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος.
ὧν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν καὶ ἄγων τὴν πολιτείαν ³
ἡκαντιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ οὐκ εἶα ὑπεῖκειν,
ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς Ἀθηναίους.

128. Ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμο-
νίους τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι
ἀναστήσαντές ποτε ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινά-
ρου τῶν Εἰλώτων ἱκέτας ἀπαγαγόντες διέφθειραν· δι' ὃ δὴ
καὶ σφίσι αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμόν γενέσθαι
ἐν Σπάρτῃ. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἄγος ἐλαύ-
νειν αὐτούς.

2. Νέαι ἀξιώσεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀπόφασις περὶ αὐτῶν ἐν Ἀθήναις.

(Κεφάλαιον 139-146)

139. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας
τοιαῦτα ἐπέταξάν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν
τῆς ἐλάσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες παρ' Ἀθηναίους Ποτει-
δαίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευον καὶ Αἰγίναν αὐτόνομον ἀφιέ-
ναι καὶ μάλιστά γε πάντων καὶ ἐνδηλότατα προύλεγον τὸ
περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελοῦσι μὴ ἂν γενέσθαι πόλε-
μον, ἐν ᾧ εἴρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ
Ἀθηναίων ἀρχῇ μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ²
οὔτε τᾶλλα ὑπήκουον οὔτε τὸ ψήφισμα καθήρουν ἐπικαλοῦν-
τες ἐπεργασίαν Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱεράς καὶ τῆς ἀορί-
στου καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων. *

3 Τέλος δὲ ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβων ἐκ Λακε-
δαίμονος, Ῥαμφίου τε καὶ Μελησίππου καὶ Ἀγησάνδρου,
καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὢν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ
δὲ τάδε οἶτι

«Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν, εἰ
τοὺς Ἑλληνας αὐτονόμους ἀφεῖτε»,

ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι γνώμας σφίσιν αὐτοῖς
προυτίθεσαν, καὶ ἐδόκει ἅπαξ περὶ ἀπάντων βουλευσαμένους
4 ἀποκρίνασθαι. καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον, ἐπ' ἀμ-
φότερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμας καὶ ὥς χρή πολεμεῖν καὶ
ὥς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν,
καὶ παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκείνον τὸν
χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώ-
τατος, παρήνει τοιάδε·

140. «Τῆς μὲν γνώμης, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχο-
μαι, μὴ εἶκιν Πελοποννησίοις, καίπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους
οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ
πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρεπο-
μένους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὁμοῖα καὶ παραπλήσια συμβουλευτέα
μοι ὄντα, καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαίῳ τοῖς κοινῇ
δόξασιν, ἣν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, ἢ μὴδὲ κατορ-
θοῦντας τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμ-
φορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἥσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ καὶ
τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου· διόπερ καὶ τὴν τύχην, ὅσα ἂν
παρὰ λόγον συμβῇ, εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι.

2 »Λακεδαιμόνιοι δὲ πρότερόν τε δῆλοι ἦσαν ἐπιβουλεύον-
τες ἡμῖν καὶ νῦν οὐχ ἥκιστα. εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν
διαφόρων ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους,
ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας πω ἤτησαν οὔτε ἡμῶν διδόντων
δέχονται, βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλή-
ματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμε-

νοι πάρεισι. Ποτειδαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι καὶ 3
 Αἰγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι καὶ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα καθαι-
 ρεῖν· οἱ δὲ τελευταῖοι οἶδε ἤκοντες καὶ τοὺς Ἑλλήνας προα-
 γορεύουσιν αὐτονόμους ἀφιέναι.

» Ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίση περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν, εἰ τὸ 4
 Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα προύχον-
 ται, εἰ καθαιρεθείη, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον, μηδ' ἐν
 ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν ὑπολίπησθε, ὥς διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε.
 τὸ γὰρ βραχὺ τι τοῦτο πᾶσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ 5
 πείραν τῆς γνώμης, οἷς εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μείζον
 εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε ὥς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες· ἀπι-
 σχυρισάμενοι δὲ σαφὲς ἂν καταστήσαιτε αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ Ἰσοῦ
 ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι.

141. » Αὐτόθεν δὴ διανοήθητε ἢ ὑπακούειν, πρὶν τι βλα-
 θῆναι ἢ, εἰ πολεμήσομεν, ὥς ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, καὶ
 ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προφάσει μὴ εἵζοντες
 μηδὲ ξὺν φόβῳ ἔξοντες, ἀ κεκτῆμεθα. τὴν γὰρ αὐτὴν δύνα-
 ται δούλωσιν ἢ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις ἀπὸ τῶν
 ὁμοίων πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη.

» Τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἐκατέροις ὑπαρχόντων, ὥς οὐκ 2
 ἀσθενέστερα ἔξομεν, γινώτε καθ' ἕκαστον ἀκούοντες. αὐτουρ- 3
 γοί τε γὰρ εἰσι Πελοποννήσιοι καὶ οὔτε ἰδίᾳ οὔτε ἐν κοινῇ
 χρήματ' ἔστιν αὐτοῖς, ἔπειτα χρονίων πολέμων καὶ διαποντίων
 ἄπειροι διὰ τὸ βραχέως αὐτοὶ ἐπ' ἀλλήλους ὑπὸ πενίας ἐπι-
 φέρειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι οὔτε ναῦς πληροῦν οὔτε πεζᾶς στρα- 4
 τίας πολλάκις ἐκπέμπειν δύνανται ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα
 ἀπόντες καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες καὶ προσέτι καὶ
 θαλάσσης εἰργόμενοι· αἱ δὲ περιουσίαι τοὺς πολέμους μάλ- 5
 λον ἢ αἱ βλαῖοι ἐσφοραὶ ἀνέχουσι. σώμασί τε ἐτοιμότεροι οἱ
 αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων ἢ χρήμασι πολεμεῖν, τὸ μὲν πιστὸν
 ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων καὶ περιγενέσθαι, τὸ δὲ οὐ βέβηχον

μὴ οὐ προαναλώσειν, ἄλλως τε καὶ παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκός, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μηχανύηται.

- 6 » Μάχη μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἅπαντας Ἑλληνας δυνατοὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀντισχεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν ἀδύνατοι, ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ ἐνὶ χρώμενοι παραχρῆμά τι ὀξέως ἐπιτελῶσι πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες καὶ οὐχ ὁμόφυλοι τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ·
- 7 ἐξ ὧν φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελὲς γίγνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς μάλιστα τιμωρήσασθαι τινα βούλονται, οἱ δὲ ὡς ἥκιστα τὰ οἰκτεῖα φθεῖραι. χρόνιοί τε ξυιόντες ἐν βραχεὶ μὲν μορίῳ σκοποῦσιν τι τῶν κοινῶν, τῷ δὲ πλέονι τὰ οἰκτεῖα πράσσουσι· καὶ ἕκαστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἶεται βλάψειν, μέλειν δὲ τινι καὶ ἄλλῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι προῖδεῖν, ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰδίᾳ δοξάσματος λανθάνειν τὸ κοινὸν ἀθρόον φθειρόμενον.

142. » Μέγιστον δὲ τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύονται, ὅταν σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι διαμέλλωσι· τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί.

- 2 » Καὶ μὴν οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν
- 3 ἄξιον φορηθῆναι. τὴν μὲν γὰρ χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον παρασκευάσασθαι, ἵπου δὴ ἐν πολέμῳ τε καὶ
- 4 οὐχ ἥσσον ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων· φρούριον δ' εἰ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτοιεν ἂν τι μέρος καταδρομαῖς καὶ αὐτομολαῖς, οὐ μέντοι ἱκανόν γε ἔσται ἐπιτευχίζειν τε κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἐκείνων καί, ἥπερ ἰσχύο-
- 5 μεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας ἢ ἐκείνοι ἐκ τοῦ κατ' ἡπειρον ἐς τὰ ναυτικά.

- 6 » Τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι οὐ ῥαδίως
- 7 αὐτοῖς προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς, μελετῶντες αὐτὸ εὐθύς ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξείργασθέ πω· πῶς δὴ ἄνδρες γεωργοὶ

καὶ οὐ θαλάσσιοι καὶ προσέτι οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι διὰ
τὸ ὑφ' ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν ἀεὶ ἐφορμεῖσθαι, ἄξιον ἂν τι
ὀρῶεν; πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας ἐφορμούσας καὶ διακινδυνεύ- 8
σειαν πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες, πολλαῖς δὲ εἰργόμε-
νοι ἡσυχάσουσι καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι ἄξυνετώτεροι ἔσον-
ται καὶ δι' αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης 9
ἐστίν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχη, ἐκ
παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ πάρεργον
ἄλλο γίνεσθαι.

143. » Εἴτε καὶ κινήσαντες τῶν Ὀλυμπίαισιν ἢ Δελφοῖς
χρημάτων μισθῷ μείζονι πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς
ξένους τῶν ναυτῶν, μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων ἐσθάν-
των αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων δεινὸν ἂν ᾖ· νῦν δὲ τότε
τε ὑπάρχει καὶ, ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας
καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν πλείους καὶ ἀμείνους ἢ πᾶσα ἡ
ἄλλη Ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ οὐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν 2
ξένων τὴν τε αὐτοῦ φεύγειν καὶ μετὰ τῆς ἡσσοнос ἅμα ἐλπί-
δος ὀλίγων ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως ἐκείνοις
ξυναγωνίζεσθαι.

» Καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παρα- 3
πλήσια δοκεῖ εἶναι, τὰ δὲ ἡμέτερα τούτων τε, ὧν περ ἐκεί-
νοις ἐμεμφάμην, ἀπηλλάχθαι καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου
μεγάλα ἔχειν. ἦν γ' ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν πεζῇ ἴωσιν, ἡμεῖς 4
ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσοῦμεθα, καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου
ἔσται Πελοποννήσου μέρος τι τμηθῆναι καὶ τὴν Ἀττικὴν
ἅπασαν· οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἔξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεῖ,
ἡμῖν δὲ ἐστὶ γῆ πολλή καὶ ἐν νήσοις καὶ κατ' ἡπειρον μέγα
γὰρ τὸ τῆς θαλάσσης κράτος.

» Σκέψασθε δέ· εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς νησιῶται, τίνες ἂν ἀλη- 5
πτότεροι ᾖσαν; καὶ νῦν χρῆ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέν-
τας τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίας ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ

πόλεως φυλακὴν ἔχειν καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντας πολλῶ πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι — κρατήσαντές τε γὰρ αὖθις οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα, καὶ ἦν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται· οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύειν — τὴν τε ὀλόφурсιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν σωμάτων· οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται. καὶ εἰ ὥμην πείσειν ὑμᾶς, αὐτοὺς ἂν ἐξελθόντας ἐκέλευον αὐτὰ δηῶσαι καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις, ὅτι τούτων γε ἔνεκα οὐχ ὑπακούσεσθε.

144. »Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἦν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι· μάλλον γὰρ πεφόβημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἀμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται.

2 »Νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμφωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ παιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων — οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε —, τὰς τε πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπείσάμεθα, καὶ ὅταν κάκῃνοι ταῖς αὐτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίοι, τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἐκάστοις, ὥς βούλονται· δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνηγίας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνούμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῇδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι.

3 »Εἰδέναι δὲ χρῆ, ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν — ἦν δὲ ἐκούσιοι μάλλον δεχόμεθα, ἥσσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔξομεν —, ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ
4 ἰδιώτῃ μέγισται τιμαὶ περιγίγονται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν

ὑποστάντες Μήδους καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὁρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες γνώμη τε πλείονι ἢ τύχῃ καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει τὸν τε βάρβαρον ἀπεώσαντο καὶ ἐς τὰδε προήγαγον αὐτά· ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι».

X 145. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο, ἃ ἐκέλευε, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθ' ἑκαστά τε, ὡς ἔφρασε, καὶ τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσιν, δίκη δὲ κατὰ τὰς ξυνθήκας ἐτοῖμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο.

146. Αἰτίαι δὲ αὗται καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τοῦ πολέμου ἀρξάμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνῳ καὶ Κερκύρᾳ. ἐπεμίγνυντο δὲ ὁμῶς ἐν αὐταῖς καὶ παρ' ἀλλήλους ἐφοίτων ἀκηρύκτως μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὐ· σπονδῶν γὰρ ξύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης υἱὸς τοῦ Ὀλόρου καὶ τῆς Ἥγησιπύλης ἐγεννήθη περὶ τὸ 470 π. Χ. ἐν Ἀλιμοῦντι, δήμῳ τῆς Ἀττικῆς. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ὀλορος ἦτο ἀπόγονος ὁμωνύμου τινὸς βασιλέως τῶν Θρακῶν, οὗτινος τὴν θυγατέρα — Ἥγησιπύλην καὶ αὐτὴν καλουμένην — εἶχε νυμφευθῇ ὁ ἐνδοξος Μαραθωνομάχος Μιλτιάδης. Οὕτως ὁ Θουκυδίδης κατήγετο ἐκ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Θράκης καὶ ἦτο συγγενὴς τοῦ Κίμωνος, τοῦ υἱοῦ τοῦ Μιλτιάδου καὶ τῆς Ἥγησιπύλης. Εἰς τὴν καταγωγὴν του αὐτὴν ὤφειλε τὰς πολλὰς κτήσεις, ἃς εἶχεν ἐν Θράκῃ, ἰδίᾳ τὰ ἐν Σκαπτῇ ὕλη μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Ὁ Θουκυδίδης ὥς ἀνήκων εἰς εὐγενῇ καὶ εὐπορον οἰκογένειαν ἔτυχεν ἐπιμεμελημένης ἀγωγῆς καὶ παιδείας· διδασκάλους ἔσχε τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν ἐπιφανῆ ῥήτορα Ἀντιφῶντα· πλὴν τούτων ἰσχυρῶς ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτοῦ οἱ σοφισταὶ Γοργίας καὶ Πρόδικος καὶ ἄλλοι, οἵτινες συνέρρεον εἰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες τότε ἦσαν κέντρον τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ παίδευσις τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

Τῷ 430 ἢ 429 ἐνόσησε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἐνσκήψαντος ἐν Ἀθήναις λοιμοῦ, ἀλλ' εὐτυχέστερος πολλῶν ἄλλων διέφυγε τὸν θάνατον. Τῷ 424, ὅτε ὁ Λακεδαιμόνιος στρατηγὸς Βρασίδας ἠπεῖλει νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁ Θουκυδίδης, ὅστις ὥς στρατηγὸς καὶ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων εὗρίσκετο ἐν τῇ Θρακικῇ παραλίᾳ, διετάχθη νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τῆς ἀπειλουμένης Ἀμφιπόλεως· ἐπειδὴ δ' ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κατάληψιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Βρασίδου, κατηγορήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ προδοσίᾳ καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον· ἀλλ' ἵνα διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν αὐτὴν ὑπεβλήθη εἰς ἐκουσίαν φυγὴν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη.

Κατὰ τὰ ἔτη τῆς φυγῆς αὐτοῦ διέμεινεν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ, ὁπόθεν παρηκολούθει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολέμου καὶ

συνέλεγε μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν ὕλην τῆς ἱστορίας αὐτοῦ· φαίνεται δ' ὅτι ἐπεσκέφθη καὶ πολλοὺς τόπους, οἵτινες ὑπῆρξαν τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, καὶ πάντως ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν· πρὸς τούτοις χρόνον τινὰ διέτριψεν ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἀρχελάῳ.

Τῷ 404 ἀνεκλήθη εἰς τὴν πατρίδα του· πόσον χρόνον μετὰ τὴν κάθοδον ἔζησε καὶ ποῦ καὶ πότε ἀπέθανε δὲν εἶναι γνωστόν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανεν αἰφνιδίως—ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτόμως λήγον ἔργον αὐτοῦ—ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῷ 397, τὰ δὲ λείψανα αὐτοῦ κομισθέντα εἰς Ἀθήνας ἐτάφησαν παρὰ τὰ μνήματα τοῦ Κίμωνος.

2. Ἡ ἱστορία τοῦ Θουκυδίδου καὶ περιεχόμενον αὐτῆς.

Ὁ Θουκυδίδης θεωρεῖται παρὰ πάντων ὡς ὁ μέγιστος τῶν ἱστορικῶν τῆς ἀρχαιότητος. Τὴν δόξαν ταύτην ὀφείλει εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, ἣτις περιλαμβάνει τὰ γεγονότα τῶν εἴκοσι πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 - 411) καὶ εἶναι διηρημένη εἰς ὀκτὼ βιβλία.

Ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ—ὅπερ χρησιμεύει ὡς εἰσαγωγῇ—ἀρχόμενος ὁ Θουκυδίδης τῆς ἱστορίας προτάσσει τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος κατὰ τὴν σπουδαιότητα ὑπερέχει πάντων τῶν μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου γεγονότων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἐπιχειρεῖ δὲ ν' ἀποδείξῃ τὴν γνώμην ταύτην παραβάλλον τὸν παρόντα πόλεμον ὅχι μόνον πρὸς πάντα τὰ ἀρχαῖα γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Μηδικοὺς πολέμους. Διεξέρχεται λοιπὸν κατὰ σειρὰν τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῆς Ἑλλάδος, τὰς φήμας περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, τὰ συμβάντα μετὰ τὰ Τρωϊκά, τέλος τοὺς Περσικοὺς πολέμους καὶ δεικνύει ὅτι πάντα ταῦτα ἐπράχθησαν ἀπὸ μικροτέρων δυνάμεων, διότι τότε ἡ Ἑλλὰς ἐστερεῖτο χρημάτων καὶ ναυτικοῦ, ἅτινα μόλις κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἠϋξήθησαν ἱκανῶς (κεφ. 1 - 23). Μετὰ ταῦτα ὁ Θουκυδίδης διεξέρχεται τὰς αἰτίας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἃς διαιρεῖ εἰς αἰτίας φανεράς καὶ αἰτίας ἀφανεῖς. Καὶ φανεράς μὲν λέγει α') τὸν ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμνου πόλεμον τῶν Κερκυραίων καὶ Κορινθίων (κεφ. 24 - 55) καὶ β') τὴν ἀποστασίαν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς Ποτειδαίας καὶ τὴν ὑποστήριξιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων (κεφ. 56-66). Μετὰ ταῦτα γίνεται ἐξιστόρησις τῶν διασκέ-

ψεων καὶ ἀποφάσεων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων (κεφ. 67-87). Ὡς ἀφανῆ δ' αἰτίαν λέγει τὴν μεγίστην αὐξήσιν τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως, ἣτις ἐγένετο πρῶτον μὲν διὰ τῆς τειχίσεως τῆς πόλεως, δεύτερον δὲ διὰ τῆς συστάσεως νέας ναυτικῆς συμμάχιας, ἥς κατέστησαν ἡγεμόνες, καὶ διὰ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν ἀπὸ τῶν Περσικῶν πολέμων (κεφ. 88-118). Ἐν τοῖς λοιποῖς κεφ. 119-146 ἐξιστορεῖ τὰς διαπραγματεύσεις Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν ἐπίσημον κήρυξιν τοῦ πολέμου.

Ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ ἐξιστορεῖ ὁ Θουκυδίδης τὰ γεγονότα τῶν τριῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς βιβλίοις (III-VIII) τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ ἔτους 428-411· δὲν συνεπλήρωσε δὲ τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ ὅλου πολέμου—διαρκέσαντος, ὥς γνωστόν, 27 ἔτη (431-404)—διότι αἰφνιδίως ἀπέθανε· τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ συνεχίζει ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς.

3. Αἱ δημηγορίαι τοῦ Θουκυδίδου.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ παρεμβάλλει ὁ Θουκυδίδης καὶ πολλὰς δημηγορίας· αὗται εἶναι ἀγορεύσεις πολιτικῶν ἀνδρῶν ἢ στρατηγῶν ἀπαγγελεῖσαι εἰς διαφόρους συναθροίσεις καὶ σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα.

Αἱ δημηγορίαι χαρακτηρίζονται ὡς τὸ λαμπρότατον μέρος τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου· διότι περιέχουσι βαθεῖας σκέψεις περὶ πολιτικῆς, περὶ εἰρήνης, περὶ πολέμου, περὶ διοικήσεως καὶ περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τῶν κρατῶν· δὲν περιλαμβάνουσι δὲ αὐτολεξεῖ τοὺς λόγους τῶν ἀγορευσάντων, ἀλλ' ἐκτίθενται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὅσον τὸ δυνατόν ἐγγύτατα πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτῶν.

Αἱ δημηγορίαι διαιροῦνται κατὰ τὰ τρία εἶδη τοῦ ῥητορικοῦ λόγου εἰς τὸ πανηγυρικόν, τὸ δικανικὸν καὶ τὸ συμβουλευτικόν· αἱ πλεῖσται ἀνήκουσι τῷ συμβουλευτικῷ εἶδει. Ἐν ταῖς δημηγορίαις διακρίνομεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τρία κύρια μέρη: τὸ προοίμιον, τὴν πίστιν (=ἀπόδειξιν) καὶ τὸν ἐπίλογον.

4. Δεκτικὸν τοῦ Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης εἶναι ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς διαλέκτου· ὡς ἐκ τούτου εὐρίσκομεν παρ' αὐτῷ ξὺν ἀντὶ σύν, ἐς ἀντὶ εἰς, σσ ἀντὶ τι (τάσσω, φυλάσσω, πράσσω), ρσ

ἀντὶ **ρε** (**θαρωῶ** ἀντὶ **θαρωῶ**, **θάροςος** ἀντὶ **θάροςος**), **κλήω** ἀντὶ **κλείω**, **μόλις** ἀντὶ **μόγισ**, **ἐρῆμος** - **τροπαῖον** - **ἐτοιμος** ἀντὶ **ἐρημος** - **τρόπαιον** - **ἐτοιμος**, ἐν τῇ πληθ. ὀνομστ. τῶν εἰς - **εὖς** οὐσιαστικῶν τὴν κατάληξιν - **ης** ἀντὶ - **εις** (**βασιλῆς** ἀντὶ **βασιλεῖς**), πολλὰ ἐπιρρήματα συγκριτικὰ εἰς - **ως** (**μειζόνως** - **χαλεπωτέρως** ἀντὶ **μείζον** - **χαλεπώτερον**), ἐν τῷ γ' πληθ. προσ. τοῦ παθητικοῦ πρκμ. καὶ ὑπερσυντλ. τὴν κατάληξιν - **αται**, - **ατο** ἀντὶ τῶν περιφραστικῶν τύπων (**τετάχαται** - **ἐφθάρηται** - **ἐτετάχατο** ἀντὶ **τεταγμένοι** **εἰσὶ** - **ἐφθαρμένοι** **εἰσὶ** - **τεταγμένοι** ἦσαν).

Ὑπὸ λεξιλογικὴν ἔποψιν ἐξεταζόμενος ὁ Θουκυδίδης ἔχει πολλὰ ἀρχαιοπρεπεῖς καὶ ποιητικὰς λέξεις (**ἄχθηδών** = **ἄχθος**, **ἀκραιφνής** ἀντὶ **ἀκέραιος**, **ἀμφιδήριτος** = **ἀμφισβητήσιμος**, **ἐξάπιναίως**, **ἐπισπέρχειν τοιαῦτα** κτλ.)· ὥσαύτως εἶναι εὗρετῆς καὶ δημιουργὸς νέων λέξεων (**κινδυνευτής**, **τολμητής**, **ἀποδημητής**, **μελλητής**, **ἐνερσις**, **ὀλόφυρσις**, **ξύλωσις** κτλ.). Συχνάκις μεταχειρίζεται τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν ἀντὶ τῶν ἀντιστοίχων ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν (τὸ **λυπηρόν**, τὸ **σῶφρον**, τὸ **ἄσπονδον** — τὸ **δεδιδός**, τὸ **θαρσοῦν**, τὸ **βουλόμενον**).

Ἐν τῇ συντάξει διακρίνονται πολλὰ ἰδιώματα καὶ ἐλευθερία μεγάλῃ· ἡ βραχυλογία — δι' ἣν πολλάκις ὁ λόγος καθίσταται σκοτεινὸς καὶ δύσληπτος — τὰ ὑπερβατά, ἡ διεστραμμένη πλοκὴ τῶν λέξεων, ἡ συσσώφρευσις τῶν μετοχῶν, ἡ κατὰ τὸ νοούμενον σύνταξις, αἱ ἀνακολουθίαι εἶναι συχναὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ· ὥσαύτως συχνὰ εἶναι παρ' αὐτῷ τὰ **σχήματα τοῦ λόγου** (**ἀντίθεσις**, **παρίστωσις**, **ὁμοιοτέλετον**, **παρονομασία**, **ἀναφορά**, **ἀσύνδετα** κτλ.), ἐν ᾧ τοῦναντίον τὰ **σχήματα τῆς διανοίας** (**ἀποσιώπησις**, **ἀπορία** κτλ.) σχεδὸν ἑλλείπουσιν. Αἱ περίοδοι μακραὶ καὶ δυσπαρακολούθητοι οὔσαι δὲν ἔχουσι τὴν ἔντεχρον πλοκὴν τὴν μετὰ ταῦτα μορφωθείσαν ἐν Ἀθήναις.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[I]

A. ΦΑΝΕΡΑΙ ΑΙΤΙΑΙ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(Κεφάλαιον 24-66)

1. Ὁ ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμνου πόλεμος τῶν Κερκυραίων καὶ Κορινθίων.

(Κεφάλαιον 24—55)

I. Μέχρι τῆς ἀποστολῆς πρέσβεων εἰς Ἀθήνας.

(Κεφάλαιον 24-31)

Κεφάλαιον 24.

§ 1 - 3. Ἐπίδαμνος, νῦν Δυρράχιον· οὕτως ἐκλήθη τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς Ῥωμαῖκούς χρόνους. — ἔστι, ὑπαρκτικὸν (= ὑπάρχει) οὐχὶ συνδετικόν. — πόλις, προσδιορισμὸς παραθετικὸς τοῦ Ἐπίδαμνος = Ἐπίδαμνός τις, ἥ τις εἶναι πόλις. — ἐσπλέοντι, δοτκ. τῆς ἀναφορᾶς = ὡς πρὸς τὸν εἰσπλέοντα. — τὸν Ἰόνιον κόλπον = τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. — προσοικοῦσι δ' αὐτὴν (ἀντὶ αὐτῇ) = κατοικοῦσι δὲ πλησίον αὐτῆς. — ἀπόικισαν = ἀποικίαν πέμψαντες ὥκισαν (ἐν ἔτει 627 π. X.). — οἰκιστὴς = ἀρχηγὸς τῆς ἀποικίας. — Ἐρατοκλείδου = ὁ Ἐρατοκλείδου. — γένος = κατὰ τὴν καταγωγὴν. — τῶν ἀφ' Ἡρακλέους = τῶν Ἡρακλειδῶν· ἡ γενκ. συναπτέα τῷ Φαλίος. — δῆ = προφανῶς. — νόμον = συνήθειαν. — ἐκ τῆς μητροπόλεως, δηλ. τῆς Κορίνθου· μητρόπολις δὲ = ἡ πόλις ἀπὸ τῆς ὁποίας (ὡς ἀπὸ μητρὸς) ἀπωκίσθησαν (ὡς θυγατέρες) ἄλλαι πόλεις. — κατακλιθεῖς = προσκληθεῖς. — ξυνόικι-

σαν = μετέσχον τῆς ἀποικίας. — καὶ τοῦ ἄλλου Δωρ. γένους = καὶ ἐκ τῶν ἄλλων, οἵτινες ἦσαν Δωριεῖς κατὰ τὴν καταγωγὴν. — προελθόντος τοῦ χρόνου = παρελθόντος τοῦ χρόνου = μετὰ παρέλευσιν χρόνου.

§ 4 - 7. στασιάσαντες, οἱ Ἐπιδάμνιοι· ἡ μετχ. χρονκ. — ἐν ἀλλήλοις = πρὸς ἀλλήλους. — ὥς λέγεται, προσδιορίζει τὸ ἔτη πολλά. — ἀπὸ πολέμου = ἐνεκα πολέμου. — τῶν προσοίκων βαρβάρων, δηλ. τῶν Ταυλαντίων, οἵτινες ἐθάρρησαν ἐκ τῶν στάσεων τῶν Ἐπιδαμνίων· ἡ γενκ. ὑποκειμνκ. — τὰ δὲ τελευταῖα = κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους χρόνους. — πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου, τίνος; — ὁ δῆμος... τοὺς δυνατοὺς = οἱ δημοκρατικοί... τοὺς ἀριστοκρατικούς. — οἱ δὲ = οὗτοι δέ. — ὥς μητρόπολιν οὔσαν = θεωροῦντες αὐτὴν ὡς μητρόπολιν. — μὴ σφᾶς περιορᾷν φθειρ. = νὰ μὴ βλέπωσι μετ' ἀδιαφορίας αὐτοὺς νὰ καταστρέφωνται. — τοὺς φεύγοντας = τοὺς φυγάδας (δηλ. τοὺς ἀριστοκρατικούς, οὓς εἶχεν ἐκδιώξει ὁ δῆμος). — ξυναλλάξαι (= νὰ συμφιλιώσωσι)... καταλῦσαι, τὰ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ δεόμενοι. — σφίσι, δηλ. τοῖς ἐν τῇ πόλει Ἐπιδαμνίοις. — τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον = τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον. — ταῦτα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἐδέοντο = ταύτας τὰς δεήσεις ἐδέοντο = περὶ τούτων παρεκάλουν. — Ἦραιον = νὰν τῆς Ἡρας. — ἱκετείαν = ἱκεσίαν. — ἀπράκτους = χωρὶς νὰ κατορθώσωσί τι.

Κεφάλαιον 25.

§ 1 - 2. σφίσιν = ἑαυτοῖς. — οὐδεμίαν... τιμωρίαν οὔσαν = ἔτι οὐδεμία βοήθεια ὑπῆρχε. — ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο = ἐν ἀπόρῳ ἦσαν = εὐρίσκοντο εἰς ἀπορίαν. — θέσθαι τὸ παρόν, κατ' ἔννοιαν = ὅπως θεῖντο τὸ παρόν = πῶς νὰ διευθετήσωσι τὴν παροῦσαν κατάστασιν. — τὸν θεόν, δηλ. τὸν Ἀπόλλωνα. — εἰ παραδοῖεν... καὶ... πειρῶντο, πλαγία ἐρωτηματ. πρότασις προερχομένη ἐξ ἀπορηματικῆς ὑποτακτ. τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως (παραδῶμεν... πειρῶμεθα;) = ἐὰν ἔπρεπε νὰ παραδώσωσι... καὶ... νὰ προσπαθῶσι. — τιμωρίαν... ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι, ἐνταῦθα = τιμωρίαν πορίζεσθαι = νὰ λαμβάνωσι βοήθειαν. — ἀνεῖλε = ἐχρησιμοδότησεν. — αὐτοῖς,

δηλ. τοῖς Ἐπιδαμνίοις. — παραδοῦναι, δηλ. τὴν πόλιν Κορινθίοις. — ἡγεμόνας ποιεῖσθαι, δηλ. τοὺς Κορινθίους. — κατὰ τὸ μαντεῖον = κατὰ τὸν χρησμόν. — παρέδοσαν, τῷ 436 π. X. — τὸν τε οἰκιστὴν... σφῶν = τὸν τε ἑαυτῶν οἰκιστὴν (δηλ. τὸν Φαλίον). — ἀποδεικνύντες... δηλοῦντες, μετχ. τροπικαί. — τὸ χρηστήριον = τὸν χρησμόν. — ἐπαμῦναι = βοηθῆσαι.

§ 3-4. κατὰ τε τὸ δίκαιον = ὥσπερ δίκαιον ἦν· αἰτιολογεῖται διὰ τῆς μετχ. νομίζοντες. — ὑπεδέξαντο = ὑπέσχοντο. — τήν... τιμωρίαν = τὴν αἰτηθεῖσαν βοήθειαν. — μίσει τῶν Κερκυρ. = διὰ τὸ πρὸς τοὺς Κερκυρ. μῖσος. — ὅτι = διότι. — ὄντες ἄποικοι, ἡ μετχ. ἐνδοτική. — οὔτε γὰρ... διδόντες... πολεμεῖν, ἀνακλόουθον, διότι αἱ μετχ. δὲν ἀποδίδονται εἰς ῥῆμα· τοῦτο ἐγένετο διὰ τὸ μῆκος τῆς περιόδου καὶ διὰ τὴν παρενθετικὴν πρότασιν (ἥ... πολεμεῖν)· ἐν τῇ μεταφράσει αἱ μετχ. διδόντες... προκαταρχόμενοι... περιφρονοῦντες... ὅς ἀποδοθῶσι διὰ παρτατκ. = ἐδίδοσαν... προκατήρχοντο... περιεφρόνουσιν. — ἐν πανηγύρεσι (= ἐορταῖς) ταῖς κοιναῖς, ὅς ἐτέλουν ἀπὸ κοινοῦ ἡ Κέρκυρα καὶ ἡ Κόρινθος. — γέρα τὰ νομίζ. = τὰς συνήθεις τιμὰς (ὡς προεδρίας καὶ σφάγια). — οὔτε Κορινθ. ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν = οὔτε εἰς Κόρινθιον ἄνδρα ἀπένεμον πρότερον τὰς ἀπαρχὰς τῶν θυσιῶν· ἀπαρχαὶ δὲ = αἱ προκαταρκτικαὶ τῆς θυσίας πράξεις, ἥτοι ἡ ἀποκοπὴ τῶν τριχῶν ἐκ τοῦ μετώπου τοῦ θύματος καὶ ἡ διανομὴ αὐτῶν εἰς τοὺς ἐν τῇ θυσίᾳ παρόντας (ἵνα ταύτας καύσωσιν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν). — ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, δηλ. προκατήρχοντο τῶν ἱερῶν ἀνδρὶ τῆς μητροπόλεως. — περιφρονοῦντες αὐτοὺς = καταφρονοῦντες αὐτῶν. — ἐν χρημάτων δυνάμει = κατὰ τὴν δύναμιν τῶν χρημάτων = κατὰ τὸν πλοῦτον. — ὄντες... ἐπαιρόμενοι, μετχ. αἰτιολογικῶς προσδιορίζουσαι τὴν μετχ. περιφρονοῦντες = διότι ἦσαν... διότι ὑπερηφανεύοντο. — ὁμοῖα = ὁμοίως. — τῇ ἐς πόλ. παρασκευῇ = κατὰ τὴν πολεμικὴν προετοιμασίαν. — δυνατώτεροι, δηλ. τῶν Κορινθίων. — ναυτικῷ δὲ... ἐπαιρόμενοι = πρὸς τούτοις διότι ἐνίοτε (= ἔστιν ὅτε) ὑπερηφανεύοντο ὅτι παρὰ πολὺ ὑπερεῖχον (πάντων) κατὰ τὸ ναυ-

τικόν. — καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαίακ. (γενκ. ὑποκμν.) προενοίκησιν τῆς Κερκ. (γενκ. ἀντικειμ.) = καὶ διότι οἱ Φαίακες πρότερον κατώκησαν τὴν Κέρκυραν. — κλέος ἐχόντων = οἱ ὅποιοι εἶχον φήμην. — τὰ περὶ τὰς ναῦς, αἰτιατκ. τῆς ἀναφορᾶς = εἰς τὰ ναυτικά. — ἦ = δι' ἣν αἰτίαν. — καὶ μᾶλλον, παρὰ ἔαν δὲν ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Φαίακ. — ἐξηρτύοντο = παρесеλεύαζον, ἐτελειοποιοῦν. — καὶ ἦσαν = καὶ πράγματι ἦσαν. — οὐκ ἀδύνατοι = δυνατοί. — πολεμεῖν, κατὰ τῶν Κορινθίων.

Κεφάλαιον 26.

§ 1-2. πάντων... τούτων, γενκ. τῆς αἰτίας = δι' ὅλα ταῦτα. — ἐγκλήματα = ἀφορμὰς παραπόνων. — ἔχοντες, μετχ. αἰτλγκ. — ἔπεμπον, ὁ παρτκ. ἵνα δηλωθῇ ἡ ἀποστολὴ διαρκοῦσα. — ἄσμενοι = ἄσμένως = μετὰ χαρᾶς, προθύμως. — τ ἡ ν... ὠφελίαν = τ ἡ ν... τιμωρίαν (κεφ. 25, § 3) = τὴν αἰτηθεῖσαν βοήθειαν. — οἰκήτορα, κτγρμ. = ὡς ἄποικον. — Ἀμπρακιωτῶν = κατοίκων τῆς Ἀμβρακίας ἢ (κατὰ Θουκυδ.) Ἀμπρακίας. Ἀμβρακία δὲ πόλις ἐν Ἡπείρῳ παρὰ τῷ Ἀράχθῳ ποταμῷ (νῦν Ἄρτα). — φρουρούς, ἐκ τοῦ κελεύοντες ἵεναι = προτρέποντες νὰ πορεύονται φρουροί. — Ἀπολλωνίαν, πόλιν τῆς Ἰλλυρίας πρὸς Ν. τῆς Ἐπιδάμνου, ἔχουσαν ὡς ἐπίνειον τὴν Αὐλῶνα· νῦν ἐρείπια τῆς πόλεως σφύζονται παρὰ τὴν σημερινὴν θέσιν Πόλλινα. — δέει τῶν Κερκ., μὴ κωλ. ὑπ' αὐτῶν = φοβούμενοι τοὺς Κερκ. μήπως ἐμποδίζονται ὑπ' αὐτῶν ἢ γενκ. τῶν Κερκ. ἐτέθη κατὰ πρόληψιν ἐκ τῆς δευτερευούσης προτάσεως εἰς τὴν κυρίαν ἀντὶ τοῦ: δέει, μὴ κωλύονται ὑπὸ Κερκ. τοῦτο ἐγένετο πρὸς ἕξαρσιν τῆς γενκ. Κερκυραίων. — περαιούμενοι = ἔαν διεπεραιοῦντο.

§ 3. ἐπειδὴ = ὅτε. — ἦκοντας (= ἐληλυθότας)... δεδομένην, μετχ. κατγρμτ. ἐκ τοῦ ἦσθοντο = ὅτι εἶχον ἔλθει... ὅτι εἶχε δοθῇ. — ἑτέρῳ στόλῳ, οὗτος συνέκειτο ἐκ 15 πλοίων, διότι ὅλαι αἱ νῆες ἦσαν 40, ὡς λέγεται κατωτέρῳ ἐν § 4. — τοὺς φεύγοντας = τοὺς φυγάδας. — κατ' ἐπήρειαν = ἀπειλητικῶς· συναπτέον τῷ ἐκέλευον. — αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἐπιδαμνίους), ἀντικμ. τοῦ ἐκέλευον

καὶ ὑποκμ. τοῦ δέχεσθαι. — ἤλθον γάρ..., διὰ τῆς παρενθετικῆς προτάσεως ὁ συγγραφεὺς αἰτιολογεῖ τὴν ἀπειλητικὴν διαταγὴν τῶν Κερκ. — τάφους, δηλ. τῶν ἑαυτῶν προγόνων τῶν τεθαμμένων ἐν Κερκύρα. — ξυγγένειαν, διὰ τὸ εἶναι τὴν Ἐπιδάμνον ἀποικίαν τῶν Κερκ. — προῖσχύμενοι = προβάλλοντες. — ἐδέοντο, δηλ. τῶν Κερκ. — σφᾶς κατάγειν = νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς φυγάδας Ἐπιδαμνίους) εἰς τὴν πατρίδα. — ἀποπέμπειν, δηλ. ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου· τὸ ἀπρμφ. πόθεν ἐξαρτ.;

§ 4-5. οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν = εἰς οὐδὲν ἐξ αὐτῶν (δηλ. τῶν κελευσμάτων) ὑπήκουσαν. — οἱ Ἐπιδ. .. οὐδὲν... ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρατεύουσιν... οἱ Κερκ., ἡ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (ἐπεὶ οἱ Ἐπιδ. οὐδὲν ὑπήκουσαν, στρατεύουσιν οἱ Κερκ.) πρὸς ἑξαρσιν τῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν δύο: οὐδὲν ὑπήκουσαν — στρατεύουσιν· ἐὰν ἡ σύνταξις ἦτο καθ' ὑπόταξιν, θὰ ἐξῆρετο μόνον τὸ στρατεύουσι οὐχὶ δὲ καὶ τὸ οὐδὲν ὑπήκουσαν. — τεσσαράκοντα ναυσί, πρβλ. § 3 «ἐτέρῳ στόλῳ». — ὡς κατὰξοντες, δηλ. τοὺς φυγάδας = ἵνα ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν πατρίδα τοὺς φυγάδας. — καὶ τοὺς Ἴλλ. προσλαβόντες = λαβόντες προσέτι (ὡς συμμάχους) καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς (δηλ. τοὺς Ταυλαντίους βαρβάρους, μεθ' ὧν οἱ φυγάδες ἐλήζοντο τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ· πρβλ. κεφ. 24, § 5). — προσκαθεζόμενοι τὴν πόλιν (= τῇ πόλει) = ἀφ' οὗ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον τῆς πόλεως. — προεῖπον = προεκήρυξαν. — τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους, ὑποκμ. τοῦ ἀπιέναι = ν' ἀπέρχεται ὁ ἐπιθυμῶν ἐκ τῶν Ἐπιδαμνίων καὶ οἱ ξένοι. — ἀπαθεῖς = ἀβλαβεῖς. — εἰ δὲ μή, δηλ. βούλονται ἀπιέναι. — ὡς πολεμίοις χρήσεσθαι, δηλ. οἱ Κερκ. αὐτοῖς = (προεκήρυξαν οἱ Κερκ.) ὅτι θὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἐπιδ.) ὡς πολεμίους. — ὡς δ' οὐκ... , τὸ ὡς αἰτιολογκ. = ἐπειδὴ. — ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον (= ὁ τόπος, ἡ τοποθεσία), αἰτιολογεῖ τὴν εὐκολίαν τῆς πολιορκίας τῆς Ἐπιδάμνου· ἡ ἔννοια: ἐπειδὴ ὁ τόπος ἀπετέλει ἰσθμὸν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦτο μεταξὺ δύο θαλασσῶν, ἡ πολιορκία ἦτο εὐκολος, ἀφ' οὗ οἱ Κερκ. ἰσχυρον κατὰ θάλασσαν. — ἐπολιόρχουν = ἤρχισαν νὰ πολιορκῶσιν.

Κεφάλαιον 27.

ὥς=ὅτε. — πολιορκοῦνται, δηλ. οἱ Ἐπιδάμνιοι. — ἐπὶ τῇ ἴσῃ... ἵεναι, ἀκριδέστερος προσδιορισμὸς τοῦ ἀποικίαν· τοῦτο δέ, ὡς καὶ τὸ ἵεναι, ἀντικμν. τοῦ ἐκήρυσσον = ἐκήρυσσον ἀποικίαν, νὰ πορευῇται δηλ. κτλ. — ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ, δηλ. μοίρα = μεῖσα καὶ ὁμοία δικαιώματα (δηλ. πρὸς τὰ τῶν ἀρχαίων ἀποίκων). — εἰ δέ τις. . . μὴ ἐθέλοι ξυμ., μετ. δὲ βούλεται τῆς ἀπ. = ἐὰν δέ τις δὲν εἶναι ἕτοιμος . . . ἀλλ' ἐπιθυμῇ νὰ μετέχῃ τῆς ἀποικίας. — τὸ παραυτίκα μὲν = ἐν τῷ παρόντι μὲν. — ξυμπλεῖν = πλεῖν σὺν τοῖς ἄλλοις, τοῖς ἐς Ἐπ. πλέουσι. — δραχμᾶς . . . Κορινθίας, ἡ Κορινθιακὴ δραχμὴ εἶχεν ἀξίαν 10 ὀβολῶν· ἡ Ἀττικὴ 6. — καταθέντα = ἀφ' οὗ καταβάλλῃ (δηλ. εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον)· τὸ κατατεθὲν ποσὸν ἐχρησίμευεν ὡς ἐγγύησις τοῦ ὅτι δὲ καταθέτων θὰ μετεῖχε τῆς ἀποικίας· διότι ἄλλως, ἂν δὲ καταθέτων ἀπεχώρει, ἐχάνετο τὸ ποσὸν τῶν 50 δρχμ. — μένειν, ἐκ τοῦ ἐκήρυσσον. — πολλοί, κοινὸν κατγρμ. τοῦ οἱ πλείοντες καὶ οἱ . . . καταβάλλοντες. — τῶν Μεγαρ., οὗτοι ἦσαν Δωριεῖς καὶ ὡς τοιοῦτοι σύμμαχοι τῶν Κορινθ. — ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι = νὰ συνοδεύσωσιν αὐτοὺς με πλοῖα. — εἰ ἄρα κωλ., πλαγία ἐρωτημ. πρότασις ἐκ τοῦ νοουμένου φοβηθέντες=μὴ τυχὸν κωλύονται. — Παλῆς (-εῖς) = κάτοικοι τῆς Πάλης, πόλεως τῆς Κεφαλληνίας. — Κεφαλ., γενκ. διαιρετικὴ τοῦ Παλῆς. — Ἐπιδ. ἐδεήθησαν, δηλ. ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι. — Ἐρμιονῆς (-εῖς) = κάτοικοι τῆς Ἐρμιόνης, πόλεως τῆς Ἀργολίδος. — Ἐρμιονῆς δὲ κτλ., ποῖον τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως; — Θ η β α ί ο υ ς χ ρ ῆ μ α τ α ἤ τησαν, παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατκ. σύνταξις τοῦ αἰτεῖν. — Ἥλειους ναῦς . . . καὶ χρήματα, ποῖον τὸ ῥ. τῆς προτάσεως; — κενάς, δηλ. ἀνδρῶν· τὸ ἀντίθετον πλήρεις (πρβλ. κεφ. 29, § 1). — αὐτῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς συμμάχους. — τρισχίλιοι ὀπλῖται, δ ἀριθμὸς ὑπερβολικὸς· ἐπὶ 30 πλοίων ἡδύνατο νὰ εἶναι μόνον 900 ὀπλῖται, ἀφ' οὗ 30 ὀπλῖται ἐπέδαινον ἐκάστου πλοίου (πρβλ. καὶ κεφ. 29, § 1, ἐνθα ἀναφέρονται μόνον διςχίλιοι ὀπλῖται).

Κεφάλαιον 28.

§ 1 - 3. ἐπειδή, χρονκ. — τὴν παρασκευὴν, τίνων ; — παρέλαβον = ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν (ἵνα οὗτοι ὡς σύμμαχοι τῶν Κορινθ. μεσιτεύσωσι παρ' αὐτοῖς πρὸς εἰρηνικὴν λύσιν τῶν διαφορῶν των). — ὡς οὐ μετόν, αἰτιατκ. ἀπόλυτος αἰτιλγκ. = ἐπεὶ οὐ μετεῖη (= μετοχὴ εἴη) = ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει μετοχή. — εἰ δέ τι (αἰτκ. σύστοιχος) ἀντιποιοῦνται, δηλ. τῆς Ἐπιδάμνου = ἐὰν δ' ἐγείρῳσιν ἀξιώσεις τινὰς ἐπὶ τῆς Ἐπιδάμνου. — δίκας . . . δοῦναι = νὰ δικασθῶσι, νὰ υποβληθῶσιν εἰς δικαστικὴν κρίσιν. — παρὰ πόλεσιν, αἱ τοιαῦται πόλεις ἐκαλοῦντο ἐκκλητοί. — αἷς (= παρ' αἷς) ἄν . . . ξυμβῶσι (= ἤθελον συμφωνήσῃ), δηλ. δίκας δοῦναι. — κρατεῖν, δηλ. αὐτῆς τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἤθελον = ἤθελον νὰ εἶναι κύριοι αὐτῆς (δηλ. τῆς ἀποικίας). — ἤθελον . . . ἤθελον δέ, ἡ ἐπαναφορὰ ἐνταῦθα, ἵνα καταδειχθῇ μετ' ἐμφάσεως ἡ προθυμία τῶν Κερκ. διὰ τὴν εἰρηνικὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς. — καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς μαντεῖω, οἱ Κερκ. ἦσαν πρόθυμοι νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν λύσιν τῆς περὶ Ἐπιδ. διαφορᾶς των ἢ εἰς τινὰς τῶν ἐν Πελ. πόλεων ἢ εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον. — ἐπιτρέψαι, δηλ. τὴν δίκην. — πόλεμον . . . ποιεῖν = ἐγείρειν πόλεμον, γίνεσθαι αἰτίους πολέμου· ἐν ᾧ πόλεμον ποιεῖσθαι = πολεμεῖν. — οὐκ εἶων (= ἡμπόδιζον), δηλ. τοὺς Κορινθ. — εἰ δέ μή, μετ' ἀρνητικὴν πρότασιν = ἄλλως. — ἐκείνων βιαζομένων (= βίᾳ χρωμένων) = ἐὰν ἐκεῖνοι (οἱ Κορ.) μεταχειρίζωνται βίαν. — οὓς (= τοὺτους, οὓς) οὐ βούλονται, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἑτεροφύλους· διότι οἱ Κερκ. ὡς ἀποικοὶ τῶν Κορ. ἦσαν τοῦ Δωρικοῦ φύλου. — τῶν νῦν ὄντων = ἢ τοὺς νῦν ὄντας (δηλ. τοὺς Πελοπον.)· ἡ γενκ. ἐκ τοῦ ἑτέρους ὡς διαφορικοῦ. — μᾶλλον, ἀποδοτέον τῷ φίλους ποιεῖσθαι. — ὠφελίας = βοηθείας.

§ 4 - 5. πρότερον, δηλ. πρὸ τοῦ ν' ἀποσύρῳσιν ἀπὸ τῆς Ἐπιδ. οἱ Κερκ. τὰς ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους. — οὐ καλῶς ἔχειν, ἐκ τοῦ νοουμένου ἔφασαν = ἔλεγον ὅτι δὲν ἦτο ἐντιμον. — τοὺς μὲν (δηλ. τοὺς Ἐπιδαμνίους) πολ., τοὺς δὲ (δηλ. τοὺς Κερκ. καὶ Κορινθ.)

δικάζεσθαι, ἡ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (= τῶν Ἐπιδ. πολιορκουμένων αὐτοὺς δικάζεσθαι = ἐν ᾧ οἱ Ἐπιδ. πολιορκοῦνται, αὐτοὶ νὰ δικάζωνται) πρὸς ἑξαρσιν τῶν πολιορκεῖσθαι - δικάζεσθαι ἐπιτεινομένων καὶ διὰ τῆς ἀντιθέσεως. — τοὺς ἐν Ἐπιδάμῳ, δηλ. φρουροὺς καὶ οἰκήτορας. — ἀντέλεγον . . . ποιήσιν = τὸν ἀντίον ἔλεγον διὰ τὰ πράξωσι ταῦτα (τίνα ;). — ἐτοῖμοι (= πρόθυμοι) δὲ εἶναι, δηλ. δικάζεσθαι τὸ ἀπρμφ. εἶναι ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγον. — καὶ ὥστε μένειν = καὶ ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ μένωσι. — κατὰ χώραν = εἰς τὰς θέσεις των. — σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι, ἐκ τοῦ ὥστε.

Κεφάλαιον 29.

§ 1-2. οὐδὲν τούτων ὑπήκουον = εἰς οὐδὲν ἐκ τούτων (τῶν ὑπὸ τῶν Κερκ. προτεινομένων) ἤθελον νὰ ὑπακούωσι (πρβλ. κεφ. 26, § 4). — πλήρεις, δηλ. ἀνδρῶν. — πρὸς ἐπὶ μέψαντες . . . πρότερον, πλεονασμός. — προερούντα = ἵνα κηρύξῃ. — ἄραντες, ἀμτθ. = ἀποπλεύσαντες, ἐκκινήσαντες· ἡ μετχ. ἄραντες διατὶ δὲν συνδέεται τῇ μετχ. προπέψαντες ; — ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε, ἐν τῷ κεφ. 27, § 2 αἱ νῆες ἀριθμούμεναι γίνονται 68· εἰς ταῦτα ὅμως προσθετέον καὶ τὰς κενὰς τῶν Ἡλείων, αἵτινες θὰ ἦσαν 7. — δισχιλίους ὀπλίταις, πρβλ. κεφ. 27, § 2. — ἐπὶ τὴν Ἐπιδ., ἡ ἐπὶ ἐνταῦθα δημοτὶ διεύθυνσιν = εἰς. — ἐναντία, ἐπὶ. = ἐναντίον.

§ 3 - 5. ἐγένοντο ἐν = ἐφθασαν εἰς. — Ἀκτιον, ἀκρωτήριον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμπραχικοῦ κόλπου (νῦν Ποῦντα)· περίφημον διότι περὶ αὐτὸ μετὰ ταῦτα (τῷ 31 π. X.) ὁ Αὔγουστος κατενίκησε τὸν στόλον τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας. — τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπ. = τὸ ὀνομαστὸν ἱερὸν τοῦ Ἀπ.· ἐνταῦθα ἐτελοῦντο ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος. — ἐπὶ τῷ στόματι = εἰς τὴν εἴσοδον. — τοῦ Ἀμπραχικοῦ κόλπου, τοῦ νῦν κόλπου τῆς Ἀρτης. — ἀκατίῳ = μικρῷ πλοίῳ. — ἀπερούντα μὴ πλεῖν = ἵνα ἀπαγορεύσῃ νὰ πλέωσιν. — ζεύξαντες τὰς παλαιὰς = στερεώσαντες τὰ ζυγώματα τῶν παλαιῶν· ζυγώματα δὲ = τὰ ξύλα τὰ διήκοντα ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τοίχου εἰς τὸν ἕτερον τῆς νεώς. — ὥστε πλοῖμους

εἶναι = ὥστε νὰ εἶναι ἱκαναὶ πρὸς πλοῦν. — καὶ τὰς ἄλλας, δηλ. τὰς μὴ παλαιάς. — εἰρηναῖον = εἰρηνικόν. — αὐτοῖς, ποιητικ. αἷτιον τοῦ ἐπεπλήρωντο· διατί κατὰ δοτκ.; — τεσσαράκοντα γάρ... αἰτιολογεῖ διατί ἐνταῦθα ἀναφέρονται 80 πλοῖα, ἐν ᾧ εἰς τὸ τέλος τοῦ 25 κεφ. λέγεται ὅτι οἱ Κερκ. εἶχον 120 πλοῖα. — ἀνταναγαγόμενοι = ἐξεληθόντες εἰς τὸ πέλαγος ἐναντίον αὐτῶν. — ἐναυμάχησαν, ἐν ἔτει 434 π. X. — ἐνίκησαν. . . παρὰ πολὺ = κατήγαγον σημαντικὴν νίκην. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Κερκυραίοις καθ' ὅλου καὶ οὐχὶ τοῖς νικηταῖς τοῦ Ἀκτίου. — παραστήσασθαι = καταστρέψασθαι = νὰ ὑποτάξωσι (τὴν Ἐπίδαμνον). — ὁμολογία, ὥστε . . . ἀποδόσθαι = μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ πωλήσωσι. — τοὺς ἐπήλυδας = τοὺς νεωστὶ ἐλθόντας (δηλ. τοὺς οἰκήτορας). — Κορινθίους, δηλ. τοὺς φρουρούς. — δήσαντας ἔχειν = νὰ κρατῶσι δεσμίους. — ἕως ἂν ἄλλο τι δόξη = ἕως ὅτου ἀποφασισθῇ ἄλλο τι (περὶ αὐτῶν).

Κεφάλαιον 30.

§ 1 - 2. τροπαῖον, τὸ μετὰ νίκην ἐν μάχῃ ἢ ναυμαχίᾳ ἰδρυόμενον ἀναμνηστικὸν μνημεῖον· ἀπηρτίζετο δὲ τοῦτο ἐν μὲν πεζομαχίᾳ ἐξ ὀπλων τοῦ ἡττηθέντος ἐχθροῦ, ἀναρτωμένων εἰς δένδρον ἢ στηνομένων ἐπὶ ξυλίνου στύλου, ἐν δὲ ναυμαχίᾳ ἐξ ὀπλων, ἀκροστολίων καὶ ἄλλων ναυτικῶν ἀντικειμένων. — οὓς ἔλαβον, δηλ. ἐν τῇ ναυμαχίᾳ (καὶ οὐχὶ τοὺς ἐν Ἐπίδαμνῳ ληφθέντας ὁμολογία· πρβλ. κεφ. 29, § 5). — δήσαντες εἶχον = ἐκράτουν δεσμίους. — τὰ τὰς ναυσὶν (= ταῖς ἑαυτῶν ναυσί), δοτκ. τῆς συναδείας· συναπτέα τῷ ἀνεχώρησαν. — ἐπ' οἴκου = εἰς τὰς πατρίδας. — ἐκράτουν = ἦσαν κύριοι. — τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία, δηλ. οὔσης = τῆς ὑπαρχούσης εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη (δηλ. τοῦ Ἰονίου πελάγους). — τῆς γῆς, γενκ. διαιρητ. τῆς ἐννοουμένης αἰτκ. μέρος τι. — ἔτεμον = ἐλεηλάτησαν. — ὅτι = διότι. — ναῦς . . . παρέσχον Κορινθίοις, πρβλ. κεφ. 27, § 2.

§ 3 - 4. τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον = καὶ οὕτω (= τε) τὸ πλεῖστον (μέρος) τοῦ χρόνου. — ἔφθειρον = ἔδλαπτον. — περιούνητι τῷ θέρει = τελευτῶντι τῷ θέρει = περὶ τὸ τέλος τοῦ θέρους. —

σφῶν = αὐτῶν· οὕτω καὶ κατωτέρω σφίσι = αὐτοῖς. — ἐπόνουν = ἐπιέζοντο (ὑπὸ τῶν Κερκ.). — ἐπὶ Ἀκτίῳ = παρὰ τὸ Ἀκτιον. — Χειμέριον, ἀκριβῆ περιγραφὴν αὐτοῦ βλ. ἐν κεφ. 46, § 3. — φυλακῆς ἕνεκα τῆς Λευκ. καὶ τῶν ἄλλ. πόλεων = ἵνα προφυλάττωσι τὴν Λευκ. καὶ τὰς ἄλλας πόλεις (ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν ἐπιδρομῶν). — φίλαιοι = φιλικαί, συμμαχίδες. — ἀντεστρατοπεδεύοντο = ἐστρατοπεδεύοντο ἀντικρὺ (τῶν Κορινθίων). — τὸ θέρος τοῦτο, αἰτιατκ. τοῦ χρόνου = κατὰ τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τοῦ θέρους. — ἀντικαθεζόμενοι = ὄντες ἐστρατοπεδευμένοι ἀπέναντι ἀλλήλων. — χειμῶνος ἤδη, δηλ. ὄντος = ἐπειδὴ πλέον ἦτο χειμῶν.

Κεφάλαιον 31.

τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα (= καθ' ὅλον δὲ τὸν χρόνον) . . . καὶ τὸν ὕστερον, ἡ ναυμαχία ἐγένετο κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 434· ὥστε αἱ παρασκευαὶ γίνονται ἐντὸς τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ἔτους τούτου καὶ ἐντὸς τοῦ ἐπομένου 433· τῇ δὲ 432 ἀποστέλλονται αἱ πρεσβεῖαι εἰς Ἀθήνας. — δογῇ φέροντες = μετὰ παραφόρου ὁρμῆς ἀναλαμβάνοντες. — ἐναυπηγοῦντο = κατεσκευάζον πλοῖα. — παρεσκευάζοντο = παρεσκευάζον. — τὰ κράτιστα, ἐπιρρημ. = προθυμότατα· συναπτεόν τῷ παρεσκευάζοντο. — νεῶν στόλον = ναυτικὸν στρατόν. — καὶ τῆς ἄλλης = καὶ ἐκ τῆς ἄλλης. — πείθοντες, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς ἐρέτας)· ἡ μετχ. προσδιορίζει τροπικῶς τὴν μετχ. ἀγείροντες. — ἦσαν γάρ, ὁ γὰρ ἐνταῦθα = ἐπεὶ (= ἐπειδὴ) — ἐς τὰς . . . σπονδάς, δηλ. τὰς τριακοντούταις, τὰς γενομένας μετὰ Εὐβοίας ἄλωσιν μεταξὺ Ἀθην. καὶ Λακεδ. (445). — ἐλθοῦσι = ἐπὰν (= ἂν οὐ) ἔλθωσι. — ὥς τοὺς Ἀθην. = πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. — ξυμμάχους, παρατηρητέα ἢ αἰτιατκ. μετὰ τὴν δοτκ. αὐτοῖς ἐλθοῦσι. — ὠφελίαν = βοήθειαν. — εὐρίσκεσθαι = τυγχάνειν. — ἦλθον . . . πρεβυσόμενοι = ἦλθον, ἵνα κατορθώσωσι διὰ τῆς πρεσβείας. — ὅπως μὴ . . . γένηται, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων· ὅπως μὴ τὸ Ἀττικὸν ναυτικὸν προσγενόμενον πρὸς τῷ ναυτικῷ τῶν Κερκυραίων γένηται ἐμπόδιον σφίσι. — θέσθαι = νὰ διευθετήσωσι (πρβλ. κεφ. 25, § 1 «θέσθαι τὸ παρόν»). — ἦ = ὅπως. — καταστάσης (= γε-

νομένης) ἐκκλησίας, δηλ. συγκλήτου (=ἐκτάκτου), ἣτις ἐγένετο, ἵνα ἀκούσῃ τὰς πρεσβείας τῶν Κορ. καὶ Κερκυραίων. Αἱ ἐκκλησίαι ἐν Ἀθήναις ἦσαν τακτικαὶ (αἱ τεταγμέναι ὑπὸ τῶν νόμων) καὶ ἑκτακτοὶ (σύγκλητοι ἢ κατάκλητοι καλούμεναι). Καὶ τακτικαὶ μὲν συνήγοντο τέσσαρες ἐν ἐκάστη πρυτανείᾳ, ὧν ἡ μία ἐλέγετο κυρία· ἑκτακτοὶ δὲ ὁσάκις παρουσιάζετο ἐξαίφνης ἐπείγουσά τις ἀνάγκη (ὅπως ἐνταῦθα).—ἐς ἀντιλογίαν=εἰς λογομαχίαν.—ἦλθον, οἱ Κερκ. καὶ οἱ Κορ.—τοιιάδε (=τοιαῦτα περίπου), καὶ οὐχὶ τάδε (=τὰ ἐξῆς ἀκριβῶς), διότι ὁ Θουκυδ. δὲν μεταχειρίζεται αὐτὰς τὰς λέξεις τῶν ἀγορευσάντων (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 65).

II. Δημηγορία τῶν Κερκυραίων πρέσβεων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφάλαιον 32 - 36)

Κεφάλαιον 32.

§ 1 - 2. δίκαιον, δηλ. ἐστίν.—τούς... ἤκοντας, ὑποκμ. τοῦ ἀναδιδάξαι, ὅπερ ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἐστι)=εἶναι δίκαιον ὅσοι ἔρχονται... νὰ διαφωτίσωσιν ἐπαρκῶς.—μήτε εὖερ. μ. μήτε ξυμ. προσηγομένης=χωρὶς προηγούμενως μήτε εὐεργεσία νὰ ὀφείλῃται μεγάλη μήτε συμμαχία νὰ ὑπάρχῃ· κατ' ἔννοιαν=χωρὶς ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὑπάρχῃ ὑποχρέωσις τις ἢ ἐξ εὐεργεσίας μεγάλης ἢ ἐκ συμμαχίας.—παρὰ τοὺς πέλας=πρὸς τοὺς ἄλλους.—ἐπικουρίας... δεησομένους=ἵνα ζητήσωσι βοήθειαν.—ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δηλ. ἤκομεν παρ' ὑμᾶς ἐπικουρίας δεησόμενοι.—πρῶτον, ὑποδιαίρειται εἰς τὸ μάλιστα μὲν καὶ εἰ δὲ μή· ἢ ἀντίθεσις: ἔπειτα δέ.—μάλιστα=κατ' ἐξοχήν.—καὶ ξύμφορα, οὐ μόνον δηλ. ἐπικουρίας δέονται· ἢ αἰτιατκ. ξύμφορα, ὥς καὶ ἡ κατωτέρω ἐπιζήμια, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ δέονται.—εἰ δὲ μή, δηλ. ξύμφορα δέονται.—ὅτι γε, ὁ γε=τοῦλάχιστον.—τὴν χάριν=τὴν εὐγνωμοσύνην.—βέβαιον=σταθεράν, αἰωνίαν.—καταστήσουσι=ποιήσουσι.—μὴ ὀργίζεσθαι, ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἐστιν).—ἀτυχῶσι=μὴ τυγχάνωσι (δηλ. τούτου, ὃ βούλονται).—Κερκ. δέ, ὁ δὲ εἰσά-

γει μερικὴν περίπτωσιν ὑπαγομένην εἰς τὴν γενικὴν· ὥστε = οὖν. — μετὰ τῆς ξυμ. τῆς αἰτήσεως (= μετὰ τῆς αἰτήσεως τῆς ξυμμαχίας) καὶ τ... = ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι μαζὶ μὲ τὴν αἴτησιν τῆς συμμαχίας θὰ σᾶς ἐξασφαλίσωσι καὶ ταῦτα. — καὶ ταῦτα, δηλ. ὥς καὶ ξύμφορα δέονται καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἐξουσιν.

§ 3-4. τετύχηκε δέ, δηλ. ὄν = βεβαίως συνέπεσε νὰ εἶναι. — τὸ αὐτὸ = συγχρόνως· ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἄλογον καὶ ἀξύμφορον. — ἐπιτήδευμα = ὅτι πράττει τις καθ' ὠρισμένας ἀρχάς = τὸ (πολιτικὸν) σύστημα. — πρὸς τε ὑμᾶς = καὶ κατὰ τὴν κρίσιν ὑμῶν· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν = διὰ τὸ συμφέρον ἡμῶν. — ἐς τὴν χρείαν = ὥς πρὸς τὴν παροῦσαν ἀνάγκην. — ἡμῖν (= πρὸς δυστυχίαν μας), δοτκ. ἀντιπεριποιητικὴ εἰς τὸ τετύχηκε. — ἄλογον = παράλογον, ἀντιφατικόν· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ξύμμαχοί τε... ἦκομεν. — ἐν τῷ παρόντι = κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν. — ἀξύμφορον, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ καὶ ἅμα... καθέσταμεν. — ἐν τῷ πρὸ τοῦ, δηλ. χρόνῳ· τὸ δὲ πρὸ τοῦ = πρότερον. — Κορινθίων, γενκ. ἀντικμκ. τοῦ πόλεμον. — ἐρῆμοι (δηλ. συμμάχων) = ἀπομεμονωμένοι. — δι' αὐτὸ (τοῦτο), δηλ. διὰ τὸ οὐδενὸς πω γενέσθαι ξυμμάχους. — καθέσταμεν = ἤδη ἐσμέν. — καὶ περιέστηκε = καὶ οὕτω κατήντησεν. — ἡ δοκοῦσα = ἡ νομιζομένη· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ φαινόμενον (= φανερά). — σωφροσύνη = ἔμφρων, συνετὴ οὐδετερότης. — τὸ μή..., ἐπεξήγησις τοῦ σωφροσύνη. — τῇ... γνώμῃ = κατὰ τὴν θέλησιν. — ἀβουλία (= ἀπερισκεψία), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἄλογον. — ἀσθένεια (= ἀδυναμία), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀξύμφορον.

§ 5. τήν... γεν. ναυμαχίαν = ὥς πρὸς τὴν γενομένην ναυμαχίαν. — κατὰ μόνας, δηλ. μοίρας ἢ δυνάμεις = μόνοι. — μεῖζ. παρασκευῇ ἀπό... = μετὰ μεγαλυτέρων δυνάμεων ληφθεῖσων ἀπό... — ὥρμηνται = εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἐπέλθωσι. — περιγενέσθαι, δηλ. αὐτῶν = νὰ νικήσωμεν αὐτούς. — καὶ ἅμα = καὶ πρὸς τοῦτοις. — ὁ κίνδυνος, δηλ. ἔσται. — εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς = ἐὰν θὰ περιέλθωμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν. Οἱ Κερκ. φοβοῦνται ἀντεκδικήσεις διὰ τὴν διαγωγὴν, ἣν ἐδείξαν οὗτοι πρὸς τοὺς συμμά-

χοὺς τῶν Κορινθ. μετὰ τὴν παρὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχίαν, καὶ διὰ τὴν ἀγνωμοσύνην πρὸς τὴν μητρόπολιν τῶν Κόρινθον. — ἀνάγκη, δηλ. ἐστίν. — ξυγγνώμη, δηλ. ἐστίν = εἶναι ἄξιον συγγνώμης· ὡς ὑποκμ. τούτου ἡ ἐπομένη πρότασις : εἰ . . . τολμῶμεν. — εἰ μὴ . . . τολμῶμεν, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων : εἰ τολμῶμεν ἐναντία τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ (γενομένῃ) μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτία = ἐὰν ἀποφασίζωμεν ἐναντία τῆς πρότερον οὐδετερότητος (ἡμῶν), ἥ τις προήλθεν ὅχι ἀπὸ κακόν σκοπόν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ ἐσφαλμένην γνώμην.

Κεφάλαιον 33.

§ 1-2. πειθομένοις, μετχ. ὑποθετκ. = ἐὰν πείθησθε· ἡ ἀπόδοσις γενήσεται. — καλὴ = ὠφέλιμος. — ἡ ξυντυχία . . . τῆς ἡμετ. χρείας = ἡ σύμπτωσις (τοῦ) νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην τῆς βοηθείας ὑμῶν. — κατὰ πολλὰ (= διὰ πολλοὺς λόγους), ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ 1) πρῶτον μὲν . . . 2) ἔπειτα . . . 3) ναυτικόν τε. — ὅτι ἀδικουμένοις . . . ποιήσεσθε = ὅτι θὰ βοηθήσητε ἀδικουμένους καὶ οὐχὶ βλάπτοντας ἄλλους· τοῦτο περιποιεῖ τοῖς Ἀθην. δόξαν μεγαλοφυχίας, ὅτι βοηθοῦσιν ἀνθρώπους ἀδικουμένους. — ἔπειτα . . . ναυτικόν τε . . . παρατηρητέον ὅτι, ἐν ᾧ τὸ α' κῶλον ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὅτι (πρῶτον μὲν ὅτι . . . ποιήσεσθε)· τὰ δύο τελευταῖα ἔπονται ἀνεξάρτητα (ἔπειτα . . . καταθήσεσθε· ναυτικόν τε κεκτῆμεθα). — περὶ τῶν μεγίστων, δηλ. περὶ τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς ἐλευθερίας. — δεξάμενοι, μετχ. ὑποθετκ. = ἐὰν δέξησθε (= δεχθῆτε [ἡμᾶς])· ἡ ἀπόδοσις καταθήσεσθε. — ὡς ἂν μάλιστα (δηλ. καταθεῖσθε) = ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον = εἰς μέγιστον βαθμόν. — μετ' αἰμνήστου μαρτ. τ ἢ ν χ. καταθήσεσθε = θὰ καταθέσῃτε ὡς παρακαταθήκην (πρὸς μέλλουσαν χρῆσιν) τὴν ζητουμένην εὐεργεσίαν μετὰ μαρτυρίου, τὸ ὁποῖον αἰωνίως θὰ μνημονεύηται· ἡ ἐκ τοῦ κινδύνου δηλ. σωτηρία τῆς Κερκύρας θὰ εἶναι μαρτύριον τῆς εὐεργεσίας τῶν Ἀθηναίων. Τὸ κατατίθεσθαι λέγεται κυρίως ἐπὶ καταθέσεως ἀργυρίου παρὰ τινι τραπέζῃ ἢ πραγμάτων πρὸς μέλλουσαν χρῆσιν· ἐνταῦθα μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τῆς εὐεργεσίας. — τοῦ παρ' ὑμῖν = τοῦ ὑμετέρου. — τίς εὐπραξία . . . λυπηροτέρα,

δηλ. ταύτης, εἰς ὃ ἐπεξηγήσεις ἢ ὑποθετκ. πρότασις : εἰ ἦν κτλ. — εἰ, ἦν . . . αὐτεπάγγελτος, ἢ σύνταξις : εἰ (= ὅτι) αὕτη ἡ δύναμις, ἦν ὑμεῖς ἄν . . . ἐτιμήσασθε ὑμῖν προσγενέσθαι, πάρεστιν αὐτεπάγγελτος=τοῦ ὅτι δηλ. αὕτη ἡ δύναμις, δηλ. ἡ τῶν Κερκ., τὴν ὁποῖαν σεῖς ἠθέλετε προτιμήσει ἀντὶ πολλῶν χρημάτων καὶ εὐγνωμοσύνης νὰ προστεθῇ εἰς ὑμᾶς (= τῆς ὁποίας τὴν ἀπόκτησιν ἠθέλετε προτιμήσει σεῖς ἀντὶ πολλῶν χρ. καὶ εὐγν.), παρουσιάζεται αὐθόρμητος (= ἄφ' ἑαυτῆς, χωρὶς νὰ τὴν προσκαλέση τις). — ἔς μὲν τοὺς πολλοὺς=κατὰ τὴν κρίσιν μὲν τῶν πολλῶν. — ἀρετὴν=δόξαν ἀρετῆς (διότι δεικνύετε μεγαλοψυχίαν ὡς βοηθοῦντες ἀσθενεστέρους καὶ ἀδικουμένους· πρβλ. § 1 «πρῶτον μὲν ἀδικουμένοις...ποιήσεσθε»). — οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε=εἰς τούτους δέ, τοὺς ὁποῖους θὰ βοηθήσητε (δηλ. εἰς ἡμᾶς). — χάριν=εὐγνωμοσύνην (διὰ τὴν εὐεργεσίαν· πρβλ. § 1 «ἔπειτα περὶ . . . κινδ...»). — ἰσχύν, διὰ τὸ ναυτικόν, ὃ κέκτηνται οἱ Κερκ. (πρβλ. § 1 «ναυτικόν τε...»). — ἃ (=ταῦτα δὲ)...ἅμα πάντα, δηλ. ἡ ἀρετὴ, ἡ χάρις καὶ ἡ ἰσχὺς. — ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ=καθ' ὅλον τὸν μέχρι τοῦδε χρόνον. — δὴ=ὡς γνωστόν. — ἃ . . . ξυνέβη καὶ ὀλίγοι, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν : ἃ... ξυνέβη ἐπεὶ (=ἐπειδὴ) ὀλίγοι. — οἷς ἐπικαλοῦνται=τούτοις, οὓς ἐπικαλοῦνται ἢ δοτκ. συναπτεῖα τῷ διδόντες=δίδοντες εἰς τούτους, ὧν τὴν βοήθειαν ζητοῦσι. — ἀσφάλειαν καὶ κόσμον (=τιμὴν), τὸ μὲν α' ἀναφέρεται εἰς τὸ ἰσχὺν καὶ χάριν, τὸ δὲ β' εἰς τὸ ἀρετὴν. — ἢ ληψόμενοι, δηλ. ταῦτα (=ἀσφάλειαν καὶ κόσμον) παρὰ τούτων, οὓς ἐπικαλοῦνται. — παραγίγνονται=προσέρχονται.

§ 3-4. τὸν δὲ πόλεμον... ἔσεσθαι, ἡ φυσικὴ σειρά : εἰ δέ τις ὑμῶν οἶται οὐκ ἔσεσθαι τὸν πόλεμον, δι' ὃνπερ χρήσιμοι ἂν εἶμεν. — γνώμης (δηλ. τῆς ὀρθῆς) ἁμαρτάνει=δὲν κρίνει ὀρθῶς. — καὶ οὐκ αἰσθάνεται=ἐπεὶ οὐκ αἰσθάνεται. — φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ=φόβῳ ὑμῶν=διὰ τὸν πρὸς ὑμᾶς φόβον· οἱ Λακ. ἐφοδοῦντο τοὺς Ἀθην. διὰ τὴν αὕξησιν αὐτῶν. — πολεμησεύοντας = ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ πολεμήσωσιν· ἢ μετχ. ἐκ τοῦ αἰσθάνεται. — δυναμένους (δηλ. μέγα) παρ' αὐτ. καὶ ὑ. ἐχθ. ὄντας=ἐπειδὴ ἔχουσι μεγάλην

δύναμιν (ἐπιρροήν) πλησίον αὐτῶν καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἐχθροὶ ὑμῶν. Οἱ Κορ. ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Ἀθ., διότι εἶχον βοηθήσει τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθην. Μεγαρεῖς κατὰ τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν ἀπὸ τῶν Ἀθην.—προκαταλαμβάνοντας, ἀποπειρτκ. ἐνεστώς=ἔτι θέλωσι νὰ ὑποτάξωσι προηγουμένως· ἢ μετχ. ἐκ τοῦ αἰσθάνεται.—ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν=ὅπως ἐπέλθωσι (μετὰ ταῦτα) καθ' ὑμῶν.—ἵνα μὴ... κατ' αὐ. μετ' ἄλ. στῶμεν=ἵνα μὴ συμπαραταχθῶμεν ἀπέναντι αὐτῶν. — τῷ κοινῷ ἔχθει = ἕνεκα τῆς κοινῆς ἐχθρας. — μηδὲ δυοῖν (= δυοῖν θάτερον) φθάσαι ἀμάρτωσι=μηδὲ ἐκ τῶν δύο ἀποτύχωσι νὰ προφθάσωσι τὸ ἕν.—ἢ κακῶσαι ἡμ. ἢ σφᾶς αὐτ. βεβαιώσασθαι=ἢ νὰ βλάψωσιν ἡμᾶς (ὅτε δὲν θὰ δυνάμεθα νὰ σᾶς βοηθήσωμεν) ἢ νὰ ἐξασφαλίσωσιν ἑαυτοὺς (διὰ τῆς ὑποταγῆς τῶν Κερκ.).—ἡμέτερον, δηλ. τῶν Κερκ. καὶ Ἀθην.—αὖ=ἄφ' ἐτέρου.—ἔργον, δηλ. ἐστίν.—προτερῆσαι=νὰ προλάβωμεν.—τῶν μὲν (=ἡμῶν μὲν) διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμ.=ἄφ' οὗ ἡμεῖς μὲν προσφέρωμεν τὴν συμμαχίαν, σεις δὲ δεχθῆτε αὐτήν.—καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μ. ἢ ἀντεπιβουλεύειν, παρονομασία=καὶ μᾶλλον νὰ κακοποιῶμεν ἡμεῖς πρότερον αὐτοὺς παρὰ κακοποιηθέντες νὰ φροντίζωμεν περὶ ἀντεκδικήσεως.

Κεφάλαιον 34.

ἦν δὲ λέγωσι... μαθόντων (=ἄς μάθωσιν), ὑποφορά.—οὐ δίκαιον, δηλ. ἐστίν· ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ ἀπὸ τοῦ δικαίου ἀπόδειξις.—τοὺς σφετέρους=τοὺς ἑαυτῶν.—ὑμᾶς, ὑποχμ. τοῦ δέχεσθαι.—εὖ... πάσχουσα=ἐὰν εὐεργετῆται.—ἀλλοτριοῦται=γίνεται ἀλλοτρία, ἀποξενοῦται (αὐτῆς, δηλ. τῆς μητροπόλεως).—ἐπὶ τῷ δοῦλοι... εἶναι=ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ εἶναι δοῦλοι.—τοῖς λειπομένοις, δηλ. ἐν τῇ μητροπόλει.—ἐκπέμπονται, δηλ. οἱ ἄποικοι.—ἡδίκουν, δηλ. οἱ Κορίνθιοι.—προκληθέντες (=ὅτε προσεκλήθησαν) γὰρ κτλ., οἱ Κερκ. εἶχον προτείνει διὰ πρέσβειων τοῖς Κορινθ., ὅπως καθυποβάλλωσι τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπιδ. εἰς δίκην παρὰ πόλει, ἣν ἀμφοτέρωι ἤθελον δεχθῆ (πρβλ. κεφ. 28, § 2).—

περὶ Ἐπιδ., συναπτέος ὁ προσδιορισμὸς τῷ ἐς κρίσιν=εἰς δίκην
 περὶ τῆς Ἐπιδάμνου.—ἢ τῷ ἴσῳ=παρὰ διὰ τοῦ δικαίου (ἐν ᾧ
 ἡ ἰσότης).—τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν=νὰ διεκδικήσωσι τὰ παρὰ-
 πονά των.—ἔστω, ὑποχμ. τούτου εἶναι ἡ ἐπομένη ἀναφрк. πρό-
 τασις (ᾧ... δρῶσιν), κατηγορμ. δὲ τὸ τεκμήριον· τὸ δέ τι αἰτιατκ.
 τοῦ κατὰ τι=ἄς εἶναι καὶ πῶς ὡς παραινετικὸν παράδειγμα, ὅσα...
 πράττουσι.—πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγ., οἱ Κερκ. ὡς ἄποικοι εἶναι
 συγγενεῖς τῶν Κορ.—ἀπάτη τε μή... δεομένοις τε... μή, ἀντὶ τοῦ :
 μήτε ἀπάτη... μήτε δεομένοις· ἐτέθησαν ὁμῶς αἱ λέξεις ἀπάτη—
 δεομένοις ἐν ἀρχῇ χάριν τῆς ἐμφάσεως, μεθ' ἧς οἱ Κερκ. ἐξαί-
 ρουσι τὰ δύο μέσα τῆς ἀποπλανήσεως.—ὥστε ἀπάτη τε μὴ παρὰ-
 γεσθαι=ὥστε μήτε νὰ ἀπατᾶσθε δι' ἀπατηλῶν λόγων.—δεομέ-
 νοις τε ἐκ τοῦ εὐθ. μὴ ὑπουργεῖν (δηλ. αὐτοῖς)=μήτε νὰ βοη-
 θήτε αὐτοὺς καὶ εἰλικρινῶς παρακαλοῦντας. — ὁ ἐλαχίστας τὰς
 μεταμελείας... λαμβάνων=ὁ ἐλάχιστος μεταμελόμενος (=μετα-
 νοῶν).—ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις=διὰ τὸ καλόν, τὸ ὁποῖον
 κάμνει εἰς τοὺς ἀντιπάλους.—ἂν διατελοίη, δηλ. ὢν=πάντοτε
 δύναται νὰ εἶναι.—ὁ γὰρ ἐλαχίστας κτλ., ὁ Θουκυδίδης συνθηί-
 ζει νὰ παρεμβάλλῃ εἰς τοὺς λόγους τοῦ γνώμας ὡς μέσα ἀπο-
 δεικτικά. Ἡ ἔννοια : ἐκεῖνος ζῇ ἀσφαλέστατα, ὅστις εἰς τοὺς
 ἐχθροὺς τοῦ ἐλαχίστας εὐεργεσίας παρέχει· διότι αὐταὶ προξε-
 νοῦσιν αὐτῷ μόνον μεταμέλειαν.

Κεφάλαιον 35.

§ 1-3. οὐδέ, δηλ. οὐ μόνον δὲν θὰ παραβῇτε τὰ δίκαια τῆς
 μητροπόλεως, ἀλλ' οὐδὲ θὰ λύσητε τὰς σπονδὰς. — τὰς Λακ.
 σπονδὰς, δηλ. τὰς τριακοντούτεις, τὰς γενομένας μεταξὺ Λακ. καὶ
 Ἀθ. τῷ 445 π. Χ. (πρὸλ. κεφ. 31, § 2). Κατὰ ταύτας πᾶσα ἐκ-
 τὸς τῆς συμμαχίας πόλις ἡδύνατο νὰ προσέλθῃ εἰς ὁπότερον τῶν
 συμμάχων θέλει· δὲν ἐπετρέπετο ὁμῶς εἰς σύμμαχον πόλιν νὰ
 δεχθῇ πόλιν οὐδετέραν εὐρισκομένην εἰς πόλεμον πρὸς τινα ἐν-
 σπονδον.—δεχόμενοι=ἂν δέχησθε. — μηδετέρων ὄντας ξυμ.=
 οἱ ὅποιοι οὐδετέρων (οὔτε δηλ. ὑμῶν οὔτε τῶν Λακ.) εἴμεθα σύμ-

μαχοι.—εἴρηται = ὥρισταί, γέγραπται. — ἐν αὐταῖς, δηλ. ταῖς σπονδαῖς. — τῶν Ἑλλ. πόλεων... ἐλθεῖν, ἢ σύνταξις: ἐξεῖναι τῶν Ἑλλην. πόλεων (ταύτη), ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐλθεῖν παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται (= βούληται, δηλ. ἐλθεῖν). — δεινόν, δηλ. ἂν εἴη.—εἰ τοῖσδε μὲν... ἔσται(= ἐξέσται)... ἡμᾶς δέ... δεόμεθα, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (εἰ τοῖσδε [δηλ. τοῖς Κορινθ.] ἔξδον [= ἐν ᾧ εἶναι ἐπιτετραμμένον]... ἡμᾶς... δεόμεθα) χάριν ἐμφάσεως καὶ ἀντιθέσεως τοῦ: τοῖσδε μὲν πρὸς τό: ἡμᾶς δέ. — ἀπὸ τῶν ἐνσπόνδων = ἀπὸ τῶν περιλαμβανομένων ἐν ταῖς σπονδαῖς. — καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλ.=καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος (αἵτινες δὲν μετέσχον τῶν σπονδῶν).—οὐχ ἥκιστα=μάλιστα. — ἀπὸ τῶν ὑμ. ὑπηκόων, ἐννοοῦνται οἱ Παλεῖς τῆς Κεφαλληνίας, οἵτινες ἄποικοι ὄντες τῶν Ἀθην. συνεμάχουν τοῖς Κορ. — ἀπὸ τῆς προκειμένης=ἀπὸ τῆς προσιτῆς εἰς πάντας (λόγῳ τῶν 30ε-τῶν σπονδῶν).—εἰρξοῦσι=κωλύσουσι.—ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν... ὥφελίας, δηλ. δυναμένης γενέσθαι=καὶ ἀπὸ τῆς ἐξ ἄλλου τινὸς μέρους δυναμένης νὰ πορισθῇ (εἰς ἡμᾶς) βοηθείας. — εἴτα ἐν ἀδικήματι θήσονται, ἀσύνδετον ἀντί: καὶ τὰ ἢ εἴτα δέ: τὸ εἴτα ἐκφράζει ἀγανάκτησιν, ἥτις καθίσταται ζωηροτέρα διὰ τοῦ ἀσυνδέτου: τὸ δὲ ἐν ἀδικήματι θήσονται = θὰ θεωρήσωσιν ὡς ἀδίκημα. — πεισθέντων ὑμῶν ἃ=(τὸ) ἐὰν σεῖς πεισθῇτε (εἰς ταῦτα), τὰ ὁποῖα.

§ 4. πολὺ δέ... ἔξομεν, ἢ σύνταξις: ἐν πολὺ δὲ πλείονι αἰτία ἡμεῖς ὑμᾶς ἔξομεν = τοῦναντίον πολὺ περισσότερον ἡμεῖς θὰ κατηγορήσωμεν ὑμᾶς. — μὴ πείσαντες = ἐὰν μὴ πείσωμεν (δηλ. ὑμᾶς).—κινδυν. καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας (δηλ. ὑμῖν)=ἐν ᾧ κινδυνεύομεν καὶ δὲν εἴμεθα ἐχθροὶ ὑμῶν.—ἀπόσεσθε, δηλ. τῆς συμμαχίας.—τῶνδε δέ... γενήσεσθε=τούσδε δὲ ἐχθροὺς ὄντας (ὑμῖν) καὶ ἐπιόντας (ἡμῖν) οὐχ ὅπως (=οὐ μόνον οὐ) κωλύσετε=τούτους δέ, ἐν ᾧ εἶναι ἐχθροὶ σας καὶ μέλλουσι νὰ ἐπέλθωσι καθ' ἡμῶν, ἔχι μόνον δὲν θὰ ἐμποδίσγητε (δηλ. τῶν ἐπιθετικῶν σκοπῶν των). —ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς=ἀπὸ τῶν πόλεων, ὧν σεῖς κυριαρχεῖτε. —προσλαβεῖν περιόψεσθε (= εἰάσετε) = θ' ἀφήσητε (αὐτοὺς) νὰ προσλάβωσιν. — ἦν οὐ δίκαιον, τὸ πλῆρες: ἦν δύναμιν οὐ δί-

καιόν (ἔστι) περιδεῖν (=ἔᾶσαι) αὐτοὺς προσλαβεῖν. — ἀλλ', δηλ. δίκαιόν (ἔστι). — ἥ... κωλύειν... ἥ... λέμπειν... μάλιστα δέ... βοηθεῖν, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἔστι). — κἀκείνων τούς... μισθοφόρους, ἡ γενκ. (κἀκείνων) ὑποκμνκ. = τοὺς μισθοφόρους, τοὺς ὁποίους καὶ ἐκείνοι λαμβάνουσι. — ἐκ τῆς ὑμετέρας, δηλ. ἀρχῆς. — καθ' ὅ,τι ἂν πεισθῇτε = καθ' οἷονδ' ἡποτε τρόπον ἡθέλετε νομίσειε καλόν. — ἀπὸ τοῦ προφανοῦς = προφανῶς = φανερά. — δεξαμ. βοηθεῖν, δηλ. ἡμῖν = νὰ βοηθῇτε ἡμᾶς δεχθέντες (εἰς τὴν συμμαχίαν σας).

§ 5. πολλὰ δέ... τὰ ξυμ. ἀποδείκνυμεν = πολλὰ δ' ἔστι τὰ ξυμφέροντα, ἃ ἀποδείκνυμεν. Ἐπανειλημμένως ὁ Κερκ. ῥήτωρ τονίζει τὰ συμφέροντα, ἃ παρέχουσιν οἱ Κερκ. τοῖς Ἀθην. — ἐν ἀρχῇ, ἐν κεφ. 33, § 1-2. — ὑπέιπομεν = ὑπεδηλώσαμεν. — καὶ μέγιστον, δηλ. ἔστι τῶν ξυμφερόντων = καὶ τὸ μέγιστον εἶναι. — οἷ τε αὐτοί, ὁ τε ἔχει τὴν ἀπόδοσιν τοῦ εἰς τὸ καὶ ναυτικῆς. — πολέμιοι ἡμῖν (δηλ. Κερκ. καὶ Ἀθην.), οἱ Κορ. ἦσαν ἐχθροὶ πρὸς τοὺς Ἀθην. διὰ τὰ Μέγαρα (πρβλ. κεφ. 33, § 3-4, ἐν σελ. 81). — ἦσαν, ὁ παρ. ἐνταῦθα ἀντὶ ἐνεστ. (εἰσί), διότι ὁ λαλὼν μετατίθεται εἰς τὸ παρελθόν, ἐν ᾧ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς πράξεως· ὥστε = εἶναι, ὡς εἵπομεν πρὸ ὀλίγου (ἐν κεφ. 33, § 3). — σαφεστάτη πίστις = ἀσφαλέστατον ἐχέγγυον πίστεως (ἔτι δηλ. θὰ διαμείνωμεν πιστοὶ εἰς τὴν συμμαχίαν). — καὶ οὔτοι = καὶ μάλιστα. — τοὺς μεταστάντας, δηλ. ἡμᾶς (τοὺς Κερκ.) ἂν ἀποστατήσωμεν (τῆς μητροπόλεως) καὶ προσέλθωμεν (πρὸς ὑμᾶς). Ἡ ἔννοια: ἐὰν οἱ Κερκ. ἀποστατήσωσιν ἀπὸ τῆς γεννησομένης πρὸς τοὺς Ἀθην. συμμαχίας των, πρέπει οὔτοι νὰ φοβῶνται τὴν παρὰ τῶν Κορινθ. τιμωρίαν διὰ τὴν μέχρι τοῦδε διαγωγὴν των· ὡς ἐκ τούτου οὔτοι θὰ διαμένωσι πιστοὶ εἰς τὴν μετὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχίαν. — καὶ ναυτικῆς... διδομένης = καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἡπειρώτιδος οὔσης τῆς ξυμ., ἣν δίδομεν ὑμῖν = καὶ ἐπειδὴ ἡ συμμαχία, τὴν ὁποίαν προσφέρομεν εἰς ὑμᾶς, εἶναι ναυτικὴ καὶ ὄχι ἡπειρωτικὴ. — οὐχ ὁμοία (ἔστι) ἡ ἀλλοτριώσις (= ἡ ἀπόκρουσις), δηλ. ὡς εἰ ἦν ἡπειρώτις = ἡ ἀπόκρουσις αὐτῆς (δηλ. τῆς ναυτικῆς δυνάμεως) δὲν εἶναι

τὸ ἴδιον πρᾶγμα (πρὸς τὴν ἀπόκρουσιν ἡπειρωτικῆς δυνάμεως), δὲν ἔχει δηλ. τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα (ἃ θὰ εἶχεν, ἐὰν ἦτο ἡπειρωτικὴ). — ἔαν... ἔχειν, τὰ ἀπρμφ. ἀπολύτως ἀντὶ προστακτ. = ἔατε... ἔχετε. — εἰ δὲ μή, δηλ. δύνασθε ἔαν. — ὅστις ἐχυρώτατος (= ἰσχυρότατος [κατὰ τὸ ναυτικόν]), δηλ. ἐστὶν ἐννοοῦνται οἱ Κερκυραῖοι.

Κεφάλαιον 36.

§ 1-2. τάδε (= ταῦτα) ξυμ. δοκεῖ λέγεσθαι = ταῦτα, ἃ λέγεται, δοκεῖ συμφέροντα εἶναι. — φοβεῖται δέ, ὡς ὑποκείμ. ἐκ τοῦ ὄφω νοητέον τὸ ὅστις. — δι' αὐτὰ πειθόμενος (= ἀν πείθεται) κτλ., ὁ ῥήτωρ τοὺς νέους ἐνδοιασμοὺς ὅτι ἡ συμμαχία τῶν Ἀθην. μετὰ τῶν Κερκ. παρὰ πᾶσαν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν συμφερόντων καὶ τῆς μὴ λύσεως τῶν σπονδῶν θὰ ἐπιφέρει περιπλοκὰς καὶ ἐχθροπραξίας δὲν ἀνασκευάζει, ἀλλὰ προσάγει τοῖς Ἀθην. καὶ ἄλλο τι πρὸς σκέψιν. — γνῶτω = ἃς μάθῃ· ἐκ τούτου ἐξαρτ. αἱ μετχ. φοβῆσον, ἐσόμενον, βουλευόμενος, προνοῶν. — τὸ δεδιός... τὸ θαρσοῦν, τὰ οὐδέτερα τῶν μετχ. ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστ. = ὁ φόβος... τὸ θάρρος (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 66). — ἰσχὺν ἔχον = ἐὰν παρέχῃ (εἰς αὐτὸν) ἰσχὺν (ἐκ τῆς μετὰ τῶν Κερκ. συμμαχίας). — μᾶλλον, δηλ. ἢ εἰ μὴ εἶχεν ἰσχύν. — τὸ θαρσοῦν (αὐτοῦ) μὴ δεξαμένου (ἡμᾶς) = τὸ θάρρος αὐτοῦ ἐὰν δὲν δεχθῇ ἡμᾶς. — ἀσθενὲς ὄν = ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενὲς (ἐνεκα τῆς παραδοχῆς ἡμῶν εἰς τὴν συμμαχίαν σας). — ἀδεέστερον (= ἦτιον ἐπίφοβον [δηλ. ἢ εἰ μὴ ἀσθενὲς ἦν]) ἐσόμενον = ὅτι θὰ εἶναι ὀλιγώτερον ἐπίφοβον. — καὶ ἅμα = καὶ προσέτι. — τὸ πλεόν = μᾶλλον. — τὰ κράτιστα = τὰ ὠφελιμώτατα. — αὐταῖς = δι' αὐτάς, δηλ. τὰς Ἀθήνας. — ἐς τὸν μέλλοντα... πόλεμον = διὰ τὸν μέλλοντα... πόλεμον· συναπτέον τῷ προσλαβεῖν. — ὅσον οὐ = σχεδόν. — τὸ αὐτίκα περισκοπῶν = ἀποβλέπων εἰς τὴν παροῦσαν στιγμὴν, φοβούμενος δηλ. μὴ λύσῃ τὰς σπονδὰς. — ἐνδοιάζῃ = διστάζῃ. — χωρίον (= τόπον), δηλ. τὴν Κέρκυραν. — ὁ μετὰ μεγ. καιρῶν οἰκ. τε καὶ πολεμοῦται = τὸ ὁποῖον γίνεται οἰκεῖον ἢ πολέμιον μετὰ τῶν μεγίστων εὐκαιριῶν (πλεονεκτημάτων ἢ μειονεκτημάτων) = τοῦ ὁποῖου ἡ φιλία ἢ ἡ ἐχθρα

συνοδοῦεται μετὰ τὰ σπουδαιότατα ἐπακολουθήματα. — τῆς Ἰταλ. καὶ Σικ., ἑξαρτ. ἐκ τοῦ παράπλου, ὅπερ ἐκ τοῦ καλῶς κεῖται = κεῖται εἰς κατάλληλον θέσιν ὥς πρὸς τὸν παράπλου (= ὥς πρὸς τὸν παραπλέοντα) εἰς Ἰταλ. καὶ Σικελ. — ἐκεῖθεν, δηλ. ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας. — Πελοποννησίοις ἐπελθεῖν = νὰ ἔλθῃ πρὸς βοήθειαν τῶν Πελοπον. (εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν ὁποίων ἀνήκουσιν οἱ Κορ.). — τό τε ἐνθὲνδε πρὸς τὰκεῖ, δηλ. τὸ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. — παραπέμψαι = προπέμψαι. — ἐς τὰλλα = κατὰ τὰ ἄλλα.

§ 3. βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφ.... τῷδ' ἂν... μάθοιτε = τότε δὲ βραχύτατον κεφάλαιόν ἐστιν, ᾧ ἂν μάθοιτε = ἡ ἐξῆς δὲ εἶναι συντομωτάτῃ περίληψις (τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων), δι' ἧς ἡθέλετε πεισθῆ. — βραχ. δ' ἂν... ἂν μάθοιτε, παρατηρητέα ἢ ἐπανάληψις τοῦ ἂν. — τοῖς τε ξύμπασιν καὶ καθ' ἕκαστον = καὶ καθόλου καὶ ἐν μέρει. — μὴ προσέσθαι ἡμᾶς = νὰ μὴ ἐγκαταλίπητε ἡμᾶς. — τρία μὲν τὰ λόγου... ναυτικά, δηλ. ἐστίν. — τούτων δ' εἰ, προτάσσεται ἡ γενκ. τούτων τοῦ εἰ δι' ἔμφασιν. — ἐς ταῦτόν ἐλθεῖν = νὰ ἐνωθῶσιν. — καὶ Κορ. ἡμᾶς προκαταλήψονται, ἐπεξήγησις = δηλ. ἐὰν οἱ Κορ. ὑποτάξωσιν ἡμᾶς πρότερον. — Πελοπον., εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν ὁποίων ἀνήκουσιν οἱ Κορ. — ἔξετε, τὸ ἔχειν μετ' ἀπρμφ. = δύνασθαι. — ταῖς ἡμετέραις, δοτκ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ πλείοσι = μὲ πλοῖα περισσότερα κατὰ τὰ ἡμέτερα = μὲ ναυτικὸν ἠὺξημένον καὶ διὰ τοῦ ἰδικοῦ μας.

*III. Δημηγορία τῶν Κορινθίων πρέσβεων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.*

(Κεφάλαιον 37 - 43)

Κεφάλαιον 37.

§ 1. ἀναγκαῖον, δηλ. ἐστίν. — Κερκ. τῶνδε... τὸν λόγον ποιη-
σαμένων (=εἰπόντων)=ἐπειδὴ οἱ Κερκ. οὗτοι ἐδῶ εἶπον. — περὶ
τοῦ δέξ... ἄλλ' ὥς καὶ (=ἀλλὰ καὶ ὥς), παρατηρητέα ἢ μετα-
βολὴ τῆς συντάξεως· τὸ α' ἐξηνέχθη κατ' ἐμπρόθετον ἀπρμφ.,
τὸ β' δι' εἰδικῆς προτάσεως. — σφᾶς=αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Κερκ.). —
οὐκ εἰκότως=ἀδίκως. — μνησθέντας πρῶτον... οὕτω καὶ κτλ., ἐν
τούτῳ δηλοῦται ἡ πρόθεσις μετὰ τῆς προκατασκευῆς. — μνησθέν-
τας... καὶ ἡμᾶς=ἐπ' αὐτῶν (=ἀφ' οὗ) μνησθῶμεν (=εἵπωμεν) καὶ
ἡμεῖς. — περὶ ἀμφοτέρων, τίνων; — οὕτω, ἐξάγει τὴν σημασίαν
τῆς προσηγηθείσης μετοχῆς (μνησθέντας)=τότε. — ἐπὶ τὸν ἄλλον
λόγον ἵεναι=να προβῶμεν καὶ εἰς ὅσα ἄλλα ἔχομεν νὰ εἵπωμεν
τὸ ἵεναι ἐκ τοῦ ἀναγκαῖόν (ἐστίν). — τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀξίωσιν=τὴν
ἐκ μέρους ἡμῶν δικαίαν ἀπαίτησιν. — ἀσφαλέστερον, δηλ. κάλ-
λιον ἢ σφαλισμένοι ἀπὸ τῶν ἀπατηλῶν λόγων τῶν Κερκ. — προ-
εἰδῆτε = γνωρίζετε ἐκ τῶν προτέρων (πρὸ τοῦ δηλ. ἀποφασί-
σητέ τι). — τὴν... χρειαν = τὴν ἐξ ἀνάγκης γενομένην αἴτησιν
συμμαχίας. — μὴ ἀλογίστως, λιτότης=μετὰ περισκέψεως.

§ 2 - 5. φασὶ δὲ (δηλ. οἱ Κερκ.), διὰ τοῦ δὲ εἰσάγεται με-
ρικὴ περίπτωσις ὑπαγομένη εἰς τὴν γενικὴν. Ἐνταῦθα εἰς τὴν
γενικὴν δῆλωσιν τῆς ἀνασκευῆς τῶν δισχυρισμῶν τῶν Κερκ.
ὑπάγεται ἡ ἀνάπτυξις τῶν καθ' ἕκαστα δισχυρισμῶν κατὰ ταῦτα
ὁ δὲ=οὖν (πρβλ. κεφ. 32, § 2). — διὰ τὸ σῶφρον=διὰ τὴν σω-
φροσύνην (πρβλ. κεφ. 32, § 4 «ἡ δοκοῦσα ἡμῶν σωφροσύνη» —
§ 5 «μὴ μετὰ κακίας»). — οὐδενός πω=οὐδενὸς μέχρι τοῦδε. —
τὸ δὲ=τοῦτο ὁμῶς. — ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ οὐκ (ἐπὶ) ἀρετῇ=ἵνα

κακουργῶσι καὶ ὄχι ἀπὸ καλὸν σκοπόν.—ἐπειθήδουσιν = ἐπρα-
ξαν συστηματικῶς.—βουλόμενοι, μετχ. αἰτιλγχ.—πρὸς τὰδική-
ματα, δηλ. τὰς ληστρικὰς αὐτῶν ἐπιχειρήσεις καὶ καταπιέσεις
τῶν γειτόνων.—μάρτυρα, δηλ. εἰς αὐτὰ (τὰδικήματα). — παρα-
καλοῦντες αἰσχύνεσθαι = νὰ ἐντρέπωνται προσκαλοῦντες. Ἡ
πρόσκλησις πρὸς ἀδικίαν φέρει ὄνειδος καὶ αἰσχύνην.—αὐτάρκη
θέσιν, σύστοιχον ἀντχμ. τοῦ κειμένη = κειμένη εἰς θέσιν ἐπαρ-
κοῦσαν ἑαυτῇ, μὴ ἔχουσιν δηλ. ἀνάγκην ἄλλων μερῶν πρὸς
πορισμὸν τῶν ἀναγκαιούτων διὰ τὴν συντήρησιν τῶν κατοίκων.
ἐπομένως = εἰς θέσιν ἀνεξάρτητον.—δικαστὰς ὧν βλάπτ.—δικα-
στὰς τούτων, ἃ βλάπτουσι.—μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνθ. γίνεσθαι, ἢ
σύγκρισις γίνεται μεταξὺ τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ κατὰ ξυνθήκας = ἢ
πόλις αὐτῶν ἔνεκα τῆς αὐτάρκους θέσεώς της δίδει εἰς αὐτοὺς
τὴν ἐξουσίαν (= διευκολύνει αὐτοὺς) νὰ γίνωνται αὐτοὶ μᾶλλον
δικασταὶ ἢ νὰ γίνωνται ἄλλοι κατὰ συνθήκας. Ἡ ἔννοια : οἱ
Κερκ. ἀπέφευγον τὴν μετ' ἄλλων συμμαχίαν, ἵνα ἀδικοῦντές
τινας γίνωνται αὐτοὶ οἱ ἴδιοι καὶ δικασταί, ἐν ᾧ, ἂν ἀνῆλθωσιν
εἰς μίαν συμμαχίαν, θὰ ἐπιτρέπηται εἰς ἄλλα μέλη τῆς συμμα-
χίας νὰ δικάζωσι τὰς διαφοράς. — διὰ τὸ ἥκιστα... ἐκπλέοντας
(δηλ. αὐτοὺς τοὺς Κερκ.)... δέχεσθαι = δίδωμι, ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ (Κερκ.)
σπανιώτατα (= οὐδόλως) ἐκπλέουσι πρὸς τοὺς ἄλλους, συνηθέ-
στατα δέχονται τοὺς ἄλλους ἐξ ἀνάγκης προσορμιζομένους εἰς
τὸν λιμένα των.—ἀνάγκη, δηλ. ἔνεκα τῆς βίας τῶν ἀνέμων ἢ
τοῦ ἐπιτηδείου τῆς θέσεως.—κἂν (= καὶ ἐν) τούτῳ = καὶ ἐν
ταύτῃ τῇ ἐπιτηδεύσει = καὶ ἐν ᾧ ταῦτα πράττουσιν.—τὸ εὐπρο-
πὲς ἄσπονδον = τὴν εὐσχημον ἀπὸ τῶν σπονδῶν οὐδετερότητα.
εἰρωνικῶς λέγεται τοῦτο.—οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικήσωσι, παρατη-
ρητέον ὅτι οἱ μὲν Κερκ. περὶ κινδύνου εἶπον (κεφ. 32, § 5 «τὸ
μὴ... ξυγκινδυνεῦσαι»), οἱ δὲ Κορ. ἀποδίδουσιν αὐτοῖς ἄλλην ἔν-
νοιαν (ἀδικίαν).—προβέβληνται = φέρουσιν ὥς πρόφασιν.—κατὰ
μόνας = μόνοι (πρβλ. 32, § 5).—καὶ ὅπως κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ
ἀδικῶσι· παρατηρητέον τὸ ὁμοιοτέλευτον—ωσι.—ἐν ᾧ = ἐνθα.—
βιάζωνται = μεταχειρίζονται βίαν.—οὗ δ' ἂν λάθωσι = ὅπου δὲ

μείνωσιν ἀπαρατήρητοι. — πλέον ἔχωσι = πλεονεκτῶσι. — ἦν δέ... προσλάβωσι, ἢ διὰ τῆς βίας ἢ διὰ τῆς πλεονεξίας. — ἀναισχυ-
τῶσι = ἀναισχύντως κρατῶσιν (ὡς οὐδένα σύμμαχον ἢ μάρτυρα
ἔχοντες). — καίτοι = καὶ ὅμως· διὰ τούτου εἰσάγεται ἔμμεσος ἀπό-
δειξις τοῦ κακουργεῖν τῶν Κερκ. — ὥσπερ φασί, οἱ Κερκ. εἶπον
ὅτι διὰ σωφροσύνην οὐδενὸς ἐγένοντο σύμμαχοι (§ 2). — ἀληπτό-
τεροι = ἀπροσβλητότεροι. — ἦσαν, ἀντὶ εἰσὶ διὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ
προηγούμενου ἦσαν (ἄνδρες). — τόσω δέ, ὁ δὲ πλεονάζει. — ἔξῃν
αὐτοῖς τὴν ἀρ. διδ. καὶ δεχ. τὰ δ. δεικνύναι = ἦτο δυνατόν εἰς
αὐτοὺς νὰ δεικνύωσι τὴν ἀρετὴν των συναλλαττόμενοι κατὰ τὸ
δίκαιον (ἀκολουθοῦντες δηλ. τὴν νόμιμον ὁδὸν τοῦ δικαίου).

Κεφάλαιον 38.

οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτε ἐς ἡμᾶς, τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους
ἐτέθη πρὸς ἐντονωτέραν ἔμφασιν τοῦ ἡμᾶς· διότι κατωτέρω ἀπο-
δεικνύεται ἡ ἀσεβὴς διαγωγὴ τῶν Κερκ. ἢ πρὸς τοὺς Κορ. μό-
νον καὶ οὐχὶ καὶ ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους. — τοιοῖδε = τοιοῦτοι (δηλ.
ἄνδρες ἀγαθοί). — ὄντες, μετχ. ἐνδοτική. — ἀφεστᾶσι (= ἡλλοτριών-
ται = ἔχουσιν ἀποξενωθῆ [ἀπὸ ἡμᾶς]) διὰ παντὸς (= παντε-
λῶς), ῥητορικὴ ὑπερβολή· πρβλ. κεφ. 24 «κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν
νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακλήθεις». — λέγοντες, ὡς κτλ.,
περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 34, § 1. — οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς
πάσχειν = οὐχὶ ἵνα κακοποιῶνται. — ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζε-
σθαι = ἵνα καταφρονώμεθα ὑπὸ τούτων. — ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοί
φαμεν... κατοικίσαι (δηλ. αὐτοὺς) = καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ λέγομεν ὅτι
δὲν ἀπωκίσσαμεν αὐτούς. — καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι = καὶ πρε-
πόντως (ὡς ἀρμόζει τῇ μητροπόλει) τιμᾶσθαι. Περὶ τῆς ἀμελείας
τῶν Κερκ. ὁ Θουκ. εἶπεν (ἐν κεφ. 25, § 4), ὅτι οἱ Κερκ. οὔτε
τὰ εἰθισμένα ἱερεῖα ἐπεμπον εἰς τὰς κοινὰς ἐορτὰς τῆς μητροπό-
λεως οὔτε τὰς ἀπαρχὰς τῶν θυσιῶν ἔδιδον εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον
τῶν Κορινθ. — γοῦν = τοῦλάχιστον. — μάλιστα = κατ' ἐξοχὴν. —
στεργόμεθα = ἀγαπώμεθα. — δηλον, δηλ. ἐστίν. — τοῖς πλέοσιν,
εἰς πάσας δηλ. τὰς ἀποικίας πλὴν τῆς Κερκύρας· ὥστε = ταῖς

πλείσταίς (ἀποικίαις). — ἀρέσκοντές ἐσμεν, ἐμφαντικώτερον τοῦ ἀρέσκομεν. — ἄν... οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν=οὐκ ἂν ὀρθῶς ἔχοι. εἰ ἀπαρέσκοιμεν. — ἐπεστρατεύομεν, δηλ. τοῖσδ' ἄν. — ἐκπρεπῶς= ἔξω τοῦ πρέποντος· τὸ πρέπον ἦτο νὰ διάγῃ ἡ μητρόπολις εἰρηνικῶς πρὸς τὰς ἀποικίας. — μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμενοι= ἐὰν μὴ καὶ ὑπερβολικῶς κατὰ τι ἡδικούμεθα. — εἰ καὶ ἡμ. = καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἐσφάλλομεν. — τοῖσδε μὲν εἶξαι=εἰς τούτους μὲν νὰ ὑποχωρήσωσιν. — ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι (= νὰ παραβιάσωμεν) ἀντί: ἡμῖν δὲ μὴ βιάσασθαι· ἀλλ' ἵνα καταστήσῃ ζωηροτέραν τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ καλὸν μετέβαλεν ὁ Θεοκ. τὴν σύνταξιν. — μειριότητα=ἐπιείκειαν. — ὕβρει δὲ καὶ ἔξ. πλούτου= ἀλλ' ὅμως ἀπὸ ὑπεροφίαν καὶ αὐθαιρεσίαν, τὴν ὁποίαν γεννᾷ ὁ πλοῦτος. — πολλὰ... ἄλλα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἡμαρτήκασι = πολλὰ ἄλλα σφάλματα ἔχουσι κάμει. — ἡμετέραν οὖσαν, ἡ Ἐπίδαμνος ἦτο κυρίως ἀποικία τῶν Κερκ.· ἀλλ' ἐπειδὴ οἰκιστὴς ἦτο Κορίνθιος οἰκαιοποιοῦνται αὐτὴν οἱ Κορ. — κακουμένην=ὅτε ἐκακοποιεῖτο (ὑπὸ τῶν Ταυλαντίων βαρβάρων καὶ τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδων). — οὐ προσηποιοῦντο= δὲν ᾠκειοποιοῦντο. — ἐλθόντων δ' ἡμῶν=ὅτε δὲ ἡμεῖς ἦλθομεν. — ἐπὶ τιμωρίᾳ=πρὸς βοήθειαν. — ἐλόντες βία ἔχουσιν=εἶλον βία καὶ (νῦν ἔτι) ἔχουσι.

Κεφάλαιον 39.

φασὶ δὴ = δυσχυρίζονται δὰ (ἐν κεφ. 34, § 2). — ἦν γε... δοκεῖν δεῖ. ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἦν γε προκαλούμενον τὸν προύχοντα καὶ (τὸν) ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς (ᾧντα) οὐ δεῖ δοκεῖν λέγειν τι=ἀλλ' ὅταν προκαλῇ ταύτην (τὴν δίκην) ὁ ὑπερέχων καὶ ἔξ ἀσφαλοῦς θέσεως ὀρμώμενος, δὲν πρέπει νὰ θεωρῇται ὅτι λέγει τι ἄξιον λόγου. Ἦσαν δὲ προύχοντες οἱ Κερκ., διότι κατεῖχον τὴν Ἐπίδαμνον. — ἀλλὰ τόν... καθιστάντα=ἀλλὰ (δεῖ δοκεῖν λέγειν τι) τὸν καθιστάντα ἐς ἴσον (τῷ ἐναντίῳ) τὰ τε ἔργα ὁμοίως καὶ τοὺς λόγους πρὶν διαγωνίζεσθαι (=δικασθῆναι)=ἀλλὰ πρέπει νὰ θεωρῇται, ὅτι λέγει τι ἄξιον λόγου οὗτος, ὅστις ἐξισοῦται καὶ διὰ τῶν ἔργων ὁμοίως καὶ διὰ τῶν λόγων πρὸς τὸν ἀντίπαλόν

του πρὸ τοῦ δικασθῆ. Ἡ ἔννοια : οἱ Κερκ. ἔλεγον μὲν ὅτι ἐπεθύμουν νὰ δικασθῶσι περὶ τῆς Ἐπιδάμνου, ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτῶν δὲν συνεφώνουν πρὸς ὅ,τι ἔλεγον· διότι οὗτοι κατεῖχον τὴν Ἐπίδαμνον καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἐπλήρουν τοὺς ἔρους τοὺς ἀπαιτούμενους διὰ τὴν διαιτησίαν. Ὁφείλον λοιπὸν πρῶτον νὰ καταλίπῃσι τὴν Ἐπίδαμνον καὶ εἶτα νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην.—πρὶν πολιορκεῖν, τὸ πρὶν συνετάχθῃ ἀπρμφ. καὶ μετὰ προηγουμένην ἄρνησιν, διότι=πρό.—τὸ χωρίον, δηλ. τὴν Ἐπίδαμνον.—ἡγήσαντο=ἤρχισαν νὰ νομίζωσιν.—οὐ περιόψεσθαι, δηλ. τὸ πολιορκεῖν ἢ αὐτοὺς πολιορκοῦντας τὸ χωρίον.—τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης=τὴν εὐπρεπῆ δίκην· εἰρωνικῶς λέγει τοῦτο.—παρέσχοντο=προέτειναν.—δεῦρο, δηλ. εἰς Ἀθήνας.—τᾶκεῖ, δηλ. τὰ ἐν Ἐπιδάμνῳ.—ξυμμαχεῖν... ξυναδικεῖν, παρήχησις.—διαφόρους ὄντας ἡμῖν, συναπτέον τῷ σφᾶς=αὐτούς, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐχθροὶ ἡμῶν.—οὕς=ἀλλὰ τούτους.—προσιέναι, δηλ. ὑμῖν (πρὸς συμμαχίαν).—μή... μηδέ, δηλ. προσιέναι.—ἐν ᾧ=καθ' ἣν περίστασιν (στιγμῇ).—ἡδικήμεθα, διὰ τῆς κατοχῆς τῆς Ἐπιδάμνου.—τῆς δυνάμεως αὐτῶν... οὐ μεταλαβόντες=ἐν ᾧ δὲν μετέσχετε τῆς δυνάμεως αὐτῶν τότε (ἴτε δηλ. ἦσαν ἀσφαλέστατοι).—τῆς ὀφελίας=τῆς βοηθείας (ὑμῶν).—τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι=ἐν ᾧ ἦσθε μακρὰν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν.—τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔξετε=ἐξ ἴσου θὰ κατηγορηθῇτε ὑφ' ἡμῶν.—πάλαι δὲ κοιν. τὴν δ. κοινὰ καὶ τὰ ἀπ. ἔχειν = ἀλλ' ἂν πρὸ πολλοῦ ἤθελον καταστήσει κοινήν καὶ εἰς ὑμᾶς τὴν δυνάμιν των, (ἔπρεπε) νῦν νὰ ἔχωσι κοινὰ καὶ τὰ ἐπακολουθήματα (δηλ. θὰ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ζητῶσι τὴν συμμαχίαν σας).

Κεφάλαιον 40.

§ 1-3. ὡς μὲν οὖν... δεδήλωται, διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ συγκεφαλαιοῖ τὰ ἐν τῷ Α. μέρει τῆς πίστεως λεχθέντα· διὰ δὲ τοῦ ὡς δὲ οὐκ ἂν κτλ. δηλοῖ τὴν προθέσιν τοῦ Β. μέρους τῆς πίστεως. Οὕτως ἐν τῇ § 1 ὁ ῥήτωρ ἀναφέρει καὶ πάλιν ἀμφοτέρω τὰ μέρη τῆς προθέσεως τὰ δηλωθέντα ἐν κεφ. 37, § 1.—μετὰ προσηκόν-

των ἐγκλημάτων=μετὰ δικαίων παραπόνων.—ἐρχόμεθα=ἤκο-
 μεν (δεῦρο).—οὐκ ἂν...δέχοισθε, δηλ. εἰ δέχοισθε.—μαθεῖν χρή,
 δηλ. ὑμᾶς.—εἰ γὰρ εἴρηται κτλ., πρβλ. κεφ. 35, § 2.—ἐξεῖναι...
 ἔλθεῖν=ἐξεῖναι τινι (=ἐκάστη) τῶν ἀγράφων πόλεων ἔλθεῖν παρ'
 ὁποτέρους βούλεται (ἔλθεῖν)=ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς ἐκάστην τῶν μὴ
 ἐγγεγραμμένων ἐν ταῖς σπονδαῖς πόλεων νὰ προσέλθῃ εἰς ὅποιον
 ἐκ τῶν δύο μερῶν καὶ ἂν θέλῃ.—οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέρων ἰοῦ-
 σιν ἢ ξ. ἐστίν=τὸ ἄρθρον τοῦτο τῆς συνθήκης (=ἡ ξυνθήκη) δὲν
 ἔχει κύρος δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐρχονται εἰς ἄλλους, ἵνα βλά-
 πτωσιν ἄλλους.—ἀλλ' ὅστις=ἀλλὰ ἐκεῖνος (=δι' ἐκεῖνον), ὅστις.
 —μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν=χωρὶς ν' ἀποστερῇ ἑαυτὸν ἀπὸ
 ἄλλου=χωρὶς ν' ἀποστατῇ ἀπὸ ἄλλου.—καὶ ὅστις μὴ...ποιήσει=
 καὶ δι' ἐκεῖνον, ὅστις δὲν θὰ προξενήσῃ πόλεμον ἀντὶ τῆς εἰρή-
 νης εἰς τοὺς δεχθέντας αὐτὸν (οἱ ὅποιοι δὲν θὰ δεχθῶσιν αὐτόν,
 εἰς εἶναι φρόνιμοι ἄνθρωποι).—ὅ, δηλ. τὸ ἔχειν πόλεμον ἀντ' εἰ-
 ρήνης.—μὴ πειθόμενοι ἡμῖν=εἰ μὴ πείθοισθε ἡμῖν.—οὐ γὰρ...
 ἂν γένοισθε=οὐ γὰρ γενήσεσθε.—ἐπικούροι=βοηθοί.—ἀνάγ-
 κης γάρ, δηλ. ἐστίν.—εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ
 ὑμῶν τούτους, παρατηρητέα ἢ φειδῶ καὶ εὐλάβεια τῶν Κοριν-
 θίων ἀποφευγόντων ἐπίτηδες πᾶσαν τραχυτέραν διὰ τοὺς Ἀθ.
 ἐκφρασιν: δὲν λέγουσιν ἴτε ἐφ' ἡμᾶς ἢ ἔπιτε, ἀλλ' ἀπλῶς ἴτε·
 ὡσαύτως ἀποσιωπᾶται τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀμύνεσθαι τὸ ἡμᾶς καὶ διὰ
 τοῦ μὴ ἄνευ ὑμῶν συνυποδηλοῦται ὅτι οἱ Κορίνθ. δὲν ἐπιθυμοῦσι
 νὰ γίνῃ τοῦτο.

§ 4-6. δίκαιοί γ' ἐστέ=δίκαιόν γέ (=τοῦλάχιστον) ἐστίν
 ὑμᾶς.—μάλιστα=κατ' ἐξοχήν.—ἐκποδὼν στήναι ἀμφοτέροις=
 νὰ σταθῇτε μακρὰν ἀμφοτέρων (δηλ. ἡμῶν καὶ τῶν Κερκ.)=νὰ
 μείνητε οὐδέτεροι.—εἰ δὲ μὴ, δηλ. βούλεσθε ἐκποδὼν στήναι
 ἀμφοτέροις.—ἵεναι, τὸ ἀπρμφ. πόθεν ἐξαρτᾶται;—γε=ὡς γνω-
 στόν.—Κερκ.... δι' ἀνοκωχῆς... ἐγένεσθε=ἀνοκωχὴν ἐποιήσατε
 μετὰ τῶν Κερκυραίων· ἀνοκωχὴ δὲ=πρόσκαιρος εἰρήνη, συνθη-
 κολόγησις.—τὸν νόμον μὴ καθιστάναι=νὰ μὴ καθιερώνητε τὴν
 συνθήκειαν (=τὴν ἀρχήν).—ὥστε... δέχεσθαι=τοῦ δέχεσθαι· τὸ

ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. εἶναι γενικὸν καὶ ἀόριστον (τινά).— Σαμίων ἀποστάντων (δηλ. ἀφ' ὑμῶν)=δτε οἱ Σάμιοι ἀπεστατήσαν ἀφ' ὑμῶν (τῷ 440 π. X.).—τῶν ἄλλων Πελοπον. δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χρή=ἂν καὶ οἱ ἄλλοι Πελοπον. ἦσαν διχρημένοι κατὰ τὰς ψήφους περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν πρέπει.— αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Σαμίοις.— ἀμύνειν=βοηθεῖν.— ἀντείπομεν=ἐναντιωθέντες εἵπομεν.— τοὺς προσήκοντας (=τοὺς ἑαυτῶν) ξ. αὐτ. τ. κολάζειν=νὰ τιμωρῇ ἕκαστος ὁ ἴδιος τοὺς ἰδικούς του συμμάχους.— τοὺς κακόν τι δρῶντας, δηλ. τοὺς ἀφισταμένους ἐτέρων.— τιμωρήσετε (=βοηθήσετε), δηλ. αὐτοῖς (=τοῖς κακόν τι δρῶσι).—φανεῖται καὶ ἃ (=οἱ [πρὸ βλ. τὸ Ἑλληνικὸν =οἱ Ἕλληνες]) τῶν ὑμετέρων... πρόσσεισι=φανεῖται οὐκ ἐλάσσω, ἃ τῶν ὑμετέρων ἡμῖν πρόσσεισι = φανοῦνται καὶ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσους (δηλ. τῶν ὑμῖν προσιόντων) ἡμῖν προσιόντες=θὰ φανῶσι καὶ ἐκ τῶν ἰδικῶν σας (συμμάχων) ὅχι ὀλιγώτεροι διτι θὰ προσέλθωσι πρὸς ἡμᾶς. Ἡ ἐννοια: ἂν σεῖς δεχθῆτε τοὺς ἀποστατήσαντας ἀφ' ἡμῶν Κερκ., τότε καὶ ἡμεῖς θὰ δεχθῶμεν πλειοτέρους ἐκ τῶν ἰδικῶν σας συμμάχων ἀποστατούντων.— τὸ ν νόμον... θήσετε=τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος συνήθειαν (δηλ. τοῦ δέχεσθαι τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους) θὰ καθιερώσητε.— ἐφ' ὑμῖν... ἐφ' ἡμῖν=καθ' ὑμῶν...καθ' ἡμῶν.

Κεφάλαιον 41.

δικαιώματα... ἔχομεν=τάδε (=ταῦτα) ἐστὶ τὰ δικαιώματα, ἃ πρὸς ὑμᾶς (=ἀπέναντι ὑμῶν) ἔχομεν· δικαιώματα δὲ=ἐπιχειρήματα στηριζόμενα ἐπὶ τοῦ δικαίου.— παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, δηλ. ἔχομεν=παραινοῦμεν δὲ καὶ ἀξιοῦμεν ὑμᾶς χάριν ἡμῖν ἀντιδοῦναι τοιάνδε (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ νεῶν γὰρ μακρῶν κτλ.). — ἦν οὐκ ἐχθροί... χρῆναι = ἦν (χάριν) φάμεν χρῆναι ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι, οὐκ ἐχθροὶ ὄντες ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὖ φίλοι ὥστ' ἐπιχρῆσθαι=περὶ τῆς ἐποίας λέγομεν διτι πρέπει ν' ἀνταποδοθῇ εἰς ἡμᾶς κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν, διότι δὲν εἴμεθα ἐχθροί, ὥστε νὰ σᾶς βλάπτωμεν, οὐδὲ πάλιν φίλοι, ὥστε νὰ κάμωμεν κατάχρησιν αὐτῆς. Ἡ ἐννοια:

ἀξιοῦμεν παρ' ὑμῶν ἀνταπόδοσιν χάριτος, διότι α') δὲν εἴμεθα ἐχθροί, ὥστε νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν χάριν πρὸς βλάβην σας, δηλ. τὴν δύναμιν, ἣν θὰ πορισθῶμεν ἐκ τῶν Κερκ., νὰ στρέψωμεν καθ' ὑμῶν, καὶ β') δὲν εἴμεθα φίλοι, ὥστε κατ' ἐπανάληψιν νὰ σᾶς ζητῶμεν χάριν. — νεῶν γὰρ μακρῶν, ὁ γὰρ διασαφητικός· νῆες δὲ μακραι = πολεμικὰ πλοῖα (κατεσκευασμένα μακρὰ καὶ στενὰ κατὰ τὰ ἄκρα χάριν ταχύτητος· ἐν ᾧ τὰ ἐμπορικὰ ἦσαν στρογγύλα [νῆες στρογγύλαι, ὀλκάδες]). — σπανίσαντες = ὅτε ἔσχετε ἔλλειψιν. — πρὸς τὸν Αἰγιν. πόλεμον = πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ κατὰ τῶν Αἰγιν. πολέμου (ὅστις διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 505-491 π. Χ.). — ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ = πρὸ τῶν Μηδικῶν. — καὶ ἡ ἐς Σαμίους = καὶ ἡ γενομένη εἰς τὸν κατὰ τῶν Σαμίων πόλεμον (πρὸλ. κεφ. 40, § 5). — τό... μὴ βοηθῆσαι, ἐπεξήγησις τοῦ: ἡ ἐς Σαμίους (εὐεργεσία) = τὸ νὰ μὴ βοηθήσῃσι δηλ. οἱ Πελοπον. αὐτοὺς ἐξ αἰτίας ἡμῶν. — παρέσχεν ὑμῖν... ἐπικράτησιν... κόλασιν = κατέστησε δυνατόν εἰς ὑμᾶς (= συνετέλεσεν ὥστε) τοὺς μὲν Αἰγιν. νὰ νικήσητε, τοὺς δὲ Σαμίους νὰ τιμωρήσητε. — οἷς = ἐν οἷς. — τῶν πάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν = τὰ πάντα παραμελοῦσιν ἀπέναντι τῆς νίκης. — τὸν ὑπουργοῦντα = τὸν ὑπηρετοῦντα. — ἦν καί... ἡ, τὸ ἡ ἀντὶ παρτατκ. ἦν = καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἐὰν ἦτο. — τὰ οἰκεῖα = τὰς ἰδίας τῶν ὑποθέσεις. — χεῖρον τίθενται (= ἀπερίοπτοί εἰσι) = ἀμελοῦσι. — φιλονικίας ἔνεκα τῆς αὐτίκα (= παρὰ τὸ νικᾶν) = ἔνεκα τοῦ στιγμιαίου πόθου τῆς νίκης. Ὁ ῥήτωρ ἐπαναλαμβάνει μετὰ πλείονος ἐμφάσεως τὴν ἔννοιαν, ἣν καὶ ἀνωτέρω ἐδήλωσε διὰ τῶν «τῶν πάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν».

Κεφάλαιον 42.

ὦν (δηλ. εὐεργεσιῶν) ἐνθυμηθέντες καί... αὐτὰ, μετὰ τὸ ὦν ἡ ἀντωνυμία αὐτὰ ἀντὶ τῆς ἀναφρκ. ἃ· τὸ δ' ἀνακόλουθον ἐνθυμηθέντες καί... αὐτὰ μαθὼν ἀξιούτω διὰ τὸν ἐξῆς λόγον: ὁ ῥήτωρ ἀποτείνεται τὸ πρῶτον πρὸς ὅλους τοὺς Ἀθην., εἰτα ὁμοῦς σκεφθεὶς ὅτι ἦτο δυνατόν οἱ νεώτεροι ν' ἀγνοῶσι τὰς χάριτας

προσθέτει τό: καὶ νεώτερός τις... μαθὼν· ἐν τῇ μεταφράσει ἄς ἀποδοθῇ, ὥσαι ἦτο: «ὦν ἐνθυμήθητε. Νεώτερος δέ τις...». — ἀξιούτω = ἄς θεωρῇ καθήκον. — τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι (= ἀμείβεσθαι) = ν' ἀνταποδίδῃ εἰς ἡμᾶς τὰ ὅμοια. — δίκαια μὲν τάδε... ξύμφορα δὲ κτλ., μετάβασις ἀπὸ τοῦ δικαίου εἰς τὸ συμφέρον· ἀλλὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ γενικῶς καὶ ἀορίστως ὑποδηλοῖ ἐξετάζων ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως ὥς συναισθανόμενος ὅτι δὲν δύναται νὰ παράσχη συμφέρον ὑλικόν, ὥς οἱ Κερκ. — δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι = δίκαια μὲν τάδε (= ταῦτα) εἶναι, ἃ λέγεται. — εἰ πολεμήσει, δηλ. τις. — ἐν ᾧ ἄν = ὅπου ἄν. — ἁμαρτάνῃ = ἀδικῇ. — τὸ μέλλον τοῦ πολέμου = ὁ μέλλων πόλεμος. — ᾧ φοβοῦντες... ἀδικεῖν, πρὸλ. κεφ. 33, § 3. — οὐκ ἄξιον, δηλ. ἐστίν. — ἐπαρθένας (δηλ. ὑμᾶς) αὐτῶ... κτήσασθαι = παρακινήθέντες ὑπ' αὐτοῦ ν' ἀναλάβητε. — ἤδη = τώρα πλέον. — τῆς δὲ ὑπαρχούσης... μᾶλλον, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: μᾶλλον δὲ σῶφρόν (ἐστίν) ὑφελεῖν (τι) τῆς ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγ. ὑποψίας = μᾶλλον δὲ φρόνιμον εἶναι νὰ ἐλαττώσῃτε τὴν ὑπάρχουσαν ἀπὸ πρότερον ἐξ αἰτίας τῶν Μεγαρ. δυσπιστίαν (ὑμῶν πρὸς ἡμᾶς). — διὰ Μεγαρέας, μεταξὺ Ἀθ. καὶ Κορινθ. ὑπῆρχε δυσἀρέσκειά τις λόγῳ τῆς διαγωγῆς τῶν τελευταίων πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς, τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθ.· οἱ Κορ. δηλ. ἐδοήθησαν τοὺς Μεγ. ἀποστατήσαντας τῶν Ἀθην. — ἡ τελευταία χάρις κτλ., ἂν καὶ ἐκφέρηται ὡς πρότασις ἔχουσα γενικὸν κύρος, ἰδίᾳ ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὴν χάριν, ἣν ἔκαμαν οἱ Κορίνθιοι εἰς τοὺς Ἀθ. κατὰ τὰ Σχμιακά. Τὸ δὲ μείζον ἔγκλημα ἀναφέρεται εἰς τὴν δυσπιστίαν, ἣν εἶχον οἱ Ἀθ. πρὸς τοὺς Κορ. διὰ τοὺς Μεγαρεῖς. — καιρὸν ἔχουσα = γινομένη ἐν καταλλήλῳ περιστάσει. — ἐλάσσων, δηλ. τῶν προτέρων. — ἔγκλημα = παράπονον, δυσἀρέσκειαν. — λῦσαι = νὰ ἐξαλείψῃ. — μηδ' ὅτι... ἐφέλκεσθε = μηδ' ἐφέλκεσθε τούτῳ, ὅτι διδώσι μεγάλην ξυμ. ναυτικοῦ = μηδὲ ἀπατᾶσθε ὑπὸ τούτου, ὅτι δηλ. προσφέρουσι μεγάλην συμμαχίαν ναυτικοῦ· τὸ δὲ «ξυμμαχίαν μεγάλην» μετ' εἰρωνείας λέγει ὁ ῥήτωρ. — ἡ τῶ αὐτίκα... ἔχειν = ἡ τὸ πλέον ἔχειν διὰ κινδύνων ἐπαρθένας τῶ αὐτίκα φανερωῖ = ἡ νὰ πλεονεκτῇτε

μετὰ κινδύνων παρασυρθέντες ὑπὸ τῆς φανεράς νῦν ὠφελίας (δηλ. τῆς ὑπὸ τῶν Κερκ. προσφερομένης μεγάλης συμμαχίας ναυτικοῦ).

Κεφάλαιον 43.

περιπεπτωκότες=ἐπειδὴ ἔχομεν περιπέσει. — οἷς... προείπομεν=τούτοις, ἃ προείπομεν (=ἐκηρύξαμεν). — ἐν τῇ Λακ., ἔνθα ἐγένετο τὸ συνέδριον τῶν Πελοπον. περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς Σάμου (πρβλ. κεφ. 40, § 5). — τοὺς σφ. ξ. αὐτόν τινα κολάζειν, ἐπεξήγησις τοῦ οἷς... προείπομεν = δηλ. νὰ τιμωρῇ ἕκαστος ὁ ἴδιος τοὺς ἰδικούς του συμμάχους. — σφετέρους, ἀναφέρεται εἰς τὸ τινά, ὅπερ περιληπτικόν. — τὸ αὐτό... κομίζεσθαι (=λαμβάνειν), δηλ. νὰ τιμωρήσωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ τοὺς ἀποστατήσαντας ἀφ' ἡμῶν Κερκ. — καὶ μὴ τῇ ἡμ. ψ. ὦφ. τῇ ὕ. ἡμᾶς βλάψαι = καὶ νὰ μὴ βλάβητε ἡμᾶς διὰ τῆς ἰδικῆς σας ψήφου, ἐν ᾧ ὠφελήθητε διὰ τῆς ἰδικῆς μας (κατὰ τὰ Σαμιακά). — γνόντες = νομίσαντες· δι' αὐτὸ καὶ ἡ μετ' ἀπρμφ. (εἶναι) σύνταξις. — τοῦτον ἐκ. εἶναι τὸν καιρὸν = ὅτι αὕτη ἡ περίστασις εἶναι ἐκείνη. — ἐν ᾧ ὅ τε κτλ. (δηλ. ἐστίν), τὴν γενικὴν γνώμην τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἐν κεφ. 41, § 3 ἐφαρμόζει ὁ ῥήτωρ ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει. — μάλιστα, ἀποδοτέον καὶ εἰς τὸ φίλος καὶ εἰς τὸ ἐχθρός. — βία ἡμῶν=ἀκόντων ἡμῶν. — ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικοῦσι=βοηθεῖτε αὐτούς, ἐν ᾧ ἀδικοῦσι. — ποιοῦντες, μετχ. ὑποθκ. — τὰ ἄριστα=τὰ ὠφελιμώτατα. — ὑμῖν αὐτοῖς=δι' ὑμᾶς αὐτούς.

IV. Τὰ περαιτέρω συμβάντα.

(Κεφάλαιον 44 - 55)

Κεφάλαιον 44.

τοιαῦτα δέ, ὁ δὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐν κεφ. 37, § 1 «τοιαῦτα μὲν». — ἀκούσαντες... γενομένης ἐκ.=ὅτε ἀκούσαντες συνήλθον εἰς ἐκκλησίαν. — καὶ (=μάλιστα) δῖς, ἐνεκα τῆς σπουδαιότητος τοῦ ζητήματος. — τῇ μὲν προτέρᾳ, δηλ. ἐκκλησίᾳ· ἡ δὲ δευτέρᾳ, δηλ. χρόνῳ.

— οὐχ ἥσσον (=μᾶλλον), ὁ 6' ὅρος τῆς συγκρίσεως : ἢ τῶν Κερκ. τοὺς λόγους. — τῶν Κορ., ἡ γενκ. συναπτέα τῷ: «τοὺς λόγους». — ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, δηλ. ἐκκλησίᾳ=κατὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἐγένετο τὴν ἐπομένην ἡμέραν. — μετέγνωσαν=μεταβαλόντες γνώμην ἔγνωσαν (=ἀπεφάσισαν). — ξυμμαχίαν... ἐπιμαχίαν, τὸ μὲν α' =σύμπραξις πρὸς ἐπιθετικὸν καὶ ἀμυντικὸν πόλεμον, τὸ δὲ β' =σύμπραξις πρὸς ἀμυντικὸν πόλεμον μόνον. — ὥστε (=ἐφ' ᾧ)...νομίζειν=ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ νομίζωσιν. — τοὺς αὐτοὺς (ἀντικμ.), δηλ. τοῖς Κερκυραίοις. — ἐκέλευον, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — σφίσιν, δηλ. τοῖς Κερκυραίοις· ἡ δοτικ. συναπτέα τῷ ξυμπλεῖν. — ἐλύοντο ἄν, οὐχὶ βεβαίως «εἰ ἐκέλευον...ξυμπλεῖν», ἀλλ' ἐὰν οἱ Ἀθ. ἐξετέλουν τὴν προτροπὴν αὐτὴν τῶν Κερκ. ἐμαλώτερον θὰ ἦτο: εἰ κελευόντων τῶν Κερκ. ἐπὶ Κόρινθον ξυνέπλεον, ἐλύοντο ἄν κτλ. — αὐτοῖς=ὑπ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθην.) — ἐπιμαχίαν δ' ἐποίησαντο, τὸ κανονικὸν θὰ ἦτο ἐπιμαχίαν δὲ ποιήσασθαι· ἀλλὰ διὰ τὸν παρενθετικὸν λόγον ἐλησμονήθη ἡ ἐκ τοῦ μετέγνωσαν ἐξάρτησις καὶ ἐγένετο ὁ λόγος ὁρθός. — τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν=ὥστε (=ἐφ' ᾧ) τῇ ἀλλήλων (γῇ) βοηθεῖν. — τούτων, δηλ. τῶν Κερκ. καὶ Ἀθην. — καὶ ὥς=καὶ οὕτως (δηλ. καὶ ἄνευ τῆς ἐπιμαχίας τῶν Κερκ.). — καὶ... ἐβούλοντο, ὁ καὶ = καὶ διὰ τοῦτο. — μὴ προέσθαι Κορ. = νὰ μὴ ἀφήσωσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Κορινθίων. — ναυτικὸν ἔχουσιν (=ἐν ᾧ εἶχε) τοσοῦτον, δηλ. 120 πλοῖα (πρβλ. κεφ. 25, § 4). — ξυγκρούειν = νὰ παραξύνωσιν εἰς πόλεμον. — ὅτι μάλιστα=ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον. — αὐτούς, δηλ. τοὺς Κορ. καὶ Κερκ. — ἵνα ἀσθενεστέροις... καθιστῶνται=ἵνα ἔρχωνται εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Κορ. καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ναυτικοὺς ὄντας ἀσθενεστέρους (παρ' ὅσον δηλ. θὰ ἦσαν μὴ συγκρούμενοι πρὸς ἀλλήλους). — ἦν τι δέη, δηλ. πολεμεῖν τοὺς Ἀθ. τοῖς Κορινθ., κατ' ἔννοιαν = ἐν περιπτώσει πολέμου πρὸς τοὺς Κορινθ. — τῆς τε Ἰταλίας... κεῖσθαι, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων· ἡ νῆσος ἐφαίνετο (=ἐδόκει) αὐτοῖς κεῖσθαι καλῶς ἐν παραπλῷ (=παραπλου=ὡς πρὸς τὸν παράπλου) τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας (πρβλ. κεφ. 36, § 2).

Κεφάλαιον 45.

τοιαύτη γνώμη = με τοιαύτην σκέψιν. — τῶν Κορ. ἀπελθόντων, ἢ μετχ. χρονκ. — οὐ πολὺ ὕστερον (= ὀλίγῳ ὕστερον = μετ' ὀλίγον), προσδιορίζει τὸ ἀπελθόντων. — Λακεδ. ὁ Κίμωνος, ὁ Κίμων ὁ ἐνδοξος νικητὴς τῶν Περσῶν, πρόξενος ὢν τῆς Σπάρτης, εἶχε δώσει εἰς τὸν πρεσβύτερον υἱὸν τοῦ τὸ ὄνομα Λακεδαιμόνιος. — προεῖπον = ἔδωκαν διαταγὰς. — ἦν μὴ... πλέωσι, δηλ. οἱ Κορινθιοί. — ἀποβαίνειν, δηλ. ἐς Κέρκυραν. — ἢ ἐς τῶν... χωρίων = ἢ ἐς τι τῶν χωρίων ἐκείνων (τῶν Κερκ.), δηλ. πλείοντες μέλλωσιν ἀποβαίνειν. ὑπονοεῖται δὲ ἡ Ἐπίδαμνος καὶ ἄλλαι μικραὶ περὶ τὴν Κέρκ. νῆσοι. — οὕτω δὲ = εἰάν δὲ οἱ Κορ. τοῦτο (ποῖον;) ποιήσωσι. — κωλύειν, ἐκ τοῦ προεῖπον = ἔδωκαν διαταγὰς (εἰς τοὺς στρατηγούς) νὰ ἐμποδίσωσι (τοὺς Κορινθίους). — κατὰ δύναμιν = ὅσον δύνανται.

Κεφάλαιον 46.

ἐπειδὴ, χρονκ. — αὐτοῖς, ποιητικὸν αἷτιον· διατί κατὰ δοτικ.; — παρσκευάστο = ἐγεγένητο ἡ παρασκευή. — Ἡλείων μὲν κτλ., οἱ μὲν Ἡλείοι καὶ οἱ Μεγαρεῖς ἦσαν σύμμαχοι τῶν Κορινθίων, οἱ δ' ἄλλοι ἄποικοι αὐτῶν (πρβλ. καὶ κεφ. 27, § 2). — Ἀνακτορίων, κατοίκων τοῦ Ἀνακτορίου, πόλεως τῆς Ἀχαιρνανίας ἐν τῇ Ἀμβρακικῇ κόλπῳ. — ἦσαν μὲν... Κορινθίων δέ, διὰ τῆς ἀντιθέσεως καὶ ἀποσιωπήσεως τῶν ὀνομάτων τῶν στρατηγῶν ἐκάστης πόλεως ἐμφαίνεται ὅτι οἱ Κορινθιοὶ στρατηγοὶ εἶχον τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν ὅλου τοῦ στόλου, ὢν ἐπιφανέστερος ἦτο ὁ Ξενοκλείδης. — κατὰ πόλεις = χωριστὰ κατὰ πόλεις. — πέμπτος αὐτὸς = αὐτὸς κατ' ἐξοχὴν μεταξὺ τεσσάρων ἄλλων. — προσέμειξαν τῇ κατὰ Κ. ἡπεῖρω = ἐπλησίασαν εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Κερκύρας (κειμένην) ἡπειρον. — ἀπὸ Λευκάδος, ἣτις εἶχεν ὀρισθῇ ὡς τόπος συναθροίσεως ὅλου τοῦ στόλου. — Χειμέριον, ἀκρωτήριο (πρβλ. κατωτέρω § 4) καὶ λιμὴν. Σήμερον τὸ μὲν ἀκρωτήριο καλεῖται Βαρλᾶς, ὁ δὲ λιμὴν Σπλάντζα. — ἔστι,

δηλ. τὸ Χειμέριον. — ἀπὸ θαλάσσης = μακρὰν τῆς θαλάσσης.
 — Ἑλαιάτιδι, ὀνομασθείσῃ οὕτως ἐκ τῆς πόλεως «Ἑλαίας». —
 ἐξίησι, ἀμετβ. = ἐκβάλλει. — παρ' αὐτὴν = παραλλήλως αὐ-
 τῆς (δηλ. τῆς Ἐφύρης). — Ἀχέρων, νῦν «ποτάμι τοῦ Σουλίου»
 ὡς διερχόμενος διὰ τοῦ ἱστορικοῦ Σουλίου. — ἐσβάλλει, ἀμετβ. —
 ῥεῖ δέ, δηλ. ἐνταῦθα. — Θύαμις, νῦν «Καλαμᾶς». — ὀρίζων = χω-
 ρίζων. — ὦν ἐντὸς = μεταξὺ τῶν ὁποίων (δηλ. τοῦ Θυάμιδος καὶ τοῦ
 Ἀχέροντος). — ἡ ἄκρα... τὸ Χειμέριον = τὸ ἀκρωτήριον τὸ κα-
 λούμενον Χειμέριον. — ἀνέχει = ἀνυψοῦται. — τῆς ἡπείρου, ἐκ τοῦ
 ἐνταῦθα = εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἡπείρου.

Κεφάλαιον 47.

προσπλέοντας = ἐπιπλέοντας· πέθεν ἐξαρτ. ἢ μετχ. : — Σύβοτα,
 νησιδες κείμεναι πρὸ τοῦ νοτίου πέρατος τῆς Κερκύρας, ἀπέ-
 ναντι τῆς ἡπειρωτικῆς ἀκτῆς· καὶ σήμερον οὕτω καλοῦνται. —
 καὶ αἱ Ἀττ. δέκα (νῆες) παρῆσαν = καὶ εὐθὺς ἐφθασαν (ἐκεῖ) καὶ
 τὰ 10 Ἀττικὰ πλοῖα (τὰ ὁποῖα ἤδη εἶχον ἀποστείλει οἱ Ἀθην.·
 πρβλ. κεφ. 45, § 1). — ἐπὶ τῇ Λευκ., πρβλ. κεφ. 30, § 1. — αὐ-
 τοῖς... ὁ πεζὸς = ὁ πεζὸς (στρατὸς) αὐτῶν. — τῷ ἀκρωτηρίῳ, παρά-
 θεσις εἰς τὸ ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ. — ἦν, δηλ. βεβοηθηκῶς = ἐβεβοη-
 θήκει = εἶχεν ἔλθει πρὸς βοήθειαν. — Ζακυνθίων, ὧν τὴν συμμα-
 χίαν νεωστὶ ἐκτήσαντο οἱ Κερκ. — βεβοηθηκότες, δηλ. ἦσαν =
 ἐβεβοηθήκεσαν = εἶχον ἔλθει πρὸς βοήθειαν. — ἦσαν δὲ καὶ τοῖς
 Κορ... παραβεβοηθηκότες = παρεβεβοηθήκεσαν δὲ καὶ τοῖς Κορ.
 = εἶχον δ' ἔλθει πρὸς βοήθειαν καὶ τῶν Κορ. — ἐν τῇ ἡπείρῳ,
 γεωγραφικῇ ἀντίθεσις πρὸς τὸ «ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ». Ἡ ἔννοια: ὁ
 πεζὸς στρατὸς τῶν Κερκ. μετὰ τῶν χιλιῶν Ζακυνθίων εὐρίσκετο
 ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Λευκίμμης, ἐν ᾧ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων,
 οἱ ἐλθόντες πρὸς βοήθειαν τῶν Κορ., ἦσαν παρατεταγμένοι ἐν
 τῇ παραλίᾳ τῆς Θεσπρωτίδος, τῇ κειμένη ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτη-
 ρίου Λευκίμμης. — ταύτη = ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τοῖς πέριξ τοῦ λιμέ-
 νος Χειμερίου). — αἶε ποτε = ἀνέκαθεν.

Κεφάλαιον 48.

παρεσκευάστο τοῖς Κορ., πρβλ. κεφ. 46, § 1 «αὐτοῖς παρεσκευάστο». — τριῶν ἡμερῶν σιτία = τροφὰς τριῶν ἡμερῶν. — ἀνήγοντο, κυρίως τὸ ἀνάγομαι = ἐκπλέω ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὸ πέλαγος· ποῖον τὸ ἀντίθετον; — ὥς ἐπὶ ναυμαχίαν = ὥς ναυμαχήσοντες. — ἅμα ἕφ = κατὰ τὰ ἐξημερώματα· συναπτέον τῷ καθορῶσι = διακρίνουσι καλῶς. — μετεώρους τε (δηλ. οὔσας) καὶ... πλεούσας = ὅτι οὐ μόνον ἦσαν ἐν ἀνοικτῷ πελάγει, ἀλλὰ καὶ ἐπλεον ἐναντίον αὐτῶν. — ἀντιπαρετάσσοντο, δηλ. οἱ Κερκ. καὶ οἱ Κορ.· ἡ δὲ ἀντι = ἀπέναντι (ἀλλήλων). — αἱ Ἀττ. νῆες, δηλ. παρετάσσοντο. — τὸ δὲ ἄλλο = τὸ δὲ λοιπὸν διάστημα (δηλ. οὐ μόνον τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀριστερόν, ἀλλὰ καὶ μέρος τοῦ δεξιοῦ). — αὐτοί, δηλ. οἱ Κερκ. — ἐπεῖχον = κατεῖχον. — τέλη = μοίρας, τμήματα. — ὧν ἦρχε... εἷς, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἐκάστου ὧν ἦρχεν εἷς τῶν τριῶν στρατηγῶν (τῶν ὀνομασθέντων ἐν κεφ. 47, § 1). — Κορινθίοις δὲ = Κορινθίων δὲ (πρβλ. κεφ. 47, § 2 «αὐτοῖς... ὁ πεζός»). — κατὰ δὲ τὸ μέσον, δηλ. ἦσαν. — ὥς ἕκαστοι, δηλ. ἔτυχον. — εὐώνυμον δὲ κέρας = τὸ εὐώνυμον δὲ κέρας. — κατὰ τοὺς Ἀθ. καὶ (κατὰ) τὸ δεξιὸν = ἀπέναντι τῶν Ἀθην. καὶ τοῦ δεξιοῦ.

Κεφάλαιον 49.

§ 1-3. ξυμμεῖξαντες... ἐπειδὴ... ἦρθη = ἐπειδὴ... ἦρθη ξυνέμειξαν καὶ ἐναυμάχουν = ὅτε δὲ τὰ σημεῖα (τῆς μάχης) ὑπὸ ἐκατέρων ὑψώθησαν, συνεπλάκησαν καὶ ἐναυμάχουν (τίνες;). — τὰ σημεῖα, τὸ σημεῖον ἦτο εἶδος σημαίας, ἣτις ὑψοῦτο ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ τοῦ πλοίου κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ναυμαχίας. — ἐκατέροις, ποιητικ. αἷτιον. — ἦρθη, τὸ ἀντίθετον κατεσπάσθη (πρβλ. κεφ. 63, § 2). — πολλοὺς μὲν... πολλοὺς δέ, ἐπαναφορὰ πρὸς ἔμφασιν τῆς ἐννοίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβατῶν ἡλαττοῦτο, ὅσῳ μᾶλλον προήγετο ἡ τέχνη τῆς ναυμαχίας· ἐν ᾧ ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐκάστη ναὺς εἶχε 30 ἐπιβάτας (πρβλ. κεφ. 27, § 2), κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν τριήρων ὑπῆρχον μόνον 10. —

ἀπειρότερον=κᾶπως ἀπείρως. — ἔτι (=τότε ἀκόμη), ἀποδοτέον τῷ παρεσκευασμένοι. — ἦν τε=καὶ οὕτως ἦτο. — καρτερά=πεισματώδης. — τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως (=ἦσσαν), πεζομαχία δὲ τὸ πλ. προσφ. οὔσα = ὅχι τόσον διὰ τὴν (ναυτικὴν) τέχνην, ὅσον διότι ὡμοίαζε μᾶλλον (=τὸ πλεόν) πρὸς πεζομαχίαν. — ἐπειδὴ... προσβάλοιεν ἅλ.=δσάκισ προσέβαλον ἀλλήλους = δσάκισ συνεπλέκοντο. — ἀπελύνοντο=ἀπεχωρίζοντο. — ὑπὸ τε πλήθους... καὶ... πιστεύοντες, παρατηρητέα ἢ ἐκφορὰ τῶν δύο αἰτίων κατὰ διάφορον τρόπον· τὸ μὲν α' ἐκφέρεται ἐμπροθέτως, τὸ δὲ β' κατὰ μετχ. =καὶ ἔνεκα τοῦ πλήθους καὶ τοῦ ὠθισμοῦ τῶν πλοίων καὶ διότι ἐπίστευον. — μᾶλλον τι (=πολὺ περισσότερον) τοῖς... ὀπλίταις, ὁ δ' ὅρος τῆς συγκρίσεως: ἢ τῇ τῶν ναυτῶν τέχνῃ. — ἐς τὴν νίκην =ὡς πρὸς τὴν νίκην. — καταστάντες = λαβόντες στερεὰν θέσιν (ὡς ἐν πεζομαχίᾳ). — ἡσυχάζουσῶν τῶν νεῶν, ἢ μετχ. αἰτιολογ. = διότι τὰ πλοῖα ἔμενον ἀκίνητα. — διέκπλοι, ὁ διέκπλους ἦτο ναυτικὸν στρατήγημα, καθ' ὃ διασχίζων τις μεθ' ὁρμῆς διὰ τῆς νεῶς τὴν τάξιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἐπληττε τὴν ἐχθρικὴν ναῦν εἰς τὰ πλάγια διὰ τοῦ ἐμβόλου καὶ εἶτα ταχέως ἐπιστρέφων προσέβαλλεν αὐτὴν ὀπισθεν. — θυμῷ = μετὰ θάρρους. — τὸ πλεόν = μᾶλλον. — ἐπιστήμη=τέχνη.

§ 4-6. πανταχῇ=πανταχοῦ. — θόρυβος, δηλ. ἦν (=ἐπεκράτει). — ἐν ἣ=κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας. — παραγιγνόμεναι τοῖς Κ.=παρευρισκόμεναι πλησίον τῶν Κερκ. — εἴ πῃ πιέζονται =δσάκισ που ἐπιέζοντο (οἱ Κερκ.). — οὐκ ἦρχον, δηλ. αἱ νῆες· τὸ δὲ δεδιότες οἱ στρατηγοὶ=δεδιότων τῶν στρατηγῶν=ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο οἱ στρατηγοί. — τὴν πρόρρησιν τῶν Ἀθ.=ὅ,τι προεῖπον οἱ Ἀθ. (πρβλ. κεφ. 45, § 3: «προεῖπον δ' αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορ...»)=τὴν προκηρυχθεῖσαν διαταγὴν τῶν Ἀθ. — μάλιστα δέ, ἀπόδοσις τοῦ «πανταχῇ μέν». — ἐπόνει=μὲ πολλὸν κόπον ἐμάχετο. — τρεψάμενοι καὶ καταδιώξαντες, προσδιορίζουσι χρονικῶς τὰς μετχ. πλεύσαντες καὶ ἐκβάντες· δι' αὐτὸ καὶ δὲν συνδέονται. — σποράδας=ὥστε αὐτοὺς διεσπαρμένους εἶναι. — αὐτῶν, συναπτεῖα ἢ γενικ. τῷ «τοῦ στρατοπέδου». — ἐπεκβάντες =

ἐκδάντες εἰς τὴν ξηρὰν μετὰ τοὺς φεύγοντας Κορ. — ἐρήμους, δηλ. οὐσας. — τὰ χρήματα = τὰ πράγματα. — ταύτη = ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι). — οἱ Κορ. καὶ οἱ ξύμ., κατ' ἐννοιαν = τῶν Κορ. οἱ ξύμμαχοι. — ἡ δὲ = ὅπου ὁμοῦς· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ «ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ». — αὐτοὶ = οἱ ἴδιοι. — τοῖς Κερκ. τῶν... οὐ παρουσῶν = ἐπειδὴ εἰς τοὺς Κερκ. δὲν παρευρίσκοντο ἕνεκα τῆς διώξεως τὰ εἰκοσι πλοῖα, τὰ ὅποια εἶχον ληφθῆ ἐκ μικροτέρου πλήθους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πλοίων τῶν Κερκ. ἐξ ἀρχῆς ἦτο κατώτερος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων τῶν Κορ.· διότι οἱ μὲν Κερκ. εἶχον 110 πλοῖα (πρβλ. κεφ. 47, § 1), οἱ δὲ Κορ. 150 (πρβλ. κεφ. 46, § 1).

§ 7. μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν = τώρα πλέον μᾶλλον (ἢ πρότερον § 4) ἀνενδοιάστως, ἄνευ δισταγμοῦ ἐδοήθουν. — τὸ μὲν πρῶτον = κατ' ἀρχὰς μὲν. — ἀπεχόμενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινὶ = ἀπέχοντες (τόσον μόνον), ὥστε νὰ μὴ προσβάλλωσί τινα. — ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς = ἡ τροπὴ τῶν Κερκ. ἤρχισε νὰ γίνηται φανερά. — ἐνέκειντο = ἐστενοχώρουν. — τότε δὴ = τότε δά. — ἔργου πᾶς εἶχετε ἤδη = ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς (= ἤδη) πᾶς ἐπελαμβάνετο τοῦ ἔργου (= τοῦ ἀγῶνος). — διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι = οὐδεμίᾳ διάκρισις εἶχε γίνεи πλέον. — ξυνέπεσε, δηλ. τὰ πράγματα = τὰ πράγματα κατήντησαν. — ἐς τοῦτο ἀνάγκης = εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην. — ὥστε ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις = ὥστε νὰ συγκρουσθῶσι πρὸς ἀλλήλους.

Κεφάλαιον 50.

§ 1 - 2. τῆς τροπῆς γενομένης = ἂφ' οὗ ἐγένετο ἡ εἰς φυγὴν τροπὴ τῶν Κερκ. — τὰ σκάφη... τῶν νεῶν, κυρίως = τὰ κοιλώματα τῶν νεῶν· εἶτα = τὰς ναῦς. — οὐχ εἶλκον ἀναδούμενοι (δηλ. ἐκ τῶν ἑαυτῶν νεῶν = δένοντες ἐκ τῶν πλοίων των), ὡς συνήθως ἔπραττον. — ἃς καταδύσειαν = ὅσας καθίστων ἀχρήστους. — φονεύειν... ζωγεῖν, καθαρῶς τελκ. ἀπαρέμφ. ἐξαρθώμενα ἐκ τοῦ ἐτράποντο = ἐτράπησαν, ἵνα φονεύωσι μᾶλλον ἢ ἵνα συλλαμβάνωσι ζῶντας. — διεκπλέοντες, προσδιορίζει τροπικῶς τὸ φονεύειν.

τὸ δὲ διεκπλέοντες δὲν σημαίνει τοὺς τεχνικοὺς διέκπλους (διότι τούτων δὲν ἐγένετο χρήσις ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ [πρβλ. κεφ. 46, § 3]), ἀλλὰ = διατρέχοντες διὰ μέσου αὐτῶν (τῶν πλοίων). — τοὺς τε αὐτῶν φίλους, συναπτόν τῷ «ἀγνοοῦντες ἔκτεινον». Ἐννοοῦνται οἱ Μεγαρεῖς καὶ Ἀμπρακιῶται, οἱ τεταγμένοι ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν Κορ. (πρβλ. κεφ. 48, § 4). — ἀγνοοῦντες, τροπ. μετχ. = ἐξ ἀγνοίας. — πολλῶν γὰρ νεῶν οὐδῶν ἀμφοτέρων = διότι ἐπειδὴ πολλὰ πλοῖα εἶχον ἀμφότεροι. — καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θ. ἐπεχουσῶν = καὶ ἐπειδὴ ἐξετείνοντο εἰς μέγα μέρος τῆς θαλάσσης. — ἐπειδὴ συνέμειξαν ἄλ. = εὐθὺς ὡς συνεπλάκησαν πρὸς ἀλλήλους. — τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο = διεγίνωσκον = διέκρινον. — ὁποῖοι = ὁποίας ιδιότητος ἄνθρωποι (δηλ. φίλοι ἢ ἐχθροί). — Ἕλλησι, ἀντί: Ἑλλήνων (πρβλ. κεφ. 47, § 2 «αὐτοῖς... ὁ πρὸς» — κεφ. 48, § 4 «Κορινθίοις... τὸ δ. κέρας»). — πρὸς Ἑλληνας, ἐτέθη ὁ προσδιορισμὸς οὗτος, ἵνα μὴ παραβάλῃ τις τὰς ναυμαχίας τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ ἰδίᾳ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἐνθα οἱ Ἑλ. εἶχον μείζονα ἀριθμὸν νεῶν. — νεῶν πλήθει, προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι, ἀποδοτέος τῷ μεγίστῃ = μεγίστῃ ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν νεῶν. — δὴ, ἐπιτείνει τὸ ὑπερθκ. μεγίστῃ = ἐντελῶς μεγίστῃ.

§ 3-5. ἐς τὴν γῆν = μέχρι τῆς ξηρᾶς (δηλ. τῆς Λευκίμνης — πρβλ. κεφ. 47, § 2 καὶ κεφ. 51, § 4). — τὰ ναυάγια = τὰ βεβλαμμένα πλοῖα καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπους. — τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους, οἱ ἀρχαῖοι ἐκ παντὸς τρόπου ἐφρόντιζον νὰ θάπτωσι τοὺς νεκροὺς· διότι ἐπίστευον ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀτάφων δὲν ἠδύναντο νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Ἅδην, ἀλλ' ἐπλανῶντο ταλαιπωρούμεναι. — τῶν πλείστων, διότι τινὰ ὁ ἄνεμος τῇ Κερκύρᾳ προσέριψε. — ἐκράτησαν = ἐγένοντο κύριοι. — τὰ Σύβοτα, λιμὴν τῆς Θεσπρωτίδος γῆς ὁμώνυμος ταῖς πρὸ μικροῦ (ἐν κεφ. 47, § 1) λεχθεῖσαις νήσοις πρὸ τῆς Κερκύρας. — οἱ = ὅπου. — αὐτοῖς... προσεβεβηθηῖται, πρβλ. κεφ. 47, § 3. — τοῦτο ποιήσαντες, δηλ. προσκομίσαντες τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς. — ἀθροισθέντες, διατί ἢ μετχ. αὕτη δὲν συνδέεται μετὰ τῆς προηγουμένης (ποιή-

σαντες); — ταῖς πλοῦμοις, δηλ. ναυσὶ = μετὰ τὰς ναῦς τὰς ἱκανὰς (ἀκόμη) πρὸς πλοῦν. — καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ = καὶ ταύταις, ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ = καὶ μετὰ τούτας, ὅσαι ὑπελείποντο εἰς αὐτοὺς. Ἐννοοῦνται αἱ νῆες ἐκεῖναι, αἵτινες δι' οἵανδῆποτε αἰτίαν δὲν μετέσχον τῆς ναυμαχίας· διότι οἱ Κερκ. εἶχον 120 ναῦς (πρβλ. κεφ. 25, § 4), μετέσχον δὲ τῆς ναυμαχίας 110 (πρβλ. κεφ. 47, § 1). ὥστε ὑπελείποντο νῆες μὴ μετασχοῦσαι τῆς ναυμαχίας 10. — ἀντεπέπλεον = ἐπέπλεον ὡσαύτως (= ἀντ-). — δέισαντες, μετχ. αἰτιολογ. — πειρώσιν = πειρῶνται. — ἤδη δὲ ἦν... καὶ οἱ Κορ., κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: ἤδη δὲ ἦν... ὅτε οἱ Κορ. πρβλ. κεφ. 28, § 4. — ὅπῃ = ἀργά. — ἐπεπαιάνιστο αὐτοῖς, ὡς ὑποκμ. « ὁ παιᾶν » εἶχε φιλίαν ὑπ' αὐτῶν ὁ παιᾶν. Οἱ Ἕλλ. ἤδον δύο παιᾶνας, πρὸ μὲν τοῦ πολέμου τῷ Ἄρει, μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τῷ Ἀπόλλωνι. — ὡς ἐξ ἐπίπλουν = ὡς δι' ἐπίπλουν. — ἐξαπίνης = ἐξαίφνης. — πρύμναν κρούομαι ἢ ἀνακρούομαι = ὀπισθοχωρῶ χωρὶς νὰ στρέψω τὸ πλοῖον. — τῶν δέκα, ἐκ τοῦ ὕστερον = μετὰ τὰς (πρώτας) δέκα ναῦς. — βοηθοὺς, κατηγερμ. — ἐξεπεμψαν = ἐξεπελόμεφσαν. — ὅπερ ἐγένετο, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπόμενον: μὴ νικηθῶσιν... ὧσιν. — ὀλίγοι ἀμύνειν = ὀλίγοι εἰς τὸ νὰ βοηθῶσιν (αὐτοὺς, δηλ. τοὺς Κερκ.).

Κεφάλαιον 51.

ταύτας, δηλ. τὰς 20 ναῦς τῶν Ἀθην. — προῖδόντες = ἰδόντες μακρόθεν. — ὑποτοπήσαντες = ὑποπτεύσαντες. — οὐχ ὅσας = οὐ τοσαύτας, ὅσας. — ὑπανεχώρουν = ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνεχώρουν. — τοῖς Κερκ. (= ὑπὸ τῶν Κερκ.), ποιητ. αἴτιον τοῦ οὐχ ἐωρῶντο. — ἐπέπλεον, δηλ. αἱ 20 νῆες τῶν Ἀθηναίων. — μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς (= ἀφανῶς) = περισσότερον ἀφανῶς (δηλ. τοῖς Κερκ. ἢ τοῖς Κορινθίοις) = ὀλιγώτερον ἐφαίνοντο εἰς τοὺς Κερκ. ἢ εἰς τοὺς Κορ. — καὶ ἐθαύμαζον, δηλ. οἱ Κερκ. — πρύμναν κρουόμενους = διότι πρύμναν ἐκρούοντο (πρβλ. κεφ. 50, § 5). — πρὶν... εἶπον = ἕως, μέχρις ὅτου εἶπον. — ἰδόντες, δηλ. τὰς Ἀττικὰς ναῦς. — νῆες ἐκεῖναι = νῆες ἐκεῖ. — καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ Κορ. — ξυνε-

σκοτάζε=ἐσκοτείνιαζε. — ἀποτραπόμενοι = στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω (ἐν ᾧ πρότερον ἀνεχώρουν πρύμναν κρουόμενοι). — τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο = διέλυσαν τὴν τάξιν τῶν πλοίων. Τοῦτο ἐπραξαν, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὸν λιμένα, ὅπου καὶ εὐρίσκονται ἐν κεφ. 52, § 1. — ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλ. = ἀπηλλάγησαν ἀλλήλων. — ἐτελεύτα ἐς νύκτα = ἔληγε μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς νυκτός. — τοῖς δὲ Κερκ., συναπτέα ἢ δοτ. τῷ προσκομισθεῖσαι=προσελθούσαι. — στρατοπεδευομένοις, ἢ μετχ. χρονκ. — διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων, δηλ. τῶν Κερκυραϊκῶν διότι οἱ Κορ. τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ναυάγια εἶχον συλλέξει (πρβλ. κεφ. 50, § 3). — οὐ πολλῷ ὕστερον ἢ ὥφθ. = ὅχι πολὺ ὕστερον μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν. — ἦν γὰρ νύξ, ἐὰν ἦτο ἡμέρα, ἡδύναντο νὰ διακρίνωσιν, ὅτι αἱ νῆες ἦσαν συμμαχίδες. — ἔγνωσαν, δηλ. αὐτὰς (τὰς 20 Ἀττικὰς ναῦς). — ὥρμisanτο, δηλ. αἱ εἴκοσι νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν αὐταί.

Κεφάλαιον 52.

τῶν Κερκ. ὅσαι=τῶν Κερκ. τοσαῦται, ὅσαι. — πλοῖμοι, πρβλ. κεφ. 50, § 4. — ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβ. λιμένα = ἐπὶ τὰ Σύβοτα. τὸν λιμένα (πρβλ. κεφ. 50, § 3). — ὥρμουν = ἦσαν προσωρμισμένοι. — βουλόμενοι, ἀποδίδεται εἰς τὸ «αἱ Ἀττικαὶ νῆες καὶ τῶν Κερκ. ὅσαι» κατὰ σύνεσιν. — εἰ ναυμαχήσουσι, δηλ. οἱ Κορίνθιοι. — τὰς μὲν ναῦς, ἢ ἀντίθεσις: τοῦ δὲ οἵκαδε πλοῦ. — τὰς ναῦς ἄραντες, τὸ αἶρω συνηθέστατα τίθεται ἀπολύτως ἄνευ ἀντικμ. ἢ μετὰ δοτκ. (πρβλ. κεφ. 29, § 1)· ἅπαξ δ' ἐνταῦθα παρὰ Θουκυδ. μετ' αἰτιατκ. = μὲ τὰ πλοῖα ἀποπλεύσαντες. — παραταξάμενοι, νοητέα ἢ αἰτιατκ.: τὰς ναῦς, ἥς κατηγρμ. τό: μετεώρους (=ἐν ἀνοικτῷ πελάγει). Συνήθως τὸ παρατάττομαι τίθεται ἄνευ ἀντικμ. — ναυμαχίας οὐ δ. ἄρχειν ἐκ. = οὐ διανοοῦμενοι ἄρχειν ἐκόντες (=ἐκουσίως) ναυμαχίας. — ὀρῶντες, μετχ. αἰτιλγκ. τοῦ οὐ διανοοῦμενοι. — προσγεγεννημένας ναῦς=ὅτι εἶχον προστεθῇ νῆες. — ἀχραιφνεῖς=ἀβλαβεῖς (ὥς μὴ μετασχοῦσαι τῆς ναυμαχίας). — καὶ σφίσι πολ.... ἐμβεβηκότα=καὶ τὰ ἄπορα (=αἱ δυσκολίαι),

ἃ ξυνεβεβήκει σφίσι, ὄντα (= ἔτι ἦσαν) πολλά· τούτου ἐπεξήγησις εἶναι τὰ ἐπόμενα: αἰχμαλώτων περὶ φ... καὶ (ὁρῶντες) ἐπισκευὴν οὐκ οὐσαν... ἐρήμῳ = δηλ. ὄχι μόνον ἔνεκα τῆς φυλακῆς τῶν αἰχμαλώτων... ἀλλὰ καὶ διότι ἔδλεπον ἔτι τὰ μέσα πρὸς ἐπισκευὴν τῶν πλοίων δὲν ὑπῆρχον ἐν τόπῳ ἐρήμῳ. — αἰχμαλώτων, 1050 τὸν ἀριθμὸν (πρβλ. κεφ. 54, § 2 καὶ κεφ. 55, § 1). — τοῦ οἴκαδε πλοῦ... διεσκόπουν = περὶ τοῦ οἴκαδε πλοῦ διεννοοῦντο. — μᾶλλον, ὁ β' ἄρτος τῆς συγκρίσεως: ἢ ἄρχειν ναυμαχίας. — ὅπη κομισθῆσονται (δηλ. οἴκαδε), ἐπεξήγησις τοῦ: οἴκαδε πλοῦ = πῶς δηλ. θὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. — δεδιότες, μετχ. αἰτιλγκ. — τὰς σπονδάς, τὰς τριακοντούτεις (πρβλ. κεφ. 35, § 1). — ἐς χεῖρας ἤλθον = συνεπλάκησαν.

Κεφάλαιον 53.

κελήτιον = μικρὸν καὶ ταχὺ πλοῖον· ὑποχωριστικὸν τοῦ κέλης. — ἐσβιβάσαντες, ἢ αἰτιατκ. μετὰ τὴν δοτκ. (αὐτοῖς), ὅπερ σύνθητες (πρβλ. κεφ. 31, § 2 «ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθεῖν... ἐν μυχούς γενέσθαι»). — ἄνευ κηρυκείου, τὸ κηρύκειον ἦτο ῥάβδος ἔχουσα ἐκατέρωθεν δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους καὶ ἀντιπροσώπους πρὸς ἀλλήλους κειμένους. Οἱ φέροντες τοῦτο δὲν ἡδικοῦντο καὶ ὑπὸ τῶν ἀσπονδοτέρων ἐχθρῶν. Οἱ Κορ. στέλλουσι τοὺς ἄνδρας ἄνευ κηρυκείου, διότι ἤθελον νὰ δείξωσιν εἰς τοὺς Ἀθην., ὅτι θεωροῦσιν αὐτοὺς ὡς φίλους καὶ οὐχὶ ὡς πολεμίους (ὅτε ἀναγκαῖον θὰ ἦτο τὸ κηρύκειον πρὸς προστασίαν αὐτῶν). — πείραν ποιήσασθαι = πειραθῆναι (αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἀθ.) = νὰ δοκιμάσωσιν αὐτοὺς (δηλ. εἰ ἔωσι σφᾶς ἀποπλεῖν ἢ μὴ). — ἔλεγον, δηλ. διὰ τῶν πεμφθέντων ἀνδρῶν· ἐπομένως = διέτασσον νὰ λέγωσιν. — ἀδικεῖτε, ἀμτβτ. = ἀδικον ποιεῖτε. — ἄρχοντες... λύοντες, μετχ. αἰτιολγκ.· τὸ δὲ ἄρχω πολέμου = κάμνω ἀρχὴν τοῦ πολέμου. — ἡμῖν, συναπτέον τῷ ὅπλῳ ἀνταιρόμενοι = σηκώνοντες ὅπλα ἐναντίον ἡμῶν. — ἐμποδὼν ἴστασθε = ἐμπόδιον ἴστασθε = ὡς πρόσκομμα εἰσθε. — εἰ ὑμῖν γνώμη ἐστί, ἀσυνήθης ἔκφρασις ἀντί: εἰ ὑμεῖς γνώμην ἔχετε. — ἢ ἄλλοσε, τὸ σπουδαιότερον μέ-

ρος τοῦ λόγου των οἱ Κορ. λέγουσιν ἀορίστως, ὅπως μὴ ὑποδηλώσωσι τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Ποῖος ὁ σκοπὸς τῶν Κορ.; — καὶ (εἰ) λύετε, ἀλλαγὴ συντάξεως· μετὰ τὸ κωλύειν ἀνεμένετο ἀπαρμφ. (καὶ λύειν)· ἀλλ' ἡ εἰς ὀρθὴν ἐγκλισιν τροπὴ τοῦ ἀπαρμφ. καθιστᾷ τὴν φράσιν ζωηροτέραν. — ἡμᾶς τούσδε = ἡμᾶς ἐδῶ. — λαβόντες = συλλαβόντες. — χρήσασθε, δηλ. ἡμῖν. Ἦτο δυνατόν νὰ συλλάβωσιν οἱ Ἀθ. τοὺς Κορ. καὶ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς ὡς πολεμίους, διότι οὗτοι εἶχον ἔλθει ἄνευ κηρυκείου. — τῶν δὲ Κερκ. (γενκ. διαιρτκ.), ἐννοεῖ οὐ μόνον τοὺς Κερκ., ἀλλὰ καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν, τοὺς Ἀθην. — τὸ στρατόπεδον = τὸ στρατευμα. — ἐπήκουσεν = ἤκουσεν (ὅ,τι οἱ Κορ. εἶπον). — βοηθοί, κτγρμ. — ἔς τῶν ἐκείνων τι χωρίων = ἔς τι τῶν χωρίων ἐκείνων (δηλ. τῶν Κερκ.· πρβλ. κεφ. 45, § 3). — οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν = οὐκ ἐάσομεν κατὰ δύναμιν = θὰ ἐμποδίσωμεν ὅσον δυνάμεθα.

Κεφάλαιον 54.

§ 1. ἀποκριναμένων, ἀπόλυτος χρονκ. μετχ. — τὸν ἐπ' οἴκου = τὸν οἶκαδε. — παρσκευάζοντο... ἔστησαν, διατί τὸ α' ῥ. κατὰ παρτκ., τὸ δὲ β' κατ' ἀόριστον; — τροπαῖον, πρβλ. κεφ. 30, § 1. — ἐν τοῖς ἐν τῇ ἡπείρῳ Συβότοις = ἐν τοῖς Συβότοις τοῖς οὖσιν ἐν τῇ ἡπείρῳ. Ἐννοεῖται ὁ λιμὴν τῆς Θεσπρωτίδος, τὰ Σύβοτα (πρβλ. κεφ. 50, § 3), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις, δι' οὗ ἐννοοῦνται αἱ νησιῖδες, τὰ Σύβοτα, αἱ ἐναντι τοῦ λιμένος τούτου (πρβλ. κεφ. 47, § 1). — τά τε ναυάγια καὶ νεκρούς, εἰς τὸν τε ἀποδίδεται ὁ καὶ ὁ πρὸ τοῦ: τροπαῖον. Δὲν ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἄρθρον εἰς τὸ νεκρούς (τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκρούς), διότι ἀμφότερα ἀποτελοῦσι μίαν ἔννοιαν = τὰ ναυάγια μετὰ τῶν νεκρῶν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ μετοχικὸς προσδιορισμὸς (ἐξενεχθέντα) ἐτέθη κατ' οὐδέτερον γένος. — ἀνείλοντο, ἡ ἀναίρεσις τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων ἄνευ τῆς ἀδείας τῶν ἐχθρῶν ἦτο σημεῖον νίκης· ἐν ᾧ τὸ ἀνελέσθαι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἦτο σημεῖον ἡττης (πρβλ. καὶ κεφ. 50, § 3). — τὰ κατὰ σφᾶς ἐξενε-

χθέντα=τὰ ριφθέντα εἰς τὸ μέρος των.—γενόμενος=συμβάς.—
 διεσκέδασε=διεσχόρπισεν.—αὐτά, δηλ.τὰ ναυάγια καὶ νεκρούς.—
 ἀντέστησαν=καὶ αὐτοὶ ἔστησαν.—ὥς νενικηκότες = νομίζοντες
 ἑαυτοὺς νενικηκέναι.

§ 2. γνώμη... τοιᾷδε = μὲ τὴν ἐξῆς σκέψιν· κατ' ἔννοιαν=
 διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους. — προσεποιήσαντο = ὥκειοποιήθησαν.—
 κρατήσαντες (=ὕπερισχύσαντες)... ἔχοντες... καταδύσαντες, μετχ.
 αἰτιολγκ.—τῇ ναυμαχίᾳ=ἐν τῇ ναυμαχίᾳ.—μέχρι νυκτός, πρβλ.
 κεφ. 50, § 5 «ἤδη δὲ ἦν ὄψε». —προσκομίσασθαι = προσκομί-
 σαι πρὸς ἑαυτούς.—οὐκ ἐλάσσους (=πλείους) χιλίων, ἀκριβέστε-
 ρον 1.050 (πρβλ. κεφ. 55, § 1).—τριάκοντα... μάλιστα, τὸ μά-
 λιστα = περίπου. — διαφθείραντες καὶ... ἀνελόμενοι... καὶ ὅτι
 (=διότι), παρατηρητέα ἢ σύνδεσις αἰτιολγκ. μετοχῶν μετὰ αἰ-
 τιολγκ. προτάσεως.—ἐπειδὴ, χρονκ.—αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Κερκ·
 συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ ὑπεχώρησαν.—πρύμναν κρουόμενοι, πρβλ.
 κεφ. 50, § 5.—ἰδόντες, μετχ. χρονκ· διατί δὲν συνδέεται τῇ με-
 τοχῇ· κρουόμενοι ; — καὶ... οὐκ ἀντεπέπλεον=καὶ ὅτι (=διότι)
 οὐκ ἀντεπέπλεον.—διὰ ταῦτα=διὰ ταύτας τὰς αἰτίας. — νικᾶν=
 εἶναι νικηταί.

Κεφάλαιον 55.

ἀποπλέοντες, μετχ. χρονκ.—'Ανακτόριον, πόλις κειμένη κατὰ
 τὰ βόρεια τῆς 'Ακαρνανίας περὶ τὴν μίαν ὥραν πρὸς δυσμὰς τῆς
 σημερινῆς Βονίτσης. Ταύτην ὥκισαν οἱ Κορ. κοινῇ μετὰ τῶν
 Κερκ. — ἐπὶ τῷ στ. τοῦ 'Αμπρ. κόλπου, πρβλ. κεφ. 29, § 3.—
 ἀπάτη=δι' ἀπάτης.—κοινόν, δηλ. κτῆμα. Λοιπὸν οἱ Κορ. κατέ-
 λαβον τὸ 'Ανακτόριον ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς 'Επιδάμνου.—οἰκή-
 τορας, κτηγρμ. — δοῦλοι, οὗτοι ἦσαν ὡς ἐρέται τῶν ληφθεισῶν
 Κερκυραϊκῶν νεῶν· οἱ δὲ 250 ἐπιφανεῖς Κερκ., οὓς δῆσαντες
 οἱ Κορ. ἐφύλασσον, ἦσαν ἐπιβάται.—ἀπέδοντο=ἐπώλησαν.—δ.
 ἐφύλασσον, δηλ. ἐν Κορίνθῳ.—ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ = πολὺ
 ἐθεράπευον (=περιεποιοῦντο).—ὅπως αὐτοῖς... προσποιήσειαν=
 ὅπως εἰς αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Κορ.) παραχωρήσωσιν. — ἀναχωρή-

σαντες (δηλ. οἴκαδε)=δταν ἐπανεέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα των.—
 ἐτύγχανον δὲ... πόλεως, ἡ σύνταξις: οἱ πλείους δὲ αὐτῶν ἐτύγχα-
 νον ὄντες πρῶτοι τῆς πόλεως (δηλ. τῆς Κερκ.) καὶ δυνάμει(=καὶ
 κατὰ τὴν δύναμιν, τὴν πολιτικὴν δηλ.). — περιγίγνεται τῷ π.
 τῶν Κορ. = ὑπερισχύει τῶν Κορ. ἐν τῷ πολέμῳ (καθ' ὅσον ἡ
 Κέρκ. κατέχει τὴν Ἐπίδαμνον, δι' ἣν ἐγένετο ὁ πόλεμος).—αἰ-
 τία δὲ αὕτη πρ. ἐγένετο = αὕτη (= τοῦτο) δὲ πρώτη αἰτία ἐγένε-
 νετο. — τοῦ πολέμου, ὃν μέλλει ὁ Θουκυδ. νὰ περιγράψῃ. — ἔς
 τοὺς Ἀθ. = κατὰ τῶν Ἀθηναίων. — τοῖς Κορ., συναπτέον τῷ
 ἐγένετο. — ὅτι σφίσιν κτλ., ἐπεξηγήσεις τοῦ αὕτη (= τοῦτο).—
 σφίσιν (δηλ. τοῖς Κορ.)... ἐναυμάχουν (δηλ. οἱ Ἀθην.)=ἐναυ-
 μάχουν πρὸς αὐτούς. — ἐν σπονδαῖς = ἐν ᾧ ὑπῆρχον σπονδαὶ
 (τίνας;).

2. Ἡ ἀποστασία ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς Ποτειδαίας καὶ ἡ ὑποστήριξις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων.

(Κεφάλαιον 55-56)

Κεφάλαιον 56.

καὶ τάδε ξυν. γενέσθαι... διάφορα ἔς τὸ π.= καὶ τὰ ἐπόμενα
 (γεγονότα) συνέβη νὰ γίνωσι διαφοραί, ἵνα προβῶσιν εἰς πόλεμον.
 —τῶν γὰρ Κορ. πρρασόντων = ἐν ᾧ δηλ. οἱ Κορ. ἐνήργουν.—
 ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς=πῶς νὰ ἐκδικηθῶσιν αὐτούς (τίνας;).
 —ὑποτοπήσαντες=ὑποπτεύσαντες. — αὐτῶν, δηλ. τῶν Κορινθίων.
 —Ποτειδαίτας =κατοίκους τῆς Ποτειδαίας (πόλεως τῆς Μακε-
 δονίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἐπὶ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ τοῦ συνδέοντος
 τὴν χερσόνησον Παλλήνην μετὰ τῆς Μακεδονικῆς ἡπείρου).—
 τῆς Παλλήνης, χερσονήσου τῆς Μακεδονίας μετὰ τὸν Θερμαϊκὸν
 κόλπον καὶ Τορωναίου. — φόρου ὑποτελεῖς = ὑποκειμένους εἰς
 πληρωμὴν φόρου.—τὸ ἔς Παλλήνην τεῖχος καθελεῖν=τὸ τεῖχος
 τὸ βλέπον εἰς τὴν Παλλήνην νὰ κατακρημνίσωσιν (ἵνα ἐν ἀνάγκῃ

δύνανται οἱ Ἀθ. νὰ προσβάλωσιν εὐκόλως τὴν πόλιν ἐκ τῆς θαλάσσης). Ἡ Ποτεῖδ. ἐκτὸς τοῦ ἐς Παλλήνην τείχους εἶχε καὶ ἕτερον πρὸς Β., ἐστραμμένον εἰς τὸν ἰσθμὸν (πρβλ. κεφ. 64, § 1 «τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τείχος»), ὅπερ προεφύλαττεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν Θρακῶν. — ὁμήρους δοῦναι, ὡς ἐχέγγυον τῆς πίστεως των. — τοὺς ἐπιδημιουργούς, οἱ ἐπιδημιουργοὶ ἦσαν ἄρχοντες κατ' ἔτος ἀποστελλόμενοι ὑπὸ τῶν Δωρικῶν πολιτειῶν εἰς τὰς ἀποικίας αὐτῶν. — ἐκπέμπειν = ν' ἀποστέλλωσιν ὀπίσω (δηλ. εἰς τὴν Κόρινθον). — τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἐξῆς. — οὕς = τούτους (δηλ. τοὺς ἐπιδημιουργούς), οὕς. — δείσαντες, μετχ. αἰτλγκ. τοῦ ἐκέλευον (οἱ Ἀθ.). — ὑπὸ Περδίκκου, τοῦ βσιλέως τῶν Μακεδόνων (πρβλ. κεφ. 57, § 1). — ἐπὶ Θράκης (= πλησίον τῆς Θράκης), συνήθης ὀνομασία τῶν παραλίων τῆς Θράκης, ἐφ' ὅσον αὕτη κατείχετο ὑπὸ Ἑλ. ἀποικίων ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑβρου πρὸς Α. μέχρι τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου πρὸς Δ., ἰδίως δὲ ἡ Χαλκιδικὴ χερσόνησος μέχρι τῆς Ἀμφιπόλεως· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ταῖς φράσεσι: τὰ ἐπὶ Θράκης καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης ξύμμαχοι. — ξυναποστήσωσι = διὰ τοῦ ἑαυτῶν παραδείγματος παρακινήσωσιν εἰς ἀποστασίαν.

Κεφάλαιον 57.

§ 1-5. ταῦτα... προπαρεσκευάζοντο = ταῦτα (τὰ μέτρα) ἤδη πρότερον ἐλάβανον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅ,τι νῦν οἱ Ἀθ. πράττουσι § 6). — εὐθὺς μετὰ..., ἀκριδέστερος προσδιορισμὸς τῆς προθέσεως προ- τῆς ὑπαρχούσης ἐν τῷ ῥ. προπαρεσκευάζοντο. — μετὰ τὴν ἐν Κ. ναυμ., δηλ. τὴν παρὰ τὰ Σύβοτα. — διάφοροι (= ἐχθροί), δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις. — ὁ Ἀλεξάνδρου, τοῦ Φιλέλλη- νος ἐπικαλούμενου. — Μακεδ. βασιλεὺς, ὁ Περδίκκας ἐδασίλευε μόνον τῆς παραθαλασσίου Μακεδονίας· διότι τῆς ὑπεράνω Μακεδ. ἤρχεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φίλιππος. — ἐπεπολέμωτο (δηλ. τοῖς Ἀθην.), ὑπερσυντλκ. τοῦ ῥ. πολέμοῦμαι = γίνομαι πολέμιος. — ὦν, μετχ. ἐνδοτική. — ὅτι = διότι. — Δέρδα, ὁ Δέρδας ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀριδαίου, ἐξ ἀδελφῶν τοῦ Περδίκκου καὶ Φιλίππου. — πρὸς

αὐτόν, ἀντὶ τῆς συνηθεστέρας δοτκ. αὐτῷ, ἣν ἀπέφυγεν ὁ Θουκυδ. ἔνεκα τῶν προηγουμένων δοτικῶν. — δεδιώς, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — ἔπρασσεν = ἐνήργει. — ἔς τε... πέμπων... καὶ... προσεποιεῖτο, παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως· μετὰ τὴν μετχ. πέμπων ἀνεμένετο ἢ μετχ. προσποιούμενος. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις. — τοὺς Κ. προσεποιεῖτο = προσεπάθει νὰ κερδήσῃ μὲ τὸ μέρος τοῦ τοὺς Κορινθ. — τῆς Ποτ. ἔνεκα ἀποστάσεως = ἔνεκα ἀποστάσεως τῆς Ποτ. = ἵνα διεγείρῳσιν οὗτοι (οἱ Κορ.) εἰς ἀποστασίαν τὴν Ποτείδαιαν. — προσέφερε λόγους = πρότευνεν. — τοῖς ἐπὶ Θράκης Χαλκ., τοῖς ἀποίκις τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδέων. — Βοττιαίοις, κατοίκις τῆς Βοττιαίας ἢ Βοττικῆς (πρβλ. κεφ. 65, § 3), χώρας τῆς Μακεδονίας. — ταῦτα... χωρία, δηλ. τοὺς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῖς καὶ Βοττιαίους. — ῥᾶον ἂν... ποιεῖσθαι = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελε κάμει. — τὸν πόλεμον = τὸν πόλεμον, ὃν διενεοῖτο (δηλ. τὸν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν Ἀθηναίων). — μετ' αὐτῶν, δηλ. τῶν ὁμόρων χωρίων.

§ 6. ὧν (= τούτων) αἰσθόμενοι = ταῦτα μαθόντες. — ἔτυχον γάρ, ὁ γὰρ ἐνταῦθα = ἐπεὶ = ἐπειδὴ (πρβλ. κεφ. 31, § 2). — ἔτυχον... ἀποστέλλοντες = κατὰ τύχην ἦσαν ἔτοιμοι ν' ἀποστείλῳσιν. — αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Περδίκκου. — ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν = διατάττουσι τοὺς ἄρχοντας τῶν νεῶν (δηλ. τὸν Ἀρχέστρατον καὶ τοὺς συστρατῆγους αὐτοῦ). — Ποτ. ὁμήρους λαβεῖν, ὥστε οἱ Ἀθ. δὲν περιέμειναν νὰ ἴδωσι τὴν εὐπειθειαν τῶν Ποτ. εἰς ὅ,τι οὗτοι ἐκέλευσαν αὐτοὺς (πρβλ. κεφ. 56, § 2). — τὸ τεῖχος καθελεῖν, δηλ. τὸ ἐς Παλλήνην (πρβλ. κεφ. 56, § 2). — τῶν... πόλεων... ὅπως μὴ ἀποστήσονται, κατὰ πρόληψιν ἀντὶ: φυλακὴν τε ἔχειν (= φυλάττειν) ὅπως μὴ αἱ πλησίον πόλεις ἀποστήσονται = καὶ νὰ προσέχῳσι πῶς νὰ μὴ ἀποστατήσωσιν αἱ πλησίον πόλεις.

Κεφάλαιον 58.

§ 1. εἴ πως πείσειαν = (ἵνα ἴδωσιν) ἂν ἴσως πείσωσιν (αὐτούς). — μὴ σφῶν πέρι (= περὶ σφῶν) νεωτερίζειν μηδὲν = νὰ μὴ λαμβάνωσι βίαια μέτρα κατ' αὐτῶν (πρβλ. κεφ. 56, § 5). — ὅπως

ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν=ἵνα ἐτοιμάσωσι δι' ἑαυτοὺς βοήθειαν.—
 ἦν δέη=ἂν παραστῇ ἀνάγκη (βοηθείας). — ἐπειδή, χρονκ.—ἐκ
 τε Ἀθην... οὐδὲν ἡῦροντο ἐπιτήδειον = καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἀθ.
 οὐδὲν ὠφέλιμον εὔρον. Ἡ ἀπόδοσις τοῦ τε κατωτέρω: καὶ τὰ
 τέλη. — ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) πράσσοντες = ἂν καὶ ἀπὸ μα-
 κροῦ χρόνου ἐνῆργουν.—αἱ ἐπὶ Μακ., δηλ. πεμφθεῖσαι. Νοοῦν-
 ται αἱ ἐν κεφ. 57, § 6 μνημονευθεῖσαι 30 νῆες.—καὶ ἐπὶ σφᾶς
 ὁμοίως, ὡς δηλ. καὶ ἐπὶ Μακεδονίαν.—καὶ τὰ τέλη, ἐξακολουθεῖ
 ἢ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐπειδή· τὰ τέλη δὲ=αἱ ἄρχοντες (δηλ. αἱ ἐφο-
 ροί). — ἐσβαλεῖν, μέλλοντος χρόνου· τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ὑπέσχετο.
 — τότε δὴ, ἢ ἀπόδοσις τοῦ ἐπειδή. — κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον,
 προσδιορίζει ἀκριδέστερον τὸ τότε δὴ=κατὰ ταύτην τὴν εὐνοϊκὴν
 περίστασιν.—Χαλκ. καὶ Βοιτ., περὶ τούτων βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ.
 55, § 5.

§ 2. ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας = ἐπὶ (= ἀφ' οὗ) ἐκλί-
 πωσι καὶ καταβάλωσι (= κρημνίσωσιν). — ἀνοικίσασθαι = νὰ
 μετοικήσωσιν. — Ὀλυνθον, πόλιν ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς τῆς Μα-
 κεδονίας.—μίαν πόλιν... ἰσχυράν, κατγρμ. — ταύτην, δηλ. τὴν
 Ὀλυνθον.—τοῖς ἐκλιποῦσι τούτοις, δηλ. τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πόλεις.
 —τῆς ἑαυτοῦ γῆς, γενκ. διαιρετκ. τῆς ἐννοουμένης αἰτιατκ. «μέ-
 ρος τι» (πρβλ. κεφ. 30, § 2 «τῆς γῆς ἔτεμον»). — τῆς Μυγδο-
 νίας, χώρας ἐν τῷ ἀνατολικῷ μέρει τῆς Μακεδονίας.—περὶ τὴν
 Βόλβην λ.=πλησίον τῆς Βόλβης λίμνης (κειμένης πρὸς Β. τῆς
 Χαλκιδικῆς). — νέμεσθαι, καθαρῶς τελκ. ἀπαρμφ. = ἵνα καρ-
 πῶνται.—ἕως ἂν... ἧ=ἐφ' ὅσον διαρκεῖ. — καθαιροῦντες=κρη-
 μνίζοντες.

Κεφάλαιον 59.

τὰ ἐπὶ Θράκης, τί ἐννοεῖται διὰ τῆς φράσεως ταύτης βλ. κεφ.
 56, § 2, ἐν σελ. 110.—καταλαμβάνουσι τὴν Π. καὶ τὰλλα ἀφε-
 σιηκότα=εὐρίσκουσιν ὅτι ἡ Ποτεῖδαια καὶ τὰ ἄλλα μέρη εἶχον
 ἀποστατήσαι.—νομίσαντες, μετχ. αἰτλγκ.—ἀδύνατα εἶναι=ἀδύ-
 νατον εἶναι.—καὶ (πρὸς) τὰ ξυναφεστῶτα χωρία=καὶ κατὰ τῶν

μερῶν, τὰ ὅποια ὁμοῦ (δηλ. μετὰ τῆς Ποτειδαίας· πρβλ. κεφ. 58, § 1) εἶχον ἀποστατήσῃ. — ἐφ' ὅπερ = δι' ὃν ἀκριβῶς σκοπὸν (δηλ. πρὸς πόλεμον κατὰ τῆς Μακεδονίας). — τὸ πρότερον (= πρότερον) ἐξεπέμποντο, πρβλ. κεφ. 57, § 6 («ἐτυχον... ἀποστέλλοντες... ἐπιστέλλουσι»), ἐνθα καταφαίνεται ὅτι ἡ περὶ Ποτειδαίας ἐντολὴ κατόπιν ἐδόθη. — καταστάντες = φθάσαντες (δηλ. εἰς Μακεδονίαν). — ἐπολέμουν, δηλ. πρὸς Περγίκαν. — μετὰ Φ. καὶ τῶν Δ. ἀδελ. = ἔχοντες συμμάχους τὸν Φίλ. καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Δέρδου· ὥστε οὐ μόνον ὁ Φίλ. καὶ ὁ Δέρ. ἠναντιοῦντο τῷ Περγίκῃ (ὡς ἐλέχθη ἐν κεφ. 57, § 3), ἀλλὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Δέρδου, ὧν εἰς πιθανῶς εἶναι ὁ ἐν κεφ. 61, § 4 μνημονευόμενος Πανσανίας. — ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων = οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσβάλλει (εἰς τὴν Μακεδονίαν) μετὰ στρατοῦ ἄνωθεν (δηλ. ἐκ τῆς μεσογαίας). Κατὰ ταῦτα οἱ μὲν Ἀθ. ἐπολέμουν κατὰ τοῦ Περγ. διὰ θαλάσσης, ὁ δὲ Φίλ. καὶ οἱ Δέρδου ἀδελφοὶ ἐκ τῆς μεσογαίας.

Κεφάλαιον 60.

ἐν τούτῳ, δηλ. τῷ χρόνῳ. — τῆς Π. ἀφρηστηκυίας καὶ... οὐσῶν, ἐπεξηγήσεις τοῦ ἐν τούτῳ = ὅτε δηλ. ἡ Ποτ. εἶχεν ἀποστατήσῃ καὶ αἱ Ἀττικαὶ νῆες εὐρίσκοντο περὶ τὴν Μ. — δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ = ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο περὶ τοῦ χωρίου (δηλ. τῆς Ποτ.). — καὶ οἰκεῖον τὸν κ. ἡγούμενοι = καὶ ἐπειδὴ ἐνόμιζον τὸν κίνδυνον (αὐτῆς, δηλ. τῆς Ποτειδ.) ἰδικόν των. — ἑαυτῶν, γενκ. διαιρετική, ὡς καὶ ἡ ἐπομένη τῶν... Πελοπον. — μισθῷ πείσαντες, ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἐθελοντάς· ὥστε = μισθῷ πεπεισμένους = μισθοφόρους. — τοὺς πάντας (= ἐν ὅλῳ), ἀποδοτέον καὶ εἰς τὸ: καὶ ψιλοὺς τετρακοσίους. — ὁ Ἀδεϊμάντου, τοῦ γνωστοῦ στρατηγοῦ τῶν Κορινθ. τοῦ ἐρίσαντος πρὸς τὸν Θεμιστοκλ. ἐν Σαλαμῖνι. — κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ = καὶ ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας. — οὐχ ἥκιστα = μάλιστα = πρὸ πάντων. — ἐθελονταὶ = ὡς ἐθελονταὶ (καὶ οὐχὶ ὡς μισθοφόροι). — ξυνέσποντο = συνηκολούθησαν. — ἦν γάρ, ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐστρατήγει· τὸ δὲ κατὰ φιλίαν... ξυνέσποντο ἐτέθη παρενθετικῶς. — τοῖς Ποτ. αἰεὶ ποτε ἐπιτήδειος = ἀνέκαθεν

φίλος τῶν Ποτειδ.—ὑστερον... ἢ Ποτ. ἀπέστη = μετὰ τὴν ἀποστασίαν τῆς Ποτειδαίας.—ἐπὶ Θράκης=ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία (πρβλ. κεφ. 56, § 2).

Κεφάλαιον 61.

§ 1-2. ἦλθε... καὶ πέμπουσι, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: ἐλθούσης (=ἐπειδὴ ἦλθε) ...πέμπουσι.—τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι, κατὰ πρόληψιν = ὅτι αἱ πόλεις ἀφεστᾶσι (πρβλ. κεφ. 26, § 2: «δέει τῶν Κερκ. μὴ κωλύωνται ὑπ' αὐτῶν»). — καὶ τοὺς μετ' Ἀρ. ἐπιπαριόντας=ἔτι καὶ οἱ μετὰ τοῦ Ἀριστ. πορεύονται πρὸς βοήθειαν αὐτῶν (τῶν πόλεων δηλ., αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀποστατήσαι).—ἐαυτῶν, δηλ. τῶν Ἀθ.· ἢ γενκ. διαιρητκ.—πέμπτον αὐτὸν=αὐτὸν κατ' ἐξοχὴν μεταξὺ τεσσάρων ἄλλων (πρβλ. κεφ. 46, § 2).—οἱ = οὗτοι δέ. — ἀφικόμενοι... πρῶτον, πρὶν δηλ. φθάσωσι πρὸς τὰ ἀφεστῶτα (§ 1). — καταλαμβάνουσι=εὐρίσκουσι. — τοὺς προτέρους (=τοὺς πρότερον πεμφθέντας) χιλίους, τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν ἀνέφερεν ὁ Θουκ. ἐν κεφ. 57, § 6, τὴν δ' ἄφισιν αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν ἐν κεφ. 59, § 2. — Θέρμην, τὴν νῦν Θεσσαλονίκην.—ἡρηκότας... πολιορκουῖντας, κτηρητκ. μετχ.· πόθεν ἐξαρτῶνται;—Πύδναν, πόλιν ἐν τῇ Μακεδονικῇ Πιερῷ παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

§ 3-5. καὶ αὐτοί, ὡς δηλ. καὶ οἱ πρότεροι χίλιοι.—ἐπολιόρησαν, ὑποκμ. τούτου καὶ τῶν ἐπομένων ρ. οὐχὶ τὸ καὶ αὐτοί, ἀλλὰ οἱ συνηνωμένοι στρατοί, οἱ δις χίλιοι δηλ. μετὰ τῶν προτέρων χιλίων.—ἀναγκαίαν=ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῆς ἀνάγκης.—ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν κτλ., αἰτιολογεῖ τὸ ἀναγκαίαν=διότι ἡνάγκαζεν αὐτοὺς σφόδρα (νὰ σπεύσωσιν). — ἢ Ποτ. καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρεληλυθῶς = ἡ κατάστασις τῆς Ποτ. καὶ ἡ ἄφισις τοῦ Ἀριστεύς.—ἀπανίστανται=ἀποχωροῦσιν. — Στρέψαν, πόλιν ἐν τῇ Μυγδονίᾳ πρὸς Β. τῆς Θέρμης.—πειράσαντες... τοῦ χωρίου=δοκιμάσαντες νὰ ἐκπορθήσωσι τὸ χωρίον (δηλ. τὴν Στρέψαν).—οὐχ ἐλόντες, δηλ. αὐτὸ (τὸ χωρίον).—ἐαυτῶν, γενκ. διαιρητκ.—χωρὶς δέ=πρὸς τούτοις δέ. — τῶν ξυμμάχων (δηλ. τῶν μεινάντων πι-

στῶν τοῖς Ἀθ.), γενκ. διαιρητκ. τοῦ πολλοῖς (δηλ. ὀπλίταις).— Πανσανίου, ἀδελφοῦ τοῦ Δέρδου (πρβλ. κεφ. 59, § 2).— νῆες.. ἑβδομήκοντα, δηλ. αἱ 40 τοῦ Καλλίου (§ 1) καὶ αἱ 30 τοῦ Ἀρχεστράτου (κεφ. 57, § 6).— κατ' ὀλίγον=βραδέως.— τριταῖοι=κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν. — Γίγωνον, λιμένα τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου.

Κεφάλαιον 62.

§ 1-3. προσδεχόμενοι = περιμένοντες. — πρὸς Ὀλύνθου=πρὸς τὸ μέρος τῆς Ὀλύνθου. — ἐν τῷ ἰσθμῷ, ἐνθα ἔκειτο ἡ Ποτεΐδαια.— ἀγορὰν... ἐπεποιήντο, πρὸς εὐκολίαν τῶν στρατιωτῶν, ἵνα οὗτοι ἔχωσι πρόχειρα τὰ τρόφιμα καὶ μὴ πλανῶνται ἀνὰ τὴν πόλιν πρὸς προμήθειαν αὐτῶν. — τῆς πόλεως, δηλ. τῆς Ποτειδαίας.— στρατηγὸν μὲν, προετάχθη ὁ μὲν ἀντὶ νὰ τεθῇ μεταξὺ τοῦ τοῦ καὶ πεζοῦ, ἀφ' οὗ ἡ ἀπόδοσις τούτου κεῖται ἐν τῷ: τῆς δὲ ἵππου (=τοῦ δὲ ἱππικοῦ).— ἤρηντο, ὑπερσυντλ. τοῦ αἰρουῦμαι=ἐκλέγω.— ἀπέστη=ἀφειστήκει=εἶχεν ἀποστατήσει (πρβλ. κεφ. 61, § 3).— ἄρχοντα, δηλ. τῆς Μακεδονίας. — τὸ... στρατόπεδον=τὸ στράτευμα. — ἔχοντι, ἡ δοτκ. μετὰ προηγούμενην γενκ. (Ἀριστέως), διότι τό: ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀρ.=ἔδοξε δὲ τῷ Ἀριστεῖ.— ἦν ἐπίωσι=ἂν ἐπέλθωσι.— Χαλκιδέας δὲ κτλ., ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἦν ἡ γνώμη τοῦ Ἀρ.— καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους, ἐννοοῦνται οἱ σύμμαχοι, οἱ μένοντες (οὐχὶ καὶ οἱ κατοικοῦντες) ἔξω τοῦ ἰσθμοῦ· μέρος αὐτῶν ἦσαν καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν ἀναφερόμενοι Χαλκιδεῖς. Παρατηρητέα ἡ διὰ τοῦ καὶ σύνδεσις τοῦ μέρους μετὰ τοῦ ὅλου· διὰ τοῦτο ὁ καὶ = καὶ ἐν γένει. — τὴν διακοσίαν ἵππον = τοὺς διακοσίους ἱππέας. — ἐπὶ σφᾶς, δηλ. ἐπ' αὐτὸν (τὸν Ἀριστεά) καὶ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ.— κατὰ νότου β... τοὺς πολεμίους=ἐρχόμενοι εἰς βοήθειαν (τοῦ Ἀριστέως) ὀπισθεν αὐτῶν (τῶν Ἀθ.) νὰ θέσωσι τοὺς πολεμίους (δηλ. τοὺς Ἀθ.) ἐν μέσῳ αὐτῶν (διότι ὀπισθεν μὲν θὰ ἦτο ὁ Περδίκκας μετὰ τῶν Χαλκιδέων καὶ ἄλλων συμμάχων, ἔμπροσθεν δὲ ὁ Ἀριστεὺς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ).

§ 4-6. τοὺς μὲν Μακεδόνας ἱππέας, δηλ. τοὺς 600 τοῦ Φιλίππου καὶ Παυσανίου (πρβλ. κεφ. 61, § 4)· τὸ Μακεδόνας κεῖται ἐπιθετικῶς, ὡς καὶ ἐν κεφ. 63, § 2.—ἐπὶ Ὀλύνθου=ἐς Ὀλυνθον.—εἴργωσι=κωλύωσι.—τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν, βραχυλογικῶς ἀντί: τοὺς ἐκεῖ ὄντας (δηλ. Χαλκιδεῖς καὶ λοιποὺς) ἐπιβοηθεῖν (=βοηθεῖν) ἐκεῖθεν.—αὐτοὶ δέ, δηλ. ὁ Καλλίας καὶ οἱ ξυνάρχοντες· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τό: τοὺς μὲν Μακ. ἱππέας.—ἀναστήσαντες=σηκώσαντες (ἀπὸ τὴν Γίγωνον δηλ., ἐνθα [κατὰ τὸ κεφ. 61, § 4] εἶχον στρατοπεδεύσει). — ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγ.=ἄφ' οὗ ἐφθασαν πλησίον τοῦ ἰσθμοῦ.—ἀντικαθίσταντο=παρετάσσοντο ὡσαύτως (=ἀντί). — ξυνέμισγον (=συνεπλέκοντο), δηλ. οἱ Ἀθ. καὶ οἱ ἐναντιοὶ αὐτῶν. — καὶ ὅσοι κτλ., ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ οἱ λογάδες (= οἱ ἐκλεκτοὶ) Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων, οἱ περὶ ἐκεῖνον ἦσαν.—τὸ καθ' ἑαυτοὺς = τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν.—ἐπεξῆλθον=ἐξῆλθον τῆς τάξεως αὐτῶν πρὸς ἐπίθεσιν=προεχώρησαν.—ἐπὶ πολὺ=πολὺ μακράν.— ἐς τὸ τεῖχος, δηλ. τῆς Ποτειδαίας. — Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ παρὰ τὴν Ποτειδαίαν, τῇ γενομένῃ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 432, ὁ φιλόσοφος Σωκράτης ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ νεαροῦ Ἀλκιβιάδου κινδυνεύσαντος.

Κεφάλαιον 63.

§ 1. ἐπαναχωρῶν=ἐν ᾧ ἐπέστρεφεν.—ὥς = ὅτε. — τὸ ἄλλο στρατεύμα, δηλ. τὸ ἐκ τῶν Ποτειδ. καὶ Πελοπον. συγκεῖμενον.—ἦσημένον, μετχ. κτγρμ. ἐξαρτωμένη πόθεν; Περὶ τοῦ πράγματος βλ. κεφ. 62, § 6.—ὁποτέρωσε διακινδ. χωρήσας=ὁποτέρωσε χωρήσας διακινδυνεύση=εἰς ὁποῖον ἐκ τῶν δύο μερῶν προχωρήσας νὰ κάμῃ ἐπικίνδυνον ἐπιχείρησιν.—ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλ. (= ἐς Ὀλυνθον) ἢ ἐς τὴν Π., ἐπεξήγησις τοῦ ὁποτέρωσε. — ἔδοξε, δηλ. αὐτῷ (τίνι).—ξυναγαγόντι=ἄφ' οὗ συμπυκνώση. — ὥς ἐς ἐλάχιστον χῶρον=ἐς ὧς (ἐπιτακτικόν) ἐλάχιστον χ.= εἰς ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον τόπον. Ἡ πυκνὴ παράταξις τοῦ στρατοῦ θὰ διηυκόλυνε πολὺ τὴν διάσπασιν τῆς ἐχθρικῆς γραμμῆς.—δρόμῳ

=δρομαίως.—βιάσασθαι=βίᾳ εἰσελθεῖν. — καὶ παρῆλθε παρὰ τὴν χηλὴν=καὶ ἐπέρασε πλησίον τῆς χηλῆς· χηλὴ δὲ = οἱ ἔμ-
προσθεν τοῦ πρὸς θάλασσαν τεῖχους προβεβλημένοι λίθοι. Ὁ
Ἀριστεὺς προτίμησε νὰ ἔλθῃ εἰς Ποτ. δι' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ, διότι
τὸ ἀνοιγμα τῶν πυλῶν ἦτο ἐπικίνδυνον, καθ' ὅσον πρὸ αὐτῶν
ἦσαν οἱ Ἀθ. καὶ ἠδύναντο καὶ οὗτοι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πό-
λιν, εὐθὺς ὥς ἠνοίγοντο αἱ πύλαι.—βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς,
παρατηρητέα ἢ σύνδεσις μετοχῆς μετὰ ἐπιρρ.=ὄχι μόνον (=τε)
προσβαλλόμενος (ὑπὸ τῶν ἐπικλυζόντων τὴν χηλὴν κυμάτων καὶ
τῶν τοξευμάτων τοῦ πολιορκούντος τὴν Ποτ. Ἀττικοῦ στόλου),
ἀλλὰ καὶ (=καὶ) μετὰ μεγίστης δυσκολίας (δηλ. παρῆλθε).

§ 2-3. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλ.... βοηθοί, πρβλ. κεφ. 62, § 4.—
ἀπείχε (=ἀπέχει), δηλ. ἡ Ὀλυνθος τῆς Ποτειδαίας.—μάλιστα=
περίπου. — ἔστι καταφανές, δηλ. τὸ μεταξὺ τῆς Ὀλύνθου καὶ
Ποτ. διάστημα.—τὰ σημεῖα ἦρθη (=ὑψώθησαν), πρβλ. κεφ. 49, §
1· τὸ ἀντίθετον κατωτέρω: τὰ σημεῖα κατεσπάρθη (=κατεδιβά-
σθησαν).—βραχύ τι=εἰς μικρὰν ἀπόστασιν.—ὥς βοηθήσοντες,
τελκ. μετχ.—ἀντιπαρετάξαντο, δηλ. τοῖς ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου τοῖς
Π. βοηθοῖς.—ὥς κωλύσοντες, κατὰ τὴν ἐντολήν, ἣν εἶχον λάβει
παρὰ τοῦ Καλλίου (πρβλ. κεφ. 62, § 4).—διὰ τάχους=ταχέως.
—τῶν Ἀθ., γενκ. κατγρμκ. κτητικῇ.—πάλιν=ὀπίσω.—ἐς τὸ
τεῖχος, δηλ. τῆς Ὀλύνθου.—οὐδετέροις=οὔτε εἰς τοὺς μὲν οὔτε
εἰς τοὺς δέ.—παρεγένοντο, δηλ. ἐν τῇ μάχῃ.—τοὺς νεκροὺς ὑπο-
σπόνδους (=μετὰ σπονδῶν) ἀπέδοσαν, οἱ Ποτ. ζητήσαντες σπον-
δὰς πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν ὡμολόγησαν τὴν ἐαυτῶν ἦτταν.—
τροπαῖον ἔστησαν, πρβλ. κεφ. 54, § 1.—Ἀθ. δὲ αὐτῶν, ἐξαιρέ-
σει δηλ. τῶν συμμάχων, ὧν αἱ ἀπώλειαι δὲν ἐγένοντο γνωσταὶ
τῷ Θουκυδ.—Πρὸς τιμὴν τῶν πεσόντων ἐνταῦθα ἀνηγέρθη ὑπὸ τῶν
Ἀθ. ἐν τῷ Κεραμειῷ μνημεῖον καὶ ἐχαράχθη ἐπιγραφὴ διατη-
ρηθεῖσα μέχρις ἡμῶν καὶ ὑπάρχουσα ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσεῖῳ.

Κεφάλαιον 64.

τὸ ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος=τὸ ἐς τὸν ἰσθμὸν τ.=τὸ ἀποδλέπον

πρὸς τὸν ἰσθμὸν τείχος. Ἡ Ποτ. εἶχε δύο τείχη· ἐν πρὸς Β. ἀπο-
 βλέπον πρὸς τὸν ἰσθμὸν καὶ ἕτερον πρὸς Ν. ἐστραμμένον εἰς τὴν
 Παλλήνην (πρβλ. κεφ. 56, § 2).—ἀποτειχίσαντες=ἀποκλείσαν-
 τες διὰ τείχους (νέου, ὅπερ ἀνήγειραν οἱ Ἀθ. ὀλίγον μακρὰν τοῦ
 πρώτου τείχους τῆς Ποτειδ. ἕνεκα στενῆς πολιορκίας).—τὸ δ' ἐς
 τὴν Παλ.=τὸ δ' ἐστραμμένον πρὸς τὴν Παλλήνην.—ἀτείχιστον
 ἦν=οὐκ ἀπετετείχιστο (ὑπὸ τῶν Ἀθ.)=δὲν εἶχεν ἀποκλεισθῆ ὑπὸ
 τῶν Ἀθ. διὰ (νέου) τείχους (ὥς τὸ πρὸς τὸν ἰσθμὸν βλέπον)· ἡ
 ἀποτειχίσις τοῦ ἐς Παλλήνην τείχους γίνεται τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ
 Φορμίωνος (βλ. κατωτέρω § 3).—διαβάντες, δηλ. διὰ τῶν νεῶν,
 διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἔκειτο ἡ Ποτειδαία.—τειχίζειν=ἀποτειχίζειν.
 —δεδιότες=ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο. —σφίσιν... γιγνομένοις δίχα ==
 κατ' αὐτῶν, ἐὰν διηροῦντο εἰς δύο (ἐὰν δηλ. οἱ μὲν εἰργάζοντο
 πρὸς Β., οἱ δὲ πρὸς Ν. τῆς Ποτειδαίας).—οἱ ἐν τῇ πόλει=οἱ ἐν
 Ἀθήναις. —τὴν Παλλήνην, βραχυλογικῶς ἀντί: τὸ ἐς τὴν Παλ-
 λήνην (§ 1).—χρόνῳ ὕστερον = μετ' ὀλίγον. —ἐαυτῶν, γενκ.
 διαιρτκ. —Φορμίωνα, ὅστις ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν ἀντὶ
 τοῦ πεσόντος Καλλίου.—ἐξ Ἀφύτιος ὁρμώμενος=ἔχων τὴν Ἀ-
 φυτιν ὡς ὁρμητήριον. Ἡ Ἀφυτις ἦτο πόλις τῆς Παλλήνης παρὰ
 τὸν Τορωναῖον κόλπον· ἡ κατάληξις τῆς γενκ.-ιος Ἰωνικῆ.—
 προσήγαγε τῇ Ποτ.=ἐπλησίασεν εἰς τὴν Ποτειδ. —κατὰ βραχὺ
 =κατ' ὀλίγον (κεφ. 61, § 4).—κείρων = δηῶν = λεηλατῶν.—
 ἐπεξῆγει=ἐξήρχετο ἐκ τῆς πόλεως.—τὸ ἐκ τῆς Παλ. τείχος=τὸ
 ἐς τὴν Παλ. τείχος. —κατὰ κράτος = μὲ δλην τὴν δύναμιν =
 ἰσχυρῶς.—ἀμφοτέρωθεν=ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ (ὑπὸ τίνων;) καὶ ἐκ τῆς
 Παλλήνης (ὑπὸ τίνων;).—καὶ ἐκ θαλάσσης... ἅμα = συγχρόνως
 καὶ ἐκ θαλάσσης. —ναυσὶν ἐφορμούσαις = μὲ (Ἀττικᾶς) ναῦς
 προσωρμισμένας (ἐν αὐτῇ).

Κεφάλαιον 65.

ἀποτειχισθείσης αὐτῆς (δηλ. τῆς Ποτειδαίας) καὶ... ἔχων, αἶ
 μετχ. αἰτιολγκ.· παρατηρητέα ἡ σύνδεσις ἀπολύτου μετοχῆς

μετὰ μετοχῆς κατ' ὄνομαστ. πτώσιν.—σωτηρίας, δηλ. τῆς Ποτειδαίας.— ἢν μή τι... γίγνηται = ἔάν δὲν συμβαίῃ τι (δηλ. βοήθεια) ἐκ μέρους τῆς Πελοπον.— ἢ ἄλλο, δηλ. τι.— παρὰ λόγον = παρὰ προσδοκίαν.— πλὴν πεντακοσίων, συναπτόν τῷ τοῖς ἄλλοις, ὅπερ ἀντικμ. τοῦ ξυνεβούλευε=ξυνεβούλευε τοῖς ἄλλοις πλὴν πεντακοσίων.— ἄνεμον (δηλ. οὖριον) τηρήσασι ἐκπλεῦσαι = ἀφ' οὗ περιμείνωσιν εὐνοϊκὸν ἄνεμον ν' ἀποπλεύσωσι (δηλ. τῆς Ποτειδαίας).— ὅπως... ἀντίσχη=ὅπως διαρκέσῃ.— ἐπὶ πλέον=πλείονα (=περισσότερον) χρόνον.— ἤθελεν = ἦτο πρόθυμος.— τῶν μενόντων εἶναι=νὰ εἶναι (εἷς) ἐκ τῶν μενόντων = ν' ἀνήκῃ εἰς τοὺς μένοντας (δηλ. εἰς τοὺς πεντακοσίους). — ὥς, χρονκ.— οὐκ ἔπειθε, δηλ. τοὺς Ποτειδαιάτας.— βουλόμενος, μετχ. αἰτιολγκ.— τὰ ἐπὶ τούτοις=τὰ ἀπαιτούμενα ἐν ταιαύταις περιστάσεσι.— καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν (=ἔξω) ἔξει ὥς ἄριστα, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ παρασκευάζειν (=ἐπιμελεῖσθαι) = καὶ νὰ φροντίζῃ πῶς τὰ ἔξω (τῆς πόλεως) νὰ ἔχωσιν ὅσον τὸ δυνατόν ἄριστα· ἢ ἔννοια: νὰ φροντίσῃ τίνι τρόπῳ νὰ πορισθῇ ἔξω τῆς πόλεως βοήθεια.— ἔκπλουν ποιεῖται=ἐκπλεῖ.— λαθῶν, μετχ. τροικ.— τὰ τε ἄλλα ξυνεπολέμει, δηλ. τοῖς Χαλκιδεῦσι = καὶ ἄλλας πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ἔκαμνε μετὰ τῶν Χαλκ.— Σερμυλιῶν, συναπτόν τῷ πολλοῦς· ἢ γενκ. νοητέα καὶ εἰς τὸ τῇ πόλει· Σερμυλιεῖς δὲ=οἱ κάτοικοι τῆς Σερμύλης, πόλεως ἐπὶ τῆς χερσονήσου Σιθωνίας ἀντικρὺ τῆς Ποτειδαίας ἐπὶ τῆς ἄλλης ἀκτῆς τοῦ Τορωναίου κόλπου· αὕτη ἦτο σύμμαχος τῶν Ἀθην.— λοχήσας πρὸς τῇ πόλει=ἐνεδρεύσας πλησίον τῆς πόλεως.— καὶ Σερμυλιῶν... διέφθειρεν, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ πολλοὺς (τῶν) Σερμυλιῶν διέφθειρε λοχήσας πρὸς τῇ πόλει (τῶν Σερμυλιῶν).— ἔς τε τὴν Πελ. ἔπρασεν, βραχυλογία: ἔς τε τὴν Πελ. ἔπεμπε (ἀγγέλους) καὶ ἔπρασε (=ἐνήργει).— ὅπη (=ὅπως) ...γενήσεται=πῶς νὰ γείνῃ.— μετὰ δὲ τῆς Ποτ. τὴν ἀποτείχισιν, ὑπερβατὸν σχῆμα = μετὰ δὲ τὴν ἀποτείχισιν τῆς Ποτειδ.— τοὺς ἑξ. καὶ χιλίους, τοὺς ἀναφερομένους ἐν κεφ. 64, § 2· οἱ δὲ λοιποὶ τρισχίλιοι ἐξηκολούθουν πολιορκοῦντες τὴν Ποτείδ., ἥτις ἐπὶ τέλους συνθηκολογεῖ τὸν χειμῶνα

τοῦ 430/429.—Βοιωτικήν, πρβλ. κεφ. 57, § 5.—ἔστιν ἃ=τινά.
—πολίσιματα=μικρὰς πόλεις.

Κεφάλαιον 66.

αἰτίαι μὲν αὐται... ἔς ἀλλήλους = ὡς αἰτίαι μὲν τοῦ πολέμου ἐναντίον ἀλλήλων ταῦτα (δηλ. τὰ ἐπόμενα: ὅτι τὴν Ποτειδαίαν κτλ.)· ἡ ἀπόδοσις τοῦ μὲν ἐν τέλει τοῦ κεφ. οὐ μέντοι... ξυνερωῶγει.—προσεγεγέννητο=εἶχον προστεθῇ (δηλ. εἰς τὴν αἰτίαν τὴν ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου, περὶ ἧς πρβλ. κεφ. 55, § 2).—τοῖς μὲν Κορ., δηλ. ἔς τοὺς Ἀθηναίους (= ἐναντίον τῶν Ἀθ.). — ἑαυτῶν, δηλ. τῶν Κορινθίων. — οὕσαν... ὄντας, μετχ. ἐνδοτικάι. —καὶ Πελοπον., διότι αἱ Κορ. εἶχον πέμψει καὶ Πελοπον. μισθοφόρους· πρβλ. κεφ. 60. — τοῖς δ' Ἀθ. ἔς τοὺς Πελ., δηλ. αἰτίαι προσεγεγέννητο.—ἔς τοὺς Πελ., ἐπεκτείνει τὰς ἐχθροπραξίας εἰς ὅλους τοὺς Πελοπον., διότι ὁ Ἀριστεύς ἐν κεφ. 60, § 1 καὶ ἐν κεφ. 62, § 1 εἶχεν οὐ μόνον Κορ., ἀλλὰ καὶ Πελοπ. πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Ποτειδαίας. — ἑαυτῶν, δηλ. τῶν Ἀθην.—ἀπέστησαν = ἐκίνησαν εἰς ἀποστασίαν. — ἐλθόντες = ἐκστρατεύσαντες. — σφίσιν... ἐμάχοντο = ἐμάχοντο κατ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθην.). — ἀπὸ τοῦ προφανοῦς = φανερά (οὐχὶ πλέον μὲ μυστικὰς ὑποκινήσεις πρὸς ἀπόστασιν). — οὐ... πω ξυνερωῶγει (ὑπερσυντλ. τοῦ ῥ. ξυρρήγνυμαι) = δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐκραγῇ. — ὁ πόλεμος, δηλ. ὁ Πελοποννησιακός. — ἀνοκωχή, πρβλ. κεφ. 40, § 4. — ἰδίᾳ = ἰδιαιτέρως (ἄνευ δηλ. τῆς ἐγκρίσεως τῶν συμμάχων αὐτῶν).

B. ΔΙΑΣΚΕΥΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ

(Κεφάλαιον 67 - 87).

1. Αἱ ἐνέργειαι τῶν Κορινθίων πρὸς σύγκλησιν
ἐν Σπάρτῃ ἐκκλησίας καὶ δημηγορία αὐτῶν.

(Κεφάλαιον 67-71)

Κεφάλαιον 67.

§ 1-2. πολιορκουμένης τῆς Ποτειδ. = ἐν ᾧ ἐπολιορκεῖτο ἡ Ποτείδαia. — οὐχ ἡσύχαζον, οἱ Κορίνθιοι. — ἀνδρῶν σφίσιν ἐνόοντων καὶ ἅμα περὶ τῷ γ. δεδιότες = διότι ἐνυπῆρχον (ἐν τῇ Ποτειδ.) ἄνδρες αὐτῶν (τῶν Κορ.) καὶ συγχρόνως διότι ἐφοδοῦντο περὶ τοῦ χωρίου (δηλ. τῆς Ποτειδ.). Περὶ τῆς συνδέσεως τῶν μετχ. (ἐνόοντων καὶ... δεδιότες) πρβλ. κεφ. 65, § 1. — παρεκάλουν τε = διὰ τοῦτο (= τε) προσεκάλουν (οἱ Κορ.). — τοὺς ξυμμάχους, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Πελοπον. συμμαχίαν. — κατεβόων... τῶν Ἀθ. = βοῶντες κατηγοροῦν τῶν Ἀθ. — τὴν Πελοπόν., καὶ οὐχὶ μόνον τὴν Κόρινθον, ἵνα ἐξεγείρῳσιν ἐτι μᾶλλον τὴν ἀγανάκτησιν τῶν συμμάχων. — Αἰγινῆται τε = πρὸς τούτοις καὶ οἱ Αἰγ. (οὐχὶ ὡς σύμμαχοι, διότι οὗτοι ἀπὸ τοῦ 456 π. X. ἦσαν ὑποτελεῖς τῶν Ἀθην.) — πρεσβευόμενοι = πέμποντες πρέσβεις. — δεδιότες, μετχ. αἰτιολογοῦσα τὸ οὐ φανερώς. — κρύφα δέ, δηλ. πρεσβευόμενοι. — οὐχ ἥκιστα = μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — μετ' αὐτῶν, τῶν Κορινθ. — ἐνῆγον τὸν πόλεμον = ἡρέθιζον τοὺς συμμάχους εἰς τὸν πόλεμον. — κατὰ τὰς σπονδὰς, τὰς τριακοντούτεις τὰς συνομολογηθείσας τῷ 445 π. X.

§ 3-5. προσπαρακαλέσαντες = πρὸς τούτοις (ἐκτὸς δηλ. τῶν ὑπὸ τῶν Κορινθ. προσκληθέντων) προσκαλέσαντες. — τῶν ξυμμά-

χων, γενκ. διαιρετκ. τοῦ εἶ τις=ἐκ τῶν συμμάχων (πάντα) ὅστις.
 —τι ἄλλο ἔφη ἡδικῆσθαι=ἔλεγεν ὅτι ἔχει ἀδικηθῆ κατὰ τι ἄλλο.
 —ξύλλογον σφῶν αὐτῶν π. τὸν εἰωθότα = συγκαλέσαντες τὴν
 συνήθη ἐκκλησίαν αὐτῶν (ἥς μετεῖχον πάντες οἱ ἔχοντες ἡλικίαν
 ἄνωτέραν τῶν 30 ἐτῶν). —ἐκέλευον, δηλ. τὸν βουλόμενον τῶν
 παρόντων. —παριόντες=ἀναβαλόντες εἰς τὸ βῆμα. —ἐγκλήματα
 ἐποιοῦντο, δηλ. πρὸς τοὺς Ἀθ. = κατηγόρουν τοὺς Ἀθ. — ὡς
 ἕκαστοι=κατὰ σειράν. —καὶ ἕτερα οὐκ ὄλ. διάφορα=καὶ ἄλλας
 ὅχι ὀλίγας διαφοράς. —μάλιστα δὲ=κατ' ἐξοχὴν δέ. — λιμένων
 τε εἶργεσθαι... καὶ... ἀγορᾶς, τὸ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ δηλοῦντες=ὅτι
 ἀπεκλείοντο τῶν λιμένων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν
 Ἀθ. καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς. Εἰς τὸ ψήφισμα τοῦτο προέβη-
 σαν οἱ Ἀθ. πιθανῶς τὸ θέρος τοῦ 432 π. Χ. ἀμέσως μετὰ τὴν
 παρὰ τὰ Σύδοτα μάχην, εἰσηγουμένου αὐτοῦ τοῦ Περικλέους,
 ὅστις μετὰ τὴν φανεράν μετὰ τῶν Κορινθίων σύμπραξιν τῶν Με-
 γαρέων ἐθεώρει προσήκουσαν τὴν τιμωρίαν καὶ ταπείνωσιν αὐ-
 τῶν. — παρελθόντες=ἀναβάντες εἰς τὸ βῆμα. — καὶ... ἑάσαντες,
 ὁ καὶ συνδέει τὸ τελευταῖοι μετὰ τῆς μετχ. ἑάσαντες=τελευταῖοι.
 καὶ ἀφ' οὗ ἀφῆκαν. —τοὺς ἄλλους, δηλ. συμμάχους. —ἐπεῖπον=
 κατόπιν (μετὰ τοὺς ἄλλους) εἶπον. —τοιιάδε=τοιαῦτα περὶ τοῦ.

Κεφάλαιον 68.

§ 1-2. τὸ πιστόν, τὸ οὐδέτ. ἀντὶ τοῦ ἀφηρημένου = ἡ πίστις
 = ἡ εἰλικρίνεια. Οἱ Κορ. ἐπαινοῦντες τοὺς Λακεδ. θηρεύουσι τὴν
 εὐνοίαν αὐτῶν (captatio benevolentiae). — ὑμᾶς, ὑπερβατόν. —
 τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς (= τῆς ὑμετέρας) πολιτείας καὶ ὁμιλίας,
 ἐκ τοῦ τὸ πιστόν=ἡ εἰλικρίνεια τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ σας
 βίου· κατ' ἐννοίαν=ἡ εἰλικρίνεια, ἣν ἔχετε εἰς τὰς πολιτικὰς καὶ
 κοινωνικὰς σχέσεις σας. —ἀπιστοτέρους = ὀλίγον δυσπίστους· ἐν-
 ἀντιθέσει πρὸς τὸ τὸ πιστόν. — ἐς τοὺς ἄλλους ἦν τι λέγωμεν=
 ἐὰν λέγωμεν κακόν τι κατὰ τῶν ἄλλων (δηλ. τῶν Ἀθ.). Ἡ ἐν-
 νοία τῶν ἡγουμένων ἡ ἐξῆς: ἐπειδὴ σεῖς εἴσθε εἰλικρινεῖς εἰς
 τὰς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς σχέσεις ὑμῶν, νομίζετε ὅτι καὶ οἱ

ἄλλοι εἶναι τοιοῦτοι (ὥς καὶ ὑμεῖς) καὶ δὲν πιστεύετε εἰς τὰς κατ' αὐτῶν κατηγορίας ἡμῶν. — καὶ ἀπ' αὐτοῦ = καὶ ἔνεκα αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πιστοῦ καὶ ἀπίστου). — σωφροσύνην = σύνεσιν (διότι δὲν παραδέχεσθε ἀνεξετάστως καὶ ἀπερισκέπτως τὰς γνώμας τῶν ἄλλων). — ἀμαθία δὲ πλέονι (δηλ. ἢ σωφροσύνη)... χρῆσθε = ἀπειρίαν ὅμως ἔχετε μεγαλυτέραν. — πρὸς τὰ ἔξω πράγματα = πρὸς τὰ ἔξω τῆς Λακωνικῆς συμβαίνοντα = πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν. — προαγορευόντων ἡμῶν = ἐν ᾧ ἡμεῖς προελέγομεν. — περὶ ὧν = περὶ τούτων, ἄ. — τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε = ἐμανθάνετε· ἡ περίφρασις καθιστᾷ τὴν ἔννοιαν ἐντονωτέραν. — τῶν λεγόντων... ὑπενοεῖτε, ὥς, πρόληψις = ὑπενοεῖτε ὥς οἱ λέγοντες. — ἔνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων = ἔνεκα τῶν ἰδιωτικῶν αὐτῶν συμφερόντων· τὰ διάφορα, ἐνταῦθα = συμφέροντα (ἐκ τοῦ ἐνεργητ. διαφέρειν)· ἀλλαχοῦ (πρβλ. κεφ. 56, § 1 — κεφ. 67, § 4) = αἱ διαφοραὶ (ἐκ τοῦ μέσου διαφέρεισθαι). — καὶ δι' αὐτό, ἐπειδὴ δηλ. οὕτω ὑπενοεῖτε. — πάσχειν, δηλ. ἡμᾶς. — ἐπειδὴ, χρνκ. — ἐν τῷ ἔργῳ = ἐν τῷ πάσχειν αὐτῷ. — παρεκαλέσατε = προσεκαλέσατε· περὶ τοῦ πράγματ. πρβλ. κεφ. 67, § 3. — ἐν οἷς, συναπτέον τῷ οὐχ ἥκιστα (= μάλιστα) = μεταξὺ τῶν ὁποίων κατ' ἐξοχὴν. — ὅσῳ καὶ... ἀμελούμενοι, ἐν αὐτοῖς κεῖται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου. — ὅσῳ = καθ' ὅσον. — ἐγκλήματα = παράπονα. — ὑπὸ μὲν Ἀθ. ὑβριζόμενοι... ἀμελούμενοι = διότι ὑπὸ μὲν τῶν Ἀθ. ἀδικούμεθα, ὑφ' ὑμῶν δὲ ἀμελούμεθα. Παρατηρητέα ἐν τῷ προοιμίῳ ἡ ῥητορικὴ τέχνη, μεθ' ἧς ὁ Κορ. ῥήτωρ ἐλέγχει πικρῶς, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖται τὸν ἐλεγχόμενον (πιστὸν — ἀπίστους, σωφροσύνην — ἀμαθίαν, ἀμελούμενοι).

§ 3-4. ἀφανεῖς πον = κάπου ἐν κρυπτῷ. — ὄντες, οἱ Ἀθηναῖοι. — ὥς οὐκ εἰδόσι, δηλ. ὑμῖν, ὅπερ ἐκ τοῦ προσέδει = θὰ εἴχετε σεῖς ἀνάγκην καὶ ἄλλης (= προσ) διδασκαλίας ὥς ἀγνοοῦντες. — νῦν δέ, διὰ τοῦ δὲ γίνεται ἀντίθεσις τοῦ ἀπραγματοποιήτου πρὸς τὸ πραγματικόν. — τί δεῖ = τίς ἡ ἀνάγκη. — μακρηγορεῖν, δηλ. ἡμᾶς τοὺς συμμαχοὺς, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ γενκ. ὧν = νὰ μακρηγορῶμεν ἡμεῖς οἱ σύμμαχοι ἐκ τῶν ὁποίων. — τοὺς μὲν

δεδουλωμένους ὁρᾷτε = ἄλλους μὲν βλέπετε ὅτι ἔχουσιν ὑποδουλωθῆ. Ἐννοοῦνται οἱ Αἰγινῆται, εἰς οὓς οἱ Ἀθ. δὲν παρείχον τὴν διὰ τῶν σπονδῶν ἐπηγγελμένην αὐτονομίαν (πρβλ. κεφ. 67, § 2). — τοῖς δ' ἐπιβουλευόντας αὐτούς, ἢ μετχ. ἐκ τοῦ ὁρᾷτε = κατ' ἄλλων δὲ (βλέπετε) αὐτούς (τοὺς Ἀθ.) ἔχοντας ἐχθρικοὺς σκοποὺς. Ἐννοοῦνται οἱ Μεγαρεῖς, οὓς οἱ Ἀθ. ἐκώλυον τῶν λιμένων τῶν ἐν τῇ Ἀθην. ἀρχῇ καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς (πρβλ. κεφ. 67, § 4). — δεδουλωμένους.. ἐπιβουλευόντας, παρατηρητέα ἢ μετάδοσις ἐκ τοῦ παθητ. ῥ. εἰς τὸ ἐνεργητικόν. — οὐχ ἥκιστα = μάλιστα. — τοῖς ἡμετέροις ξυμ., ἢ δοτκ. ἐκ τοῦ ἐπιβουλευόντας. Ἐννοοῦνται ἰδίᾳ οἱ Κερκύραιοι καὶ οἱ Ποτειδαῖαι, οἵτινες ὡς ἄποικοι τῶν Κορ. ἦσαν οἱ φυσικοὶ συγγενεῖς καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. — καὶ ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) προπαρασκευασμένους = καὶ ὅτι πρὸ πολλοῦ αὐτοὶ (οἱ Ἀθ.) εἶναι προπαρασκευασμένοι· ἢ μετχ. ἂν καὶ συνδέεται ταῖς ἡγουμέναις μετχ. οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μετὰ τοῦ ὄν. — εἰ ποτε πολεμήσονται (= πολεμηθήσονται) = ἂν ποτε πολεμηθῶσι· κατ' ἔννοιαν = διὰ τὸν ἐνδεχόμενον πόλεμον (κατὰ τῶν Πελοπ.). — οὐ γὰρ ἂν... εἶχον... καὶ... ἐπολιόρχουν, δηλ. εἰ μὴ προπαρασκευασμένοι ἦσαν = διότι ἄλλως δὲν θὰ κατεῖχον καὶ δὲν θὰ ἐπολιόρχουν. — ὑπολαβόντες = λάθρα (= ὑπο) καταλαβόντες. — βίᾳ ἡμῶν = παρὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν. — τὸ μὲν, καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἐπικαιρότατον, ἀντί: ἢ μὲν, δηλ. ἢ Ποτειδαῖα. — ἐπικ. χωρίον, δηλ. ἐστὶ = εἶναι καταλληλοτάτη θέσις. — πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀποχωρῆσαι, δηλ. αὐτῷ (τῷ χωρίῳ) = ὥστε νὰ ὠφεληταί τις ἐξ αὐτῆς (τῆς θέσεως) ὡς πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ κατὰ τῶν παραλίων τῆς Θράκης. Ἡ ἔννοια: Ἡ Ποτειδαῖα κεῖται ἐν οὕτῳ καταλλήλῳ θέσει, ὥστε ἔχων τις αὐτὴν ὡς ὀρμητήριον δύναται νὰ ὠφεληθῇ εἰς μέλλοντα πόλεμον κατὰ τῶν παραλίων τῆς Θράκης. — ἢ δέ, δηλ. ἢ Κέρκυρα. — ἂν... παρέσχε, δηλ. ἂν δὲν ἐδοθήθουν αὐτὴν οἱ Ἀθην. — τοῖς Πελοπον., οὐχὶ μόνον τοῖς Κορ. Τοῦτο ἐπίτηδες λέγει ὁ ῥήτωρ, ἵνα διεγείρῃ τὴν εὐνοίαν τῶν Πελοπον.

Κεφάλαιον 69.

§ 1. τῶνδε = τούτων (δηλ. τῶν εἰρημένων κακῶν). — ὑμεῖς, δηλ. ἐστέ. — τό τε πρῶτον ἑάσαντες = διότι καὶ κατ' ἀρχὰς ἀφήκατε. — αὐτούς, δηλ. τοὺς Ἀθην. — μετὰ τὰ Μηδικὰ = μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους. — κρατῦναι = νὰ ὀχυρώσωσιν. Ἡ ὀχύρωσις τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο τῷ 479 π. X. — στήσαι = νὰ ἀνεγείρωσιν. Ἡ ἀνέγερσις τῶν μακρῶν τειχῶν ἐγένετο τῷ 459 π. X. — ἐς τόδε τε αἰὲ ἀποστεροῦντες = καὶ διότι μέχρι τοῦδε ἀδιαλείπτως ἀποστερεῖτε. — τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους, εἰρωνικῶς ἀντί: τοὺς ἐκείνων ξυμμάχους. — τοὺς ὑμετέρους... ξυμ., δηλ. τοὺς Αἰγινήτας, Μεγαρεῖς καὶ Ποτειδαίτας. — ἤδη = τώρα πλέον. — οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος κτλ., ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ διατί εἶπεν ὁ ῥήτωρ ἀποστεροῦντες καὶ οὐχὶ ἑῶντες ἀποστερεῖν, ὅπερ ἀνέμενέ τις. — παῦσαι, δηλ. τινὰ τοῦ δουλοῦσθαι. — περιορῶν δὲ = ἀδιαφορῶν δέ. — αὐτό, δηλ. τὸ δουλοῦσθαι. — εἶπερ καὶ τὴν ἀξ. τῆς ἀρ. ὥς ἐλ. τὴν Ἑλ. φέρεται = καὶ μάλιστα ἐὰν ἔχη τὸν ἔπαινον τῆς ἀρετῆς ὥς ἐλευθερωτῆς τῆς Ἑλλάδος. Ταῦτα λέγων ὑπονοεῖ τοὺς Λακεδ., οἵτινες συνήθιζον νὰ καυχῶνται ὅτι εἶναι ἐλευθερωταὶ τῆς Ἑλλάδος.

§ 2-3. νῦν γε = τώρα τέλος πάντων. — ξυνήλθομεν, εἰς ἐκκλησίαν πρὸς σύσκεψιν. — ἐπὶ φανεροῖς = διὰ φανερόν σκοπόν. — χρῆν γὰρ κτλ., δηλ. εἰ ἐπὶ φανεροῖς ξυνήλθομεν = διότι ἄλλως ἔπρεπε κτλ. — οὐκ εἰ ἀδ. ἔτι σκοπεῖν = νὰ σκεπτώμεθα ὅχι πλέον ἐὰν ἀδικούμεθα. — καθ' ὅ,τι ἀμυνούμεθα, δηλ. αὐτούς (τοὺς Ἀθ.). — τίνι τρόπῳ θὰ ἀποκρούσωμεν αὐτούς. — δρῶντες... οὐ μέλλοντες, βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγν. ἤδη, ἀντιθέσεις = ἐνεργοῦντες... καὶ οὐχὶ βραδύνοντες, ἀποφασισμένοι πρὸς μὴ ἀποφασίσαντας ἀκόμη. — οἷα ὁδῶ (= τίνι τρόπῳ) οἱ Ἀθην., δηλ. χωροῦσιν. — κατ' ὀλίγον = ὀλίγον κατ' ὀλίγον. — ἐπὶ τοὺς πέλας = ἐναντίον τῶν ἄλλων. — λανθάνειν μὲν οἰόμενοι = ἐν ὅσῳ μὲν νομίζουσιν ὅτι μένουσιν ἀπαρατήρητοι. — διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν = διὰ τὸ μὴ αἰσθάνεσθαι ὑμᾶς = διότι σεῖς δὲν ἐννοεῖτε (τοὺς κρυφί-

ους σκοποὺς αὐτῶν). — ἦσσαν θαρσοῦσι = ὀλιγώτερον θάρρος ἔχουσι (διὰ τὸν φόβον μὴ νοηθῶσιν). ὁ β' ὅρος: εἰ ἔγνωσαν ὑμᾶς εἰδότες περιορᾶν. — γνόντες δὲ (δηλ. ὑμᾶς) εἰδότες περιορᾶν = ὅταν ὁμῶς νομίσωσιν ὅτι σεῖς ἐν ᾧ γνωρίζετε (τοὺς σκοποὺς αὐτῶν) ἀδιαφορεῖτε. — ἰσχυρῶς ἐγκείσονται = μετὰ δυνάμεως θὰ ἐπιτεθῶσιν.

§ 4-6. οὐ τῇ δυνάμει... ἀλλὰ τῇ μελλήσει = οὐχὶ διὰ τῆς (στρατιωτικῆς) δυνάμεως... ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπειλῆς ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἐνεργήσητε. — ἀμυνόμενοι... καταλύοντες (= πειρῶμενοι καταλύειν), μετχ. τροπκ. = ἀποκρούοντες... προσπαθοῦντες νὰ καταλύητε. — οὐκ ἀρχομένην... διπλασιουμένην (= διπλασιαζομένην) δὲ = ὅχι ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς, ἀλλ' ὅταν διπλασιάζεται. — τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, δηλ. τῶν Ἀθ. τοῦτο λέγει, ἵνα μᾶλλον ἐξερεθίσῃ τοὺς Λακ. κατ' αὐτῶν. — διπλασιουμένην, κατὰ ζεῦγμα νοητέον ἐκ τοῦ αὔξησιν τὸ δύναμιν. — καίτοι = καὶ ὁμῶς. — ἀσφαλεῖς, ἐνταῦθα = προνοητικοί. — ὧν (= ἀλλ' ὑμῶν) ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει = ἀλλ' ἡ περὶ ὑμῶν φήμη, ὡς ἐφάνη ἐκ τῶν ὑστέρων (= ἄρα), ἦτο ἀνωτέρα τῆς πραγματικότητος. Ἡ ἔννοια: ἐφημίξεσθε ὡς προνοητικοί, ὅσον πράγματι δὲν εἴσθε. Ὁ παρατκ. μετὰ τοῦ ἄρα σημαίνει ὅτι ἡ νῦν ἀναγνωρίζομένη ἀλήθεια πρότερον ἠγνοεῖτο. — τὸν Μῆδον = τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, δηλ. τὸν Ξέρξην· οὕτω καὶ κατωτέρω τὸν βάρβαρον. — ἐπὶ τὴν Πελ. ἐλθόντα = ὅτι ἦλθε μέχρι τῶν ὀρίων τῆς Πελ. — πρότερον... ἢ... προαπαντῆσαι = πρὶν προαπαντῆσαι (δηλ. αὐτῷ) = προτοῦ ἐξέλθωσιν εἰς προὑπάντησιν αὐτοῦ. — τὰ παρ' ὑμῶν, δηλ. ἐλθόντα = τοὺς ὑμετέρους στρατιώτας· ἡ αἰτιατκ. ὑποκείμ. τοῦ ἀπαρμφ. προαπαντῆσαι. Ἴσως ἔννοεῖ ἐνταῦθα τὸν Λεωνίδα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ. — ἀξίως, δηλ. ὑμῶν. — οὐχ ἐκός... ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας = ἐν ᾧ δὲν εἶναι μακράν... ἀλλὰ πλησίον. — ὥσπερ ἐκεῖνον, ἡ αἰτιατκ. καθ' ἑλξιν ἀντὶ ὀνομαστ.: ὥσπερ ἐκεῖνός (ἔστι). — περιοράτε = παραβλέπετε. — ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ = ἀντὶ τοῦ νὰ ἐπέλθῃτε σεῖς αὐτοὶ (κατὰ τῶν Ἀθ.). — ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας = προτιμᾶτε νὰ ἀποκρούητε αὐτοὺς ἐπερχομένους. — καὶ ἐς τύ-

χας... καταστῆναι = καὶ νὰ περιέλθῃτε εἰς τὰς ἀδήλους περιπε-
 τείας τοῦ πολέμου. — πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους, σκοπίμως ὑπερ-
 βάλλει τὴν τῶν Ἀθ. δύναμιν, ἵνα ἐρεθίσῃ τοὺς Λακεδ. — ἀγωνι-
 ζόμενοι, μετχ. τροπκ. — ἐπιστάμενοι = ἂν καὶ γνωρίζητε. — καὶ
 τὸν βάρβαρον αὐτόν... τὰ πλείω σφαλέντα καὶ... ἡμᾶς περιγεγε-
 νημένους = ὅτι καὶ ὁ βάρβαρος αὐτὸς περιέπεσεν εἰς πλείστα
 σφάλματα καὶ... ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν δειχθῆ ὑπέρτεροι. — περὶ αὐτῶ
 = ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Τοιοῦτον σφάλμα ἦτο τὸ ναυμαχη-
 σαι ἐν τῷ στενῷ τῆς Σαλαμῖνος. — πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθ. = ἀπέ-
 ναντι αὐτῶν τῶν Ἀθ. — πολλὰ ἤδη = πολλάκις μέχρι τοῦδε. —
 τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν = ἔνεκα τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν. — ἢ
 τῇ ἀφ' ὑμῶν τιμωρίᾳ = παρὰ ἔνεκα τῆς ἐκ μέρους ὑμῶν βοη-
 θείας. — αἶ γε ὑμέτεροι (= ὑμῶν) ἐλπίδες = αἱ πρὸς ὑμᾶς ἐλπίδες
 τοῦλάχιστον. — που = δήπου = βεβαίως. — τινας, ἐννοεῖ τοὺς Θα-
 σίους καὶ Εὐβοεῖς. — καὶ ἀπαρασκεύους διὰ τὸ πιστεῦσαι, δηλ.
 ὑμῖν = οἵτινες ἀκόμῃ καὶ ἀπαράσκευοι ἔμειναν, διότι ἐπίστευσαν
 (εἰς ὑμᾶς). Δεινώνει ἐπίτηδες τὰ σφάλματα τῶν Λακ., ἵνα ἐξερε-
 θίσῃ ἔτι μᾶλλον αὐτούς. — καὶ μηδεὶς κτλ., ἀναγκαῖα ἢ παρατή-
 ρησις αὕτη, ἵνα μὴ διεγερθῇ ἡ ἀγανάκτησις τῶν Λακ. διὰ τὴν
 τραχύτητα τῶν φράσεων. — ἐπ' ἔχθρα τὸ πλεον (= μᾶλλον) ἢ
 (ἐπ') αἰτία = ἀπὸ ἔχθραν μᾶλλον παρὰ ἀπὸ φιλικὸν παράπονον.
 — τάδε = ταῦτα. — αἰτία... φίλων... ἁμαρτανόντων, κατηγορία...
 ἀδικησάντων (δηλ. ἐστὶ) = τὸ μὲν φιλικὸν παράπονον ἀπευθύνε-
 ται κατὰ ἀνδρῶν φίλων οὐχὶ ὀρθῶς σκεπτομένων, ἡ δὲ κατηγο-
 ρία κατ' ἀνδρῶν ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

Κεφάλαιον 70.

§ 1. καὶ ἅμα (= καὶ συγχρόνως), ἐκτὸς τοῦ ὅτι δηλ. ὥς φίλοι
 παραπονούμεθα καθ' ὑμῶν· εἶναι δευτέρα αἰτιολογία τῆς τρα-
 χείας αὐτῶν ἐκφράσεως. — εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, δηλ. ἄξιοί εἰσιν
 = ἡμεῖς ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους. — ἄξιοι... εἶναι... τοῖς π. ψό-
 γον ἐπενεγκεῖν = ὅτι δικαιούμεθα νὰ ἐκφράσωμεν μομφὴν κατὰ
 τῶν ἄλλων (δηλ. τῶν Λακ.). — ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφορ.

καθεστῶτων (= ὄντων) = καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ὑπάρχουσι μεγάλαι διαφοραὶ (τοῦ χαρακτήρος ὑμῶν καὶ τῶν Ἀθ.). — ἡμῖν γε δοκεῖτε = εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον φαίνεσθε· ἐκ τούτου ἐξαρκ. τὰ ἀπαρμφ. οὐκ αἰσθάνεσθαι οὐδ' ἐκλογίσασθαι (= καλῶς σκέψασθαι) = ὅτι δὲν ἔχετε γνῶσιν οὐδὲ ἐσκέφθητε καλῶς. — πῶποτε = ποτὲ ἕως τώρα. — πρὸς οἷους... καὶ ὅσον... καὶ ὥς πᾶν... ἔσται = οἰοί εἰσιν οἱ Ἀθ., πρὸς οὓς ὁ ἀγὼν ὑμῖν ἔσται, καὶ ὅσον διαφέρουσιν ὑμῶν καὶ ὥς πᾶν (διαφέρουσιν ὑμῶν) = ποῖοι εἶναι οἱ Ἀθ., πρὸς οὓς σεῖς θὰ ἀγωνισθῆτε, καὶ πόσον διαφέρουσιν ὑμῶν καὶ ὅτι παντελῶς διαφέρουσιν ὑμῶν· παρατηρητέα ἢ σύνδεσις πλαγίων ἐρωτηματ. προτάσεων (οἰοί... καὶ ὅσον...) μετὰ εἰδικῆς προτάσεως (ὥς πᾶν διαφ.)· πρβλ. καὶ κεφ. 69, § 3 «οἷα ὁδῶ καὶ ὅτι... χωροῦσιν».

§ 2-5. οἱ μὲν γε κτλ. = οὗτοι μὲν βεβαίως· ἀσύνδετον ὥς ἐπεξήγησις· τὰ διαφέροντα (§ 1 = αἱ διαφοραὶ) ἀπαριθμοῦνται διὰ τῶν: οἱ μὲν γε κτλ. (§ 2), αὐθις δὲ (§ 3), καὶ μὴν (§ 4), ἔτι δὲ (§ 6). — νεωτεροποιοί, δηλ. εἰσὶ = εἶναι νεωτερισταί = ἐπιθυμηταὶ νέων πραγμάτων. — ἐπινοῆσαι ὀξεῖς = ταχεῖς εἰς τὸ νὰ ἐφεύρωσι σχέδια. — καὶ ἐπιτελέσαι. ἔργῳ = καὶ δι' ἔργου νὰ ἐκτελέσωσιν. — ὃ ἂν γνῶσιν = ὅ,τι ἂν ἀποφασίσωσιν. — ὑμεῖς δέ, ἐκ τοῦ ὀξεῖς νοητέον τό: οἰοί τ' ἔστέ (= εἰσθε ἱκανοί). — ἐπιγνῶναι = ἐπινοῆσαι. — ἐξικέσθαι = ἐπιτελέσαι. Παρατηρητέαι αἱ ἀντιθέσεις: νεωτεροποιοί — τὰ ὑπάρχοντα σφῆναι, ἐπινοῆσαι ὀξεῖς — ἐπιγνῶναι μηδέν, ἐπιτελέσαι ἔργῳ, ὃ ἂν γνῶσιν — ἔργῳ οὐδὲ τὰναγκαῖα ἐξικέσθαι. — αὐθις δέ, ἐνταῦθα = πρὸς τούτοις δέ. — παρὰ δύναμιν = παρ' ὅσον δύνανται. — τολμηταί... κινδυνευταί, περὶ τῶν εἰς -της οὐσιαστ. παρὰ Θουκυδ., καθὼς καὶ περὶ τοῦ ὁμοιοτελεύτου βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 66. — παρὰ γνώμην κινδ. = ρισκοκίνδυνοι παρὰ τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀπόφασιν. — ἐπὶ τοῖς δεινοῖς = ἐν τοῖς φοβεροῖς = πρὸ τῶν κινδύνων. — τὸ δ' ὑμέτερον, δηλ. ἔστι = συνήθεια δ' ὑμῶν εἶναι· ἐκ τούτου ἐξαρκ. τὰ ἀπαρμφ. πρᾶξαι, πιστεῦσαι, οἷσθαι. — τῆς δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι = νὰ πράξητε κατώτερα τῆς δυνάμεώς σας· τοῦτο εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ: παρὰ δύναμιν

τολμηταί. — τῆς γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι = μηδὲ εἰς τὰ ἀσφαλῆ τῆς ἀποφάσεώς σας νὰ ἔχητε πεποίθησιν· τοῦτο ἀντιτίθεται πρὸς τό: παρὰ γνώμην κινδυνευταί. — τῶν τε δεινῶν μηδ. οἶσθαι ἀπολ. = καὶ νὰ νομίζητε ὅτι οὐδέποτε θ' ἀπαλλαγῇτε τῶν δεινῶν· τοῦτο ἀντιτίθεται πρὸς τό: ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες. — καὶ μὴν = πρὸς τούτοις δέ. — ἄσκηνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητὰς = προθυμότατοι (παραβαλλόμενοι) πρὸς ὑμᾶς ὄντας βραδεῖς. — τῇ ἀπουσίᾳ = διὰ τῆς ἀπομακρύνσεώς των ἐκ τῆς πατρίδος. — ἂν τι κτᾶσθαι = ὅτι δύνανται ν' ἀποκτήσωσί τι. — τῷ ἐξελθεῖν = διὰ τῶν ἀποδημιῶν σας εἰς ἐκστρατείας. — τὰ ἐτοῖμα = τὰ ὑπάρχοντα. — κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν = καὶ ὅταν νικῶσι τοὺς ἐχθρούς. — ἐπὶ πλεῖστον, δηλ. χρόνον. — ἐξέρχονται = κάμνουσιν ἐκστρατείαν. — ἐπ' ἐλάχιστον, δηλ. χρόνον. — ἀναπίπτουσιν = ἀθυμοῦσιν.

§ 6-9. τοῖς μὲν σώμασιν ἁλλοτριωτάτοις (δηλ. οὔσι τῆς πόλεως) χρῶνται = τὰ μὲν σώματα, ἐν ᾧ εἶναι ὅλως ξένα τῆς πόλεως, μεταχειρίζονται ὑπὲρ αὐτῆς. — τῇ γνώμῃ δὲ οἰκειοτάτῃ (δηλ. οὔσῃ ἑαυτοῖς) χρῶνται ἐς τὸ πρᾶσ. τι ὑπὲρ αὐτῆς = τὴν δὲ διάνοιαν, ἐν ᾧ εἶναι ἰδική των, μεταχειρίζονται, ἵνα πράττωσί τι ὑπὲρ αὐτῆς (δηλ. τῆς πόλεως). Ἡ ἔννοια: οἱ Ἀθ. καὶ τὰ σώματα καὶ τὴν διάνοιαν προθύμως διαθέτουσιν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἂν καὶ δὲν ἔχουσι τοὺς νόμους τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες ὤφειλον ν' ἀνῆκωσι γνώμῃ (= ψυχῇ) τε καὶ σώμασιν εἰς τὴν πολιτείαν. — ἃ μὲν ἄν... μὴ ἐξέλθωσιν = ἐὰν μὲν τινα μὴ ἐξέλθωσιν (= ἐκτελέσωσιν). — οἰκεῖα στέρεσθαι = ὅτι ἰδικά των στεροῦνται. — ἃ δ' ἄν... κτήσωνται = ἐὰν δέ τινα κτήσωνται. — ἐπελθόντες, δηλ. τοῖς πολεμίοις. — ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα = ὀλίγα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ μέλλοντα (= πρὸς τὰς ἐκ τοῦ μέλλοντος προσδοκίας των). — τυχεῖν πράξαντες = προᾶσαι ἐκ τοῦ ἡγοῦνται. — ἦν δ' ἄρα του (= τινός) καὶ πείρα σφαλ. = ἐὰν δὲ τυχὸν καὶ ἀποπειρώμενοί τινος ἀποτύχωσιν (αὐτοῦ). — ἀντελπίσαντες = ἀντὶ αὐτῶν (τὰ ὅποια δὲν κατώρθωσαν) ἐλπίσαντες. — ἐπλήρωσαν, γνωμικὸς ἄβρ. = ἀναπληροῦσι. — τὴν χρεῖαν = τὴν ἑλλειψιν. — μόνοι ἔχουσι... καὶ ἐλπίζουσι, προθύστερον. — μόνοι ἔχουσι... γινῶσι, ἡ ἔννοια: ἐλπίς καὶ

κτῆσις διὰ τοὺς Ἀθ. ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτό, διότι καὶ πρόθεσις καὶ ἐκτέλεσις συνέπιπτον εἰς ἓν. — διὰ τὸ... ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσι = διότι ταχέως ἐπιχειροῦσιν δσαδῆποτε ἀποφασίσωσιν. — τοῦ αἰ-
 ὤνος = τοῦ βίου. — καὶ (διὰ τὸ) μήτε ἐορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι =
 καὶ διότι οὐδὲν ἄλλο θεωροῦσιν ὡς ἐορτὴν. Ῥητορικὴ ὑπερβολή.
 — ξυμφοράν, κατηγορμ. = ὡς δυστυχίαν. — οὐχ ἦσσαν = μᾶλλον.
 — εἰ... φαίη = ἐὰν ἤθελεν εἶπει. — ξυνελὼν = τὸ πᾶν ἐν ὀλίγοις
 συγκεφαλαιώσας = ἐν συντόμῳ. — πεφυκέναι ἐπὶ τῷ κτλ. = ὅτι ἐκ
 φύσεως ἔχουσι πλασθῆ ἐπὶ τῷ σκοπῷ μήτε αὐτοὶ νὰ ἔχωσιν ἡσυ-
 χίαν μήτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ν' ἀφήνωσι (δηλ. νὰ ἔχωσιν
 ἡσυχίαν).

Κεφάλαιον 71.

§ 1-3. ταύτης... τοιαύτης ἀντικ. πόλεως = ἂν καὶ αὕτη, τοιαύτη
 (δηλ. ἐπικίνδυνος) οὕσα πόλις, εἶναι ἀντίπαλος. — διαμέλλετε =
 πάντοτε βραδύνετε. — οἴεσθε... οὐ = οὐκ οἴεσθε. — τὴν ἡσυχίαν
 τούτοις τῶν ἀνθ... ἀρκεῖν = ὅτι ἡ ἡσυχία διαμένει ἐπὶ πλείστον
 χρόνον εἰς τούτους ἐκ τῶν ἀνθρώπων. — οἱ ἂν τῇ μὲν π. δ. πρᾶσ-
 σωσι = οἵτινες κατὰ μὲν τὴν παρασκευὴν δίκαια πράττουσι· κατ'
 ἔννοιαν: οἵτινες δὲν παρακινεοῦνται ὑπὸ τῶν προετοιμασιῶν νὰ
 ἀδικῶσι. — τῇ δὲ γνώμῃ, ἣν ἀδ., δῆλοι ὧσι μὴ ἐπιτρέφοντες =
 κατὰ δὲ τὴν ἀπόφασιν εἶναι φανεροὶ ὅτι, ἂν ἀδικῶνται, δὲν θὰ
 ἐπιτρέψωσι τοῦτο (δηλ. τὸ ἀδικεῖσθαι). — ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ κτλ.
 = ἀλλὰ θεωρεῖτε ὅτι τὸ δίκαιον ἐγκτεται εἰς τοῦτο, εἰς τὸ νὰ μὴ
 λυπῆτε τοὺς ἄλλους καὶ σεῖς αὐτοὶ νὰ μὴ βλάβησθε ἀμυνόμε-
 νοι. — πόλει ὁμοίᾳ παροικοῦντες = ἐὰν καταφύγετε πλησίον πό-
 λεως ὁμόφρονος. — ἂν... εὐτυχάνετε τούτου = ἡθέλετε τυγχάνει
 τούτου (δηλ. τοῦ μὴ λυπεῖν καὶ βλάπτεσθαι). — ἄρτι = πρὸ ὀλίγου
 (ἐν κεφ. 70, § 2). — ἀρχαιοτρόπα = ἀρχαϊκά. — τὰ ἐπιτηδεύματα
 = αἱ συνήθειαι, ἡ πολιτικὴ (πρβλ. κεφ. 32, § 3). — πρὸς αὐτούς,
 βραχυλγκ. ἀντί: πρὸς τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν (τῶν Ἀθ.)· ἡ πρὸς
 = ἐν συγκρίσει. — ἀνάγκη δὲ... κρατεῖν, τὸ πληρεῖς· ἀνάγκη
 δ' (ἔστι) (καὶ) τὰ ἐπιγιγνώμενα (τῶν ἐπιτηδευμάτων) αἰεὶ κρατεῖν

(τῶν ἀρχαιοτρόπων), ὥσπερ καὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα τέχνης αἰεὶ κρα-
τεῖ=εἶναι δὲ ἀνάγκη καὶ οἱ νεωτερισμοὶ (ἐν τῇ πολιτικῇ) πάντοτε
νὰ ἐπικρατῶσι, καθὼς οἱ νεωτερισμοὶ ἐν πάσῃ τέχνῃ ἐπικρατοῦσι.
—νόμιμα=ἐπιτηδεύματα = ἔθιμα, πολιτικάι ἀρχαί. — ἄριστα,
δηλ. ἐστίν. — ἀναγκαζομένοις, δηλ. ἀνθρώποις· ἐκ τούτου τό :
ἵεναι πρὸς πολλὰ (=πολλοῖς ἐπιχειρεῖν) = εἰς ἀνθρώπους ἀναγ-
καζομένους νὰ ἐπιχειρῶσι πολλὰ.—πολλῆς, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ
προηγούμενον πολλὰ μετ' ἐμφάσεως προτάσσεται τοῦ καὶ ἀντὶ νὰ
ἐπιταχθῇ τούτου (καὶ πολλῆς). — ἐπιτεχνήσεως = ἐπινοήσεως,
καινοτομίας.—δεῖ=εἶναι ἀνάγκη.—διόπερ=διὰ τοῦτο ἀκριβῶς.
—τὰ τῶν Ἀθ. (δηλ. νόμιμα)... ἐπὶ πλεον ὑμῶν (=μᾶλλον ἢ τὰ
ὑμέτερα [δηλ. νόμιμα]) κεκαίνονται = ἡ πολιτικὴ τῶν Ἀθ. μᾶλ-
λον ἢ ἡ ἰδική σας ἔχει νεωτερισμούς. — ἀπὸ τῆς πολυπειρίας=
ἐνεκα τῆς πολλῆς (αὐτῶν) πείρας.

§ 4-7. μέχρι .. τοῦδε=μέχρι τούτου τοῦ σημείου. — ὠρίσθω
ὑμῶν ἡ βο.= ἄς περιορισθῇ, ἄς σταματήσῃ ἡ βραδύτης ὑμῶν.
— ὥσπερ ὑπεδέξασθε (= ὑπεσχέθητε), πρβλ. κεφ. 58, § 1. —
κατὰ τάχος=ταχέως· συναπτεόν τῷ βοηθήσατε. — ἵνα μή... τοῖς
ἐχθίστοις προῆσθε=ἵνα μὴ καταλίπητε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐχθί-
στων.—ξυγγενεῖς=δμοφύλους (καθ' ὅσον οἱ Ποτ. ὡς ἄποικοι τῶν
Κορ. ἦσαν Δωριεῖς).—ἀθυμία = ἐνεκα δυσαρεσκείας (διὰ τὴν
ἀδράνειάν σας).—πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμ., δηλ. τὴν τῶν Ἀργείων,
οἵτινες ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Λακ.—δοῶμεν δ' ἂν = ἡθέλομεν δὲ
πράττει (ἐὰν δηλ. ἡθέλομεν τραπῇ πρὸς ἄλλην τινὰ συμμαχίαν).
—πρὸς θεῶν τῶν... ἀνθρώπων τῶν..., ἡ τοιαύτη θέσις τῶν οὐ-
σιαστ. πρὸ τῶν ἐνάρθρων ἐπιθέτων (ἀντί: πρὸς τῶν δοκίων θεῶν...
πρὸς τῶν αἰσθ. ἀνθρώπων) χάριν ἐμφάσεως τῶν οὐσιαστ.—πρὸς
θεῶν τῶν δοκίων = κατὰ τὴν κρίσιν τῶν θεῶν τῶν ἐφόρων τῶν
δοκῶν.—πρὸς ἀνθ. τῶν αἰσθ.=κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων
τῶν φρονίμων.—δι' ἐρημίαν=δι' ἐγκατάλειψιν (παρὰ τῶν συμ-
μάχων των) = διότι αὐτοὶ δὲν τυγχάνουσι βοηθείας παρὰ τῶν
συμμάχων των.—οἷς (=τούτοις, οἷς) ἂν ξυνομόσωσι = τούτους,
μεθ' ὧν δι' ὅρκου ἔχουσι συνδεθῇ. — βουλομένων δὲ ὑμῶν προ-

θύμων εἶναι=ἐάν δὲ σεῖς θέλητε νὰ εἰσθε πρόθυμοι (δηλ. εἰς τὸ νὰ βοηθῆτε ἡμᾶς).—μενουῦμεν, δηλ. παρ' ὑμῖν.—μεταβαλλόμενοι=εἰ μεταβαλλοίμεθα = ἐάν ἡθέλομεν μεταβάλλει (δηλ. συμμαχίαν).—ξυνηθεστέρους (= οἰκειοτέρους), δηλ. ἢ ὑμᾶς.—πρὸς τὰδε=ἀναφορικῶς πρὸς ταῦτα.—μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι=νὰ μὴ καταστήσῃτε διὰ τῆς ἡγεμονίας σας ἀσθενεστέραν.—παρέδοσαν, δηλ. αὐτήν.

2. Ἀπόφαισις τῶν Ἀθηναίων πρέσβεων καὶ δημηγορία αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης

(Κεφάλαιον 72 - 78)

Κεφάλαιον 72.

τῶν δὲ Ἀθ., ἡ γένεξ ἐκ τοῦ πρεσβεία.—ἔτυχε γὰρ (=ἐπεὶ)... παροῦσα=ἐπειδὴ κατὰ τύχην παρευρίσκετο. — πρῶτον, πρὶν δηλ. συγκληθῇ ἡ ἐκκλησία, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὠμίλησαν οἱ Κορ.—περὶ ἄλλων, δηλ. ὑποθέσεων (καὶ οὐχὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων, περὶ ὧν ἐπραγματεύοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ).—ὥς ἦσθοντο (δηλ. οἱ πρέσβεις) τῶν λόγων (δηλ. τῶν Κορ.)=ὅτε ἔμαθον τοὺς λόγους τῶν Κορ. Οἱ Ἀθ. πρέσβεις δὲν παρευρίσκοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· τὰ κατ' αὐτῶν παρὰ τῶν συμμάχων λεχθέντα ἐξωδίκως ἤκουσαν.—παριτητέα... εἶναι, ὁ πληθ. τῶν εἰς -τέον ῥημ. ἐπιθ. ἀντὶ τοῦ ἐνκ. συνήθης παρὰ Θουκυδ.=δεῖν σφᾶς παριέναι = ὅτι ἐπρεπεν αὐτοῖς νὰ προσέλθωσι πρὸ τῶν Λακ.—τῶν μὲν ἐγὼ. πέρι, ἀναστροφὴ =περὶ μὲν τῶν ἐγκλημάτων (=αἰτιάσεων).—μηδὲν ἀπολογησομένους (=ἵνα μηδόλως ἀπολογηθῶσιν), ἡ μετχ. κατ' αἰτιατκ. καὶ οὐχὶ κατὰ δοτκ., ὥς ἀνεμένετο μετὰ τὴν προηγουμένην δοτκ. (αὐτοῖς), διότι συνεφώνησε πρὸς τὴν αἰτιατκ. σφᾶς, τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. τοῦ ἀναφαινομένου ἐν τῇ ἀναλύσει τοῦ ῥημτκ. ἐπιθ. (παριτητέα. . εἶναι=δεῖν σφᾶς παριέναι). — ὦν... ἐνεκάλουν, καθ' ἑλξιν ἀντὶ: ᾧ... ἐνεκάλουν (=κατηγόρουν): περὶ τοῦ πράγματος πρὸβλ. κεφ. 67, § 4.—δηλῶσαι, ἀντὶ τελκ. μετχ. (δηλώ-

σοντας), ἥτις ἀνεμένετο μετὰ τὴν προηγούμενην (ἀπολογησομένους), ἐτέθη τελικὸν ἀπρμφ. Τὰ κινήσεως σημαντικὰ ῥ. συντάσσονται πρὸς τῇ τελικῇ μετχ. καὶ μετὰ τελικοῦ ἀπρμφ. — περὶ τοῦ παντὸς=καθ' ὅλου.—οὐ ταχ. αὐτοῖς βουλ. εἶναι=ὅτι αὐτοὶ (οἱ Λακ.) δὲν πρέπει νὰ σκέπτονται ταχέως. — ἐν πλείονι, δηλ. χρόνῳ=ἐν μακροτέρῳ χρόνῳ. — σκεπτέον (=βουλευτέον), δηλ. αὐτοῖς εἶη.—τὴν σφ. π ὅ λ ι ν . . . σημῆναι, ὅση εἶη, πρόληψις: σημῆναι, ὅση ἢ σφ. π ὅ λ ι ς εἶη = νὰ δηλώσωσι πόση ἦτο ἡ ἰδική των πόλις.—δύναμιν, αἰτκ. τοῦ κατὰ τι =κατὰ τὴν δύναμιν.—ὑπόμνησιν ποιήσασθαι=ὑπομνήσαι=νὰ ὑπενθυμίσωσιν. — τοῖς τε πρεσβυτέροις... καὶ τοῖς νεωτέροις, ἡ γραμματικὴ συμμετρία ἀπῆται τὸ ὑπόμνησιν νὰ ἦτο μετὰ τὸ πρεσβυτέροις (=τοῖς τε πρεσβυτέροις ὑπόμνησιν).—ὦν (=τούτων, ᾧ) ἥδεσαν=ταῦτα, τὰ ὅποια ἐγνώριζον. Ἐννοεῖ τὰ ἐν τοῖς Μηδικοῖς κατορθώματα τῶν Ἀθην.—ἐξηγήσιν, δηλ. ποιήσασθαι (=ἐξηγήσασθαι)=νὰ ἐξιστορήσωσιν. — ὦν ἄπειροι ἦσαν = ἔσα δὲν ἐγνώριζον (ἐνεκα τῆς νεανικῆς των ἡλικίας). — νομίζοντες, μετχ. αἰτιολγκ.—ἂν αὐτούς... τραπέσθαι=ὅτι αὐτοὶ (οἱ Λακ.) ἤθελον τραπῇ.—ἐκ τῶν λόγων=ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν λόγων των. — νομίζοντες... πολεμεῖν, ἡ ἔννοια: οἱ Ἀθ. πρέσβεις ἐνόμιζον ὅτι οἱ λόγοι των ἡδύναντο νὰ συντελέσωσιν, ὥστε οἱ Λακ. νὰ μὴ ἀποφασίσωσι τὸν πόλεμον.—τοῖς Λακεδ., ἐνταῦθα=τοῖς ἄρχουσι τῶν Λακ., δηλ. τοῖς ἐφόροις.—ἐς τὸ πλῆθος=πρὸ τῆς ἐκκλησίας.—εἴ τι μὴ ἀποκωλύει=ἂν δὲν ὑπάρχη κώλυμά τι. — οἱ δέ, δηλ. οἱ ἔφοροι. — ἐπιέναι=νὰ παρουσιασθῶσιν (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ).—παρελθόντες=ἀναδάντες εἰς τὸ βῆμα.—οἱ Ἀθ. ἔλεγον, οὗτοι ἦσαν ἄνδρες μεμυημένοι τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος τοῦ Περικλέους καὶ θεωρήσαντες τότε καθήκόν των νὰ λαλήσωσιν εὐθαρσῶς καὶ σοβαρῶς.

Κεφάλαιον 73.

§ 1. πρέσβευσις = ἀποστολή. — οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ὑμ. ἐνυμμάχοις = ὅχι ἵνα ἀντιπῶμεν πρὸς τοὺς ἰδικούς σας συμμα-

χους. — περὶ ὧν (= περὶ τούτων, περὶ ὧν) ἡ πόλις ἔπεμψε, περὶ τίνων ὑποθέσεων ἀπέστειλαν αἱ Ἀθηναίους τοὺς πρέσβεις εἰς Λακ. δὲν εἶναι γνωστόν· πάντως ἕμως οὐχὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων, περὶ ὧν ἐπραγματεύοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (πρβλ. κεφ. 72, § 1 «περὶ ἄλλων»). — αἰσθόμενοι = ἐπειδὴ ἐμάθομεν. — καταβοήν... οὕσαν ἡμῶν = ὅτι πολλή κατακραυγὴ ὑπάρχει καθ' ἡμῶν. — παρήλυθον = παρεληλύθαμεν. Περὶ τοῦ παριέναι πρβλ. κεφ. 72, § 2 «παρελθόντες». — οὐ... ἀντεροῦντες... ἀλλ' ὅπως... καὶ ἅμα βουλόμενοι κτλ., ἐν τούτοις ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου· αὕτη δηλοῦται ἀρνητικῶς (οὐ... ἀντεροῦντες) καὶ θετικῶς: 1) ἀλλ' ὅπως... βουλευθήσθε καὶ 2) καὶ ἅμα βουλόμενοι κτλ. Τὸ 2) περιλαμβάνει δύο τινά· α') ὡς οὔτε... κεκτήμεθα καὶ β') ἢ τε πόλις... ἐστίν. Καὶ τὸ μὲν α') ἀναπτύσσεται ἐν τοῖς κεφ. 75 - 77 καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κεφ. 78, τὸ δὲ β') ἐν τοῖς κεφ. 73, § 2-5 καὶ 74. — οὐ τοῖς ἐγκλ. τῶν πόλεων ἀντεροῦντες = ὅχι ἵνα ἀντείπωμεν εἰς τὰς (καθ' ἡμῶν) κατηγορίας τῶν πόλεων (δηλ. τῶν συμμαχικῶν [πρβλ. κεφ. 67]). — οὐ γάρ... ἂν γίνοιτο = διότι δὲν ἠθέλομεν ὁμιλήσει ἐνώπιον ὑμῶν ὡς δικαστῶν ἡμῶν καὶ τούτων (δηλ. τῶν πόλεων). Ἡ ἐννοια: δὲν ἀναγνωρίζομεν ὑμᾶς ὡς ἀρμοδίους νὰ κρίνητε τὰς μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν συμμάχων διαφοράς. Ἐνταῦθα ὁμιλεῖ ὁ ῥήτωρ μετὰ τινος ἀλαζονικοῦ φρονήματος, ὅπερ κολάζεται πῶς διὰ τῆς δυνητικῆς ἐγκλίσεως. — ὅπως μὴ... βουλευθήσθε (= σκεφθήτε), παρατηρητέα ἡ μεταβολὴ τῆς συντάξεως μετὰ τὴν τελ. μετχ. (ἀντεροῦντες) ἔπεται τελικ. πρότασις (ὅπως μὴ...) καὶ κατωτέρω πάλιν μετχ.: καὶ ἅμα βουλόμενοι. Τοιαύτας μεταβολὰς συντάξεων ἐπιδιδῶκει ὁ Θουκυδ. — ῥαδίως, συναπτόν τῷ πειθόμενοι. — περὶ μεγάλων πραγμάτων, ἐννοεῖ τὸν πόλεμον, εἰς ὃν παρακινουσι τοὺς Λακ. οἱ Κορίνθιοι. — χεῖρον, ἐνταῦθα = κακῶς. — καὶ ἅμα βουλόμενοι = καὶ συγχρόνως διότι θέλομεν. — περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ... καθ. = ἀναφορικῶς πρὸς τὴν καθολικὴν κρίσιν, ἥτις πρὸ πολλοῦ ἐπικρατεῖ καθ' ἡμῶν. — ὡς = ὅτι. — οὔτε ἀπεικόνως, λιτότης = πάνυ κατὰ τὸ εἶδος = δικαιοτάτα. — ἃ κεκτήμεθα, δηλ. ἡγεμονίαν.

§ 2-3. τὰ... πάνυ παλαιά, δηλ. ἔργα τῶν Ἀθηνῶν. Νοοῦνται τὰ κατὰ Ἀμαζόνας καὶ Θρᾶκας καὶ Ἡρακλείδας, ἅτινα συνέβησαν ἐν τοῖς μυθικοῖς χρόνοις. — τί δεῖ λέγειν = τίς ἡ ἀνάγκη νὰ λέγωμεν. — ὧν ἀκοαί... μάρτυρες..., ἡ σύνταξις: ὧν μάρτυρες μᾶλλον ἀκοαὶ λόγων (δηλ. εἰσὶν) ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων = τῶν ὁποίων μάρτυρες εἶναι μᾶλλον ἀκουσθέντες λόγοι (= παραδόσεις, φῆμαι) ἢ αὐτοψία τῶν ἀκροατῶν. Ἡ ἔννοια: τὰ πολὺ παλαιὰ ἔργα εἶναι γνωστὰ ἐκ φήμης μόνον καὶ οὐχὶ ἐξ αὐτοψίας. — τὰ Μηδικὰ = τοὺς Περσικοὺς πολέμους. — καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε = καὶ (πάντα) ὅσα οἱ ἴδιοι ἐκ πείρας γνωρίζετε. Οἱ Ἀθ. καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ἐπραξαν γενναῖα ἔργα, τὰ ὅποια καὶ οἱ ἀκροαταὶ ὥς σύγχρονοι γνωρίζουσιν. — εἰ καὶ δι' ὅχλου μᾶλλον ἔσται (δηλ. ἡμῖν) ἀεὶ προβαλλομένοις = ἂν καὶ μᾶλλον ὀχληρὸν (παρὰ εὐχάριστον) θά εἶναι εἰς ἡμᾶς προσβάλλοντας πάντοτε ταῦτα (δηλ. τὰ Μηδικὰ καὶ τὰ ἄλλα κατορθώματα ἡμῶν) πρὸς ὑποστήριξιν. Ἡ ἐνόχλησις κεῖται ἐν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ νὰ περιαυτολογῶσιν οἱ Ἀθ. — ἀνάγκη, δηλ. ἐστί. — καὶ γάρ, ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀνάγκη λέγειν. — ὅτε ἐδρῶμεν = ὅτε ἡμεῖς ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις = ὅτε ἐπολεμοῦμεν κατὰ τῶν Περσῶν. — ἐπ' ὠφελίᾳ = πρὸς ὠφέλειαν (δηλ. πάσης τῆς Ἑλλάδος). — ἐκινδυνεύετο (ἀπρόσ. παθητ.), δηλ. ὑφ' ἡμῶν = ἐκινδυνεύετο κίνδυνος ὑφ' ἡμῶν = διετρέχομεν κίνδυνον. — ἥς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε = τῆς ὁποίας (δηλ. ὠφελείας) μέρος τῶν μὲν καρπῶν μετέσχετε. — (ἥς...) τοῦ δὲ λόγου μὴ παντὸς... στερισκώμεθα = (τῆς ὁποίας) τὴν μνείαν ὅμως ἄς μὴ στερῶμεθα ὅλως διόλου. Ἡ ἔννοια: ἐν ᾧ ὠφελήθητε ἐκ τῶν κινδύνων ἡμῶν ἐν τοῖς Μηδικοῖς, δὲν πρέπει νὰ ἐμποδίζητε ἡμᾶς νὰ κάμνωμεν λόγον περὶ αὐτῶν. Παρατηρητέαι αἱ ἀντιθέσεις τοῦ μὲν ἔργου — τοῦ δὲ λόγου, μέρος — παντός. — εἴ τι ὠφελεῖ = ἐὰν κατὰ τι ὠφελῇ (δηλ. ὁ περὶ αὐτῶν λόγος). — ῥηθήσεται, δηλ. τὰ Μηδικὰ. — οὐ... μᾶλλον ἢ = ὅχι τόσον... ὅσον. — παραιτήσεως ἕνεκα = ἵνα δικαιολογηθῶμεν (πρὸς τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας τῶν συμμάχων). Παρατηρητέον τὸ φρόνημα καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια, μεθ' ἧς ὁμιλοῦσιν οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθην. (πρὸβλ.

κεφ. 72, § 2—κεφ. 73, § 1). — μαρτυρίου καὶ δηλώσεως, δηλ. ἔνεκα=ἵνα ἀποδείξωμεν καὶ δηλώσωμεν. — πρὸς οἶαν... πόλιν==οἶα (= ποία) ἐστὶν ἡ πόλις, πρὸς ἣν (πρβλ. κεφ. 70, § 1). — ὑμῖν... ὁ ἀγὼν καταστήσεται (=ἔσται)=ὑμεῖς θ' ἀγωνισθῆτε. — μὴ εὖ βουλευομένοις=ἐὰν δὲν σκέπτησθε καλῶς.

§ 4-5. γάρ, διασαφητικός. — Μαραθῶνί τε = καὶ ἐν Μαραθῶνι· ἡ ἀπόδοσις τοῦ τε κατωτέρω καί, ὅτε τὸ ὕστερον... — μόνοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρβάρῳ = ὅτι μόνοι πρὸ τῶν ἄλλων ἀνελάδομεν τὸν κατὰ βαρβάρου (δηλ. τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν) κίνδυνον. Ἐν Μαραθῶνι ἐπολέμησαν μετὰ τῶν Ἀθ. καὶ 1,000 Πλαταιεῖς· δὲν ἀναφέρονται ὅμως οὗτοι διὰ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ διὰ τὸ μὴ αὐτοτελές. — ὅτε τὸ ὕστερον, μετὰ 10 ἔτη. — ἦλθεν, ὁ βάρβαρος (=ὁ Ξέρξης). — ὄντες, μετχ. αἰτιολογκ. — κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι=ν' ἀποκρούωμεν αὐτὸν κατὰ ξηράν. — ἐσβάντες, μετχ. χρονκ.· μετὰ τούτου συναπτεόν τὸ πανδημεῖ. — ξυνναυμαχῆσαι, δηλ. τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσι· τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ φαιμέν=ὅτι ἐναυμαχῆσαμεν μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. — ὅπερ ἔσχε (= ἐκώλυσε) μὴ... πορθεῖν = καὶ τοῦτο ἀκριβῶς (δηλ. τὸ ἐν Σαλ. ναυμαχῆσαι) ἡμπόδισε νὰ λεηλατήσῃ. — αὐτόν, τὸν βάρβαρον. — ἀδυνάτων ἂν ὄντων (δηλ. τῶν Πελοποννησίων)=ἐπότε (ἂν δηλ. ὁ βάρβαρος ἐπέπλεεν) δὲν θὰ ἡδύναντο οἱ Πελ. — πρὸς ναῦς πολλὰς=ἐναντίον πολλῶν πλοίων. — ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν = νὰ βοηθῶσιν ἀλλήλους. — τεκμήριον = ἀπόδειξιν (τούτου, ὅτι δηλ. ἡ ἐν Σαλ. ναυμαχία ἡμπόδισεν αὐτὸν ἐπιπλέοντα εἰς τὰς Πελ. πόλεις νὰ λεηλατήσῃ αὐτάς). — αὐτός, δηλ. ὁ βάρβαρος. — νικηθεῖς, μετχ. χρονκ. — ταῖς ναυσὶ=ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. — ὥς οὐκέτι... τῆς δυνάμεως = ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ὅτι ἡ δύναμις του δὲν ἦτο πλέον ἀξιόμαχος. — κατὰ τάχος=ταχέως. — τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ=μὲ τὸ περισσότερον μέρος τοῦ στρατοῦ του. Μετὰ τοῦ ὀλιγωτέρου μέρους τοῦ στρατοῦ κατελείφθη ὁ Μαρδόνιος ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Κεφάλαιον 74.

§ 1-2. τοιούτου (κατγρμ.)... ξυμβάντος τούτου (ὕπκμ.)=ἄφ'

οὐ τοῦτο (δηλ. τὸ νὰ ναυμαχήσωμεν ἐν Σαλ.) συνέβη τοιοῦτον·
κατ' ἔννοιαν· ἀφ' οὗ τοῦτο τοιαύτας συνεπείας ἔσχε. — μέντοι,
ἐνταῦθα=λοιπόν.—καὶ σαφῶς δηλωθέντος = καὶ ἀφ' οὗ σαφῶς
ἐδηλώθη· ὡς ὑπκμ. ἡ ἐπομένη πρότασις· ὅτι κτλ.—ἐν ταῖς ναυσὶ
τῶν Ἑλ. τὰ πράγματα ἐγένετο= ἡ σωτηρία τῶν Ἑλ. ἐξηρτήθη
ἐκ τῶν πλοίων.—τρία τὰ ὠφελ. κτλ., πρὸ τούτου νοητέα ἡ πρό-
τασις· μάθετε ὅτι.—ἐς αὐτό, δηλ. πρὸς ἐπίτευξιν τούτου τοῦ ἀπο-
τελέσματος.—ἀριθμόν τε... ἀοκνοτάτην, ἐπεξήγησις τοῦ τρία.—
ἄνδρα, δηλ. τὸν Θεμιστοκλέα· πρὸλ. κατωτέρω.—ἀοκνοτάτην==
ἐνεργητικωτάτην.—ναῦς μέν... οὐ προετιμωρήσατε, ἐπεξήγησις
τοῦ ἀριθμόν τε... ἀοκνοτάτην. — ναῦς, δηλ. παρεσχόμεθα· νοη-
τέον τὸ αὐτὸ ῥ. καὶ εἰς τό· Θεμ. ἄρχοντα. — μέν γε, ὁ γε = ὡς
γνωστόν. — ἐς τὰς τετρακοσίας = ἐκ τῶν τετρακοσίων· αἱ νῆες
ἀκριβῶς ἦσαν 378, ἐξ ὧν οἱ Ἀθην. παρέσχον 200· δι' αὐτὸ καὶ
ἡ δῆλωσις· ὀλίγω ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν ἀκριβῆς· καθ' ὅσον
αἱ δύο μοῖραι (= $\frac{2}{3}$) τοῦ ἔλου ἀριθμοῦ τῶν πλοίων=260 περί-
που.—ἐν τῷ στενῷ, δηλ. τῆς Σαλαμῖνος. — ναυμαῆσαι = τοῦ
ναυμαῆσαι· ἐκ τοῦ αἰτιώτατος. — ὅπερ, δηλ. τὸ ναυμαῆσαι ἐν
τῷ στενῷ.—τὰ πράγματα, κατ' ἔννοιαν=ἡμᾶς.—καὶ αὐτοί, νοη-
τέον ἐκ τοῦ προηγούμενου ὅς τὸ ὄν = καὶ ὄν αὐτοὶ = καὶ τὸν
ὅποιον ὑμεῖς αὐτοί.—δὴ=ἀκριβῶς. — ἐτιμήσατε, οἱ Λακ. μετὰ
τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἀπέδωκαν πολλὰς τιμὰς τῷ Θεμ.
ἔδωκαν αὐτῷ στέφανον ἐλαίας, πολυτελεῖ ἄμαξαν καὶ τριακόσιοι
ἵπποις τῆς Σπάρτης ἠκολούθησαν αὐτὸν ἐπισήμως μέχρι τῶν
συνόρων τῆς χώρας. Τοιούτων τιμῶν οὐδέποτε εἶχε τύχει ξένος
ἐν Σπάρτῃ.—ἄνδρα ξένον=καίπερ ἄνδρα ξένον ὄντα=ἂν καὶ
ἦτο ξένος (οὐχὶ Σπαρτιάτης). — ὡς ὑμᾶς = πρὸς ὑμᾶς.—ἐλθόν-
των, δηλ. ξένων. — καὶ πολὺ, ἐπιτείνει τὸ ὑπερβ. τολμηροτά-
την.—οἱ γε=διότι ἡμεῖς ὡς γνωστόν. — τῶν ἄλλων ἤδη... δου-
λευόντων = ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι τότε πλεον ἦσαν ὑπόδουλοι (τῷ βαρ-
δάρῳ).—μέχρι ἡμῶν, κυρίως = μέχρι τῶν ὁρίων ἡμῶν· εἰτα =
πάντες πλὴν ἡμῶν.—ἠξιώσαμεν=ἐθεωρήσαμεν καθήκον ἡμῶν·
ἐκ τούτου ἔξαρτ. τὰ ἀπρμφ. προλιπεῖν, γενέσθαι, κινδυνεῦσαι καὶ

μὴ ὀργισθῆναι. — τὰ οἰκεῖα = τὰ ὑπάρχοντα ἡμῶν. — διαφθειραντες = ἀφῆσαντες νὰ καταστραφῶσιν (ὑπὸ τῶν βαρβάρων) = θυσιάσαντες. — μὴδ' ὥς = μὴδὲ οὕτως, δηλ. ὑπὸ τόσῳ δυσχερεῖς περιστάσεις. — τὸ... κοινὸν = τὴν κοινὴν σωτηρίαν. — τῶν περιλοιπῶν = τῶν λοιπῶν (τῶν μὴ δεδουλωμένων τῷ βαρβάρῳ). — προλιπεῖν = καταλιπεῖν. — μὴδὲ σκεδασθέντες ἄχρ. αὐτ. γενέσθαι = μὴδὲ διασπαρέντες νὰ γίνωμεν ἄχρηστοι εἰς αὐτοὺς (τοὺς συμμάχους). — μὴ ὀργισθῆναι = μὴ μνησικακῆσαι. — ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε = διότι δὲν ἐδοθηθήσατε προηγουμένως (πρὸ τοῦ δηλ. εἰσδᾶλῃ ὁ βάρβαρος εἰς τὴν Ἀττικὴν) ἡμᾶς.

§ 3-4. οὐχ ἥσσον = μᾶλλον. — αὐτοὶ ὠφελῆσαι = ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ὠφελήσαμεν. — ἢ τυχεῖν = ἢ εἰ ἐτύχομεν. — τούτου, δηλ. τῆς ἐκ μέρους ὑμῶν ὠφελείας. — ἀπὸ οἰκουμένων τῶν πόλεων = (ἐρμώμενοι) ἀπὸ πόλεων, αἵτινες καταφκοῦντο. — ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι (= οἰκεῖν), δηλ. τὰς πόλεις = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ κατακτῇτε τὰς πόλεις καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. — ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν = μᾶλλον ὑπὲρ ὑμῶν ἢ ἡμῶν. — ὅτε γοῦν (= τοῦλάχιστον) κτλ., ἡ παρενθετικὴ πρότασις χρησιμεύει ὡς αἰτιολογία τοῦ: οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν = (λέγομεν τοῦτο, διότι) ὅτε κτλ. — σῶοι, ὡς κατέχοντες ἔτι τὴν πόλιν ἡμῶν. — παρεγένεσθε = ἐδοθηθήσατε. — ἀπὸ τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὀρμώμενοι = ὀρμώμενοι ἀπὸ πόλεως μὴ ὑπαρχούσης πλεόν· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων. — καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βρ. ἐλ. οὔσης κινδυνεύοντες = καὶ κινδυνεύοντες ὑπὲρ πόλεως, ἧς ἡ ἀνάκτῃσις ἐστηρίζετο ἐπὶ μικρᾶς ἐλπίδος· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ἐπὶ τῷ τὸ λ. νέμεσθαι. — ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡ. αὐτοὺς = συνετελέσαμεν κατὰ τὰς δυνάμεις ἡμῶν εἰς σωτηρίαν ὑμῶν καὶ ἡμῶν αὐτῶν. — εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν = ἐὰν δὲ ἡθέλομεν προσχωρήσει. — δέισαντες... περὶ τῇ χώρᾳ = φοβηθέντες διὰ τὴν χώραν μας. — ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι, δηλ. προσεχώρησαν. — ἢ μὴ ἐτολ. = ἢ εἰ μὴ ἐτολ. = ἢ ἐὰν δὲν ἡθέλομεν τολμήσει. — ὕστερον, δηλ. μετὰ τὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβολὴν τοῦ βαρβάρου. — ὡς διεφθαμένοι = θεωροῦντες ἡμᾶς αὐτοὺς ὡς κατεστραμμένους. — οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει.

(= οὐδεμία πλέον ἀνάγκη θὰ ἦτο)... ναυμαχεῖν, εἰρωνικῶς, διότι
κατὰ θάλασσαν ἢ Σπάρτη ἦτο ἀσθενής. — καθ' ἡσυχίαν = ἡσυχῶς.
— ἀν... προεχώρησε τὰ πρ. = ἤθελον προχωρήσει τὰ πράγματα.
— αὐτῷ, δηλ. τῷ βαρβάρῳ. — ἦ = ὥς = ὅπως.

Κεφάλαιον 75.

ἄρ' = ἄρ' οὐ = ἄρά γε δέν. — τότε, δηλ. κατὰ τὸν πρὸς τοὺς
Πέρσας πόλεμον, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. — γνώ-
μης ξυνέσεως, δηλ. ἔνεκα = ἔνεκα τῆς συνέσεως τῆς ἀποφάσεως
= ἔνεκα τῆς συνετῆς ἀποφάσεως (δηλ. τοῦ νὰ καταλίπωμεν τὴν
πόλιν καὶ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς ναῦς). — ἀρχῆς γε ἧς (= ἧν)
ἔχομεν... τοῖς Ἑλ. μὴ οὕτως ἄγαν ἐπ. διακείσθαι = νὰ μὴ φθο-
νώμεθα τόσον πολὺ ὑπὸ τῶν Ἑλλήν. διὰ τὴν ἡγεμονίαν τοῦλά-
χιστον, ἣν ἔχομεν. — αὐτὴν τήνδε, δηλ. τὴν ἡγεμονίαν. — οὐ
βιασάμενοι = οὐ βίᾳ. — ὑμῶν μὲν οὐκ ἐθελησάντων = ἐπειδὴ
ὑμεῖς μὲν δὲν ἠθελήσατε. — παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ
β. = νὰ μείνητε μέχρι τέλους πρὸς καταπολέμησιν τῶν λειψά-
νων τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ. Ἐννοοῦνται αἱ φρουραί, αἵτινες
εἶχον καταλειφθῇ ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐν Θράκῃ καὶ Ἑλλησπόντῳ.
— ἡμῖν δέ, προτάσσεται ἐμφαντικῶς, ὥς καὶ ἡ γενκ. αὐτῶν. —
προσελθόντων τῶν ξυμ. καὶ αὐτῶν δεηθέντων (δηλ. ἡμῶν) =
ἐπειδὴ προσήλθον αἱ σύμμαχοι καὶ αὐτοὶ μόνοι τῶν παρεκάλε-
σαν ἡμᾶς. — ἡγεμόνας, δηλ. αὐτῶν. — ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου
= ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος. — τὸ πρῶτον, ἡ ἀν-
τίθεσις κατωτέρω: καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει κτλ. Ἡ ἔννοια:
πρῶτον μὲν νὰ προαγάγωμεν τὴν ἡγεμονίαν, ἔπειτα δὲ νὰ μὴ
καταλίπωμεν αὐτήν. — προαγαγεῖν αὐτήν = νὰ ἀναπτύξωμεν αὐ-
τήν (δηλ. τὴν ἡγεμονίαν). — ἐς τόδε = μέχρις αὐτοῦ τοῦ ση-
μείου (εἰς ὃ εἶναι νῦν). — μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — ὑπὸ δέους
= ἔνεκα φόβου (δηλ. πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὰς ἀποστάσεις τῶν
συμμάχων). Ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἐπομένων: οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι
κτλ. — τιμῆς, νοητέα ἢ ὑπὸ = ἔνεκα τιμῆς (ἧς ἀπολαύομεν
ὥς ἡγεμόνες). — ὠφελίας, καὶ ἐνταῦθα νοητέα: ἢ ὑπὸ = ἔνεκα

ὠφελείας (ἣν εἶχομεν ὡς ἀναπτύσσοντες τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς πόλεως). — ἔτι, συναπτέον τῷ οὐκ = οὐκέτι. — τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους = ἐπειδὴ εἴμεθα μισητοὶ εἰς τοὺς πολλοὺς (τῶν συμμάχων). — καὶ τινων καὶ ἡδη^π ἀπ. κατεστραμμένων = καὶ ἐπειδὴ τινες (σύμμαχοι) ἔνεκα τῆς ἀποστασίας αὐτῶν εἶχον ἡδη ὑποδουλωθῇ. — ὑμῶν τε... φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων... ὄντων = καὶ ἐπειδὴ ὑμεῖς δὲν εἰσθε πλέον ὁμοίως (ὡς πρότερον) φίλοι ἡμῶν, ἀλλ' ὑποπτεύομεν ὑμᾶς καὶ εἰσθε ἐναντίοι. — ἀνέντας (δηλ. τὴν ἀρχὴν) κινδυνεύειν, ἐκ τοῦ οὐκ ἀσφαλὲς... εἶναι (δηλ. ἡμᾶς) = δὲν ἐφαίνετο πλέον ὅτι ἦτο ἀσφαλὲς χαλαρώσαντες (= παραιτήσαντες) τὴν ἡγεμονίαν νὰ κινδυνεύωμεν. — καὶ γὰρ ἄν..., δηλ. εἰ ἀνεῖμεν ἐπομένως = διότι ἄλλως αἱ ἀφ' ἡμῶν ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς θὰ ἐγίνοντο. — πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον (δηλ. ἐστὶ)... εὖ τίθεσθαι, γνωμικόν = εἰς ὅλους δὲ εἶναι ἀμεμπτον νὰ διευθετῶσι καλῶς τὰ συμφέροντά των προκειμένου περὶ τῶν μεγίστων κινδύνων. Ἡ ἔννοια: οὐδεὶς πρέπει νὰ φθονῇ τινα, διότι διευθετεῖ καλῶς τὰ συμφέροντά του, ὅταν διατρέχῃ τὸν μέγιστον κίνδυνον. Μέγιστος δὲ κίνδυνος διὰ τοὺς Ἀθην. ἀναγκάζων αὐτοὺς νὰ λαμβάνωσι τὰ κατάλληλα μέτρα ἦτο αἱ ἀποστάσεις τῶν συμμάχων.

Κεφάλαιον 76.

§ 1-2. ὑμεῖς γοῦν (= παραδείγματος χάριν), ταῦτα ἐπιφέρονται πρὸς διασάφησιν τοῦ λεχθέντος ἐν τέλει τοῦ κεφ. 75, § 4: «πᾶσι ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφ... εὖ τίθεσθαι». — ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι = πρὸς τὸ συμφέρον σας τακτοποιήσαντες (δι' ἰδρύσεως δηλ. ἐν ταῖς πόλεσιν ὀλιγαρχιῶν). — ἐξηγεῖσθε = εἰσθε ἡγεμόνες. — τότε, δηλ. κατὰ τὰ Μηδικά. — ὑπομείναντες διὰ παντός (δηλ. τοῦ χρόνου) = παραμείναντες μέχρι τέλους ἢ ἀντίθεσις ἐν κεφ. 75, § 2 «ὑμῶν οὐκ ἐθελησάντων παραμείναι». — εἰ... ἀπήχθησθε = ἂν... ἠθέλετε γίνεαι μισητοί. — ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ = κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡγεμονίας ὑμῶν. — ὥσπερ ἡμεῖς, δηλ. ἀπηχθήμεθα νῦν. — εὖ

ἴσμεν μὴ (= οὐκ) ἄν... τοῖς ξυμ. = καλῶς γνωρίζομεν ὅτι
 σεῖς ὄχι ὀλιγώτερον (ἡμῶν) ἡθέλετε γίνεαι ὀχληροὶ εἰς τοὺς
 συμμάχους (διὰ τῶν βιαίων μέτρων, ἃ θὰ ἐλαμβάνετε κατ' αὐ-
 τῶν). — καὶ ἀναγκασθέντας ἄν = καὶ ὅτι ἡθέλετε ἀναγκασθῆ. —
 ἢ ἄρχεῖν ἐγκρατῶς = ἢ νὰ ἄρχητε ἰσχυρῶς (ὅπως συγκρατήσητε
 τοὺς συμμάχους ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν). — ἢ αὐτοὺς κινδυνεύ-
 εῖν = ἢ σεῖς αὐτοὶ νὰ κινδυνεύητε (ἐκ μέρους τῶν συμμάχων).
 — οὕτως = κατὰ ταῦτα. — ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου = παρὰ
 τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. — εἰ... ἐδεξάμεθα καὶ μὴ ἀνεῖμεν = διότι
 ἐδέχθημεν καὶ δὲν ἀφήσαμεν. — νικηθέντες, μτφρκ. = ἀναγκα-
 σθέντες· ἢ μετχ. αἰτολγκ. — τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελ., ἐπανά-
 ληψις τῶν αἰτίων τῶν δηλωθέντων ἐν κεφ. 75, § 3. — αὖ = ἄφ'
 ἐτέρου. — τοῦ τοιούτου, δηλ. τοῦ ἄρχεῖν. — ὑπάρξαντες = ἐπειδὴ
 ἐκάμαμεν ἀρχήν. — ἀλλ'... καθεστῶτος, γενκ. ἀπόλυτος· ὑποκμ.
 ταύτης τό: τὸν ἥσσω κατείργεσθαι = ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνέκαθεν εἶναι
 καθιερωμένη συνήθεια ὁ κατώτερος νὰ καταπιέζεται ὑπὸ τοῦ δυ-
 νατωτέρου. — ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι, διὰ τοῦ τε ἐπιφέ-
 ρεται νέα αἰτία, δι' ἣν οἱ Ἀθ. ἀπεδέχθησαν καὶ διετήρησαν τὴν
 ἀρχήν = καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως ἐνομίζομεν ὅτι εἴμεθα ἄξιοι (τοῦ
 ἄρχεῖν). — καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, δηλ. ἄξιοι εἶναι. — μέχρι οὗ...
 νῦν = μέχρι τοῦ νῦν, ὅτε. — τὰ ξυμφ. λογιζόμενοι = λαμβάνοντες
 ὑπ' ὄψει τὰ συμφέροντα ὑμῶν. — τῷ δικαίῳ λόγῳ... χρῆσθε =
 προβάλλετε τὸ δίκαιον (ὅτι δηλ. οἱ Ἑλλ. πρέπει νὰ μὴ ἡγεμο-
 νεύωνται, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι). — ὃν = ἀλλὰ τοῦτον, δηλ. τὸν
 δίκαιον λόγον = ἀλλὰ τοῦτο τὸ δίκαιον. — πω = ἕως τώρα ἀκόμη.
 — παρατυχὸν (αἰτκ. ἀπόλυτος) ἰσχύι τι κτήσασθαι = ἂν ἔτυχε
 περίστασις ν' ἀποκτήσῃ τι δι' ἰσχύος. — προθεῖς (= προτιμήσας),
 δηλ. τῆς ἰσχύος. — τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπειράπετο, ὁ μὴ κατὰ
 τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν περιτεύει = ἀπειράπη ἀπὸ τοῦ νὰ
 πλεονεχτῇ.

§ 3-4. ἐπαινέισθαί τε ἄξιοι, δηλ. εἰσὶ = καὶ διὰ τοῦτο (= τε)
 εἶναι ἀξιέπαινοι ἐκεῖνοι (δηλ. οἱ Ἀθην.). — χρησάμενοι τῇ ἀνθ.
 φύσει = ἀκολουθήσαντες τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. — ὥστε ἐτέρων

ἄρχειν (=ἐτέρων ἄρχειν), ἐπεξήγησις=δηλ. νὰ ἄρχωσιν ἄλλων.
 —δικαιότεροι... γεγέννηται = ἔχουσι δειχθῇ (πρὸς τοὺς ὑπη-
 κόους) δικαιότεροι. — ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν = παρ'
 ὅσον ἀπῆται ἡ ὑπάρχουσα (εἰς αὐτοὺς) δύναμις. — ἄλλους γ' ἂν
 οὖν (=γοῦν ἂν)... δεῖξαι ἂν=ἄλλοι τοῦλάχιστον νομίζομεν...
 ὅτι ἤθελον δείξει. Ὑπαινίσσεται ὁ ῥήτωρ τοὺς Λακ. Περὶ τῆς
 ἐπαναλήψεως τοῦ δυνητικοῦ ἂν πρὸβλ. κεφ. 36, § 3. — τὰ ἡμέ-
 τερα λαβόντες=ἐὰν εἶχον τὴν ἡμετέραν ἀρχήν. — μάλιστα =
 κατ' ἐξοχήν.—εἴ τι μετριάζομεν (=ἂν κατὰ τι εἴμεθα ἐπιεικεῖς),
 λιτότης ἀντί: ὡς μετριάζομεν=πόσον εἴμεθα ἐπιεικεῖς. — καὶ ἐκ
 τοῦ ἐπιεικοῦς=καὶ διὰ τὴν ἐπιείκειαν ἡμῶν.—ἀδοξία=δυσφή-
 μησις. — τὸ πλέον=μᾶλλον.—οὐκ εἰκότως=ἀδίκως. — περιέσθη
 =ἐπηκολούθησεν.

Κεφάλαιον 77.

§ 1-3. καὶ (=καίπερ) ἐλασσούμενοι = ἂν καὶ καταδικαζό-
 μεθα (καθ' ὅσον οὐδόλως ποιοῦμεθα χρῆσιν τῆς ἡμετέρας δυνά-
 μεως· πρὸβλ. κεφ. 76, § 3). — ἐν ταῖς ξυμβολαίαις... δίκαις=ἐν
 ταῖς δίκαις ταῖς προερχομέναις ἐξ ἰδιωτικῶν συμβολαίων (καὶ
 δικαζομέναις ἐν δικαστηρίοις τῶν συμμάχιδων πόλεων). — καὶ
 παρ' ἡμῖν αὐτοῖς... ποιήσαντες τὰς κρίσεις = καὶ ἂν καὶ διετά-
 ξαμεν νὰ γίνωνται αἱ δίκαι παρ' ἡμῖν αὐτοῖς (δηλ. εἰς τὰ παρ'
 ἡμῖν δικαστήρια). — ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις=κατὰ τοὺς ὁμοίους
 (ἡμῖν τε καὶ τοῖς συμμάχοις) νόμους, χωρὶς δηλ. ἡμεῖς ὡς ἡγε-
 μόνες νὰ ἔχωμεν προνόμιόν τινα. — φιλοδικεῖν δοκοῦμεν=θεωρού-
 μεθα (παρὰ τῶν συμμάχων) ὅτι εἴμεθα φιλόδικοι (=ὅτι ἀγαπῶ-
 μεν τὰς δίκας). — αὐτῶν, δηλ. τῶν συμμάχων. — σκοπεῖ = ἐξε-
 τάξει· ἐκ τούτου ἐξαρτ. ἡ πλαγία ἐρωτημητκ. πρότασις: διότι
 τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται = διατί τοῦτο τὸ ὀνειδος (δηλ. τὸ φιλοδι-
 κεῖν) δὲν ἀποδίδεται. — τοῖς καὶ ἄλλοις που ἀρχὴν ἔχουσι=εἰς
 τοὺς ἔχοντας ἀρχὴν καὶ εἰς ἄλλα μέρη. — καὶ ἦσσαν ἡμ. πρὸς
 τοὺς ὑπ. μετρ. οὔσι=καὶ εἰς τοὺς ὄντας πρὸς τοὺς ὑπηκόους των
 ἐπιεικεῖς ὀλιγώτερον ἡμῶν. — βι ἰ ἄ ζ ε σ θ α ι γὰρ οἷς ἂν ἐξῇ,

δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται=διότι εἰς ὅσους εἶναι δυνατὸν νὰ μεταχειρίζονται τὴν βίαν, οὗτοι οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχουσι νὰ δικάζωνται. Ἡ πρότασις αὕτη αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην πρότασιν· εἰκότως τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται αὐτοῖς διὰ τὸ δημοσιτέλετον δὲ (βιάζεσθαι—δικάζεσθαι) λαμβάνει χαρακτῆρα παροιμιώδη.— οἱ δὲ = οὗτοι ὅμως (δηλ. οἱ σύμμαχοι ἡμῶν).— πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλεῖν = ν' ἀναστρέφονται πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου (ὡς ἴσοι δηλ. πρὸς ἴσους, οὐχὶ ὡς ὑπήκοοι πρὸς ἄρχοντας).— ἦν τι . . . καὶ ὁπωσοῦν ἐλασσωθῶσιν = ἐὰν κατὰ τι . . . καὶ ἐλάχιστον ζημιωθῶσιν. — παρὰ τὸ μὴ οἶσθαι χρῆναι = παρὰ τὸ οἶσθαι μὴ χρῆναι (δηλ. ἐλασσωθῆναι) = παρὰ τὴν δοξασίαν αὐτῶν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ζημιωθῶσιν.— ἡ γνώμη ἡ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν = ἡ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἡ διὰ βιαίου μέτρου ἀπορρέοντος ἐκ τῆς ἀρχῆς ἡμῶν· οἱ προσδιορισμοὶ οὗτοι ἀποδοτέοι τῷ ἐλασσωθῶσιν. — οὐ... χάριν ἔχουσι = δὲν χρεωστοῦσι χάριν. — τοῦ πλέονος μὴ στερισκόμενοι = διότι δὲν στεροῦνται τοῦ περισσοτέρου (δηλ. τῆς ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐξισώσεως). — τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπώτερον φέρουσιν = ἀγανακτοῦσι περισσότερον διὰ τὸ ἐλλεῖπον (δηλ. τὴν μὴ τελείαν ἐξίσωσιν).— ἡ εἰ . . . φανερώς ἐπλεον.— παρὰ ἐὰν φανερώς ἐπλεονεκτοῦμεν.— ἀπὸ πρώτης (δηλ. ἀρχῆς) ἀποθέμενοι τὸν νόμον = εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἀφήσαντες κατὰ μέρος πᾶσαν νόμιμον διάταξιν.— ἐκείνως δ' (= γὰρ) = κατ' ἐκείνον δηλ. τὸν τρόπον (ἂν δηλ. φανερώς ἐπλεονεκτοῦμεν).— οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον = οὐδὲ αὐτοὶ θὰ ἀντέλεγον.— ὡς οὐ χρεῶν, δηλ. ἐστὶ = ὅτι δὲν πρέπει. — τὸν ἥσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν = ὁ ἀσθενέστερος νὰ ὑποχωρῇ εἰς τὸν ἔχοντα δύναμιν.

§ 4-6. ἀδικούμενοί τε... (= οὖν) μᾶλλον ἢ βιαζόμενοι = κατὰ ταῦτα ὅταν ἀδικῶνται μᾶλλον παρὰ ὅταν ὑπείκωσιν εἰς τὴν βίαν. — ὡς ἔοικεν = καθὼς φαίνεται. — τὸ μὲν = ἐκεῖνο μὲν, δηλ. τὸ ἀδικεῖσθαι. — ἀπὸ τοῦ ἴσου (ἀρσενκ.) δοκεῖ πλεον. = φαίνεται πλεονεξία προερχομένη ἀπὸ τοῦ ὁμοίου. — τὸ δ' = τοῦτο δέ, δηλ. τὸ βιάζεσθαι. — ἀπὸ τοῦ κρείσσονος (ἀρσενκ.) καταναγκάζ. = ἀνάγκη ἐπι-

βαλλομένη ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου. — γοῦν = παραδείγματος χάριν. — τούτων, ἃ δηλ. πάσχουσι σήμερον ὑφ' ἡμῶν. — πάσχοντες = εἶ καὶ ἔπασχον. — ἠνείχοντο = ὑπέμενον (ταῦτα). — χαλεπή = ἀφόρητος. — δοκεῖ, δηλ. αὐτοῖς. — εἰκότως = εὐλόγως· ἢ ἐν τέλει θέσις τοῦ ἐπιρρήμ. χάριν ἐμφάσεως. — τὸ παρὸν γὰρ . . . τοῖς ὑπηκόοις (δηλ. ἐστί), γνωμικὸν = διότι ἡ παροῦσα ἐξουσία πάντοτε εἶναι βαρεῖα εἰς τοὺς ὑπηκόους. Ἐνταῦθα ἀφίνων ὁ ῥήτωρ τὸ φιλοδίκαιον καὶ τὴν ἐπιείκειαν τῶν Ἀθ. δηλοῖ τὴν αἰτίαν τῆς δυσαρρεσκειᾶς τῶν ὑπηκόων. — ὑμεῖς γ' ἂν οὖν (= γοῦν ἂν) . . . τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν μεταβάλοιτε = ὑμεῖς παραδείγμ. χάριν ταχέως ἡθέλετε μεταβάλλει τὴν εὐνοίαν (εἰς δυσμένειαν). Περὶ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ἂν πρβλ. κεφ. 76, § 4. — εἰ . . . ἄρξαιτε = ἐὰν ἡθέλετε ἄρξει. — καθελόντες ἡμᾶς = καταβιδάσαντες ἡμᾶς (ἀπὸ τῆς ἀρχῆς). — ἦν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήφατε = τὴν ὁποίαν (εὐνοίαν) ἔχετε λάβει διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον (τῶν συμμάχων). — εἴπερ . . . ὁμοῖα καὶ νῦν γνῶσεσθε = ἐὰν βεβαίως καὶ τώρα θὰ ἔχητε τὰ αὐτὰ φρονήματα. — οἷα καὶ τότε . . . ὑπεδείξατε = ὁποῖα καὶ τότε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐδείξατε. — πρὸς τὸν Μ. δι' ὀλίγου (δηλ χρόνου) ἠγησάμενοι = ὅτε ἐλάβετε πρὸς καιρὸν τὴν ἡγεμονίαν κατὰ τοῦ Μήδου (δηλ. ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Περσῶν μέχρι τῆς ἐκδιώξεως τοῦ Πausανίου ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου). — ἄμεικτα γὰρ τά τε = ἄμεικτά τε γὰρ τὰ κτλ.· τὸ δὲ ἄμεικτα = ἀσύμφωνα, ἐπομένως ἀκατάλληλα πρὸς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν ἄλλων. — τὰ καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα = τὰ ἔθιμα ὑμῶν αὐτῶν. — τοῖς ἄλλοις = τοῖς νομίμοις τῶν ἄλλων = πρὸς τὰ ἔθιμα τῶν ἄλλων. — εἰς ἕκαστος, ὁ ῥήτωρ ὑπαινίσσεται ἰδίᾳ τὸν Πausανίαν. — εἰς ἕκαστος, δηλ. ὑμῶν. — ἐξιόν, δηλ. πρὸς πόλεμον. — τούτοις, δηλ. τοῖς νομίμοις. — οὐθ' οἷς (= τούτοις, οἷς) . . . νομίζει (= χρῆται) = οὕτε ὅσα ἢ ἄλλη Ἑλλὰς μεταχειρίζεται. — ὑμεῖς γ' ἂν οὖν . . . Ἑλλὰς νομίζει, ἢ ἔννοια: ἐὰν ἀνελαμβάνετε σεῖς τὴν ἡγεμονίαν ἀντὶ ἡμῶν, θὰ ἦσθε ὡσαύτως ὁχληροὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους καὶ ἔτι μᾶλλον ἢ ἡμεῖς· διότι τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ὑμῶν δὲν συμβιδάζονται πρὸς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

Κεφάλαιον 78.

ὥς οὐ περὶ βραχέων=ὥς (βουλευόμενοι) περὶ οὐ βραχέων=
 διότι σκέπτεσθε περὶ σπουδαιοτάτων πραγμάτων.—βραδέως...
 βραχέων, παρήχησις.—καὶ μὴ...προσθῆσθε=καὶ μὴ ἀναλάβητε.
 —ἄλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι=εἰς ξένας γνώμας καὶ εἰς
 (ξένα) παράπονα (δηλ. τῶν Κορινθίων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων).
 —οἰκεῖον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἄλλοτρίαις.—πόνον=κακόν.—τοῦ
 δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστί, πρόληψις=ὅσος δ' ἐστὶν
 ὁ παράλογος (=ὁ παραλογισμὸς) τοῦ πολέμου=πόσον δὲ εἶναι
 τὸ ἀνυπολόγιστον τοῦ πολέμου.—πρὶν ἐν αὐτῷ (δηλ. τῷ πολέμῳ)
 γενέσθαι=προτοῦ νὰ ἐλθῇτε εἰς αὐτόν.—προδιάγινωτε=σκεφθῇτε
 προηγουμένως.—ἐς τύχας...περίστασθαι=νὰ καταντᾷ εἰς περι-
 πετείας.—φιλεῖ(=συνηθίζει), δηλ. ὁ πόλεμος.—τὰ πολλὰ=ὥς
 ἐπὶ τὸ πολύ.—ὦν (δηλ. τυχῶν) ἴσον τε ἀπέχομεν=ἐκ τῶν ὁποίων
 περιπετειῶν ἐξ ἴσου εἴμεθα μακρὰν (δηλ. ἡμεῖς οἱ Ἀθ. καὶ σεῖς
 οἱ Λακ.).—καὶ ὁποτέρως ἔσται (=γενήσεται), δηλ. ὁ πόλεμος=
 καὶ κατὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο τρόπων (εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς) θ' ἀποβῇ·
 παρατηρητέα ἢ ἐξάρτησις καὶ τοῦ β' τούτου μέλους ἐκ τοῦ ὦν.—
 ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται=ἐν ἀδήλῳ ἐστὶ καὶ κινδυνεύεται=ἄδηλον
 εἶναι καὶ ἀμφίβολον (τοῦτο, δηλ. τὸ : ὁποτέρως ἔσται).—ἰόντες...
 ἐς τοὺς πολέμους=ὅταν ἀναλαμβάνωσι πολέμους.—τῶν ἔργων...
 ἔχονται=ἀπὸ τὰ ἔργα πιάνονται=ἐπιχειροῦσι τὰς ἐχθροπραξίας.
 —κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη=ὅταν δὲ πλέον περιπίπτωσιν εἰς τὴν
 δυστυχίαν.—τῶν λόγων ἄπτονται=(τότε) πιάνονται ἀπὸ τὴν σκέψιν
 =ἀρχίζουσι νὰ σκέπτονται.—ἐν οὐδεμιᾷ πω τ. ἅμ. ὄντες=ἐπειδὴ
 εἰς οὐδὲν τοιοῦτον λάθος περιεπέσαμεν μέχρι τοῦδε.—οὔτ' αὐτοὶ
 =οὔτε ἡμεῖς αὐτοί.—οὔθ' ὑμᾶς ὀρῶντες, δηλ. ἐν τοιαύτῃ ἁμαρτίᾳ
 ὄντας.—λέγομεν, ἐνταῦθα=κελεύομεν· δι' αὐτὸ καὶ ἡ σύνταξις τοῦ
 β. μετὰ τελκ. ἀπαρφ. : μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν...λύεσθαι.—
 ἕως..., δηλ. ἐστὶ=ἐν ὅσῳ εἶναι.—αὐθαίρετος=ἐλευθέρα, μὴ ἐπι-
 βαλλομένη ἐκ τῶν περιστάσεων.—ἡ εὐβουλία=ἡ ὀρθοφροσύνη.—
 σπονδάς, δηλ. τὰς τριακοντούταις.—τὰ δὲ διάφορα δίκην λύσεσθαι=

τάς δὲ πρὸς ἡμᾶς διαφοράς σας νὰ ἐξομολύνητε διὰ δικαστικῆς
 ὁδοῦ. — κατὰ τὴν συνθήκην, τὴν τριακονταετῇ, ἐν ἣ ἔγέγραπτο :
 « δίκας τῶν διαφορῶν ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι » (πρβλ. κεφ.
 140, § 2) καὶ « ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἣν δίκας θέλωσι διδόναι ». — εἰ
 δὲ μὴ = ἄλλως. — τοὺς ὀρκίους, πρβλ. κεφ. 71, § 5. — ἀμύνεσθαι,
 δηλ. ὑμᾶς, ὅπερ παρελείφθη ἐπίτηδες διὰ νὰ καταστή ἡ πρότασις
 ὅσον τὸ δυνατόν γενική. — πολέμου ἄρχοντας = κάμνοντας ἀρχὴν
 τοῦ πολέμου. — ταύτη, ἣ ἂν ὑφηγήσθε = οὕτως, ὅπως ἂν ὑποδείξητε
 (εἰς ἡμᾶς).

3. Δημηγορίαι τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ Σθενελαΐδου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἀπόφασις τῶν Λακεδαιμονίων.

(Κεφάλαιον 79-87)

Κεφάλαιον 79.

ἐπειδὴ, χρονκ. — τῶν συμμάχων... τὰ ἐγκλήματα = τὰ παράπονα
 τῶν συμμάχων. — τὰ ἐς τοὺς Ἀθ. = τὰ κατὰ τῶν Ἀθ. — τῶν Ἀθ.
 ἃ ἔλεξαν = τὸν λόγον τῶν Ἀθ. — μεταστησάμενοι πάντας = κελεύ-
 σαντες πάντας (δηλ. τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς Ἀθ.) ν' ἀπέλθωσι (τῆς
 ἐκκλησίας). — κατὰ σφᾶς αὐτοὺς = καθ' ἑαυτοὺς, μόνοι. — περὶ τῶν
 παρόντων, δηλ. πραγμάτων = περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως. —
 ἐπὶ τὸ αὐτό... ἔφερον, κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῆς ὁδοῦ = εἰς τὸ αὐτὸ
 ἀποτέλεσμα κατέληγον. — ἀδικεῖν τε... καὶ πολεμητέα (= πολεμη-
 τέον) εἶναι, ἐπεξήγησις τοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ = ὅτι δηλ. οἱ Ἀθ. ἀδικοῦσι
 πλέον καὶ ὅτι πρέπει νὰ πολεμῶσι κατ' αὐτῶν. — ἐν τάχει = ταχέως
 — παρελθὼν = ἀναθὰς εἰς τὸ βῆμα. — Ἀρχίδαμος, βασιλεὺς τῆς
 Σπάρτης ἀπὸ τοῦ 469-427 π. Χ. — δοκῶν = ὅστις ἐθεωρεῖτο.

Κεφάλαιον 80.

§ 1-2. καὶ αὐτὸς = καὶ ἐγὼ αὐτός. — ἥδη = μέχρι τοῦδε. —
 ἔμπειρος, ὁ Ἀρχιδ. ἦτο βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 469· ἐπομένως δὲν ἦτο

πλέον νέος. — τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ, δηλ. ἐν ἧπερ ἐγὼ εἰμι = τοὺς συνηλικιώτας μου. — ὁρῶ, δηλ. ὁμοίως ἐμπείρους ὄντας = βλέπω ὅτι ὁμοίως εἶναι ἐμπειροί. — μήτε ἀπειρία... μήτε... νομίσαντα, παρατηρητέα ἢ ἐκφρασις δύο αἰτίων κατὰ διάφορον τρόπον: τοῦ α' κατὰ δοτκ. (ἀπειρία), τοῦ β' διὰ μετχ. αἰτιολογκ. (νομίσαντα) = μήτε ἕνεκα ἀπειρίας... μήτε διότι ἐνόμισε (προβλ. κεφ. 63, § 1: βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς). — τινα, δηλ. τῶν συνηλικιωτῶν μου. — τοῦ ἔργου = τοῦ πολέμου. — ὅπερ, δηλ. τὸ ἐπιθυμῆσαι τοῦ πολέμου. — ἄν... πάθοιεν = ἤθελον πάθει. — οἱ πολλοί, ἐννοοῦνται αἱ νεώτεροι καὶ ἀπειρότεροι. — ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς (= ἀκίνδυνον), δηλ. εἶναι. — εὕροιτε δ' ἂν κτλ., ἐν τούτῳ περιέχεται ἡ πρόθεσις: διὰ δὲ τοῦ πρὸς μὲν γὰρ κτλ. (§ 3) μεταβαίνει ὁ ῥήτωρ εἰς τὴν πίστιν. — τόνδε (δηλ. τὸν πόλεμον), μετάδασις ἐκ τοῦ γενικοῦ εἰς τὸ μερικόν· ἦτοι ἐκ παντὸς πολέμου εἰς τὸν προκείμενον πρὸς τοὺς Ἀθ. — οὐκ ἂν ἐλ. γινόμενον = ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο ἐλάχιστος = ὅτι μέγιστος ἤθελε γίνεαι. — εἰ... τις (δηλ. ὑμῶν) ἐκλογίζοιτο = εἰ ἐκλογίζοισθε = ἐὰν ἡθέλετε ἐξετάζει. — σωφρόνως = ἀπαθῶς.

§ 3-4. πρὸς τοὺς Πελοπ. καὶ ἀστυγείτονας = πρὸς τοὺς Πελ. καὶ μάλιστα (ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς μακρὰν οἰκοῦντας Ἀθ.) ὡς γείτονας. — παρόμοιος, δηλ. ἐστὶ τὸ δὲ παρόμοιος = ἐν παραβολῇ ὁμοία. — ἡ ἀλκή = ἡ πολεμικὴ δύναμις. — διὰ ταχέων = ταχέως (προβλ. κεφ. 63, § 2: διὰ τάχους). — οἷόν τε (δηλ. ἐστὶ) ἐφ' ἑκαστα (= εἰς πάντα τὰ σημεῖα) ἐλθεῖν = εἶναι δυνατόν νὰ ἔλθωμεν πανταχοῦ (διότι ὁ ἐχθρὸς δὲν ἀπέχει πολὺ). — πρὸς δὲ ἄνδρας, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — ἐκὰς = μακράν. — τοῖς ἄλλοις ἅπασι = καθ' ὅλα τὰ ἄλλα. — ἐξήρτουνται = ἔχουσι παρασκευασθῆ. — πλούτῳ τε ἰδίῳ... ὅλῳ, ἐπεξήγησις τοῦ: τοῖς ἄλλοις ἅπασι. Παρατηρητέον τὸ πολυσύνδετον σχῆμα. — ὅπλοις = κατὰ τὰ ὅπλα (παντὸς εἶδους). — ὅλῳ = κατὰ τὸ πλῆθος. — οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γε χωρίῳ Ἑλ. = ἐν αὐδενὶ ἄλλῳ τοῦλάχιστον Ἑλ. χωρίῳ. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι αἱ Ἀθηναὶ ἦσαν ἡ μεγίστη πόλις τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ Πελοπ. πολέμου. — πῶς χρὴ πρὸς τούτους, ἔντονος ῥητορικῇ ἐπανάληψις τῆς ἀρχῆς τῆς περιόδου (πρὸς δὲ ἄνδρας)

διακοπείσης ὑπὸ τῆς παρεμπεισοῦσης ἀναφρκ. προτάσεως: οἱ γῆν... ἔχουσι. — ῥαδίως, ἐνταῦθα = ἀπερισκέπτως. — πόλεμον ἄρασθαι = ν' ἀναλάβωμεν πόλεμον. — τίνι πιστεύσαντας (δηλ. ἡμᾶς) ἀπαρ. ἐπειχθῆναι (δηλ. χρῆ) = εἰς τί πιστεύσαντες ἡμεῖς πρέπει νὰ σπεύσωμεν ἀπαράσκειν. — πότερον...; ἀλλά... ἀλλά...; ἀλλά..., ὑποφορά. — ταῖς ναυσί, δηλ. πιστεύσαντας χρῆ ἐπειχθῆναι. — ἥσους = κατώτεροι (δηλ. ἐκείνων ὡς πρὸς τὰ πλοῖα). — εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντιπαρ. = ἐὰν δὲ ἀσκηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐπίσης παρασκευασθῶμεν. — χρόνος ἐνέσται = θὰ μεσολαβήσῃ χρόνος. — ἀλλὰ τοῖς χρήμασι, δηλ. πιστεύσαντας χρῆ ἐπειχθῆναι. — πολλῶ ἔτι πλέον = ἔτι πολλῶ πλέον = ἀκόμη πολὺ περισσότερον. — τούτου = τούτων (δηλ. τῶν χρημάτων). — ἐλλείπομεν = ἔχομεν ἔλλειψιν. — ἐν κοινῷ (= ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ)... ἐκ τῶν ἰδίων, ὡς ἐν § 3: πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ. — ἔχομεν, δηλ. χρήματα· τοῦτο νοητέον καὶ εἰς τὸ φέρομεν (= συνεισφέρομεν). — ἐτοίμως = προθύμως.

Κεφάλαιον 81.

§ 1-3. τάχ' ἂν τις θαρσοίῃ = ἴσως τις ἐκ τούτου ἤθελεν ἀντλήσει θάρρος· ὑποφορά. — τοῖς ὅπλοις (= τοῖς ὀπλίταις)... καὶ τῷ πλήθει, ἐν διὰ δυοῖν = κατὰ τὸ πλήθος τῶν ὀπλιτῶν. — αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθ.)... ὑπερφέρομεν = ὑπερέχομεν αὐτῶν. — ἐπιφοιτῶντες = διὰ συχνῶν ἐπιδρομῶν (εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀθ.). — τοῖς δὲ = τούτοις δὲ (δηλ. τοῖς Ἀθ.). — ἄλλη γῆ, δηλ. ἡ Ἰωνία καὶ ἡ Θράκη. — ὦν = ταῦτα ὦν. — ἐκ θαλάσσης = διὰ θαλάσσης. — ἐπάξονται = θὰ εἰσάγωσιν ἔξωθεν. — εἰ δ' αὖ, διὰ τούτου εἰσάγεται νέον τι. — τοὺς ξυμμάχους, δηλ. τῶν Ἀθ. — δεήσει = θὰ ὑπάρξῃ ἀνάγκη. — τούτοις (δηλ. τοῖς ξυμμαχοῖς), ἀντικμ. τοῦ βοηθεῖν. — ναυσί, δοτκ. ὀργγκ. — τὸ πλέον οὔσι νησιώταις = διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι νησιῶται.

§ 4-6. τίς (= ποῖος) οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλ.; = λοιπὸν πῶς θὰ πολεμήσωμεν ἡμεῖς; — εἰ μὴ γάρ... κρατήσομεν ἢ... ἀφαιρήσομεν (δηλ. αὐτοὺς) = διότι ἐὰν δὲν νικήσωμεν αὐτοὺς ἢ ἐὰν δὲν

ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτούς. — ναυσί, δοτικ. ὀργνκ. — τὰς προσό-
δους, τὰς προερχομένας ἀπὸ τῶν συμμάχων τῶν φόρου ὑποτε-
λῶν. — ἀφ' ὧν=διὰ τῶν ὁποίων. — τρέφουσι = συντηροῦσι. —
βλαψόμεθα τὰ πλείω (= πλείονας βλάβας [ἢ οἱ Ἀθηναῖοι]) =
τὰ ὑποστῶμεν περισσοτέρας βλάβας ἢ οἱ Ἀθην. — καὶν (=καὶ ἐν)
τούτῳ = καὶ ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει, καὶ ἂν δηλ. περισσότερον
βλαδῶμεν. — οὐδὲ καταλύεσθαι = οὐδὲ νὰ διαλλαττώμεθα. — ἔτι
καλόν, δηλ. ἔστι=εἶναι πλεον ἔντιμον. — ἄλλως τε καὶ = καὶ
μάλιστα. — εἰ δόξομεν=ἐὰν φανῶμεν. — ἄρξει .. τῆς διαφορᾶς=
ὅτι ἐγενόμεθα πρωταῖτιοι τῶν ἐχθροπραξιῶν. — μάλλον, δηλ. τῶν
Ἀθηναίων. — μή... δὴ... ἐπαιρώμεθα = ἅς μὴ παρακινώ-
μεθα βεβαίως. — ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι = ὑπ' ἐκείνης τοῦλάχιστον
τῆς ἐλπίδος. — ὡς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ ἐκείνη τῇ ἐλπίδι. — ἦν...
τέμωμεν=ἂν λεηλατῶμεν. — δέδοικα δὲ = τοῦναντίον φοβοῦμαι.
— μή.. ὑπολίπωμεν=μήπως ἀφήσωμεν κληρονομίαν. — αὐτόν,
δηλ. τὸν πόλεμον. — οὕτως εἰκὸς=τόσον πιθανὸν εἶναι. — φρονήματι
=διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν. — μήτε τῇ γῇ δουλεύσαι=μήτε νὰ γί-
νωσι δοῦλοι (νὰ ἐξαρτηθῶσιν ἐκ) τῆς πατρὸς των χώρας· κατ'
ἔννοιαν: μήτε νὰ ὑποκύψωσιν εἰς ἡμᾶς, ἵνα σώσωσι τὴν πατρίδα
των ἀπὸ τῆς δηλώσεως ἡμῶν. — μήτε ὥσπερ ἀπ. κατ. τῷ πολέμῳ
=μήτε ὡς ἄπειροι νὰ καταπλαγῶσιν ὑπὸ τοῦ πολέμου.

Κεφάλαιον 82.

§ 1-3. οὐ μὴν οὐδὲ=ἀλλ' ἔμως οὐδέ· συναπτέον τῷ κελεύω.
— ἀναισθητός=ἀπαθὼς· ἀποδοτέον τῷ ἔαν καὶ μὴ καταφωρᾶν·
— αὐτοὺς κελεύω... βλάπτειν, ἢ σύνταξις: κελεύω (ἡμᾶς) ἔαν αὐ-
τοὺς (δηλ. τοὺς Ἀθην.) βλάπτειν τοὺς ξυμ. ἡμῶν=συμβουλεύω
νὰ ἀφήνωμεν ἡμεῖς αὐτοὺς νὰ βλάπτωσι τοὺς συμμάχους ἡμῶν.
— καὶ ἐπιβουλεύοντας (δηλ. ἡμῖν) μὴ καταφωρᾶν =καὶ νὰ μὴ
ἐξελέγχωμεν (αὐτοὺς) ὅτι ἐπιβουλεύουσιν ἡμᾶς (=ὅτι ἔχουσιν
ἐχθρικοὺς σκοποὺς καθ' ἡμῶν). — ἀλλά, δηλ. κελεύω ἡμᾶς.—
ὅπλα μὲν μήπω κινεῖν=πόλεμον μὲν νὰ μὴ κινῶμεν ἀκόμη. —
πέμπειν, δηλ. πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθ. — καὶ αἰτιᾶσθαι μήτε

πόλ. ἄγαν δηλοῦντας = καὶ νὰ παραπονώμεθα (κατὰ τῶν Ἀθ.)
 μήτε φανερώς κηρύττοντες πόλεμον. — μήθ' ὥς ἐπιτρέψομεν =
 μήτε δηλοῦντες ὥς ἐπιτρέψομεν (δηλ. τοῖς Ἀθ. βλάπτειν τοὺς
 ξυμμάχους ἡμῶν) = μήτε δηλοῦντες ὅτι θὰ ἐπιτρέψομεν εἰς αὐ-
 τοὺς (τοὺς Ἀθ.) νὰ βλάπτωσι τοὺς συμμάχους ἡμῶν. — κἂν (= καὶ ἐν)
 τούτῳ (δηλ. τῷ χρόνῳ) = καὶ ἐν τῷ μεταξὺ (καθ' ὃν δηλ.
 χρόνον κάμνομεν τὰς διαπραγματεύσεις). — καὶ τὰ ἡμέτερα αὐ-
 τῶν ἐξαρτύεσθαι, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ κελεύω = συμβουλεύω καὶ
 τὰς ἰδικὰς μας δυνάμεις νὰ παρασκευάζωμεν. — προσαγωγῇ =
 διὰ τῆς προσελκύσεως. — εἰ... προσληψόμεθα = εἰ... δυνησόμεθα
 προσλαβεῖν. — ἀνεπίφθονον (= ἄμεμπτον) δὲ κτλ., διὰ τούτου
 ζητεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν αἰσχροὺς πρᾶξιν τῆς προσφυγῆς τῶν
 Λακ. εἰς τοὺς βαρβάρους. — ὅσοι, δηλ. ἐπιβουλεύονται. — προσ-
 λαβόντας διασωθῆναι, δηλ. πάντας αὐτοὺς = πάντες αὐτοὶ (ὅσοι
 κτλ.) νὰ διασωθῶσιν ἂν οὐ προσλάβωσι. — καὶ τὰ αὐτῶν (δηλ.
 τῶν ξυμμάχων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό : τὰ ἡμέτερα αὐτῶν) ἅμα
 ἐκποριζόμεθα = καὶ τὰς δυνάμεις τῶν συμμάχων ὥς προσπαθῶμεν
 νὰ ἐτοιμάζωμεν ἐνταῦθα ἀνεμένετο ἀντὶ ὑποτακτικ. (ἐκποριζώ-
 μεθα) ἀπρμφ. ἐκποριζεσθαι ἐξαρτώμ. ἐκ τοῦ κελεύω (τὰ ἡμέ-
 τερα ἐξαρτύεσθαι... καὶ τὰ αὐτῶν ἐκποριζεσθαι)· ἀλλὰ ἡ σύντα-
 ξις μετεβλήθη ἕνεκα τῆς μακρᾶς ἐν τῷ μεταξὺ παρενθέσεως. —
 ἔσακούωσί τι πρεοβ. ἡμῶν = δίδωσιν ἀκρόασιν τινα εἰς ἡμᾶς
 πέμποντας πρέσβεις, δηλ. παραδέχωνται τὰ διὰ τῶν πρεσβειῶν
 προτεινόμενα εἰς αὐτοὺς. — ταῦτα ἄριστα, δηλ. ἐστὶ = τοῦτο εἶναι
 ἄριστον = ἔχει καλῶς. — ἦν δὲ μή, δηλ. ἔσακούωσί τι. — διελθόν-
 των ἐτῶν καὶ δύο καὶ τριῶν = μετὰ πάροδον ἐτῶν καὶ μάλιστα
 δύο ἢ τριῶν. — ἄμεινον ἤδη (= καλύτερον τότε πλέον), συνα-
 πτέον τῷ πεφραγμένοι, ὅπερ κυρίως = ὠχυρωμένοι· εἶτα μεταφρκ.
 = παρεσκευασμένοι. — ἦν δοκῇ, δηλ. ἡμῖν εἶναι ἐπ' αὐτούς. —
 ἵμεν = θὰ ἐπέλθωμεν. — καὶ ἴσως, συναπτέον τῷ μᾶλλον ἂν εἴκοιεν
 = καὶ ἴσως εὐκολώτερον (ἢ νῦν) ἤθελον ὑποχωρήσει. — ἡμῶν,
 προσδιορίζει τὴν παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους· προετάρχη δι' ἑμ-
 φασιν. — ἤδη τὴν παρασκευὴν = τὴν παρασκευὴν, τὴν ἤδη γεγε-

νημένην. — καὶ τοὺς λόγους, δηλ. ἀκούοντες, ἔπερ νοητέον ἐκ τοῦ ὁρῶντες. — αὐτῇ ὁμοῖα ὑποσημαίνοντας = ὅτι ὑποδεικνύουσι σύμφωνα μὲ αὐτὴν (δηλ. τὴν παρασκευήν). Ἡ ἔννοια: ἐὰν οἱ Ἀθην. βλέπωσι τὰς πολεμικὰς ἡμῶν παρασκευὰς καὶ ἀκούωσιν ἡμᾶς ἀπειλοῦντας πόλεμον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προηγουμένην διαγωγὴν ἡμῶν: μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας), ἴσως ἤθελον ὑποχωρήσει. — ἔχοντες καὶ... βουλευόμενοι, αἱ μετχ. προσδιορίζουσι τὸ μᾶλλον ἂν εἴκοιεν αἰτιολογικῶς. — ἀτμητον = ἀλεηλάτητον. — περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐπω ἐφθαρμένων, ἡ αὐτὴ ἔννοια καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς: ἀντιθετικὸς παραλληλισμὸς πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἐννοίας.

§ 4-6. ἄλλο τι... ἢ ὀμηρον, κτγρμ. τοῦ τὴν γῆν = ὥς ἄλλο τι παρὰ ὥς ἐνέχυρον (παρεχόμενον ὑπὲρ εἰρήνης). — καὶ οὐχ ἦσσαν, ὅσφ = καὶ μάλιστα τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσφ. — ἄμεινον ἐξείργασται = καλύτερον εἶναι καλλιεργημένη. — ἧς = διὰ τοῦτο αὐτῆς. — ὥς ἐπὶ πλείστον, δηλ. χρόνον. — καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν κατ. αὐτοὺς ἄλ. ἔχειν = καὶ νὰ μὴ ἔχωμεν αὐτοὺς ἀπροσβλητοτέρους, ἄφ' οὗ καταστήσωμεν εἰς ἀπόγνωσιν. Ἡ ἔννοια: Δὲν πρέπει δηοῦντες τὴν χώραν τῶν Ἀθ. νὰ φέρωμεν αὐτοὺς εἰς ἀπόγνωσιν, διότι τότε θὰ ἔχωμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν μᾶλλον ἐπικινδύνους. — τοῖς τῶν ξ. ἐγκλήμασι = ὑπὸ τῶν παραπόνων τῶν συμμάχων. — ἐπειχθέντες = παρακινηθέντες. — ὁρᾶτε = προσέχετε. — ὅπως μὴ... πράξομεν = πῶς νὰ μὴ φέρωμεν τὴν Πελοπ. εἰς θέσιν αἰσχροτέραν καὶ ἀπορωτέραν (τῆς νῦν). Ἀπορος θὰ εἶναι ἡ θέσις τῆς Πελοπ., διότι οἱ Ἀθ. διὰ τοῦ στόλου των ἤθελον κωλύσει τὰ ἀναγκαῖα τοῖς Πελ., αἰσchrὰ δέ, διότι οἱ Πελ. ἤθελον αἰτήσῃ εἰρήνην. — οἶόν τε, δηλ. ἐστι. — καταλῦσαι = διαλῦσαι. — πόλεμον δὲ ξύμ. ἀραμένους = πόλεμον ὅμως ὅταν ὅλοι ὁμοῦ ἀναλάβωμεν. — τῶν ἰδίων, δηλ. συμφερόντων (τῶν Κορινθ. καὶ Μεγαρέων [κεφ. 67, § 4]). — ὃν οὐχ ὑπάρχει (= ἔξεστι)... καθ' ὅ, τι χωρήσει, πρόληψις = ὅς καθ' ὅ, τι χωρήσει οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι = ὅστις πῶς θὰ ἀπράγῃ (= τὴν ἐκδοσιν τοῦ ὁποῦ) δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίζωμεν. — εὐπρεπῶς θέσθαι = ἀξιοπρεπῶς

νά καταπαύσωμεν· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ἐγκλήματα καταλῦσαι.

Κεφάλαιον 83.

καὶ ἀνανδρία κτλ., διὰ τούτου ὁ Ἄρχ. ἀνασκευάζει τὴν κατηγορίαν τῆς ἀνανδρίας, ἣν ἡδύνατό τις νὰ ἐπιρρίψῃ αὐτῷ τῷ νωτέρῳ συμβουλευόντι. Ἡ σύνταξις τῆς προτ.: καὶ μηδενὶ δοκείτω ἀνανδρία εἶναι πολλοὺς μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν μιᾷ πόλει = καὶ κανεὶς ὅς μὴ νομίζῃ ὅτι εἶναι ἀνανδρία τὸ νὰ μὴ ἐπέλθωσι ταχέως πολλοὶ (δηλ. ἡμεῖς) ἐναντίον μιᾶς πόλεως (δηλ. τῶν Ἀθηνῶν). — καὶ ἐκείνοις, δηλ. τοῖς Ἀθην. — οὐκ ἐλάσσους, δηλ. ἡμῶν. — χρήματα φέροντες = καὶ μάλιστα εἰσφέροντες χρήματα· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Λακ., οἵτινες δὲν εἶχον συμμάχους φόρου ὑποτελεῖς. — οὐχ ὅπλων τὸ πλεόν, ἀλλὰ δαπάνης, αἱ γενικ. κατηγορημικ. κτητικαὶ τοῦ ἔστιν = ὁ πόλεμος εἶναι ἔργον ὅχι τόσον ὅπλων, ὅσον δαπάνης = ὁ πόλεμος ἐξαρτᾶται ὅχι τόσον ἀπὸ ὅπλα (= ὁπλίτας), ὅσον ἀπὸ δαπάνην (= χρηματικούς πόρους). — δι' ἣν = δι' ἧς. — τὰ ὅπλα ὠφελεῖ = τὰ ὅπλα καθίστανται ὠφελίμα. — ἄλλως τε καί, δηλ. ὅν ὁ πόλεμος = καὶ μάλιστα ἐάν ὁ πόλεμος εἶναι. — πρὸς θαλασσίους, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — πορισώμεθα = ὅς προμηθευθῶμεν. — αὐτήν, δηλ. τὴν δαπάνην (= τοὺς χρηματικούς πόρους). Ἡ ἐν τέλει τῆς προτάσεως θέσις τῆς λέξεως χάριν ἐμφάσεως. — καὶ μή... ἐπαιρώμεθα = καὶ ὅς μὴ παραινώμεθα. — πρότερον, δηλ. πρὶν ἂν πορισώμεθα δαπάνην. — οἵπερ δέ... οὗτοι καί... προΐδωμεν, ἡ σύνταξις: ἀλλὰ ἡμεῖς, οἵπερ καὶ τὸ πλεόν τῆς αἰτίας τῶν ἀποβαινόντων ἐπ' ἀμφοτέρω ἔξομεν, οὗτοι (= ἡμεῖς: τὸ ὅλον = ὥσπερ ἡμεῖς — οὕτως ἡμεῖς) καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν (δηλ. τῶν ἀποβαινόντων) προΐδωμεν = ἀλλὰ καθὼς ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν τὴν μεγαλυτέραν εὐθύνην διὰ τὴν ἐκδασιν, τὴν εὐτυχῇ ἢ τὴν δυστυχῇ, οὕτως ἡμεῖς ὅς σκεφθῶμεν ἡσυχως τι περὶ αὐτῆς τῆς ἐκδόσεως.

Κεφάλαιον 84.

§ 1. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, τὰ οὗ^ν τῶν μετχ. καὶ ἐπιθέτων

συνήθως παρὰ Θουκυδ. ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστ.=τὴν βραδυ-
 τῆτα καὶ μέλλῃσιν (πρβλ. κεφ. 36, § 1 — κεφ. 42, § 3). — μέμ-
 φονται μάλιστα=κατηγοροῦσι κατ' ἐξοχὴν (οἱ σύμμαχοι· πρβλ.
 περὶ τοῦ πράγματος κεφ. 69, § 4 — κεφ. 70, § 2 — κεφ. 71, § 4).
 — ἡμῶν, γενκ. κτητκ. τοῦ ὁ = τὸ ὁποῖον (ἐλάττωμα) ἡμῶν. —
 σπεύδοντές τε γάρ... καὶ ἅμα..., τὰ δύο αἷτια, δι' ἃ δὲν πρέπει οἱ
 Λακ. νὰ αἰσχύνωνται διὰ τὴν βραδύτητα καὶ μέλλῃσιν. — σπεύ-
 δοντες=ἐὰν σπεύδῃτε. — σχολαίτερον ἂν παύσαισθε = βραδύτε-
 ρον δύνασθε νὰ παύσητε. — διὰ τὸ ἀπαράσκειν ἐγχειρεῖν =
 διότι ἀπαράσκειν ἐπιχειρεῖτε (τὸν πόλεμον). — καὶ ἅμα... νεμό-
 μεθα, ἐλλιπὴς ἢ φράσις=καὶ συγχρόνως δὲν πρέπει νὰ αἰσχύ-
 νησθε τὴν βραδύτητα καὶ μέλλῃσιν, διότι (δι' αὐτὴν) κατοικοῦ-
 μεν πόλιν ἐλευθέραν καὶ ἐνδοξατάτην καθ' ὅλον τὸν χρόνον. Ἄν
 δηλ. οἱ Λακ. δὲν ἦσαν βραδεῖς καὶ μελλῆται, δὲν θὰ εἶχον οὗτοι
 τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν καὶ τὴν δόξαν.

§ 2-3. δύναται... εἶναι, κυρίως = ἔχει τὴν δύναμιν νὰ εἶναι·
 εἶτα=οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ. — μάλιστα = ἀκριδῶς. — σωφροσύνη
 ἔμφρων=φρόνησις λελογισμένη (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄλογον,
 τὴν οὐχὶ μετὰ λόγου, φρόνησιν). — τοῦτο (δηλ. τὸ βραδὺ καὶ μέλ-
 λον), ὑποκμ. τοῦ δύναται. — δι' αὐτό, δηλ. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον.
 — εὐπραγίαις οὐκ ἐξυβρίζομεν = διὰ τὰς εὐτυχίας δὲν ὑπερηφα-
 νεύομεθα. — συμφοραῖς ἥσπον ἐτέρων εἴκομεν = εἰς τὰς δυστυχίας
 ὀλιγώτερον ἀπὸ ἄλλους ὑποχωροῦμεν. — τῶν ξὺν ἐπαίνῳ ἐξοτρυ-
 νόντων ἡμᾶς, γενκ. ὑποκμκ. τοῦ ἡδονῇ=ἐνεκα τῆς ἡδονῆς (=
 τῶν ἡδονικῶν λόγων), ἣν παρέχουσιν οἱ μετ' ἐπαίνου προτρέπον-
 τες ἡμᾶς. — ἐπὶ τὰ δεινὰ, δηλ. τοῦ πολέμου. — παρὰ τὸ δοκοῦν
 ἡμῖν = παρὰ τὴν δοξασίαν ἡμῶν. — ἣν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ
 παροξύνη = ἂν τυχόν τις κατηγορῶν ἡμᾶς ἐρεθίζῃ· ὑπαινίσσε-
 ται τὰς κατηγορίας τῶν Κορινθ. ἐν κεφ. 67-71. — οὐδὲν μάλ-
 λον... ἀνεπίσημεν (ἐμπειρικὸς ἀόριστος) = οὐδόλως περισσότε-
 ρον μεταβάλλομεν γνώμην. — ἀχθεσθέντες = δυσαρεστηθέντες
 (διὰ τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας). — πολεμικοὶ τε, ὁ τε = καὶ
 οὗτω. — διὰ τὸ εὐκοσμον=διὰ τὴν σωφροσύνην. — τὸ μὲν=πολε-

μικοὶ μὲν (δηλ. γιγνόμεθα) ἢ ἀπόδοσις: εὐβουλοὶ δέ. — ὅτι αἰδώς... εὐψυχία=διότι ἢ αἰδώς πλείστον μετέχει τῆς σωφροσύνης, ἢ δ' εὐτολμία τῆς αἰσχύνης (= αἰδοῦς). Ἡ ἔννοια: ἐκ τῆς σωφροσύνης προέρχεται ἢ αἰδώς καὶ ἐξ αὐτῆς ἢ εὐτολμία. — εὐβουλοὶ δέ, δηλ. γιγνόμεθα.—ἀμαθέστερον... παιδευόμενοι=ὅτι παιδευόμεθα ἀμαθέστερον τῆς ὑπεροψίας τῶν νόμων (=ἢ ὥστε ὑπερορᾶν τοὺς νόμους)=διότι παιδευόμεθα ἀμαθέστερον ἢ ὥστε νὰ καταφρονῶμεν τοὺς νόμους. Ὁ ῥήτωρ εἰρωνεύεται ἐνταῦθα τὴν φράσιν τῶν Κορινθ. ἐν κεφ. 68, § 1 «ἀμαθία δὲ πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρησθε». — καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον, δηλ. παιδευόμενοι = καὶ διότι παιδευόμεθα μετ' αὐστηρότητος σωφρονέστερον. — ἢ ὥστε αὐτῶν (δηλ. τῶν νόμων) ἀνηκουστεῖν=ἢ ὥστε νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς αὐτοὺς. — καὶ μὴ κτλ., δηλ. παιδευόμενοι, ἐξ οὗ ἐξαρτ. τὰ ἀπρμφ. ἐπεξιέναι καὶ νομίζειν· κατ' ἔννοιαν: καὶ ὅτι (= διότι) οὐχ οὕτως παιδευόμεθα, ὥστε κτλ.—τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες=ὡς ὄντες λίαν συνετοὶ εἰς τὰ ἀνωφελεῖ πράγματα· διὰ τοῦ τὰ ἀχρεῖα ὑπαινίσσεται ὁ ῥήτωρ πρὸ πάντων τὴν ἐν τοῖς λόγοις εὐστοφίαν καὶ δεξιότητα.—λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι=μὲ κομψοὺς λόγους μεμφόμενοι. Ἐννοεῖ τοὺς Κορ., οἵτινες διὰ κομψῶν λόγων κατηγορήσαν τὰς παρασκευὰς τῶν Ἀθ. -- ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξιέναι, δηλ. τοῖς πολεμίοις=δι' ἔργου νὰ ἐπεξερχώμεθα κατὰ τῶν πολεμίων ἀνομοίως, δηλ. νὰ πράττωμεν ἔργα ἀνόμοια τοῖς λόγοις. — τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους (δηλ. ταῖς ἡμετέραις διανοαῖς) εἶναι=ὅτι τὰ διανοήματα τῶν ἄλλων εἶναι ὅμοια (πρὸς τὰ ἡμέτερα). — καὶ τὰς προσπ. τύχας οὐ λ. διαιρετάς, δηλ. εἶναι=καὶ ὅτι αἱ συμβαίνουσαι μεταβολαὶ τῆς τύχης δὲν δύνανται νὰ ἐρισθῶσι διὰ λόγου (ἂν δηλ. θὰ εἶναι κακαὶ ἢ καλαί).

§ 4. ὡς πρὸς εὐ βουλ. τοὺς ἐναντίους = πρὸς τοὺς ἐναντίους ὡς πρὸς (ἄνθρώπους) εὐ βουλευομένους=κατὰ τῶν ἐναντίων ὡς κατ' ἀνθρώπων ὁρθῶς σκεπτομένων. — παρασκευαζώμεθα=ὡς παρασκευαζώμεθα. — οὐκ ἐξ ἐκείνων (δηλ. τῶν ἐναντίων) . . . τὰς ἐλπίδας=δὲν πρέπει νὰ στηρίζωμεν τὰς ἐλπίδας μας εἰς τὰ μέλ-

λοντα σφάλματα ἐκείνων. — ἀλλ' ὥς ἡμῶν αὐτῶν . . . προνοουμένων = ἀλλ' ἐξ ἡμῶν αὐτῶν ὥς ἀσφ. προνοουμένων = ἀλλ' εἰς τὴν ἀσφαλῆ πρόνοιαν ἡμῶν αὐτῶν. — πολὺ τε διαφέρειν κτλ., διὰ τούτου ἀποκρούει ὁ ῥήτωρ τὴν διαφορὰν τῶν Λακ. πρὸς τοὺς Ἀθ., ἣν ἐποίησαν οἱ Κορ. ἐν κεφ. 70. — κράτιστον δ' εἶναι = ἀλλὰ (πρέπει νὰ νομίζωμεν) ὅτι ἰσχυρότατος εἶναι ἐκεῖνος. — ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις = εἰς τὰ κατ' ἐξοχὴν ἀναγκαῖα (δηλ. τὰ τοῦ πολέμου, καὶ οὐχὶ εἰς τὰ ἀχρεῖα, εἰς ἃ ἐπαιδεύοντο οἱ Ἀθ.).

Κεφάλαιον 85.

§ 1. ταύτας . . . ἄς . . . μελέτας = ταύτας τὰς μελέτας, ἄς μελέται δὲ = ἀξιώματα, ἀρχαὶ (στηριζόμεναι εἰς τὸ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεσθαι). — διὰ παντός, δηλ. τοῦ χρόνου = διαρκῶς — ὀφελούμενοι = πρὸς ὄφελος ἡμῶν. — ἔχομεν = τηροῦμεν. — μὴ παρῶμεν = ἄς μὴ ἀφήσωμεν. — ἐπειχθέντες, τοῦ ῥ. ἐπείγομαι = βιάζομαι. — μορίῳ = χρόνῳ. — βουλευσόμεν = βουλευσώμεθα = ἄς ἀποφασίσωμεν. — καθ' ἡσυχίαν = ἡσύχως. — ἔξεστι, δηλ. καθ' ἡσυχίαν βουλεύεσθαι. — μᾶλλον ἐτέρων = μᾶλλον ἢ ἐτέροις. — διὰ ἰσχύιν, δηλ. ἣν ἔχομεν.

§ 2. πέμπετε μὲν (δηλ. πρέσβεις)... πέμπετε δέ, ἐπαναφορά. — περὶ ὧν = περὶ τούτων, ἅ. — ἄλλως τε καὶ ἐτοιμῶν ὄντων αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθ.) = καὶ μάλιστα ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι ἐτοιμοί. — δίκας δοῦναι = νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην. — ἐπὶ τὸν διδόντα (δηλ. δίκας) = ἐπὶ τὸν βουλόμενον δοῦναι δίκας. — οὐ, συναπτόεν τῷ νόμιμον (δηλ. ἐστι). — πρότερον, δηλ. πρὶν ἂν αἱ δίκαι δικασθῶσιν. — ὥς ἐπ' ἀδικοῦντα = καθὼς ἐναντίον ἀνθρώπου ἀδικοῦντος. — ἵεναι = νὰ ἐπέρχηται τις. — κράτιστα. . . καὶ . . . φοβερώτατα, κτγρμ. τοῦ ταῦτα = διότι οὕτω (= ἐὰν ταῦτα πράξητε) θὰ λάβητε οὐ μόνον τὰς ἀρίστας (δι' ὑμᾶς αὐτούς), ἀλλὰ καὶ τὰς φοβερωτάτας διὰ τοὺς ἐναντίους ἀποφάσεις.

§ 3. ὁ Ἀρχ. τοιαῦτα εἶπε, ὁ συνετὸς λόγος τοῦ Ἀρχ. τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὴν συντηρητικὴν ἀρχὴν τῶν βασιλείων, ἐνεποίησε τὴν προσήκουσαν αἰσθησιν τοῖς ἀκροαταῖς (πρβλ. κεφ. 87). ἀλλὰ μετὰ

μεγάλης ἑρμῆς ἀναστὰς ὁ ἑφορος Σθενελάδας, ὁ ἐκπροσωπῶν τοὺς πολεμικοὺς ἐν Σπάρτῃ, διὰ βιαίου λόγου διαμαρτύρεται κατὰ πάσης ἀναβολῆς τοῦ πολέμου. — τελευταῖος, κτγρμ. τοῦ παρελθόν. — τῶν ἐφόρων, οἱ ἑφοροὶ ἐν Σπάρτῃ ἦσαν πέντε ἔχοντες μεγίστην δύναμιν. — ἐν τοῖς Λακ., ἡ ἐν = πρό. — ὧδε = ὡς ἐξῆς.

Κεφάλαιον 86.

§ 1. τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς = τὴν μὲν πολυλογίαν· ἡ θέσις τοῦ ἐπιθ. (πολλοὺς) μετὰ τὸ οὐσιαστ. (λόγους) πρὸς ἔμφασιν. — οὐ γινώσκω = δὲν ἔννοῶ. Οἱ Λακ. ἐθήρευνον πάντοτε τὴν βραχυλογίαν. — ἐπαινέσαντες πολλὰ (σύστοιχ. ἀντικμ. = μάλα) = ἐν ᾧ πολὺ ἐπήνεσαν. — οὐδεμοῦ ἀντεῖπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι, τοῦτο ἀπέφυγον οἱ Ἀθ., διότι δὲν ἤθελον ν' ἀναγνωρίσωσι τοὺς Λακ. ὡς δικαστάς (πρβλ. κεφ. 73, § 1). — καίτοι = καὶ ὅμως. — ἐγένοντο ἀγαθοί, ὡς συντελέσαντες πολὺ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος (πρβλ. κεφ. 73, § 2-5). — πρὸς ἡμᾶς κακοὶ νῦν (δηλ. γίνονται), ὡς δουλοῦντες τοὺς Ἑλληνας. — διπλασίας ζημίας, ἂν οἱ Ἀθ. ἦσαν φύσει κακοί, ἦσαν ἄξιοι μιᾶς τιμωρίας, νῦν ὅμως εἶναι διπλῆς, διότι ἔγειναν τοιοῦτοι, ἐν ᾧ δὲν ἦσαν φύσει. — ὅτι = διότι.

§ 2-4. καὶ τότε, δηλ. ἤμεν. — καὶ αὖ τοὺς ξυμ. = καὶ διὰ τοῦτο τοὺς συμμάχους. — οὐ περιοιφόμεθα ἀδικ. = δὲν θὰ παραβλέψωμεν ν' ἀδικῶνται. — οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν, δηλ. τοῖς ξυμμάχοις = οὐδὲ θὰ βραδύνωμεν νὰ βοηθῶμεν τοὺς συμμάχους. Ὑπαινίσσεται τοὺς λόγους τοῦ Ἀρχ. ἐν κεφ. 82 καὶ 85, § 1 («μηδ' ἐπειχθέντες... βουλευώμεν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν»). — οἱ γ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν = ἐπειδὴ οὗτοι τοῦλάχιστον δὲν μέλλουσι πλέον νὰ βλάπτωνται. Ἡ ἔννοια: Δὲν πρέπει ν' ἀναβάλωμεν τὴν βοήθειαν τῶν συμμάχων, διότι καὶ τὰ παθήματα αὐτῶν γίνονται, δὲν ἔχουσιν ἀναβολήν. Παρατηρητέον τὸ λογοπαίγνιον ἐν τοῖς: μελλήσομεν — μέλλουσι. — ἄλλοις (δηλ. τοῖς Ἀθ.) μὲν γὰρ κτλ., ἀνασκευὴ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Ἀρχ. ἐν κεφ. 80, § 3-4. — παραδοτέα, ὁ πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ = παραδοτέον· ὡς καὶ κατωτέρω διακριτέα, τιμωρητέα (πρβλ. καὶ κεφ. 72, § 1). — οὐδὲ δί-

καις... διακριτέα, ἄνευ γραμματικῆς συνδέσεως μετὰ τοῦ οὗς = οὐδὲ πρέπει ἡμεῖς νὰ λύωμεν τὰς πρὸς τοὺς Ἀθ. διαφορὰς διὰ δικῶν καὶ λόγων. Καὶ ἐνταῦθα ὑπαινιγμὸς κατὰ τῶν λόγων τοῦ Ἀρχ. ἐν κεφ. 85, § 2. — μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτ. = ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν βλαπτόμεθα διὰ λόγου. Παρατηρητέον τὸ λογοπαίγνιον: λόγοις... λόγῳ. — ἀλλὰ τιμωρητέα (ῥημ. ἐπὶ θ. τοῦ τιμωρεῖσθαι, οὐχὶ τοῦ τιμωρεῖν) = ἀλλὰ πρέπει νὰ τιμωρῶμεν αὐτοὺς (τοὺς Ἀθ.). — παντὶ σθένει = πάσῃ δυνάμει. — καὶ ὥς ἡμᾶς κτλ., ἡ σύνταξις: καὶ μηδεὶς διδασκέτω ὥς κτλ. Ἀπευθύνεται κατὰ τῶν λεχθέντων ἐν κεφ. 85, § 1-2. — ἀδικουμένους = ἐν ᾧ ἀδικούμεθα.

§ 5. ἀξίως τῆς Σπ. = καθὼς ἀξίζει εἰς τὴν Σπάρτην. — τὸ ν πόλεμον = τὸν προκειμένον πόλεμον. — μήτε ἔατε... μήτε καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ... ἐπίωμεν, παρατηρητέα ἢ ἐναλλαγὴ τῶν προσώπων. — μήτε... καταπροδιδῶμεν, ἢ κατὰ ἐν τῷ ῥ. πρὸς ἐπίτασιν = καὶ ἄς μὴ προδίδωμεν ἐντελῶς = καὶ ἄς μὴ ἀφῆνωμεν ἐντελῶς εἰς τὴν τύχην των. — ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδ. = ἄς ἐπερχώμεθα κατὰ τῶν ἀδικούντων.

Κεφάλαιον 87.

§ 1-2. ἐπεψήφισεν = προέτεινε ψηφοφορίαν. — ἔφορος ὢν, ἢ μετχ. αἰτλγχ.: τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιψηφίζειν ἐν Σπάρτῃ εἶχον οἱ ἔφοροι, ἐν Ἀθήναις εἶχον τίνες; — ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακ., συναπτέον τῷ ἐπεψήφισεν. — ὁ δέ, ἂν καὶ τὸ ὑποκμ. εἶναι τὸ αὐτό, ἐτέθη τὸ ὁ δέ, διότι ἐν τῷ ἐπεψήφισεν... ἐς τὴν ἐκκλ. τῶν Λακ. κεῖται ἡ ἔννοια τοῦ: καὶ ἡ μὲν ἐκκλησία τῶν Λακ. ἐψηφίσατο. — κρίνουσι γὰρ = ἐπειδὴ (οἱ Λακ.) ἐκφράζουσι τὴν γνώμην των. — βοῇ καὶ οὐ ψήφῳ = διὰ βροχῆς καὶ οὐχὶ διὰ ψήφου (οὐδὲ διὰ χειροτονίας, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι). — οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν = ἔφη οὐ διαγιγνώσκειν = εἶπεν ὅτι δὲν διακρίνει. — τὴν βοήν, ὁποτέρᾳ μεῖζων (ἐστί), πρόληψις = ὁποτέρᾳ βοῇ μεῖζων ἐστί = ποία ἐκ τῶν δύο φωνῶν εἶναι μεγαλυτέρα (ἢ τῶν ἀποδεχομένων ὅτι ἔχουσι λυθῇ αἰσπονδαὶ ἢ ἢ τῶν ἀποκρουόντων τοῦτο).

— βουλόμενος, μετχ. αἰτολγκ. — αὐτούς, ἀντικμ. τοῦ ὀρμῆσαι = νὰ παρορμήσῃ αὐτούς. — φανερώς ἀποδεικνυμένους (μετχ. τροπκ.) τὴν γνώμην = φανερώς ἐκφράζοντας τὴν γνώμην των. Ἡ ἔννοια: Οἱ φιλοπόλεμοι Λακ. βλέποντες, πόσον πολλοὶ εἶναι, θὰ ἐλάμβανον θάρρος, ἐν ᾧ οἱ ἀποκρούοντες τὸν πόλεμον θὰ κατεπτοῦντο ἐκ τῆς πλειονότητος αὐτῆς τῶν ἀντιπάλων. — ὅτω... δοκοῦσι = εἰς ὄντινα φαίνονται = ὅστις νομίζει. — λελύσθαι αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ Ἀθ. ἀδικεῖν, κατὰ τοὺς δισχυρισμοὺς τῶν Κερινθίων (ἐν κεφ. 67, § 1). — ἀναστήτω ἐς, βραχυλογία = ἀναστὰς ἴτω ἐς. — τὸ χωρίον = τὸν τόπον. — δεῖξας, προσδιορίζει χρονικῶς τὸ ῥ. ἔλεξε. — ὅτω δὲ μὴ δοκοῦσι, δηλ. λελύσθαι αἱ σπονδαὶ = ὅστις δὲ νομίζει ὅτι αἱ σπονδαὶ δὲν ἔχουσι λυθῆ. — ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα = εἰς τὸν ἄλλον (= τὸν ἀπέναντι) τόπον (δηλ. σηκωθεὶς ἄς πορευθῇ).

§ 3-6. διέστησαν = διεχωρίσθησαν. — οἷς = οὗτοι, οἷς. — προσκαλέσαντές τε (= οὖν) τοὺς ξυμμάχους, οὓς (καθὼς ἀναφέρεται ἐν κεφ. 79, § 1) οἱ Λακ. εἶχον διατάξει ν' ἀπέλθωσι τῆς ἐκκλησίας, ἵνα μόνοι συσχεφθῶσι. — βούλεσθαι δὲ (= ἀλλ' ὅτι ἤθελον), παρατηρητέα ἢ μετὰ δασις ἀπὸ τοῦ εἰδικοῦ λόγου (ὅτι σφίσι δοκοῖεν...) εἰς ἀπρέμφ. (βούλεσθαι). — καὶ τοὺς πάντας ξυμ. = καὶ ὅλους ὁμοῦ τοὺς συμμάχους (διότι μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῶν Λακ. καὶ Κορ. εἶχον προσκληθεὶ εἰς Σπάρτην τινὲς μόνον σύμμαχοι [κεφ. 67]). — παρακαλέσαντες = ἄφ' οὗ προσκαλέσωσι. — ψῆφον ἐπαγαγεῖν = ἐπιψηφίσαι. — κοινῇ = ἀπὸ κοινοῦ· ἀποδοτέον τῷ βουλευσάμενῳ καὶ τῷ τὸν πόλεμον ποιῶντι. — ἦν δοκῇ, δηλ. τὸν πόλεμον ποιῆσθαι. — οἱ μὲν = οὗτοι μὲν (δηλ. οἱ σύμμαχοι). — ἐπ' οἴκου = εἰς τὰς πατρίδας των. — διαπραξάμενοι = ἄφ' οὗ κατάρθωσαν. — καὶ οἱ Ἀθ. πρέσβεις, ὁ καὶ = ὡσαύτως καί. — ὕστερον, δηλ. ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. — ἐφ' ἅπερ = ταῦτα, ἐφ' ἅπερ. — χρηματίσαντες = ἄφ' οὗ διεπραγματεύθησαν. — διαγνώμη = ἀπόφασις. — τοῦ... λελύσθαι, ἐπεξήγησις τοῦ: ἡ διαγν. αὕτη = τοῦ ὅτι δηλ. αἱ σπονδαὶ ἔχουσι λυθῆ. — ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει καὶ δεκ., συναπτέον τῷ: τριακ. σπονδῶν προκεχωρηκυῶν, ἀντὶ τοῦ: ἐς τὸ

τέταρτον ἔτος καὶ δέκατον προκεχωρηκυῖων καὶ ἐν τούτῳ (τῷ ἔτει) οὕσων=ὅτε αἱ τριακοντούτεις σπονδαὶ εἶχον προχωρήσει εἰς τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος καὶ ἦσαν ἐν αὐτῷ. Κατ' ἐννοίαν: κατὰ τὸ 14 ἔτος ἀπὸ τῆς συνομολογήσεως τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν (ἦτοι κατὰ τὸ 432 π. X.). — μετὰ τὰ Εὐβοϊκά, ἦτοι ἐν ἔτει 445 π. X.

Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΙΑΣΚΕΥΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ ΣΠΑΡΤῇ ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
(Κεφάλαιον 119-128, 139-146).

1. Συνέλευσις τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ
καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

(Κεφάλαιον 119 - 128)

Κεφάλαιον 119.

αὐθις, ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐν κεφ. 87, § 1-3 καὶ κεφ. 87, § 4 λεχθέντα. — παρακαλέσαντες=προσκαλέσαντες. — ψῆφον.. ἐπαγαγεῖν (=ἐπιψηφίσαι)=νὰ προτείνωσι ψηφοφορίαν. — πολεμεῖν, δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις. — ἐλθόντων... γενομένης, μετχ. χρονκ.=ὅτε ἐπανήλθον οἱ πρέσβεις... καὶ ἐγένετο συνέλευσις. — ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας=ἀπὸ τῶν ξυμμάχων. — οἱ τε ἄλλοι, ἢ ἀπόδοσις: καὶ οἱ Κορίνθιοι. — οἱ πλείους, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τό: οἱ ἄλλοι. — ἀξιούντες=κελεύοντες. — δεηθέντες μὲν... ἰδίᾳ=παρακαλέσαντες μὲν καὶ πρότερον ἰδιαίτερος (διὰ πρέσβων δηλ., οὓς ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς) ἐκάστους χωριστὰ κατὰ πόλεις. — ὥστε ψηφ. πόλεμον, ἀντὶ ἀπλοῦ ἀπρμφ.=ψηφ. τὸν πόλεμον. — δεδιότες, προσδιορίζει αἰτιολογκ. τὸ δεηθέντες. — περὶ τῇ Ποτειδ.=περὶ τῆς

Ποτειδαίας. — μὴ προδιαφθαρεῖ=μήπως (αὕτη) καταστραφῇ πρό-
τερον (πρὸ τοῦ δηλ. ἔλθῃ παρὰ τῶν Πελοπ. βοήθεια). — παρόν-
τες (=ἤκοντες) δὲ καὶ τότε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δεηθέντες μὲν
καὶ πρότερον=ἐλθόντες δὲ (δηλ. εἰς Λακεδαίμονα) καὶ τότε. Ἡ
ἐννοια: οἱ Κορίνθιοι καὶ πρότερον ἤδη εἶχον παρακαλέσει διὰ
πρέσβειων ἰδιαιτέρως ἓνα ἕκαστον τῶν συμμάχων νὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ
τοῦ πολέμου καὶ τώρα οὗτοι ἦλθον εἰς τὴν Λακεδ., ἵνα πάντας
ὁμοῦ τοὺς συμμάχους παρακαλέσωσι νὰ ψηφίσωσιν ὑπὲρ τοῦ πο-
λέμου. — τελευταῖοι ἐπελθόντες (=παρελθόντες), πρβλ. κεφ. 67, §5.

Κεφάλαιον 120.

§ 1-2. οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα=δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ
κατηγορήσωμεν (καθὼς δηλ. κατηγορήσαμεν αὐτοὺς ἐν τῇ προ-
τέρῳ λόγῳ ἡμῶν ἐν κεφ. 68 κ. ἐξ.). — ὥς οὐ καὶ αὐτοὶ . . . εἰσὶ=
ὅτι καὶ αὐτοὶ δὲν ἔχουσιν ἀποφασίσει τὸν πόλεμον. Οἱ Κορίνθ.
ἐγνώριζον ὅτι οἱ Λακ. εἶχον ἤδη ἀποφανθῇ ὅτι αἱ σπονδαὶ ἔχουσι
λυθῇ παρὰ τῶν Ἀθην. (πρβλ. κεφ. 87, § 3). — καὶ ἡμᾶς... ξυνή-
γαγον, νοητέον καὶ ἐν ταύτῃ τῇ προτάσει τὸ οὐ=καὶ (ὅτι) δὲν
συνεκάλεσαν ἡμᾶς. — ἐς τοῦτο=πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν (δηλ.
ἵνα ψηφίσωμεν τὸν πόλεμον). — χορὴ γάρ... προσκοπεῖν, αἰτιολογεῖ
1) τό: καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμόν εἰσι διὰ τοῦ: τὰ ἴδια
ἐξ ἴσου νέμοντας, 2) τό: καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον διὰ τοῦ:
τὰ κοινὰ προσκοπεῖν=διότι πρέπει οἱ ἡγεμόνες διαχειριζόμενοι
ἀμερολήπτως τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα (ἐκάστου μέλους τῆς συμ-
μαχίας) νὰ προνοῶσι περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων (τῆς δλης
συμμαχίας). — ἐν ἄλλοις=ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν (ὥς ἐν ταῖς συν-
ελεύσεσιν, ἐν ταῖς ἐορταῖς, ἐν τῇ διοικήσει τοῦ στρατοῦ κτλ.). —
ἐκ πάντων=ὑπὲρ πάντα (τὰ ἄλλα μέλη τῆς συμμαχίας). — ἡμῶν,
δηλ. τῶν ξυμμάχων· ἡ γενκ. προετάχθη τοῦ: ὅσοι κτλ. δι' ἔμφασιν·
οὕτω καὶ κατωτέρω τό: τοῖς κάτω τοῦ: ἦν κτλ. — Ἀθην.... ἐνῆλ-
λάγησαν=ἔσχον ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἀθηναίων. — οὐχὶ
δέονται=δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην. — ὥστε φυλ. αὐτοὺς=ὥστε νὰ
προφυλαχθῶσιν ἀπ' αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἀθ.). — τοὺς δέ . . . κατω-

κημένους (=κατοικοῦντας), ὑποκμ. τοῦ εἰδέναι, ἔπερ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ
 χρη=οἱ δὲ κατοικοῦντες τὰ μεσόγεια μᾶλλον καὶ οὐχὶ ἐν παραλλοῖς
 τόποις (=ἐν πόρῳ) πρέπει νὰ γνωρίζωσιν.—τοῖς κάτω ἦν μὴ
 ἀμύνωσι=ἐὰν δὲν βοηθῶσι τοὺς παραθαλασσίους.—χαλεπωτέ-
 ραν... δίδωσι=χαλεπωτέρα ἔσται αὐτοῖς ἢ κατακομιδὴ... καὶ (ἡ)
 πάλιν ἀντίληψις ὧν (=τούτων, ᾧ) ἡ θάλ.... δίδωσι=δυσκολω-
 τέρα θὰ εἶναι εἰς αὐτοὺς ἢ καταβίβασις ἐκ τῶν μεσογείων εἰς τὰ
 παράλια (δηλ. πρὸς ἐξαγωγὴν) τῶν προϊόντων τῆς χώρας καὶ ἡ
 ἀντὶ τῶν προϊόντων πάλιν παραλαβὴ τούτων, τὰ ὅποια τὸ διὰ θα-
 λάσσης ἐμπόριον δίδει εἰς (τοὺς κατοικοῦντας) τὰ μεσόγεια. Ἡ
 ἔννοια: θὰ εἶναι δυσκολωτέρα ἢ εἰσαγωγὴ καὶ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν
 προϊόντων τῆς χώρας.—καὶ τῶν νῦν λεγ. μὴ κακ. κριτάς... εἶναι,
 τὸ ἀπρμφ. εἶναι, καθὼς καὶ τὰ ἐπόμενα προσδέχονται... βουλευέ-
 σθαι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ χρη=καὶ πρέπει νὰ μὴ εἶναι κακοὶ κριταὶ
 τῶν νῦν (ὑφ' ἡμῶν) λεγομένων.—ὥς μὴ προσηκόντων = νομί-
 ζοντες ὅτι (τὰ νῦν λεγόμενα) δὲν ἐνδιαφέρουσιν αὐτούς.—ποτε...
 καὶν μέχρι σφῶν τὸ δ. προσελθεῖν, ἐκ τοῦ προσδέχονται = νὰ
 προσδοκῶσιν ὅτι ὁ κίνδυνος καὶ μέχρις αὐτῶν δύναται νὰ προχω-
 ρήσῃ ποτέ.—εἰ τὰ κάτω προσοῖντο=ἐὰν ἤθελον ἀδιαφορήσῃ διὰ
 τὰ παράλια.—οὐχ ἦσσαν, δηλ. ἡ περὶ τῶν κάτω.

§ 3-5. διόπερ=διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς.—μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς
 =πρέπει νὰ μὴ διστάζωσιν αὐτοί.—τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρ. με-
 ταλαμβάνειν=ν' ἀνταλλάττωσι τὸν πόλεμον μὲ τὴν εἰρήνην.—
 ἀνδρῶν γάρ..., ὃ τε γάρ..., ἐνθυμεῖται γάρ..., ἡ μακρὰ αὕτη
 σειρὰ τῶν ἐνθυμημάτων εἰς τὸ στόμα τῶν Κορινθίων, οἵτινες προ-
 τίθενται νὰ παροξύνωσι τοὺς συμμάχους εἰς πόλεμον καὶ οὐχὶ νὰ
 διεγείρωσι σκέψεις περὶ αὐτοῦ, προξενεῖ ἐκπληξιν· θὰ ἤρκει μό-
 νον ἡ ὑπ' αὐτῶν ὑπόδειξις τῶν ὅρων, ὑφ' οὓς συνετοὶ καὶ γεν-
 ναῖοι ἄνδρες ἀνταλλάττουσι τὴν εἰρήνην μὲ τὸν πόλεμον.—ἀν-
 δρῶν σωφρόνων... ἔστι=ἴδιον ἀνδρῶν φρονίμων εἶναι.—εἰ μὴ
 ἀδικοῖντο=ἐὰν μὴ ἀδικῶνται.—ἀγαθῶν=ἀνδρείων.—ἀδικουμέ-
 νους=ἐὰν ἀδικῶνται.—ἐκ μὲν εἰρήνης πολυμεῖν=νὰ μεταπί-
 πτωσιν ἐκ τῆς εἰρήνης εἰς τὸν πόλεμον· κατ' ἔννοιαν: ν' ἀνταλ-

λάττωσι τὴν εἰρήνην μὲ τὸν πόλεμον. — εὖ δὲ παρασχόν, αἰτιατκ. ἀπόλυτος = δταν δὲ παρουσιασθῇ κατάλληλος περίστασις. — ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι = ἐκ τοῦ πολέμου νὰ μεταπίπτωσι πάλιν εἰς συμβιβασμόν· κατ' ἔννοιαν = ν' ανταλλάττωσι πάλιν τὸν πόλεμον μὲ τὴν εἰρήνην. — μήτε... ἐπαίρεσθαι = μήτε νὰ ὑπερηφανεύονται. — τῇ κατὰ πόλ. εὐτυχία = διὰ τὴν ἐν τῷ πολέμῳ εὐτυχίαν. — μήτε... ἀδικεῖσθαι = μήτε ν' ἀνέχεται τις ν' ἀδικηται. — τῷ ἡσυχίῳ τῆς εἰρήνης ἡδόμενον = εὐχαριστούμενος διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς εἰρήνης. Παρατηρητέα ἢ μετάδασις ἐκ τοῦ πληθ. ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους κτλ. εἰς τὸν ἐνικὸν ἡδόμενόν (τινα). — ὁ τε... ὁκνῶν... ὁ τε... πλεονάζων, αἰτιολογία τοῦ ἐπαίρεσθαι — ἀδικεῖσθαι, ἐν χιαστῷ σχήματι. — ὁ ὁκνῶν = ὁ διστάζων (δηλ. ἐξ εἰρήνης πολεμεῖν). — τάχιςτ' ἄν... τὸ τερπνόν = τάχιστα δύναται ν' ἀφαιρεθῇ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ἀταράχου βίου. — δι' ὅπερ ὁκνεῖ = διὰ τὴν ὁποίαν εὐχαρίστησιν ἴσια ἴσια διστάζει. — εἰ ἡσυχάζοι = ἐὰν διατελῇ ἡσυχάζων. — ὁ... πλεονάζων = ὁ ἐπαιρόμενος. — ἐν πολέμῳ εὐτυχία = διὰ τὴν ἐν πολέμῳ εὐτυχίαν. — οὐκ ἐντεθύμηται = δὲν ἔχει λογαριάσει. — θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμενος = ὅτι ὑπερηφανεύεται δι' ἀναξιόπιστον πεποίθησιν (εἰς ἀβέβαιόν τι, οἷον εἶναι ἢ ἐν πολέμῳ εὐτυχία). — πολλά... κατορθώθη (γνωμκ. ἀόριστος) = πολλά... κατορθοῦται (= ἐπιτυχάνουσι, εὐδοκοῦνται). — κακῶς γνωσθέντα = ἂν καὶ κακῶς ἀπεφασίσθησαν. — ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων τυχόντων (= ὄντων) = ἐπειδὴ οἱ ἐναντίοι ἦσαν ἀπερισκεπτότεροι (δηλ. ἀπὸ τούς ἄλλους τούς κακῶς ἀποφασίσαντας). — ἔτι πλείω, δηλ. ἐστίν. — καλῶς δοκ. βουλευθῆναι = ἂν καὶ ἐφάνησαν ὅτι καλῶς ἀπεφασίσθησαν. — ἐς τοῦναντίον αἰσχροῶς περιέστη (γνωμκ. ἀόριστ.) = καταντῶσι τοῦναντίον εἰς αἰσχρὸν τέλος (= λαμβάνουσι κακὴν ἔκδασιν). — ἐνθυμεῖται (= σχεδιάζει) γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ μόνον τὴν τελευταίαν πρότασιν : καὶ ἔτι πλείω... περιέστη. — ὁμοίᾳ τῇ πίστει (= μετὰ τῆς αὐτῆς πεποιθήσεως), συναπτόεν καὶ τῷ : ἐνθυμεῖται καὶ τῷ : ἔργῳ ἐπεξέρχεται (= ἐμπράκτως ἐκτελεῖ). Ἡ ἔννοια : οὐδεὶς ἄνθρωπος συλλαμβάνει τὰ σχέδιά του καὶ τὰ ἐκτελεῖ μετὰ τῆς αὐτῆς

πείποιθήσεως· διότι ἡ πείποιθήσις τοῦ κατὰ τὴν σύλληψιν τῶν σχεδίων εἶναι μεγαλυτέρα ἢ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. — μετ' ἀσφαλείας = μετὰ σταθεραῖς πείποιθήσεως (εἰς τὴν βεβαίαν ἐπιτυχίαν). — δοξάζομεν = ἐνθυμούμεθα = σχεδιάζομεν. — μετὰ δέους δὲ = ἔνεκα δὲ φόβου. — ἐν τῷ ἔργῳ = ἐν τῇ ἐκτελέσει (τῶν σχεδίων). — ἐλλείπομεν = φαινόμεθα ἐλλείπεις = ἀποτυγχάνομεν.

Κεφάλαιον 121.

§ 1. ἡμεῖς δὲ κτλ., διὰ τοῦ δὲ (= οὖν) ὁ ῥήτωρ τὰς ἐν κεφ. 120, § 3 κ. ἐξ. ἐκφρασθείσας γενικὰς ἀρχὰς ἐφαρμόζει νῦν εἰς τοὺς Πελοπον. (πρβλ. κεφ. 32, § 2). Ἐν τῇ § ταύτῃ περιέχεται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου. — καὶ ἀδικούμενοι, ὁ καὶ ἀνήκει τῷ ἐγείρομεν· ἡ ἀπόδοσις δὲ τοῦτου κατωτέρω: καὶ... καταδησόμεθα. — καὶ ἱκανά, ὁ καὶ συνδέει τὴν μετχ. ἔχοντες μετὰ τῆς μετχ. ἀδικούμενοι· ἀμφοτέραι αἱ μετχ. αἰτλγκ. = ἐπειδὴ ἀδικούμεθα καὶ (ἐπειδὴ) ἔχομεν. — ἐγκλήματα = παράπονα. — ὅταν ἀμυνόμεθα (ἀόρστ.) Ἀθ. = ὅταν ἀποκρούσωμεν τοὺς Ἀθ. — καταδησόμεθα = θὰ καταπαύσωμεν. — ἐν καιρῷ = ἐν καταλλήλῳ περιστάσει (= εὖ παρασχὼν [κεφ. 120, § 3]).

§ 2-4. κατὰ πολλὰ = διὰ πολλὰς αἰτίας· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ 1) πρῶτον μὲν, 2) ἔπειτα, 3) τε (ὡς καὶ ἐν κεφ. 33, § 1). — ἡμᾶς εἰκὸς (δηλ. ἔστι) ἐπικρατῆσαι = εἶναι πιθανὸν ἡμεῖς νὰ νικήσωμεν. — πλήθει προύχοντας καὶ ἐμ. πολεμ. = διότι ὑπερέχομεν κατὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν (δηλ. τὴν πεζικὴν). — ὁμοίως πάντας ἐς τὰ παρ. ἰόντας = διότι πάντες ἀν-εξαιρέτως ἐκτελοῦμεν τὰς διαταγὰς (τῶν ἀνωτέρων). Διὰ τούτων ἐξαίρεται ἡ Σπαρτιατικὴ πειθαρχία. — ναυτικόν τε... ἐξαρτυσόμεθα (= θὰ ἐξοπλίσωμεν), παρατηρητέα ἡ μεταβολὴ τῆς συντάξεως (προύχοντας... ἰόντας... ἐξαρτυσόμεθα). — ᾧ ἰσχύουσι = κατὰ τὸ ὅποιον ὑπερισχύουσι (οἱ Ἀθην.). — ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε... οὐσίας, ἄλλην γνώμην ἔχει ὁ Ἀρχίδαμος ἐν κεφ. 80, § 4 καὶ ὁ Περικλῆς ἐν κεφ. 141, § 3. — δάνεισμα... ποιησάμενοι = ἂφ' οὗ δανεισθῶμεν (δηλ. τὰ ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρήματα). —

ὑπολαβεῖν=να προσελκύσωμεν εἰς τὸ μέρος μας.—οἱοί τ' ἐσμεν
 =δυνάμεθα.—τοὺς ξένους αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθην.) ναυβάτας=
 τοὺς ἐπὶ μισθῷ ὑπηρετοῦντας ναύτας αὐτῶν. Νοσοῦνται οἱ ἐπὶ τῶν
 Ἀττικῶν πλοίων ἐπὶ μισθῷ ὑπηρετοῦντες ἐκ τῶν σύμμαχίδων
 πόλεων καὶ νήσων ναῦται.—ὦνητή=ἡγορασμένη· ἐν ἀντιθέσει
 πρὸς τό: οἰκεία (=ἰδική των). Ἡ ἔννοια: ἡ δύναμις τῶν Ἀθην.
 στηρίζεται ἐπὶ τῶν χρημάτων· ὥς ἐκ τούτου διὰ τῶν χρημάτων
 δύναται αὕτη νὰ ἐκνικηθῇ.—τοῦτο, δηλ. τὸ ὦνητή εἶναι. — τοῖς
 σώμασι τὸ πλεόν (=μᾶλλον)... χρήμασι, ἡ ἔννοια: ἡ δύναμις τῶν
 Λακ. στηρίζεται ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων
 τῶν διατιθεμένων πρὸς πρόσκτησιν αὐτῶν· κατὰ ταῦτα τό: τοῖς
 σώμασιν ἰσχύουσα ἀντιτίθεται τῷ: οἰκεία, τὸ δέ: τοῖς χρή-
 μασιν ἰσχύουσα τῷ: ὦνητή. — μιᾷ τε νίκη ναυμαχίας =
 καὶ οὕτω (=τε) διὰ μιᾶς (μόνης) κατὰ θάλασσαν νίκης (ἡ-
 μῶν)· κατ' ἔννοιαν = ἐὰν ἅπαξ ἐν ναυμαχίᾳ νικηθῶσιν (οἱ Ἀ-
 θην.).—κατὰ τὸ εἶκος=κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. — ἀλίσκονται
 =ἀπολοῦνται= θὰ καταστραφῶσι. — εἰ δ' ἀντίσχοιεν... (=ἀν-
 ἔμως ἡθελον δείξει ἀντοχήν), ἀφ' οὗ ἡ ἀπόδοσις (μελετήσομεν)
 εἶναι κατὰ μέλλ. χρόνον, τὸ ἡγούμενον ἀνεμένετο καθ' ὑποκτ.
 μετὰ τοῦ ἐὰν (ἐὰν δ' ἀντίσχωμεν)· ἐτέθη ὁμως κατ' εὐκτικήν πρὸς
 δήλωσιν τοῦ προβληματώδους. — μελετήσομεν... τὰ ναυτικά =
 θ' ἀσκηθῶμεν εἰς τὰ ναυτικά.— ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον
 καταστήσωμεν = ὅταν ἐξισώσωμεν τὴν ἐπιστήμην (δηλ. τὴν τῶν
 ναυτικῶν ἐμπειρίαν) πρὸς τὴν ἐκείνων (δηλ. τῶν Ἀθην.). Κατ'
 ἔννοιαν: ὅταν ἐξισωθῶμεν πρὸς τοὺς Ἀθ. κατὰ τὴν ναυτικὴν ἐμ-
 πειρίαν.—τῇ γε εὐψυχίᾳ=διὰ τῆς γενναιότητος τοῦλάχιστον.—
 δήπου=βεβαίως. — περιεσόμεθα = θὰ ὑπερτερήσωμεν (αὐτούς).
 — ὁ γὰρ κτλ., δηλ. ἡ εὐψυχία.—ὁ δ' ἐκεῖνοι... προύχουσι (δηλ.
 ἡμῶν, τοῦτο)=τοῦτο δέ, εἰς τὸ ὅποιον ἐκεῖνοι ὑπερέχουσιν ἡμῶν
 διὰ τῆς ἐπιστήμης των.—καθαιρετέον ἡμῖν ἐστι μελέτη=πρέπει
 ν' ἀποκτήσωμεν διὰ τῆς ἀσκήσεως.

§ 5. ἐς αὐτὰ=πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν (δηλ. διὰ τὴν μακρὰν
 ἐξακολούθησιν τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου). Ἡ ἔννοια: πρὸς κά-

λυψιν τῶν δαπανῶν τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν μακρὰν ἐξακολούθησιν τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου θὰ συνεισφέρωμεν ἡμεῖς χρήματα, ἐν ᾧ ἡ προσέλκυσις πρὸς τὸ μέρος ἡμῶν τῶν ναυτῶν τῶν Ἀθην. θὰ γίνῃ διὰ τοῦ δανείσματος τῶν ἱερῶν χρημάτων (§ 3). — ἡ=εἰ δὲ μὴ (πρὸ βλ. κεφ. 140, § 1). — οἴσομεν=θὰ συνεισφέρωμεν. — ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν=ἵνα αὐτοὶ εἶναι δοῦλοι τῶν Ἀθην. (διότι οἱ φόροι αὐτῶν ἐχρησίμευον πρὸς αὕξησιν τῶν δυνάμεων τῶν Ἀθην., δι' ὧν αὐτοὶ ἐδουλοῦντο). — φέροντες οὐκ (ἀντὶ μὴ μετὰ τὸ εἰ)=δὲν θ' ἀποκάμωσι νὰ συνεισφέρωσι (χρήματα). — ἐπὶ τῷ τιμωρ... σῶζεσθαι = ἵνα καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ συγχρόνως σφζώμεθα τιμωροῦντες τοὺς ἐχθρούς. — οὐκ (καὶ ἐνταῦθα ἀντὶ μὴ) ἄρα (εἰρωνικῶς) δαπανήσομεν = ἴσως δὲν θὰ δαπανήσωμεν. — ἐπὶ τῷ... μὴ κακῶς πάσχειν=ἵνα μὴ κακοποιώμεθα. — αὐτὰ (δηλ. τὰ χρήματα) ἀφαιρεθέντες = στερηθέντες αὐτῶν. — αὐτοῖς τούτοις = δι' αὐτῶν τούτων (τῶν χρημάτων). Ἡ ἔννοια: ἐὰν ἡμεῖς τὰ ἰδικά μας χρήματα δὲν χρησιμοποιήσωμεν πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν αὐτῶν, οἱ Ἀθην. θ' ἀφαιρέσωσιν ἀφ' ἡμῶν τὰ χρήματα ταῦτα καὶ θὰ τὰ μεταχειρισθῶσιν ὥς μέσα πρὸς κακοποίησιν ἡμῶν.

Κεφάλαιον 122.

§ 1. ὁδοὶ πολέμου=τρόποι πολέμου (= πρὸς ἐπιτυχῇ διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου). — ξυμμάχων τε ἀπόστασις, ἐπεξήγησις τοῦ ὁδοὶ=δηλαδή καὶ παρακίνησις τῶν συμμάχων πρὸς ἀποστασίαν (ἀπὸ τῶν Ἀθ.). — μάλιστα παραίσεις... τῶν προσόδων=ἥτις (ἀποστασία) κατ' ἐξοχὴν εἶναι ἀφαίσεις (=μέσον ἀφαιρέσεως) τῶν εἰσοδημάτων. — αἷς=δι' ὧν. — ἰσχύουσι, δηλ. οἱ Ἀθην. — ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ=ἀνέγερσις ὀχυρωμάτων πρὸς βλάβην τῆς χώρας (αὐτῶν). — οὐκ ἂν τις νῦν προῖδοι=δὲν δύναται τις τῶρα νὰ προῖδῃ. — πόλεμος... χωρεῖ (=προβαίνει), προσωποποιία, ἥτις ἐξακολουθεῖ μέχρι τέλους τῆς περιόδου. — ἐπὶ ῥητοῖς=κατὰ ὠρισμένους κανόνας. — τὰ πολλά, ἐπιρρηματικῶς = ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ. — τεχνᾶται = ἐπινοεῖ σχέδια. — πρὸς τὰ παρατυγχάνον = κατὰ τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην περίστασιν. — ἐν ᾧ = ἐν

τούτω δὲ (δηλ. τῷ πολέμῳ). — ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας = ὁ μὲν μετριοπαθῶς (= οὐχὶ ἐμπαθῶς) συναναστραφεὶς μετ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου). — βεβαιότερος (= ἀσφαλέστερος), δηλ. ἐστὶ. — ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν = ὁ δὲ μετὰ πάθους προσενεχθεὶς πρὸς αὐτὸν (δηλ. τὸν πόλεμον). — οὐκ ἐλάσσω (= πλείω [πταίσματα]) πταίει = περιπίπτει εἰς περισσότερα σφάλματα· ὥς θ' ὅρος τῆς συγκρίσεως νοητέος· ἢ ὁ εὐοργήτως τῷ πολέμῳ προσομιλήσας.

§ 2-4. ἐνθυμώμεθα = ἄς σκεπτώμεθα. — ἀντιπάλους = ἰσοπάλους, ἰσοδυνάμους. — περὶ γῆς ὄρων = περὶ συνόρων γῆς. — οἷσιν ἂν ἦν = (τοῦτο) θὰ ἦτο ὑποφερτόν. — νῦν δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό : εἰ μὲν ἦσαν κτλ. — ξύμπαντας = ὅλους ἑμοῦ. — ἱκανοί, δηλ. εἰσὶ. — καὶ κατὰ πόλιν = καὶ πρὸς ἐκάστην χωριστὰ πόλιν. — ἔτι δυνατότεροι, δηλ. ἢ πρὸς ξύμπαντας. — εἰ μὴ . . . ἀμυνούμεθα = ἐὰν δὲν θὰ ἀποκρούσωμεν. — καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστυ, ἐπεξήγησις τοῦ ἀνθρώποι = ὅλοι ὁμοῦ, δηλ. καὶ ἐκάστη φυλὴ χωριστὰ καὶ ἐκάστη πόλις. — μιᾷ γνώμῃ = ὁμοφώνως. — δίχα γε ὄντας (δηλ. τῇ γνώμῃ), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό : μιᾷ γνώμῃ = διχονοοῦντας βεβαίως. — ἀπόνως = ἄνευ κόπου. — χειρῶσονται = θὰ καταβάλλωσι. — τὴν ἦσαν . . . ἴστω (τις) οὐκ ἄλλο τι φ. = ἄς γνωρίζῃ (τις) ὅτι ἡ ἦτα δὲν φέρει ἄλλο τι. — εἰ καὶ δεινόν (ἐστὶ) τῷ ἀκοῦσαι = ἂν καὶ δεινὸν εἶναι εἰς τινα ὃ' ἀκούσῃ (τοῦτο). — ἀντικρὺς δουλείαν, τὸ ἐπίρρ. μὲ σημασ. ἐπιθέτου = πραγματικὴν δουλείαν. Ἡ ἐννοια τῆς § 2: ἐὰν ἐπολεμοῦμεν πρὸς ἀντιπάλους ἴσους περὶ συνόρων γῆς, ὁ πόλεμος θὰ ἦτο ὑποφερτός· διότι οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν θὰ ἦσαν ἴσοι καί, ἐὰν ἐνικώμεθα, θὰ ἐχάνομεν ὀλίγον ἔδαφος ἐκ τῶν ὄρων τῆς γῆς· ἀλλὰ τώρα θὰ πολεμήσωμεν πρὸς τοὺς Ἀθην., οἵτινες εἶναι πολὺ ὑπέρτεροι ἡμῶν, καί, ἐὰν νικηθῶμεν, δὲν θὰ ἀπολέσωμεν ὀλίγον ἔδαφος, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν. ὁ = τοῦτο δὲ (δηλ. τὸ δουλεύειν). — καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι = καὶ μὲ λέξεις (μόνον) νὰ θεωρηθῇ ὡς δυνατόν (καὶ νὰ μὴ συμβῇ πράγματι). — αἰσχροὺς (δηλ. ἐστὶ) τῇ Πελ. = εἶναι ἐπονείδιστον διὰ τὴν Πελοπ. — καὶ πόλεις . . . κακοπαθεῖν, ὁ καὶ συνδέει τό : ὁ καὶ τό :

πόλεις . . . κακοπαθεῖν· ἀμφοτέρα ὑποκμ. εἰς τὸ ἐνδοιασθῆναι =
 τοῦτο δὲ (δηλ. τὸ δουλεύειν) καὶ τὸ νὰ κακοπαθῶσι τόσαι πόλεις
 (αἱ ἐν Πελ.) ὑπὸ μιᾶς (δηλ. τῶν Ἀθην.). — ἐν ᾧ = καὶ ἐν τούτῳ
 = καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει· κατ' ἐννοίαν = καὶ ἐὰν τοῦτο συμ-
 βῇ. — ἡ δικ. δοκοῦμεν ἂν πάσχειν = ἡθέλομεν φανῇ ἢ ὅτι δικαίως
 πάσχομεν. — ἡ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι = ἡ ὅτι διὰ δειλίαν ἀνεχό-
 μεθα (δηλ. τὴν δούλωσιν καὶ τὴν κακοπάθειαν). — καὶ . . . φαί-
 νεσθαι (= δεικνυσθαι), ἐκ τοῦ δοκοῦμεν ἂν = καὶ ὅτι δεικνύμεθα
 κατώτεροι τῶν πατέρων. — ἡλευθέρωσαν, ἀπὸ τῶν Περσῶν. —
 ἡμεῖς δὲ κτλ., ἐν ζωηρᾷ ἀντιθέσει πρὸς τὸ: πατέρων . . . οἱ τὴν
 Ἑλ. ἡλευθέρωσαν. — οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιοῦμεν = οὐδὲ εἰς ἡμᾶς
 αὐτοὺς (οὐχὶ πλέον εἰς τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν) ἐξασφαλίζομεν. —
 αὐτό, δηλ. τὴν ἐλευθερίαν. — τύραννον δὲ ἔωμεν ἐγκαθεστάναι
 πόλιν = ἄλλ' ἀφίνομεν νὰ ἐγκατασταθῇ (ἐν τῇ Ἑλλάδι) πόλις
 (δηλ. αἱ Ἀθῆναι) τύραννος. — τοὺς δ' ἐν μιᾷ (δηλ. πόλει) μονάρ-
 χους ἀξιοῦμεν καταλύειν, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: εἰ
 καὶ τοὺς ἐν . . . ἀξιοῦμεν κατ. = ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν νὰ κα-
 ταλύωμεν τοὺς ἐν μιᾷ πόλει τυράννους. — οὐκ ἴσμεν, δηλ. ἡμεῖς (οἱ
 ἀγορεύοντες Κορίνθ.). — ὅπως . . . τάδε ἀπήλλακται = πῶς ἡ τοιαύτη
 διαγωγὴ ἡμῶν (τὸ ν' ἀφίνωμεν δηλ. πόλιν τύραννον ἐν τῇ
 Ἑλλάδι) εἶναι ἀπηλλαγμένη. — τριῶν τῶν μ. ξυμφορῶν = ἐνὸς
 τῶν τριῶν μεγίστων ἐλαττωμάτων· ἡ ἐπεξήγησις ἀκολουθεῖ:
 ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας (= δειλίας) ἢ ἀμελείας. — οὐ γὰρ δὴ πε-
 φευγότας ταῦτα . . . κευχήκατε = διότι βεβαίως δὲν ἔχετε προδῆ,
 ἀφ' οὗ ἀπεφύγετε ταῦτα . . . (δηλ. τὰ εἰρημένα ἐλαττώματα). —
 ἐπὶ τήν . . . καταφρόνησιν, δηλ. τῶν Ἀθην. — ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλ-
 λειν = ἐπειδὴ ῥίπτει πολλοὺς εἰς σφάλματα. — τὸ ἐναντίον ὄνο-
 μα . . . μετωνόμασται = ἔχει μετονομασθῇ (δηλ. ὑπὸ τῶν ὀρθῶς
 κρινόντων) μὲ τὸ ἐναντίον ὄνομα. Ἡ ἐννοία τῆς § 4: τὸ ν' ἀφίνω-
 μεν πόλιν τύραννον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐλέγχει ἢ ἀσυνεσίαν ἢ δειλίαν
 ἢ ἀμελείαν· διότι ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἔχετε
 ἀποφύγει τὰ εἰρημένα ἐλαττώματα καὶ ὅτι ἀφίνετε τὰς Ἀθήνας
 τύραννον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀπὸ καταφρόνησιν πρὸς τοὺς Ἀθην.

διδότι αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα—ἢ καταφρόνησις—εἶναι χειρότερον τῶν τριῶν προειρημένων· καθ' ὅσον καταφρόνησις=ἄφροσύνη.

Κεφάλαιον 123.

τὰ...προγεγ... τί δεῖ μακρότερον... αἰτιᾶσθαι ;=τίς ἡ ἀνάγκη νὰ κατηγορῶμεν διὰ περισσοτέρων (λόγων) τὰ προγενέστερα; κατ' ἔννοιαν=τίς ἡ ἀνάγκη νὰ ἐνδιατριβῶμεν περισσότερον περὶ τὰ προγενέστερα κατηγοροῦντες αὐτά ;—ἢ ἐς ὅσον . . . ὑμφέρει=παρ' ὅσον συμφέρει.—τοῖς νῦν (=εἰς τὰ παρόντα), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: τὰ προγεγεννημένα καὶ πρὸς τό: περὶ τῶν... μελλόντων. Ἡ ἔννοια: κατηγορεῖν διὰ τὰ πρότερον γενόμενα ἐπιτρέπονται μόνον, ἐφ' ὅσον αὐταὶ συντελοῦσι πρὸς βελτίωσιν τῶν παρόντων.—περὶ (=ὑπὲρ) τῶν ἔπειτα μελλόντων, πλεονασμός: ἤρκει μόνον τό: περὶ τῶν ἔπειτα ἢ τό: περὶ τῶν μελλόντων· ἐτέθησαν ὁμῶς ἀμφοτέρω πρὸς ἰσχυροτέραν ἔξαρσιν τῆς ἐννοίας.—τοῖς παρ. βοηθοῦντας χρὴ ἐπιταλαιπωρεῖν=διαφυλάττοντες τὰ παρόντα πρέπει πρὸς ταῖς ὑπαρχούσαις ταλαιπωρίαις νὰ ὑφιστάμεθα καὶ ἄλλας νέας.—πάτριον (=πατροπαράδοτον), δηλ. ἐστί.—ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρ. κτᾶσθαι=ν' ἀποκτᾶτε διὰ τῶν κόπων τοὺς ἐπαίνους.—τὸ ἔθος, δηλ. τοῦ ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι.—εἰ ἄρα . . . νῦν . . . ὀλίγον προφέρετε=ἐὰν τυχὸν τῶρα ὀλίγον ὑπερέχετε (δηλ. τῶν πατέρων).—πλούτῳ καὶ ἐξουσίᾳ, ἐν διὰ δυοῖν=ἐξουσία πλούτου=κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐκ τοῦ πλούτου προερχομένην.—δίκαιον, δηλ. ἐστί.—ἃ . . . ἐκτίθη . . . ἀπολέσθαι=ὅσα ἀπεκτίθησαν ἐν τῇ ἐνδείᾳ(=ὅταν ἦσθε ἐνδεεῖς) νὰ χαθῶσι (τῶρα).—ἀλλὰ θαρσοῦντας... ἰέναι...ἐς τὸνπ., τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δεῖ=ἀλλὰ (πρέπει) μετὰ θάρρους νὰ πορευώμεθα εἰς τὸν πόλεμον.—κατὰ πολλὰ=διὰ πολλὰς αἰτίας (ὡς καὶ ἐν κεφ. 121, § 2)· ἐπεξηγείται διὰ τοῦ: 1) τοῦ τε . . . χρήσαντος καὶ . . . ξυλλήψεσθαι, 2) καὶ τῆς . . . ξυναγωνιουμένης, 3) σπονδᾶς τε κτλ.—τοῦ θεοῦ . . . χερήσαντος=διδότι ὁ θεὸς ἐχρησιμοδότησεν. Οἱ Λακ. προτοῦ ἐπιχειρήσωσι τὸν παρόντα πόλεμον εἶχον ἐρωτήσῃ διὰ πρέσβειων τὸν ἐν Δελφοῖς θεόν, ἂν ὁ πόλεμος ἤθελεν ἀποδῆ ὑπὲρ αὐ-

τῶν· ὁ δὲ θεὸς εἶχεν ἀποκριθῆ αὐτοῖς ὅτι θὰ νικήσωσι καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ βοηθήσῃ αὐτούς καὶ προσκαλούμενος καὶ ἀπρόσκλητος. — καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι (=βοηθήσειν) = καὶ διότι ὑπeschέθη ὅτι αὐτὸς θὰ βοηθήσῃ (αὐτούς). — καὶ τῆς ἄλλ. Ἑλ. πάσης ξυναγωνιουμένης (δηλ. ὑμῖν) = καὶ διότι πᾶσα ἡ ἄλλη Ἑλλάς (καὶ ἡ δούλη τοῖς Ἀθην. καὶ ἡ ἐλευθέρα) θὰ συναγωνισθῇ μεθ' ὑμῶν. — τὰ μὲν φόβῳ = ἐν μέρει μὲν ἕνεκα φόβου (μὴ ὑποδουλωθῇ ὑπὸ τῶν Ἀθην.). Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα. — τὰ δὲ ὠφελία (=ἐπ' ὠφελία) = ἐν μέρει δὲ ἕνεκα ὠφελείας (ἴνα δηλ. ἐλευθερωθῇ). Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν δούλην Ἑλλάδα. — ἅς γε καὶ ὁ θεός... νομίζει παραβεβῆσθαι = τὰς ὁποίας βεβαίως καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς νομίζει ὅτι ἔχουσι παραδαθῇ. — κελεύων, μετχ. τροπκ. — ἡδίκημέναις (δηλ. ταῖς σπονδαῖς)... βοηθήσετε = θὰ διαφυλάξῃτε τὰς σπονδάς, αἵτινες ἀδίκως ἔχουσι παραδαθῇ. — μᾶλλον, ὁ β' ὅρος: ἢ λύσετε. — λύουσι (δηλ. σπονδάς) γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τὴν πρότασιν: σπονδάς τε οὐ λύσετε πρότεροι.

Κεφάλαιον 124.

πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον (αἰτιατκ. ἀπόλυτος) ὑμῖν = ἐπειδὴ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν παρέχεται εἰς ὑμᾶς εὐκαιρία εὐνοϊκή. — καὶ ἡμῶν τὰδε (=ταῦτα)... παραινούντων = καὶ ἐπειδὴ ἡμεῖς συμβουλευόμεν τοῦτο (δηλ. τὸ πολεμεῖν). — κοινῇ = πρὸς τὸ συμφέρον πάντων τῶν συμμάχων. — εἴπερ βεβαιότατον (δηλ. ἔστι) κτλ. = ἐὰν βεβαίως ἡ ταυτότης τῶν συμφερόντων εἶναι ἀσφαλέστατος δεσμὸς καὶ διὰ τὰς πόλεις καὶ διὰ τοὺς ἰδιώτας. — μὴ μέλλετε = μὴ βραδύνετε. — Ποτ. ποιεῖσθαι τιμωρίαν (= βοηθεῖν) = νὰ βοηθῇτε τοὺς Ποτειδαίτας. — οὔσι Δωριεῦσι, οἱ Ποτειδ. ἦσαν ἀποικοὶ τῶν Κορινθίων καὶ ἐπομένως ὁμόφυλοι τοῖς πλείστοις τῶν Πελοπ. — οὐ (δηλ. τοῦ Δωριέας ὑπὸ Ἰώνων πολιορκεῖσθαι) πρότερον ἦν τοῦναντίον, ἡ ἔννοια: πρότερον μόνον Ἴωνες ἐπολιορκούντο ὑπὸ Δωριέων. Ῥητορικὴ ὑπερβολή. — τῶν ἄλλων, μετ' ἐμφάσεως προτάσσεται τοῦ: τὴν ἐλευθερίαν. — μετελθεῖν = νὰ ἐπι-

διώξητε. — ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται = διότι δὲν εἶναι πλέον δίκαιον.
 — περιμένοντας (δηλ. ἡμᾶς) τοὺς μὲν... βλάπτεσθαι, τοὺς δέ...
 μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν = ἐν ᾧ ἡμεῖς ἀναβάλλομεν (καὶ
 δὲν κηρύττομεν τὸν πόλεμον), ἄλλοι μὲν ἐξ ἡμῶν (δηλ. οἱ Ποτει-
 δαιᾶται) νὰ βλάπτωνται ἤδη, ἄλλοι δὲ μετ' ὀλίγον νὰ πάσχωσι τὸ
 αὐτὸ (δηλ. νὰ βλάπτωνται). — εἰ γνωσθησόμεθα = ἐὰν γνωσθώ-
 μεν (δηλ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων). — ξυνελθόντες μὲν, ἀμ. δὲ οὐ
 τολμῶντες = ὅτι συνήλθομεν μὲν (εἰς σύνοδον ἐν Σπάρτῃ), δὲν
 τολμῶμεν δὲ νὰ ὑπερασπισθῶμεν (τοὺς βλαπτομένους). — ἀλλὰ
 κτλ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μὴ μέλλετε κτλ. — ἀφίχθαι, δηλ. ὑμεῖς
 = ὅτι ἔχετε φθάσει. — τάδε ἄριστα λέγεσθαι = τάδε (= ταῦτα), ἃ
 λέγεται (δηλ. ὑφ' ὑμῶν) ἄριστα (= συμφερώτατα) εἶναι. — τὸ αὐ-
 τیکا δ. = τὸν στιγμιαίον κίνδυνον. — τῆς δ' ἀπ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ
 πολέμου) διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθ. = ἀλλ' ἐπιθυμήσαντες τὴν
 ἐξ αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου) διὰ μακρότερον χρόνον προερχομέ-
 νην εἰρήνην. — ἐκ πολέμου = διὰ τοῦ πολέμου. — μᾶλλον βεβαι-
 οὔται = ἀσφαλεστέρα γίνεται. — ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι =
 τὸ δὲ νὰ μὴ ἀναλάβητε τὸν πόλεμον ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἡσυ-
 χίαν (τῆς εἰρήνης· πρβλ. κεφ. 120, § 3). — οὐχ ὁμοίως, ὡς τὸ ἐκ
 πολέμου τὴν εἰρήνην βεβαιοῦσθαι. — καὶ τὴν καθ... καθεστάναι
 = καὶ νομίσαντες ὅτι ἡ πόλις (δηλ. αἱ Ἀθῆναι), ἣτις ἔχει κατα-
 σταθῇ ἐν τῇ Ἑλλάδι τύραννος, ἔχει κατασταθῇ τοιαύτη ἐναντίον
 πάντων ὁμοίως. — τῶν μὲν... τῶν δὲ = ἄλλων μὲν... ἄλλων δέ.
 — διανοεῖσθαι, δηλ. ἄρχειν. — παραστησόμεθα = ὡς ὑποτάξω-
 μεν. — καὶ αὐτοὶ τε = καὶ οὕτω (= καὶ) καὶ ἡμεῖς αὐτοί. — τὸ
 λοιπὸν = εἰς τὸ ἐξῆς.

Κεφάλαιον 125.

ἐπειδή, χρον. — ἀφ' ἀπάντων, συναπτέον τῷ: γνώμην = τὴν
 ἀφ' ἀπάντων (= ἐκ μέρους ὧν [= ὑπὲρ ὧν] ἐκφρασθεῖσαν)
 γνώμην· ἀντὶ ἀπλῆς γενκ. = τὴν γνώμην ἀπάντων. — ψῆφον
 ἐπήγαγον = ἐπεψήφισαν (πρβλ. κεφ. 87, § 4). — ἐξῆς = κατὰ σει-
 ράν. — καὶ μεῖζονι... πόλει, ἐπεξήγησις τοῦ: ἅπασιν ἐξῆς. — τὸ
 πληθος = ἡ πλειοψηφία. — ἐψηφίσαντο, κατὰ πληθυντ., διότι τὸ

ὕποκμ. (τὸ πλῆθος) περιληπτικὸν (= οἱ πολλοί). Σχῆμα κατὰ σύνεσιν. — δεδογμένον αὐτοῖς, αἰτιατκ. ἀπόλυτος = ἂν καὶ αὐτοὶ εἶχον ἀποφασίσει (δηλ. τὸν πόλεμον). — ἀδύνατα = ἀδύνατον. — ἐπιχειρεῖν, δηλ. τῷ πολέμῳ. — ἀπαρασκευοῖς οὖσιν = διότι ἦσαν ἀπροετοίμαστοι. — ἐμπορίζεσθαι... ἐκάστους = νὰ παρασκευάζωσιν ἑκαστοι. — ἐδόκει, δηλ. ἅπασιν = ἐφαίνετο καλὸν εἰς ὅλους. — πρόσφορα, δηλ. τῷ πολέμῳ = χρήσιμα διὰ τὸν πόλεμον. — καὶ μὴ εἶναι μέλλουσιν = καὶ νὰ μὴ βραδύνωσιν. — ὅμως δέ = ἀλλ' ὅμως (παρὰ τὴν ἀπόφασιν δηλ. νὰ μὴ βραδύνωσι). — καθισταμένοις, ὧν ἔδει = παρασκευαζομένοις τὰ δέοντα = ἐν ᾧ αὐτοὶ παρεσκεύαζον τὰ ἀναγκαῖα. — ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δέ = ὀλιγώτερον (τοῦ ἔτους, ἦτοι 7-8 μῆνες). — πρὶν ἐσβαλεῖν (δηλ. αὐτοὺς) ἐς τὴν Ἀττ. καὶ τὸν πόλ. ἄρασθαι φανερώς = πρὸ τῆς (πρώτης) εἰσβολῆς (αὐτῶν) εἰς τὴν Ἀττικ. καὶ τῆς ἐπισήμου ἐνάρξεως τοῦ πολέμου.

Κεφάλαιον 126.

§ 1-2. ἐν τούτῳ... τῷ χρόνῳ = κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον (καθ' ὃν δηλ. ἐγίνοντο αἱ πολεμικαὶ παρασκευαί). — ἐπρεσβεύοντο (= ἐπεμπον πρέσβεις), δηλ. οἱ Λακ. καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν. — ἐγκλ. ποιούμενοι = παραπονούμενοι (κατὰ τῶν Ἀθην.). — ὅπως σφίσιςιν ὅτι μ. πρόφ. εἴη τοῦ π. = ἵνα ἔχωσιν ὅσον τὸ δυνατόν (= ὅτι) μεγίστην πρόφασιν τοῦ πολέμου. — ἦν μή τι ἐσακούωσι = ἂν (οἱ Ἀθ.) δὲν δίδωσιν ἀκρόασιν τινα (εἰς τὰ παράπονά των). — πρῶτον μὲν, ἡ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν κεφ. 139, § 1. — ἐκέλευον τοὺς Ἀθ. = ἀπῆτουν παρὰ τῶν Ἀθ. — τὸ ἄγος... τῆς θεοῦ, βραχυλογία ἀντί: τοὺς ἐκγόνους τῶν δρασάντων τὸ ἄγος τῆς θεοῦ (δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς) = τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων, οἵτινες ἐπραξαν τὸ μίasma πρὸς τὴν θεάν. — ἐλαύνειν (= ἐξελαύνειν) = νὰ ἐκδιώκωσι. — τὸ ἄγος = τὸ μίasma, ἡ μιὰρὰ πράξις. — τοιόνδε = τοιοῦτόν τι.

§ 3-6. Ὀλυμπιονίκης, νικήσας τῷ 640 π. X. — τῶν πάλαι, συναπτόεν τῷ: ἀνήρ. — ἐγεγαμήκει = εἶχε νυμφευθῇ. — κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, δηλ. περὶ τῷ 620 π. X. — ἐτυράννει = ἦτο τύ-

ραννος.—χρωμένω τῷ Κύλῳ = εἰς τὸν Κύλωνα, ὅτε ἡρώτα τὸ μαντεῖον.—ἀνείλεν = ἐχρησιμοδότησεν. — ἐν τῇ τοῦ Διὸς τῇ μ. ἑορτῇ = κατὰ τὴν μεγίστην ἑορτὴν τοῦ Διός. — δύναμιν, δηλ. στρατιωτικὴν.—ἀναπείσας = πείσας δι' ἐπανειλημμένων παρακλήσεων.—ἐπειδὴ, χρονκ.—ἐπῆλθον=ἦλθον κατόπιν (μετὰ τὸν χρησμόν δηλ.). Παρατηρητέον ὅτι ἐνταῦθα τὸ ῥ. ἐτέθη κατὰ πληθυντκ. ἀριθμόν, ἂν καὶ τὸ ὑποκμ. (Ὀλύμπια) εἶναι οὐδέτερον πληθ. ἀριθμοῦ. Πῶς ἔπρεπε νὰ τεθῇ τὸ ῥ.; —τὰ ἐν Πελοπ. (δηλ. τελούμενα), ὁ προσδιορισμὸς οὗτος προσετέθη, ἐπειδὴ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν Ἀθήναις ἐτελοῦντο Ὀλύμπια. — κατέλαβε τὴν ἀκρ., ἐν ἔτει 612 π. Χ.—ὥς ἐπὶ τυραννίδι = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ γίνῃ τύραννος.—νομίσας, μετχ. τροπκ.—ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι, ὥς ὑποκμ. νοητέον τό: τὰ Ὀλύμπια = ὅτι τὰ Ὀλύμπια ἦτο καὶ μεγίστη ἑορτὴ τοῦ Διός.—καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν Ὀλ. νενικηκότι = καὶ (ὅτι ἡ ἑορτὴ αὕτη τῶν Ὀλυμπίων) εἶχε σχέσιν τινὰ πρὸς αὐτόν, διότι εἶχε νικήσει εἰς τὰ Ὀλύμπια. —εἰ δέ... εἴρητο = εἰ δέ ἡ μεγίστη (αὕτη) ἑορτὴ εἴρητο (δηλ. ὑπὸ τοῦ θεοῦ) ἐν τῇ Ἀττ. ἢ ἄλλοθί που=εἰάν δέ ἡ μεγίστη αὕτη ἑορτὴ ὑπενόετο ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλαχοῦ κάπου. —ἔτι=περαιτέρω.—τε... οὐκ=οὔτε. — Διάσια, μεγάλη ἑορτὴ ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις, πρὸς τιμὴν τοῦ Μειλιχίου Διός, τελούμενη κατὰ τὸν Ἀνθεστηριῶνα μῆνα παρὰ τὸν Ἰλισσὸν δι' ἀναιμάκτων θυσιῶν.—ᾧ... μεγίστη=ᾧ (Διάσια) καλεῖται μεγίστη ἑορτὴ Διὸς Μειλιχίου.—ἔξω τῆς πόλεως (δηλ. τελούμενα), συναπτόεν τῷ: ἔστι... Ἀθηναίοις.—ἐν ἣ, δηλ. ἑορτῇ. —πανδημεῖ=ἀπαξάπαντες (οἱ Ἀθ.).—θύουσι = προσφέρουσι θυσίαν.—ἱερεῖα = σφάγια. — θύματα = πλακούντια ἢ ζυμαρικὰ (ἀπεικονίζοντα ζῶα).—ἐπιχώρια=συνήθη εἰς τὸν τόπον. — δοκῶν δὲ ὀρθῶς γινώσκειν=νομίζων δὲ ὅτι ὀρθῶς κατενόει (τὸν χρησμόν).—ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ, κατ' ἔννοιαν=κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν.

§ 7-8. αἰσθόμενοι=ἄφ' οὗ ἔμαθον (τοῦτο, ὅτι δηλ. ὁ Κύλων κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν). — ἐβοήθησαν... ἐπ' αὐτοὺς=ἔτρεξαν ἐναντίον αὐτῶν (δηλ. τοῦ Κύλωνος καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ).—

προσκαθεζόμενοι, μετὰ σημασίας ἀορίστου = ἄφ' οὗ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον τῆς ἀκροπόλεως. — χρόνου ἐπιγιγνομένου = ἐπειδὴ παρήρχετο χρόνος (ἐν τῇ πολιορκίᾳ). — τρυχόμενοι τῇ προσ. = τάλαιπωροῦμενοι ἐκ τῆς πολιορκίας. — οἱ πολλοί, παρά-θεσις εἰς τὸ: οἱ Ἀθηναῖοι ἀντί: τῶν Ἀθηναίων... οἱ πολλοί. — τοῖς ἐννέα ἄρχουσι, ὧν προέστατο ὁ Μεγακλῆς. — τὴν φυλακὴν, δηλ. τοῦ Κύλωνος καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ. — καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι = καὶ μετ' ἀπεριορίστου ἐξουσίας (χωρὶς νὰ συμβουλευθῶσι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ) νὰ κανονίσωσι τὰ πάντα. — ἧ ἂν ἄριστα διαγιγν. = ὅπως ἤθελον κρίνει ταῦτα ἄριστα. — τότε δὲ κτλ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον, καθ' ὃν ἡ ἐξουσία τῶν ἐννέα ἀρχόντων περιωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος. — τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν... ἔπρασσον = τὰς πλείστας τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων διενήργουν.

§ 9-12. φλαύρως (=κακῶς) εἶχον = εὗρίσκοντο ἐν κακῇ καταστάσει. — σίτου τε καὶ ὕδ. ἀπορία = δι' ἑλλειψιν τροφῆς καὶ ὕδατος. — ἐκδιδράσκουσι = δραπετεύουσιν. — ὥς = ἐπειδὴ. — καθίζουσι = κάθηνται. — ἐπὶ τὸν βωμόν, δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς. — ἀναστήσαντες αὐτοὺς = παρακινήσαντες αὐτοὺς νὰ καταλίπωσι τὸν βωμόν (ἵνα μὴ οὗτος μολυνθῇ ἐκ τοῦ θανάτου αὐτῶν). — οἱ τῶν Ἀθην. ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν = ἐκεῖνοι ἐκ τῶν Ἀθην., εἰς οὓς εἶχεν ἀνατεθῇ ἡ φύλαξις (τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει). — ὥς = ὅτε. — ἀποθνήσκοντας = ὅτι ἐμελλον ν' ἀποθάνωσιν. — ἔφ' ᾧ μηδὲν κ. ποιήσουσι, συναπτέον τῷ: ἀναστήσαντες αὐτοὺς = ἐπὶ τῷ ὄρω εἶτι δὲν θὰ κακοποιήσωσιν αὐτοὺς (= ὅτι δὲν θὰ φονεύσωσιν αὐτούς). — καθεζομένους δέ τινας καὶ ἐπὶ τῶν σ. θεῶν ἐν τῇ π. διεχρήσαντο = ἀλλὰ καὶ (ἄλλους) τινάς, οἵτινες ἐκάθισαν ἰκέται, ἐν ᾧ παρήρχοντο (= ἐν τῇ παρόδῳ), ἐπὶ τῶν βωμῶν τῶν σεμνῶν θεῶν, ἐφόνευσαν. Σεμναὶ θεαὶ ἐννοοῦνται αἱ Εὐμενίδες, ὧν τὸ ἱερὸν ἔκειτο μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου. — ἀπὸ τούτου = ἔνεκα τούτου. — ἐναγεῖς καὶ ἀλιτῆριοι τῆς θεοῦ = μιαιοὶ καὶ ἀσεβεῖς πρὸς τὴν θεάν. — τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων = οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων, ἰδίᾳ οἱ Ἀλκμαιωνίδαι, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ

Μεγακλῆς. — ἤλασαν μὲν... ἤλασε δέ, ἀναφορά· τὸ ἐλαύνειν = ἐξελαύνειν. — Κλειομένης... ὕστερον (ἐν ἔτει 508), ἀφ' οὗ τῷ 510 οἱ φυγάδες Ἀλκμαιωνίδαι βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλειομένους ἐξεδίωξαν τοὺς Πεισιστρατίδας καὶ οὕτως ἐπανῆλθον εἰς Ἀθήνας, ἐξεδιώχθησαν ἐκ νέου οὗτοι (τῷ 508) ὑπὸ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ Ἰσαγόρου, τοῦ πολιτικοῦ ἀντιπάλου τοῦ Κλεισθέους, τῇ βοήθειᾳ πάλιν τοῦ Λακεδ. Κλειομένου. — μετὰ Ἀθην. στασιαζόντων = τῇ συμπράξει τῶν στασιαζόντων (μόνον) Ἀθηναίων (δηλ. τῆς πολιτικῆς φατρίας τοῦ Ἰσαγόρου). — ἀνελόντες = ἀνорύξαντες. — ἐξέβαλον = ἐξώρισαν. — κατῆλθον = ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα. — ὕστερον, δηλ. κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (508), ὅτε ἀνεκλήθη καὶ ὁ Κλεισθένης. — ἔτι = ἔτι καὶ νῦν (δηλ. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θουκυδίδου).

Κεφάλαιον 127.

δῆ = λοιπόν. — ἐκέλευον, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — δῆθεν, συναπτεόν τῷ: τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες = κατὰ τὸ φαινόμενον πρὸ παντὸς ἐπιθυμοῦντες νὰ ἱκανοποιήσωσι τοὺς θεοὺς (ὧν τὰ ἱερά ἐμιάνθησαν· πρβλ. κεφ. 126, § 11). — εἰδότες δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δῆθεν = πράγματι ὁμῶς ἐπειδὴ ἐγνώριζον. — Περικλ. τὸν Ξ. προσεχόμενον αὐτῷ (δηλ. τῷ ἄγει) = ὅτι ὁ Περικλ., ὁ υἱὸς τοῦ Ξανθίππου, ἦτο ἐνοχος εἰς αὐτὸ (τὸ ἄγος). — κατὰ τὴν μητέρα = πρὸς μητρός· ἡ μήτηρ τοῦ Περικλέους Ἀγαρίστη ἦτο ἐγγονὸς τοῦ Κλεισθέους, ἐγγόνου τοῦ Μεγακλέους τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλκμέωνος. — νομίζοντες, μετχ. αἰτιολγκ. — ἐκπεσόντος αὐτοῦ = ἐὰν αὐτὸς (ὁ Περικλ.) ἐξορισθῇ. — ὅσον ἂν σφ. προχωρεῖν = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελον προχωρεῖ εἰς αὐτοὺς = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελον ἐπιτύχει αὐτοί. — τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθην. = ὅσα ἀπῆτουν παρὰ τῶν Ἀθην. — παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο = ὅτι αὐτὸς ἤθελε πάθει τοῦτο (δηλ. τὸ ἐκπεσεῖν = τὴν ἐξορίαν). — ὅσον, δηλ. ἤλπιζον. — διαβολὴν οἶσιν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς ὑποχμ. τοῦ ἀπρμφ. νοητέον τό: τοῦτο τὸ πρᾶγμα, δηλ. ἡ ἀξίωσις τῶν Λακ. ἐλαύνειν τὸ ἄγος = ὅτι τοῦτο θὰ διαβάλλῃ

αὐτὸν πρὸς τοὺς πολίτας.—ὥς=διότι.—διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφο-
ρὰν=ἐνεκα τῆς ἀτυχίας ἐκείνου(τοῦ Περικλ.). Οἱ Λακ. τὴν μετὰ
τῶν Ἀλκμαιωνιδῶν συγγένειαν τοῦ Περικλ. θεωροῦσι δυστυχίαν
τοῦ Περικλ.—τὸ μέρος=ἐν μέρει.—ἔσται=θα συμβῇ.—τῶν καθ'
ἑαυτὸν=τῶν συγχρόνων του.—ἄγων=διευθύνων.—πάντα=κατὰ
οὐκ εἷα, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—ὑπείκειν=να ὑποχωρήσωσιν.
—ῥῆμα=παρώξυνε.

Κεφάλαιον 128.

ἀντεκέλευον... τοὺς Λακ.=ἀνταπήτουν παρὰ τῶν Λακεδ.—τὸ
ἀπὸ Ταινάρου ἄγος=τὸ ἐν Ταινάρῳ—ἄκρωτηρίῳ τῆς Λακωνι-
κῆς—διαπραχθὲν μίασμα.—ἀναστήσαντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Π.
ἀπὸ Ταιν. τῶν Εἰλώτων ἰκέτας=παρακινήσαντες τοὺς Εἰλωτας
ἰκέτας νὰ καταλίπωσι τὸ ἐν Ταινάρῳ ἱερὸν τοῦ Ποσειδῶνος (ἐπὶ
τῷ ὄρῳ δηλ. ὅτι δὲν θὰ φονεύσωσιν αὐτούς).—διέφθειραν=ἐφόν-
νευσαν.—δι' ὃ δὴ=καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς (διότι δηλ. ἐφόννευσαν
τοὺς Εἰλωτας ἰκέτας).—τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι=ὅτι συνέβη
ὁ γνωστὸς μέγας σεισμὸς (ἐν ἔτει 466). Τοῦτον ἀπέδιδον εἰς τὸν
Ποσειδῶνα ὀργισθέντα διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀσέβειαν τῶν Λακεδ.—
τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἄγος=τὸ πρὸς τὴν Χαλκιοίκον (Ἀθηνᾶν) μί-
ασμα (τὸ συνδεόμενον δηλ. πρὸς τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Πausa-
νίου). Ἡ Ἀθηνᾶ ἐκαλεῖτο οὕτω (Χαλκιοίκος), διότι ὁ ἐν Σπάρτῃ
ναὸς αὐτῆς ἦτο χαλκοῦς (εἶχε δηλ. χαλκοῦς κίονας καὶ πύλας).—
ἐλαύνειν αὐτοὺς=να ἐκδιώκωσιν αὐτοὶ δηλ. (οἱ Λακεδ.).

2. Νέαι ἀξιώσεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀπόφασις περὶ αὐτῶν ἐν Ἀθήναις.

(Κεφάλαιον 139 - 146)

Κεφάλαιον 139.

§ 1 - 2. ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβ.=κατὰ μὲν τὴν πρώτην
πρεσβείαν (τὴν μνημονευθεῖσαν ἐν κεφ. 126, § 2).—τοιαῦτα ἐπέ-

ταξαν καὶ ἀντεκελεύσθησαν=τοιαῦτα διέταξαν καὶ διετάχθησαν καὶ αὐτοὶ (παρὰ τῶν Ἀθην.)· πρβλ. κεφ. 126, § 2 καὶ κεφ. 128, § 1.—περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως=περὶ τῆς ἐλάσεως (=ἐκδιώξεως) τῶν ἐναγῶν. — ὕστερον, ἐν ἔτει 432 π. Χ. — φοιτῶντες=συχνὰ ἐρχόμενοι.—Ποτειδαίας ἀπανίστασθαι=ν' ἀπέρχωνται ἀπὸ τῆς Ποτειδ. (ἦν ἐπολιόρκουν οἱ Ἀθην. κατὰ τὰ ἐν κεφ. 64, § 3 ἐξιστορηθέντα).—Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφίεναι=ν' ἀφίνωσι τὴν Αἴγιναν αὐτόνομον (πρβλ. κεφ. 67, § 2).—ἐνδηλότατα=σαφέστατα.—προὔλεγον, δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις=δημοσίᾳ (=προ) ἔλεγον εἰς τοὺς Ἀθην.—τὸ περὶ Μεγαρ. ψήφισμα, περὶ τούτου βλ. ἐν κεφ. 67, § 4.—καθελοῦσι (δηλ. τοῖς Ἀθην.) μὴ (=οὐκ) ἂν γενέσθαι πόλεμον=ὅτι ἐὰν ἤθελον καταργήσει τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα δὲν ἤθελε γίνεαι πόλεμος.—ἐν ᾧ, δηλ. ψηφίσματι.—εἶρητο αὐτοῖς μὴ χρῆσθαι... ἀγορᾷ=ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ κάμωσιν αὐτοὶ (οἱ Μεγαρεῖς) χρῆσιν τῶν λιμένων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθην. καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς.—τᾶλλα ὑπῆκουον=εἰς τὰ ἄλλα (δηλ. εἰς τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ποτειδαίας καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτονομίας εἰς τοὺς Αἰγινήτας) ὑπῆκουον (πρβλ. κεφ. 29, § 1).—τὸ ψήφισμα, δηλ. τὸ περὶ Μεγαρέων.—καθῆρουν=κατήργουν. — ἐπικαλοῦντες ἐπεργασίαν Μεγαρ.=κατηγοροῦντες τοὺς Μεγαρεῖς διὰ καλλιέργειαν.—τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου=τῆς γῆς τῆς ἀφιερωμένης εἰς τὰς Ἐλευσινίας θεὰς Δήμητραν καὶ Περσεφόνην καὶ τῆς μὴ ἐχούσης ὄρια (ὡς ἀμφισβητουμένης εἰσέτι μεταξὺ Ἀθην. καὶ Μεγαρέων).—καὶ ἀνδρ. ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων (=ἀποδιδρασκόντων)=καὶ διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν δραπετευόντων δούλων=καὶ διὰ τὴν ὑπεδέχοντο (οἱ Μεγαρεῖς) τοὺς δραπετεύοντας δούλους (τῶν Ἀθηναίων).

§ 3-4. ἀφικομένων τῶν τελ. πρ...ῚΡαμφίου τε καὶ Μ. καὶ Ἀγ.=ὅτε ἔφθασαν οἱ τελευταῖοι πρέσβεις, ὁ ῚΡαμφίας καὶ ὁ Μελήσιππος καὶ ὁ Ἀγῆσανδρος.—καὶ λεγόντων=καὶ ὅτε ἔλεγον.—οὐδὲν ὦν (=τούτων ᾧ) πρ. εἰώθεσαν (δηλ. λέγειν)=οὐδὲν ἐκ τούτων, τὰ ὅποια πρότερον συνήθιζον νὰ λέγωσι.—αὐτὰ δὲ τὰδε=ἀλλὰ μόνον τὰ ἐπόμενα.—ὅτι, τοῦτο ἐνταῦθα ἐτέθη πλεοναστι-

κῶς πρὸ τοῦ αὐτολεξεῖ ἀναφερομένου λόγου. — εἴη δ' ἄν, δηλ. ἡ εἰρήνη=ἤθελε δὲ διαμένει ἡ εἰρήνη. — εἰ... ἀφεῖτε = ἔάν ἡθέλητε ἀφήσει. — ποιήσαντες ἐκ. οἱ Ἀθ., τὸ ποιεῖν ἐκκλησίαν ὥς καὶ τὸ προτιθέναι γνώμας ἦτο καθήκον κυρίως τῶν ἐν τέλει ἡ τῶν πρυτάνεων. — γνώμας σφίσιν αὐτοῖς προυτίθεσαν = ἐπέτρεπον εἰς ἑαυτοὺς νὰ ἐκφράσωσι τὴν γνώμην των. — ἐδόκει, δηλ. αὐτοῖς=ἐφαίνετο καλὸν εἰς αὐτούς. — ἅπαξ = ἅπαξ διὰ παντός. — περὶ ἀπάντων βουλ.=ἄφ' οὗ σκεφθῶσι περὶ ὅλων. — παριόντες=ἀναβαίνοντες εἰς τὸ βῆμα (πρβλ. κεφ. 67, § 4). — ἐπ' ἀμφοτέρω γιγνόμενοι ταῖς γνώμας=διχαζόμενοι κατὰ τὰς γνώμας· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: καὶ ὥς χρὴ π. κτλ. — καὶ ὥς μὴ κτλ., ἡ σύνταξις: καὶ ὥς χρὴ τὸ ψήφισμα μὴ εἶναι ἐμπόδιον εἰρήνης, ἀλλὰ ὥς χρὴ καθελεῖν αὐτό. — καὶ παρελθόν, ὃ καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸν τε τὸν ἐν τῷ: ἄλλοι τε πολλοί. — λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, ἐπεξήγησις τοῦ: πρῶτος Ἀθην.=δηλ. ἰκανώτατος καὶ εἰς τὸ λέγειν καὶ εἰς τὸ πράττειν. — τοιάδε = τοιαῦτα περίπου (πρβλ. κεφ. 31, § 3).

Κεφάλαιον 140.

§ 1. τῆς μὲν γνώμης... αἰετῆς αὐτῆς ἔχομαι = εἰς τὴν αὐτὴν μὲν γνώμην πάντοτε ἐμμένω· ἡ ἀπόδοσις τοῦ μὲν κεῖται ἐν τῷ ὀρθῷ δέ. — μὴ εἴκειν Πελοπ., ἐπεξήγησις τοῦ: τῆς γνώμης τῆς αὐτῆς = δηλ. νὰ μὴ ὑποχωρῶμεν πρὸς τοὺς Πελοπ. ἐν τούτῳ κεῖται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου. — καίπερ εἰδὼς=ἂν καὶ γνωρίζω. — τοὺς ἀνθ. οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθ... πράσσοντας = ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὐχὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου καὶ πείθονται νὰ πολεμῶσι καὶ ἐν τῇ πράξει (δηλ. ἐν τῷ πολεμεῖν) ἐνεργοῦσιν. Ἡ ἔννοια: ὁ ζήλος, ὃν δεικνύουσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν ἀποφασίζωσι τὸν πόλεμον, εἶναι μεγαλύτερος ἐκείνου, ὃν δεικνύουσι κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου (πρβλ. τὸ αὐτὸ νόημα καὶ ἐν κεφ. 120, § 5 «ἐνθυμεῖται γάρ...»). — πρὸς δὲ τὰς ἑυμφ. καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους=ἄλλ' ὅτι συμφώνως πρὸς τὰς ἐκβάσεις μεταβάλλονται καὶ κατὰ τὰς γνώμας. — καὶ νῦν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐν τῇ

ἀρχῇ τοῦ κεφ. αἰί.—ὁμοῖα καὶ παραπλήσια, τὰ συνώνυμα ἐτέθησαν πρὸς ἐντονωτέραν ἔμφασιν τῆς ἐννοίας=ἐντελῶς παρόμοια. —ξυμβουλευτέα μοι ὄντα=ὅτι δεῖ με ξυμβουλευεῖν=ὅτι πρέπει νὰ συμβουλευώ.—καὶ τοὺς ἀναπειθ. ὑμῶν (δηλ. πολεμεῖν) δικαιοῶ τοῖς κοινῇ δόξασιν (δηλ. ἡμῖν)... βοηθεῖν = καὶ κρίνω δίκαιον ἔσοι ἐξ ὑμῶν πείθονται (δηλ. νὰ πολεμῶσι) νὰ ὑποστηρίξωσι τὰ κοινῶς ἀποφασισθέντα (=τὰς κοινὰς ἡμῶν ἀποφάσεις).—ἦν ἄρα τι καὶ σφαλλόμεθα=ἐὰν τυχὸν κατὰ τι καὶ ἀποτυγχάνωμεν.—ἦ=εἰ δὲ μή.—μηδὲ κατορθοῦντας (=κατορθούντων ἡμῶν) τῆς ξυν. μεταποιεῖσθαι=μηδέ, ἐὰν ἡμεῖς ἐπιτυγχάνωμεν, νὰ οἰκιοποιῶνται τὴν σύνεσιν (ἥτις δηλ. ἐπέφερε τὴν εὐτυχῇ ἔκβασιν).—ἐνδέχεται γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τό: ἦν σφαλλόμεθα.—ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφοράς... τοῦ ἀνθρώπου = διότι εἶναι δυνατόν αἱ ἐκβάσεις τῶν ἐπιχειρήσεων ν' ἀποδῶσιν ὅχι ὀλιγώτερον ἀπροσδοκῆτως (=ἁμαθῶς) παρ' ὅσον (=ἐπίσης ἀπροσδοκῆτως, καθῶς) αἱ σκέψεις (=τὰ σχέδια) τοῦ ἀνθρώπου.—διόπερ=καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. — ὅσα (=ἐν πᾶσιν, ὅσα) ἂν παρὰ λόγον ξυμβῇ = εἰς ὅλα, ὅσα ἂν συμβῶσιν ἀπροσδοκῆτως. — εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι = συνηθίζομεν νὰ κατηγορῶμεν.

§ 2-3. Λακ. δέ, μετάδασις εἰς τὴν πίστιν διὰ τοῦ συμπερασματικοῦ δὲ (=οὖν· πρβλ. κεφ. 32, § 2), διὰ τοῦ ὁποίου εἰσάγεται μερικὴ περίπτωσις ὑπαγομένη εἰς τὴν γενικὴν.—πρότερον, ὅτε δηλ. ἐκώλυον τὴν τείχισιν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων.—ἐπιβουλεύοντες ἡμῖν = ὅτι εἶχον ἐχθρικοὺς σκοποὺς καθ' ἡμῶν. — οὐχ ἥμισυ, λιτότης=μάλιστα=πρὸ πάντων. — εἰρημένον, αἰτιατικ. ἀπόλυτος=εἰ καὶ εἴρηται, δηλ. ἐν ταῖς τριακοντούτιστα σπονδαῖς=ἂν καὶ εἶναι γεγραμμένον ἐν ταῖς τριακοντ. σπονδαῖς (ταῖς γενομέναις τῇ 445). Περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 78, § 4. — δίκας μὲν τῶν διαφόρων ἀλλήλοις διδ. καὶ δέχεσθαι (δηλ. παρ' ἀλλήλων) = νὰ ὑποβάλλωμεν τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφοράς εἰς δικαστικὴν κρίσιν (πρβλ. κεφ. 28, § 2). — ἔχειν δὲ κτλ., ἐκ τοῦ εἰρημένον=νὰ ἔχωμεν δ' ἑκάτεροι.—πω = ἀκόμη μέχρι τοῦδε. — ἡμῶν διδόντων=ἐν ᾧ ἡμεῖς προτείνομεν (δηλ. δίκας) = ἐν

ἡμεῖς προσφερόμεθα νὰ δικασθῶμεν (ὡς τοῦτο ἀναφέρεται ἐν κεφ. 78, § 4). — πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλ. διαλύεσθαι = διὰ πολέμου μᾶλλον ἢ διὰ λόγων τὰ (πρὸς ἡμᾶς) παράπονά των νὰ διαλύωσι. — καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη, ὡς ἄρχοντες. — οὐκ ἐτι αἰτιώμενοι, ὡς ἴσοι καὶ ὅμοιοι. — πάρεσι = παρευρίσκονται. — Ποτειδαίας τε κτλ., περὶ τῶν ἀξιώσεων τούτων τῶν Λακ. πρβλ. κεφ. 139, § 1. — τὸ Μεγαρ. ψήφισμα = τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα. — οἱ δὲ τελευταῖοι (κτγρμ.) οἷδε ἦκοντες = οὗτοι δὲ οἱ τελευταῖον ἐλθόντες. — καὶ τοὺς Ἑλ. προαγορεύουσι (= φανερὰ λέγουσι) κτλ., περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 139, § 3.

§ 4-5. ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίση... μηδ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κτλ., ὑποφορά. — περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν = ὅτι ἠθέλομεν πολεμεῖν δι' ἀσήμαντον αἰτίαν. — εἰ... μὴ καθέλοιμεν = ἂν δὲν ἠθέλομεν καταργήσει. — ὅπερ μάλιστα... εἰ καθαιρεθεῖ, τὸ ὅπερ κατὰ πρόληψιν ἐτέθη ὡς ἀντικμ. τοῦ προύχοντα, ἐν ᾧ κυρίως τοῦτο εἶναι ὑποκμ. τοῦ καθαιρεθεῖν = ὅπερ (ψήφισμα) εἰ καθαιρεθεῖ, μάλιστα προύχοντα = τὸ ὅποιον ἀκριβῶς ἂν καταργηθῇ, κατ' ἐξοχὴν προφασίζονται. — μὴ (= οὐκ) ἂν γίγν. τὸν πόλεμον = ὅτι δὲν ἠθελε γίνεαι ὁ πόλεμος. — μηδ'... ὑπολίπησθε ὡς κτλ. = μηδὲ ἀφήσητε εἰς τὴν συνείδησίν σας κατηγορίαν, ὅτι δι' ἀσήμαντον αἰτίαν ἀνελάβετε τὸν πόλεμον. Ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς ἐννοίας (διὰ μικρὸν = περὶ βραχέος)· ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν συνείδησιν τῶν ἀκροατῶν, ὡς πρότερον (μηδεὶς νομίση κτλ.) εἰς τὸν λογισμὸν αὐτῶν. — τὸ γὰρ βραχὺ τι τοῦτο = διότι τοῦτο τὸ ὡς ἀσήμαντόν τι θεωρούμενον. — πᾶσαν ὑμῶν... τὴν γνώμην, πρῶτον = ἔχει τὴν πεῖραν καὶ πᾶσαν τὴν βεβαίωσιν τῆς γνώμης ὑμῶν = ἐνέχει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξέλεγχσιν καὶ τὴν πλήρη ἐπιβεβαίωσιν τῆς γνώμης (= τῶν φρονημάτων) ὑμῶν. Ἡ ἐννοία: δι' αὐτοῦ τοῦ ἀσημάντου δύναται τις νὰ δοκιμάσῃ τὰ φρονήματα ὑμῶν (πρὸς τοὺς Λακεδ., ἂν δηλ. φοβήσθε αὐτοὺς ἢ ὄχι) καὶ βεβαιωθῇ περὶ αὐτῶν (τῶν φρονημάτων). — οἷς (= αὐτοῖς [τοῖς Λακεδ.] γὰρ) εἰ συγχωρήσετε = διότι, ἂν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Λακ.) ὑποχωρήσητε. — μεῖζον, δηλ. τῆς καθαιρέσεως τοῦ

περί Μεγ. ψηφίσματος. — επιταγήσεσθε, δηλ. ὑπὸ τῶν Λακεδ. = θὰ διαταχθῇτε ὑπὸ τῶν Λακ. — ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες = ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἐκ φόβου (πρὸς τοὺς Λακ.) καὶ εἰς τοῦτο (δηλ. εἰς τὴν καθαίρεσιν τοῦ περι Μεγ. ψηφίσματος) ὑπεχωρήσατε. — ἀπισχυρισάμενοι δὲ = ἐὰν δὲ ἐντόνως ἀποκρούσητε (τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν). — σαφὲς ἂν καταστήσαιτε αὐτοῖς = ἡθέλετε καταστήσει εἰς αὐτοὺς κατάδηλον. — ἀπὸ τοῦ Ἰσοῦ ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεισθαι = νὰ προσφέρωνται πρὸς ὑμᾶς ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους μᾶλλον (ἢ ὡς ἄρχοντες).

Κεφάλαιον 141.

§ 1. αὐτόθεν δὴ (= λοιπὸν εὐθὺς) κτλ., εἶναι τὸ συμπέρασμα τῶν §§ 2-5 τοῦ προηγούμενου κεφ. — διανοήθητε = ἀποφασίσατε. — ἡ ὑπακούειν = ἡ νὰ ὑποχωρῇτε. — πρίν τι βλ. = προτοῦ πάθῃτε βλάβην τινά. — καὶ (= μήτε) ἐπὶ μεγάλῃ καὶ (= μήτε) ἐπὶ βραχ. (πρβλ. κεφ. 140, § 4) προφάσει = μήτε διὰ μεγάλῃν μήτε διὰ μικράν πρόφασιν. — μὴ εἵζοντες (δηλ. τοῖς Πελοπον. πρβλ. κεφ. 140, § 1) μὴδὲ ξὺν φόβῳ ἕζοντες (πρβλ. κεφ. 140, § 5), αἱ μετχ. ἐκ τοῦ διανοήθητε· ἐτέθησαν ἀντὶ ἀπαρμφ. = μὴ εἴκειν... μὴδὲ ἔχειν = νὰ μὴ ὑποχωρῶμεν μὴδὲ νὰ ἔχωμεν μετὰ φόβου. — ἃ κεκτήμεθα = τὰς κτήσεις ἡμῶν. — δύναται = σημαίνει. — δούλωσιν = δουλείαν. — ἢ τε μεγ. καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις = πᾶσα ἀπαίτησις εἴτε μεγίστη εἴτε ἐλαχίστη. — ἀπὸ τῶν ὁμοίων (ἄρσενκ)... τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη = ὑπὸ τῶν ὁμοίων ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς ἄλλους (δηλ. εἰς τοὺς ὁμοίους). — πρὸ δίκης = προτοῦ νὰ γίνῃ δίκη· ἐπομένως = ἄνευ δίκης. Ἡ ἔννοια τῆς τελευταίας περιόδου: ὅταν ὁ ἴσος ἐπιβάλλῃ ἐπιτακτικῶς τὰς ἀξιώσεις τοῦ εἰς τὸν ἴσον καὶ δὲν θέλῃ νὰ διαλύῃ τὰς πρὸς αὐτὸν διαφορὰς διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ, τότε ὁ δεχόμενος τὰς ἀξιώσεις ἐκείνου — εἴτε μικρὰς εἴτε μεγάλας — θεωρεῖται ὡς δοῦλος καὶ οὐχὶ ὡς ἴσος πρὸς ἴσον.

§ 2-5. τὰ δὲ τοῦ πολέμου... ἀκούοντες, ἡ πρόθεσις τοῦ δευτέρου κυρίου μέρους τῆς πίστεως. — τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν

ἐκατέροις ὑπαρχόντων, ἡ γενκ.: τῶν... ὑπαρχόντων κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν γενκ. τοῦ πολέμου· ἀντί: τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τὰ ἐκατέροις ὑπάρχοντα· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ καθ' ἕκαστον ἀκούοντες=τὰ δὲ μέσα πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου καὶ τοὺς πόρους τοὺς ὑπάρχοντας εἰς ἐκατέρους ἀκούοντες καθ' ἓν χωριστά.—ὥς οὐκ..., ἀντικμ. τοῦ γνῶτε=γνῶτε ὡς ταῦτα, ἃ ἡμεῖς ἔχομεν, οὐκ ἀσθενέστερα ἔσται = μάθετε ὅτι ταῦτα, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἔχομεν, δὲν θὰ εἶναι ἀσθενέστερα (ἀπὸ τὰ τῶν Πελοπ.). — αὐτουργοὶ = καλλιεργοῦντες διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τοὺς ἀγρούς, γεωργοὶ (πρβλ. κεφ. 142, § 7)· οἱ μὲν Σπαρτιᾶται ἐκαλλιέργουν τοὺς ἀγρούς των διὰ τῶν δούλων, ἀλλ' οἱ περίοικοι καὶ οἱ ἄλλοι Πελοπ. διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν. — τε... καὶ (= οὕτε)... ἔπειτα κτλ., τριμελὲς προκατασκευὴ μετὰ τὴν πρόθεσιν.—ἰδίᾳ=ἰδικαιτέρως.—ἐν κοινῷ (=ἐν δημοσίῳ ταμείῳ), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἰδίᾳ (πρβλ. κεφ. 80, § 4).—χρονίων (= μακροχρονίων), ἀντιτίθεται πρὸς τὸ βραχέως (= ἐπ' ὀλίγον χρόνον), ὡς τὸ διαποντίων (= ὑπερθαλασσίων) πρὸς τὸ ἐπ' ἀλλήλους.—διὰ τὸ...ἐπιφέρειν, δηλ. πολέμους=διότι ἐπιφέρουσι πολέμους.—ὑπὸ πενίας, ἡ ὑπὸ=ἐνεκα.—καὶ οἱ τοιοῦτοι κτλ, ἡ ἀνάπτυξις τῆς προκατασκευῆς ἔπεται χιαστικῶς, διότι 1) καὶ οἱ τοιοῦτοι... εἰργόμενοι ἀναφέρεται εἰς τό: ἄπειροι... ἐπιφέρειν, 2) αἱ δὲ περιουσίαι... ἀνέχουσιν εἰς τό: καὶ οὕτε ἰδίᾳ οὕτε... αὐτοῖς καὶ 3) σώμασί τε κτλ. εἰς τό: αὐτουργοί.—ἀπὸ τῶν ἰδίων... ἀπόντες... δαπανῶντες... εἰργόμενοι, αἱ μετχ. αἰτιολγκ. = διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει (ἐὰν δηλ. στρατεύσῃσι κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν) καὶ ἀπὸ τῶν ἀγρῶν των συγχρόνως ἀπουσιάζουσι (=καὶ τοὺς ἀγρούς των δὲν δύνανται νὰ καλλιεργῶσι) καὶ ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων δαπανῶσι (ὡς μὴ λαμβάνοντες μισθὸν ἐν τῇ στρατείᾳ) καὶ προσέτι καὶ τῆς θαλάσσης ἀποκλείονται (ὑπὸ τῶν θαλασσοκρατόρων Ἀθηναίων). — αἱ δὲ περιουσίαι, δηλ. τῶν χρημάτων=τὰ δὲ ἄφθονα χρηματικά μέσα· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ = οἱ ἔκτακτοι φόροι (πρβλ. κεφ. 121, § 5).—ἀνέχουσι=βαστάζουσι. — σώμασι... χρήμασι, δοτκ. ὀργανικαί.—ἐτοιμότεροι (δηλ. εἰσι) = εἶναι προθυμότεροι. — οἱ

αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων = οἱ διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν ἐργαζόμενοι ἄνθρωποι. — τὸ μὲν (= τὰ μὲν σώματα) πιστὸν ἔχοντες. . . κἂν (= καὶ ἂν) περιγενέσθαι (= σωθῆναι) = ὥς πρὸς μὲν τὰ σώματα, διότι πιστεύουσιν ὅτι δύνανται καὶ νὰ σωθῶσιν (αὐτὰ) ἐκ τῶν κινδύνων. — τὸ δὲ (= τὰ δὲ χρήματα) οὐ βέβαιον (ἔχοντες = οὐ πιστὸν ἔχοντες) μὴ ὁ ὕ προαναλώσειν = ὥς πρὸς δὲ τὰ χρήματα (διότι) δὲν πιστεύουσιν ὅτι δὲν θὰ δαπανήσωσιν αὐτὰ πρότερον (πρὸ τοῦ τέλους δηλ. τοῦ πολέμου) ἢ ἄρνησις μὴ οὐ ἐν τῷ ἀπρφ. (ἀντί: μὴ) διὰ τὴν προηγουμένην ἄρνησιν ὁ ὕ (βέβαιον), — ἄλλως τε κἂν (= καὶ ἂν) . . . μηκύνηται = καὶ μάλιστα ἐὰν . . . παρατείνηται. — παρὰ δόξαν = παρὰ τὴν προσδοκίαν των. — εἰκός, δηλ. ἐστί.

§ 6 - 7. μάχη. . . μιᾷ = ἐν μιᾷ μάχῃ. — πρὸς ἅπαντας Ἑλ = ἐναντίον ὅλων ὁμοῦ τῶν Ἑλλήνων. — δυνατοί, δηλ. εἰσι. — ἀντισχεῖν = νὰ ἐναντιωθῶσι. — μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπ. = πρὸς ἀνομοίαν ἀντιπαρασκευὴν (οἷα ἦτο ἡ τῶν Ἀθην.). — ὅταν, ἐνταῦθα (ὥς καὶ ἐν κεφ. 142, § 1) αἰτιλγκ. = καθ' ὅσον. — μήτε, ἀνήκει καὶ εἰς τό: χρώμενοι καὶ εἰς τό: ἐπιτελῶσι = ἐπειδὴ δὲν ἔχουσιν ἐν βουλευτήριον (ὥς οἱ Ἀθην.) οὔτε εὐθὺς ἐκτελοῦσιν τι ταχέως. Ἡ ἐννοια. Ἡ συμμαχία τῶν Λακεδ. δὲν διηυθύνετο ὑπὸ μιᾶς πολιτείας — τῆς Σπάρτης — ὥς ἡ τῶν Ἀθην. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὥς ἐκ τούτου δὲν ἦτο δυνατόν οἱ Λακεδ. ταχέως νὰ ἐκτελέσωσιν τι, ἀλλ' ἔπρεπε κατὰ πρῶτον νὰ καλέσωσι πάντα τὰ μέλη τῆς συμμαχίας πρὸς σύσκεψιν. — πάντες τε ἰσοψήφοι ὄντες καὶ οὐχ ὁμόφυλοι = καὶ ἐπειδὴ πάντες ἔχουσιν ἴσον δικαίωμα φήφου (ὅπερ δὲν συνέβαινεν ἐν Ἀθήναις) καὶ δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς φυλῆς (ὥς οἱ Θηβαῖοι, οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοί, οἵτινες δὲν ἦσαν Δωριεῖς). — τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ = ἕκαστος ἐπιδιώκει (μόνον) τὸ ἰδικόν του συμφέρον. — ἐξ ὧν = περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας. — φιλεῖ, ἀπρόσωπον ὥς ὑποκμ. τό: μηδὲν ἐπιτελὲς γίνεσθαι = συνήθως οὐδὲν ἐκτελεῖται. — καὶ γὰρ = γάρ. — οἱ μὲν. . . οἱ δὲ = ἄλλοι μὲν. . . ἄλλοι δέ. — ὥς μάλιστα, συναπτεόν τῷ τιμωρήσασθαι τινα = νὰ ἐκδικηθῶσιν τινα ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο (ὥς οἱ Κορίνθιοι τοὺς Κερκ. καὶ Ἀθην.). — ὥς ἥκιστα,

συναπτέον τῷ φθειρῇ, ὅπερ ἐκ τοῦ βούλονται=θέλουσιν ὅσον τὸ δυνατόν ἐλάχιστα νὰ καταστρέψωσι τὰ ὑπάρχοντά των. Τὰ ὑπάρχοντα τῶν συμμάχων θὰ κατεστρέφοντο, ἐὰν οὗτοι ἀπεμακρύνοντο τῆς πατρίδος των ἕνεκα πολέμου.—χρόνιοι=μετὰ πάροδον μακροῦ χρόνου.—ξυνιόντες=συνερχόμενοι εἰς συνέδριον.—ἐν βραχεῖ μορίῳ, δηλ. τοῦ χρόνου=ὀλίγον χρόνον· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: (ἐν) τῷ πλείονι (χρόνῳ)=τὸν περισσότερον χρόνον.—σκοποῦσί τι τῶν κοινῶν=σκέπτονται τι περὶ τῶν κοινῶν (συμφερόντων)· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: τὰ οἰκεία.—τὰ οἰκεία πρᾶς.=φροντίζουσι περὶ τῶν οἰκείων (συμφερόντων).—οὐ. . . οἶται βλάψειν=δὲν νομίζει ὅτι θὰ προξενήσῃ βλάβην.—παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν=ἕνεκα τῆς ἀμελείας του.—μέλειν δέ τινι καὶ ἄλλῳ=ἀλλ' ὅτι καὶ ἄλλος τις φροντίζει.—ὑπὲρ ἑαυτοῦ=ἀντὶ ἑαυτοῦ.—ὥστε. . . λανθάνειν τὸ κοινὸν ἄθροον φθ.=ὥστε ἀνεπαισθήτως τὸ κοινὸν συμφέρον ἐντελῶς (=ἄθροον) καταστρέφεται.—τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰδίᾳ δοξάσματος=διὰ τὴν αὐτὴν γνώμην, ἣν πάντες ἔχουσι, ἀλλ' ἕκαστος ἰδίᾳ (ἔτι δηλ. δὲν θὰ προξενήσῃ βλάβην ἢ ἀδιαφορία του, ἀλλ' ὅτι τὰς ἐλλείψεις του θὰ ἀναπληρώσῃ ἄλλος τις, ὅστις ὅμως σκέπτεται ὡς καὶ αὐτός).

Κεφάλαιον 142.

§ 1. μέγιστον δέ, προεξαγγελτικὴ παράθεσις=ὅπερ δὲ μέγιστόν (=σημαντικώτατον) ἔστι· διὰ τούτου δὲν εἰσάγεται νέον τι, διότι ἀνωτέρῳ (ἐν κεφ. 141, § 3) ἐγένετο λόγος ὅτι οἱ Πελοπονηστέωνται χρημάτων, ἀλλ' ἐμφατικῶς ἐξαίρεται ἔτι ἅπαξ τὸ σπουδαιότατον—ἡ ἔλλειψις χρημάτων—ἐξ ὧν τῶν μνημονευθέντων ἐν κεφ. 142, § 2-7 μειονεκτημάτων τῶν Πελοπον.—τῇ. . . σπάνει=διὰ τὴν ἔλλειψιν.—τῶν χρημάτων=τῶν ἀπαιτουμένων χρημάτων.—κωλύσονται, ἐν παθητικ. σημασίᾳ=κωλυθήσονται=θὰ ἐμποδισθῶσιν (δηλ. εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των).—ὅταν . . . διαμέλλωσι=καθ' ὅσον ἐπιδραδύνουσι (δηλ. εἰς τὸ ἐκτελεῖν τὰ δέοντα). Τὸ ὅταν ἐν αἰτλγκ. σημασίᾳ ὡς καὶ ἐν κεφ. 141, § 6.—σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι=ὡς ποριζόμενοι αὐτὰ (τὰ

χρήματα) δυσκόλως. — οἱ καιροὶ = αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις. — οὐ μενετοὶ (δηλ. εἰσι) = δὲν περιμένουσιν (ἕως οὗτου δηλ. ἐτοιμασθῇ τις νὰ ἐπωφεληθῇ τὰς εὐνοϊκὰς αὐτὰς περιστάσεις).

§ 2-5. καὶ μῆν (= πρὸς τούτοις) οὐδὲ κτλ., ἐντεῦθεν ἄρχεται ὁ Περικλ. ἀνασκευάζων τὰ ὑπὸ τῶν Κορινθίων ἐν κεφ. 121, § 2- κεφ. 122, § 1 λεχθέντα, ὅτι δηλ. οὗτοι θὰ καταβάλωσι τοὺς Ἀθ. δι' ἐπιτείχισιν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως αὐτῶν εἰς τὰ ναυτικά. — οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις (δηλ. ἀξία ἐστὶ φοβηθῆναι) οὐδὲ τὸ ναυτικὸν ἀξιον (δηλ. ἐστὶ) φ. = οὐδὲ ἡ ἐπιτείχισις (= ἡ ἀνέγερσις ὀχυρωμάτων) οὐδὲ τὸ ναυτικὸν εἶναι ἀξια ὥστε νὰ φοβηθῶμεν αὐτὰ (= εἶναι ἀξιοφόβητα). — τὴν μὲν (δηλ. ἐπιτείχισιν), ἀντικμ. τοῦ παρασκευάσασθαι — ὅπερ ἐξαρτ. ἐκ τοῦ χαλεπὸν (ἐστὶ) —, τὸ δὲ πόλιν ἀντίπαλον κτγρμ. = διότι ταύτην μὲν (τὴν ἐπιτείχισιν) εἶναι δύσκολον νὰ παρασκευάσωσιν (οἱ Πελοπ.) καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ὡς μίαν πόλιν ἰσόπαλον (= ὥστε νὰ καταστήσωσιν αὐτήν — τὴν ἐπιτείχισιν — πόλιν ἰσόπαλον, δηλ. πρὸς τὴν ἡμετέραν). Ἡ ἀπόδοσις τοῦ: τὴν μὲν κατωτέρω: τὸ δὲ τῆς θαλάσσης κτλ. (§ 6). — ἡπου δὴ = πολλῷ μᾶλλον βέβαια (δηλ. χαλεπὸν ἐστὶ παρασκευάσασθαι). — ἐν πολεμίᾳ (δηλ. γῇ) τε, εἰς τοῦτο ἀντιστοιχεῖ ἡ γεν. ἀπόλυτος: καὶ οὐχ ἦσσαν. . . ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων = καὶ ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς ἐπίσης (= οὐχ ἦσσαν) ἔχομεν ἀνεγείρει ὀχυρώματα κατ' ἐκείνων (ὡς τὴν Οἰνόην — φρούριον ἐν τοῖς μεθορίοις Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας — καὶ αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες ἤδη ὑπάρχουσιν ὡς ἀντεπιτείχισις κατὰ πόλεως ἀντιπάλου τῶν Πελοπ.). — φρούριον, β' εἶδος ἐπιτείχισεως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πόλιν ἀντίπαλον (§ 3), ὅπερ τὸ α' εἶδος ἐπιτείχισεως. — εἰ ποιήσονται, τοιοῦτον φρούριον πράγματι ἐποίησαν οἱ Πελ. καὶ οἱ σύμμαχοι ἐν Δεκελείᾳ τῷ 413. — τῆς μὲν γῆς, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ τι μέρος. — βλάπτειν ἄν = δύνανται νὰ βλάπτωσι. — καταδρομαῖς = δι' ἐπιδρομῶν. — αὐτομολίαις, δηλ. τῶν δούλων τῶν Ἀθην., οἵτινες θὰ ἐπωφελοῦντο ταύτην τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα τύχωσι τῆς ἐλευθερίας των. — ἱκανόν γε ἔσται, δηλ. τὸ φρούριον. — ἐπιτείχιζεν τε. . . ἐκείνων = κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας

(=ἀφ' οὗ πλεύσωμεν) εἰς τὴν ἐκείνων ἐπιτειχίζειν τε. Ἡ ἔννοια: ἡ ἀνέγερσις ἐχθρικοῦ φρουρίου ἐν Ἀττικῇ δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Ἀθην. νὰ πλεύσωσιν εἰς τὴν ἐχθρικήν χώραν καὶ ἐκεῖ νὰ ἀνεγείρωσι καὶ αὐτοὶ φρούρια.—καὶ. . . ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι=καὶ διὰ τῶν νεῶν νὰ λαμβάνωμεν ἐκδίκησιν.—ἥπερ (=αἷσπερ [ναυσί]) ἰσχύομεν=ἐν αἷς κυρίως ἔγκειται ἡ ἰσχύς ἡμῶν.—πλέον γὰρ. . . ἐμπειρίας=ἡμεῖς γὰρ ἔχομεν πλέον ἐμπειρίας τοῦ κατὰ γῆν (δηλ. πολέμου) ἐκ τοῦ ναυτικοῦ=διότι ἡμεῖς ἔχομεν περισσοτέραν ἐμπειρίαν τοῦ κατὰ ξηρὰν πολέμου ὥς ἐκ τῆς περὶ τὰ ναυτικὰ ἐμπειρίας ἡμῶν (καὶ διὰ τοῦτο θὰ δυνάμεθα ἀποθιβαζόμενοι εἰς τὴν ἐχθρικήν χώραν νὰ ἀνεγείρωμεν ἐν αὐτῇ ὀχυρώματα καὶ νὰ βλάπτωμεν αὐτήν).—ἢ ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ κατ' ἥπειρον (δηλ. πολέμου) ἔς τὰ ναυτικὰ=παρ' ὅσῃν (ἐμπειρίαν ἔχουσιν) ἐκεῖνοι εἰς τὰ ναυτικὰ ὥς ἐκ τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν εἰς τὸν κατὰ ξηρὰν πόλεμον.

§ 6-9. τὸ δὲ τῆς θαλ. . . γενέσθαι, ἀπόδοσις τοῦ ἐν § 3 «τὴν μὲν»=τὸ δὲ νὰ γίνωσιν ἐμπειροὶ τῆς θαλάσσης.—οὐ ῥαδίως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν κεφ. 121, § 4 δισχυρισμοὺς τῶν Κορινθίων.—αὐτοῖς προσγενήσεται=θὰ προστεθῇ εἰς αὐτοὺς=θ' ἀποκτήσωσιν αὐτοί.—οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς. . . ἐξείργασθέ πω=διότι οὐδὲ ὑμεῖς ἀκόμῃ ἔχετε τελειοποιηθῇ (εἰς τὸ ναυτικόν).—μελετῶντες αὐτὸ (δηλ. τὸ ναυτικόν)=ἂν καὶ ἀσκήσθε εἰς αὐτό.—εὐθύς ἀπὸ τῶν Μηδ.=εὐθύς ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Μηδικῶν. Τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην οἱ Ἀθην. τῇ συμβουλῇ τοῦ Θεμιστοκλέους ἐγένοντο ναυτικοί.—θαλάσσιοι=ναυτικοί.—οὐδὲ μελετῆσαι ἑασόμενοι (μετὰ παθητ. σημασίας)=οὔτινες οὐδὲ θ' ἀφεθῶσι νὰ ἐξασκηθῶσιν (εἰς τὸ ναυτικόν).—διὰ τὸ. . . αἰεὶ ἐφορμεῖσθαι=διότι διαρκῶς πολιορκοῦνται.—ἄξιον, δηλ. λόγου.—ἂν τι δοῦεν=δύνανται νὰ πράττωσί τι.—πρὸς μὲν ὀλίγας ἐφορμούσας=ἐναντίον μὲν ὀλίγων πλοίων (Ἀθηναϊκῶν) ἀποκλόντων τοὺς λιμένας αὐτῶν.—κἂν (=καὶ ἂν) διακινδυνεύσειαν=δύνανται καὶ νὰ διακινδυνεύσωσι (κρίσιμον μάχην).—πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες=διὰ τοῦ πλήθους ἐνθαρρύνον-

τες τὴν (εἰς τὰ ναυτικά) ἀπειρίαν των· κατ' ἔννοιαν=λαμβάνον-
τες θάρρος εἰς τὴν ἀγνοίαν των περὶ τὰ ναυτικά ἐκ τοῦ πλήθους
αὐτῶν.—πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι=εἶσαν ὅμως ἀποκλήωνται ὑπὸ
πολλῶν πλοίων.—ἡσυχάσουσι=θὰ μένωσιν ἡσυχαι.—ἐν τῷ μὴ
μελετώντι, τὸ οὐδέτ. τῆς μετχ. ἀντὶ ἀφηρημένου οὐσιαστ. (πρβλ.
κεφ. 36, § 1 «τὸ δεδιὸς»)=ἐν τῇ μὴ ἀσκήσει=διὰ τὴν ἔλλει-
ψιν ἀσκήσεως.—ἀξυνετώτεροι=ἀπειρότεροι.—δι' αὐτὸ=ἀκρι-
βῶς δι' αὐτό.—ὀκνηρότεροι=ἀτολμότεροι.—τέχνης ἐστὶ=εἶναι
ἔργον τέχνης (=ἐμπειρίας) =ἀπαιτεῖ ἐμπειρίαν.—ὥσπερ καὶ
ἄλλο τι (δηλ. τέχνης ἐστίν), κατ' ἔννοιαν = εἴπερ τι καὶ ἄλλο
=ὑπὲρ πᾶν ἄλλο.—οὐκ ἐνδέχεται=δὲν εἶναι δυνατόν.—ὅταν
τύχη (δηλ. μελετώμενον)=εἶσαν δοθῇ εὐκαιρία.—ἐκ παρέργον
μελετᾶσθαι=να μελετᾶται ὡς πάρεργον (οὐχὶ ὡς κύριον ἔργον).
—ἀλλὰ μᾶλλον, κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ ἐνδέχεται νοητέον τὸ δεῖ, ἐξ
οὗ ἐξαρτ. τό: μηδέν. . . γίγεσθαι= ἀλλὰ τοῦναντίον πρέπει
κανὲν ἄλλο ἔργον νὰ μὴ γίνηται πάρεργον πλησίον ἐκείνου (τοῦ
ναυτικοῦ). Ἡ ἔννοια: ὁ θέλων ν' ἀποκτήσῃ τὴν εἰς τὰ ναυτικά
ἐμπειρίαν δὲν πρέπει ν' ἀσκήται εἰς ἄλλο τι ἔργον παρὰ μόνον
εἰς τὰ ναυτικά.

Κεφάλαιον 143.

§ 1-2. εἴ τε καὶ κτλ., ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς ἀναφορικῶς πρὸς
τὰ ἐν κεφ. 121, § 3 ὑπὸ τῶν Κορινθίων λεχθέντα.—εἴ τε. . . πει-
ρῶντο=προσέτι (=τε) ἐὰν ἤθελον προσπαθήσει.—κινήσαντες
τῶν Ὀλυμπιάσιν ἢ Δελφοῖς (=ἐν Δελφοῖς) χρημάτων=μετακι-
νήσαντες μέρος τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἢ ἐν Δελφοῖς χρημάτων.—μισθῶ
μεῖζονι, δηλ. τοῦ ὑφ' ἡμῶν διδομένου. Ὁ μισθὸς καὶ τὸ σιτηρέσιον
τοῦ πληρώματος δὲν ἦσαν πάντοτε τὰ αὐτά· ὑπολογίζεται ὅτι ὁ
μέσος ὅρος τοῦ ἡμερησίου μισθοῦ καὶ σιτηρεσίου ἦτο ἀπὸ τριῶν
ὀβολῶν μέχρι μιᾶς δραχμῆς κατ' ἄνδρα.—ἡμῶν, συναπτέα ἢ
γεν. τῷ: τῶν ναυτῶν.—ὑπολαβεῖν= νὰ προσελκύσωσιν εἰς τὸ
μέρος των.—τοὺς ξένους, περὶ τούτων βλ. ἐν κεφ. 121, § 3.—
μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἐσβάντων. . . μετοίκων= εἰ ἐσβάντες (δηλ.

ἐς τὰς ναῦς) ἡμεῖς αὐτοί τε καὶ οἱ μέτοικοι μὴ ἦμεν ἀντίπαλοι =
 ἐὰν εἰσδάντες εἰς τὰ πλοῖα μόνοι ἡμεῖς μετὰ τῶν μετοίκων (ἄνευ
 δηλ. τῶν ξένων) δὲν ἦμεθα ἰσόπαλοι πρὸς τοὺς Πελ. (= ἱκανοὶ
 νὰ ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν Πελοπ.). Μέτοικοι δ' ἐκαλοῦντο οἱ
 ξένοι, οἱ ἀντὶ φόρου, μετοικίου καλουμένου (12 δρχμ. κατ' ἔτος),
 ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ κατοικῶσιν ἐν Ἀθήναις· οὗτοι ὤφειλον
 νὰ συστρατεύωνται μετὰ τῶν πολιτῶν, οἱ μὲν εὐποροὶ τῶν μετοί-
 κων ὡς ἐπλῖται, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἐρέται ἐν τῇ ναυτικῇ. — δεινὸν ἂν
 ἦν = θὰ ἦτο δεινόν. — νῦν δὲ = τῶρα ὁμῶς. — τόδε (= τοῦτο)
 ὑπάρχει, δηλ. εἴμεθα ἰσόπαλοι πρὸς τοὺς Πελοπ. ἡμεῖς μόνοι μετὰ
 τῶν μετοίκων. — τε. . . καὶ. . . ἔχομεν = οὐ μόνον. . . ἀλλὰ καὶ
 ἔχομεν. — ὅπερ κράτιστον, δηλ. ἐστίν. — κυβερνήτας, κατγρμ. εἰς
 τό: πολίτας = πολίτας ὡς κυβερνήτας. — τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν, τὸ
 ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου = τοὺς ἄλλους ὑπηρέτας·
 ὑπηρεταὶ δ' ἐνταῦθα = οἱ τῆς ναυτικῆς τέχνης ἔμπειροι, ἦτοι οἱ
 κυβερνήται, οἱ κελευσταί, οἱ πεντηκόνταρχοι, οἱ πρῶραται καὶ οἱ
 ναυπηγοί· οὗτοι ἀπετέλουν τὴν τρίτην τῶν τάξεων, εἰς ἃς διη-
 ρεῖτο τὸ πλήρωμα ἐκάστης νεώς. Τὴν πρώτην ἀπετέλουν οἱ ἐπι-
 βάται, οἵτινες ἦσαν 10 ἐπλῖται περίπου ἐν ἐκάστῃ τριήρει, τετα-
 γμένοι πρὸς τὸν πόλεμον, πρὸς τε τὰς ἐπιθέσεις καὶ τὴν ἄμυναν·
 τὴν δὲ δευτέραν τάξιν οἱ ἐρέται, ναῦται ἢ ναυδάται καλούμενοι,
 οἵτινες ἐκωπηλάτουν ἐν τρισὶν ἐπαλλήλοις σειραῖς καθήμενοι. —
 πλείους καὶ ἀμείνους, κατγρμ. εἰς τό: τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν. — καὶ
 ἐπὶ... ὃ καὶ συναπτεὸς τῇ: οὐδεὶς... τῶν ξένων· κατ' ἔννοιαν = ὅχι
 μόνον ἡμεῖς οἱ πολῖται μόνοι μετὰ τῶν μετοίκων εἴμεθα ἱκανοὶ
 ν' ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν
 ξένων ναυτῶν ἠθελε δεχθῇ κτλ. — ἐπὶ τῷ κινδύνῳ = πρὸ τοῦ
 κινδύνου (δηλ. νὰ ἐξορισθῇ ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ νὰ συναγω-
 νισθῇ μετὰ τῶν Πελοπ. ἔχων ὀλιγωτέρας ἐλπίδας νίκης). — ἂν
 δέξαιτο, ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπαρμφ. φεύγειν καὶ ξυναγωνί-
 ζεσθαι. — τὴν αὐτοῦ (δηλ. πατρίδα) φεύγειν = νὰ εἶναι ἐξόρι-
 στος ἐκ τῆς πατρίδος του. Οἱ ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν πλοίων ὑπηρε-
 τοῦντες ἐπὶ μισθῷ ναῦται ἦσαν ἐκ τῶν συμμαχίδων τοῖς Ἀθην.

πόλεων· λοιπὸν ἐὰν οὗτοι ἡυτομόλουν πρὸς τοὺς Πελοπ., θὰ ἐξωρίζοντο ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν των, οἵτινες θὰ ἠναγκάζοντο εἰς τοῦτο ὑπὸ τῶν συμμάχων αὐτῶν Ἀθηναίων. — μετὰ τῆς ἡσσοнос ἐλπίδος (δηλ. τῆς νίκης) = ἔχων τὴν ὀλιγωτέραν ἐλπίδα τῆς νίκης. — ὀλίγων. . . δόσεως, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἔνεκα δόσεως μεγάλου μισθοῦ ὀλίγων ἡμερῶν (= δι' ὀλίγας ἡμέρας). — ἐκείνοις ξιναγ. = νὰ συναγωνίζηται μετ' ἐκείνων (τῶν Πελοπ.).

§ 3-4. καὶ τὰ μὲν Πελ. κτλ., διὰ τούτων συγκεφαλαιοὶ ὁ ῥήτωρ τὰ περὶ τῶν μειονεκτημάτων τῶν Πελ. λεχθέντα ἐν κεφ. 141, § 3 — κεφ. 143, § 2· διὰ δὲ τῶν: τὰ δὲ ἡμέτερα κτλ. μεταβαίνει εἰς τὴν δῆλωσιν τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθην. — τούτων. . . ἀπηλλίχθαι = ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένα (= ἐλεύθερα) τούτων (δηλ. τῶν ἐλλείψεων). — ὦν περ (γενκ. τῆς αἰτίας) ἐκ. ἐμεμψάμην = διὰ τὰς ὁποίας (ἐλλείψεις) κατηγόρησα ἐκείνους. — καὶ ἄλλα. . . ἔχειν = καὶ ὅτι ἔχουσιν ἄλλα. — οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου, ἐπιτείνει τὸ μέγαλα = πολλῶ μείζονα = πολὺ μεγαλύτερα (δηλ. πλεονεκτήματα). — ἦν γ' ἐπὶ κτλ., ὁ γε ἐνταῦθα = γὰρ = δηλαδῇ. — ἴωσι, δηλ. οἱ Πελοπ. — οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται = δὲν θὰ εἶναι πλέον τὸ αὐτό. — Πελ. . . τμηθῆναι ἅπασαν = τὸ νὰ λεηλατηθῇ μέρος τι τῆς Πελοπ. καὶ ὅλη ἀνεξαιρέτως ἡ Ἀττικὴ. Ἡ ἔννοια: Ἡ δῆλωσις καὶ μέρους μόνον τῆς Πελοπ. θὰ ἔχῃ διὰ τοὺς Πελοπ. συνεπείας φοδερωτέρας ἢ ἡ δῆλωσις ὀλοκλήρου τῆς Ἀττικῆς διὰ τοὺς Ἀθηναίους. — οἱ μὲν, δηλ. οἱ Πελοπ. — ἔξουσιν, τὸ ἔχειν μετ' ἀπρμφ. = δύνασθαι. — ἄλλην ἀντιλαβεῖν = ἄλλην (χώραν) εἰς ἀντικατάστασιν (δηλ. τῆς λεηλατηθείσης χώρας αὐτῶν) νὰ λάβωσιν. — ἀμαχεῖ = ἀνευ μάχης. — κατ' ἡπειρον = ἐν (τισι) παραλλοῖς τῆς ξηρᾶς νοοῦνται ἰδίᾳ τὰ Θρακικὰ παράλια. — μέγα, δηλ. ἐστι. — τὸ τῆς θ. κράτος = ἡ κυριαρχία τῆς θαλάσσης.

§ 5. σκέψασθε δέ, διὰ τῆς φράσεως ταύτης ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν προκειμένου νὰ δηλώσῃ οὗτος τὰ πολεμικὰ μέτρα, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ λάβωσιν εἰ Ἀθην. — εἰ μὲν γάρ, ὁ γὰρ διασαφητικός. — ἄν. . . ἦσαν = θὰ ἦσαν. — ἀληπτότεροι = μᾶλλον ἀπρόσδλητοι (ἡμῶν). — ὅτι ἐγγύτατα τούτου

(δηλ. τοῦ νησιώτας εἶναι)=ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστατα τούτου, δηλ. ὡς νησιῶται.—διανοηθέντας (δηλ. ἡμᾶς)= ἄφ' οὗ σκεφθώμεν.—τὴν γῆν=τοὺς ἀγρούς.—οἰκίας, νοητέον τὸ ἄρθρον: τὰς ἐκ τοῦ: τὴν (γῆν)· οἰκίας ἐννοεῖ ἐνταῦθα, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ π ὅ λ ε ω ς... ἔχειν, τὰς ἀγροτικὰς οὐχὶ τὰς ἐν ἄστει.—πόλεως, τῆς ἄνω καὶ κάτω, δηλ. τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς.—φυλακὴν ἔχειν=φυλάττειν.—καὶ Πελ. . . μὴ διαμάχεσθαι=καὶ μὴ διαμάχεσθαι Πελ. πολλῶ πλείοσι (οὔσι) ὀργισθέντας ὑπὲρ αὐτῶν=καὶ νὰ μὴ πολεμῶμεν πρὸς τοὺς Πελ. ὄντας πολὺ περισσοτέρους ὀργισθέντες δι' αὐτὰ (δηλ. διὰ τὴν κατάλειψιν τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν οἰκιῶν).—κρατήσαντες=ἐὰν νικήσωμεν.—οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα=θὰ πολεμῶμεν πρὸς αὐτοὺς (ὄντας) ὀλιγωτέρους (ἡμῶν).—ἦν σφαλῶμεν=ἐὰν ἡττηθῶμεν.—τὰ τῶν ξυμμάχων=οἱ ξύμμαχοι.—ὄθιν=οἷς=δι' ὧν.—προσαπόλλυται=πρὸς τῇ ἡττῇ ἡμῶν (προσ.—) χάνονται· ὁ ἐνεστῶς ἐνταῦθα ἐτέθη ἀντὶ τοῦ μέλλοντος, ἵνα δηλώσῃ τὴν μέλλουσαν πράξιν ὡς μᾶλλον βεβαίαν.—οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι (δηλ. οἱ ξύμμαχοι), κατ' ἐννοιαν=ἀποστήσονται γὰρ ἄφ' ἡμῶν.—μὴ ἐκ. ἡμῶν ὄντων=ἐὰν ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἱκανοί.—τὴν τε κτλ., διὰ τοῦ τε εἰσάγεται τὸ γ' μέρος μετὰ τά: τὴν μὲν γῆν. . . τῆς δὲ πόλεως. . .—τὴν ὀλοφύρουσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι (=μὴ. . . ὀλοφύρεσθαι), τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ χρῆ=καὶ νὰ μὴ ὀλοφυρῶμεθα διὰ τὰς οἰκίας καὶ τοὺς ἀγρούς.—ἀλλὰ τῶν σωμάτων (=τῶν ἀνδρῶν)=ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀνδρας.—τάδε. . . ταῦτα, δηλ. αἱ οἰκίαι καὶ ἡ γῆ.—κτῶνται, ἀρμόζει μόνον εἰς τὴν θ' πρότασιν (ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα)· εἰς τὴν α' (οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἀνδρας) νοητέον κατὰ ζεῦγμα τὸ β. τίκτει.—αὐτοὺς. . . ἐξελθόντας. . . δηῶσαι=ἄφ' οὗ ἐξέλθητε σεις οἱ ἴδιοι (=αὐθορμήτως) νὰ καταστρέψῃτε.—ἄν. . . ἐκέλευον=θὰ προέτρεπον (ὑμᾶς).—αὐτά, δηλ. τὰς οἰκίας καὶ τὴν γῆν.—τούτων ἕνεκα, δηλ. τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς.—οὐχ ὑπακούσεσθε=δὲν θὰ ὑποχωρήσητε (πρὸς τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ β. καὶ ἐν κεφ. 140, § 5 καὶ κεφ. 141, § 1).

νὰ προσπαθῶμεν νὰ παραδώσωμεν εἰς τοὺς ἀπογόνους (ἡμῶν) ταύτην τὴν ἀρχὴν (= αὐτὰ) ὅχι μικρότεραν.

Κεφάλαιον 145.

νομίσαντες=πεισθέντες.— ἄριστα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ παραινεῖν= ὅτι ἀρίστην συμβουλὴν ἔδιδεν. — ἐκέλευε, δηλ. ψηφίσασθαι.— τῇ ἐκείνου γνώμῃ= κατὰ τὴν γνώμην ἐκείνου.— καθ' ἕκαστα=ὡς πρὸς τὰ καθ' ἕκαστα=ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας.— ὡς ἔφρασε (=καθὼς εἶπεν [ὁ Περικλῆς]), ἀνῆκει μόνον εἰς τὸ καθ' ἕκαστα.— καὶ τὸ ξύμπαν, ἀντιτίθεται πρὸς τὸ καθ' ἕκαστα= καὶ ἐν γένει τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: οὐδὲν κ. . . ποιήσιν κτλ.=ἔτι δηλ. οὐδὲν θὰ κάμωσι διατασσόμενοι (ὑπὸ τῶν Λακεδ.) κτλ. Ἡ ἔννοια: ἡ ἀπόκρισις τῶν Ἀθ., γενομένη κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Περικλ., ὡς πρὸς μὲν τὰς λεπτομερείας ἦτο σύμφωνος πρὸς ὅσα εἶπεν ὁ Περικλ. ἐν τῇ δημηγορίᾳ αὐτοῦ, γενικῶς δὲ περιελάμβανε τοῦτο, ὅτι δηλ. οὐδὲν θὰ πράξωσιν οὗτοι διαταττόμενοι ὑπὸ τῶν Λακ., ἀλλὰ κτλ.— δίκη=διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ.— κατὰ τὰς ξυνθ.= συμφώνως πρὸς τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας (τίνας;) — ἐτοῖμοι εἶναι=ἔτι εἶναι πρόθυμοι.— διαλύεσθαι, ἐνταῦθα τὸ β. συνετάχθη ἐμπροσθέντος (περὶ τῶν ἐγκλημάτων)· συνήθως συντάσσεται μετ' αἰτιατκ. (πρβλ. κεφ. 140, § 2)=νὰ διαλύωσι τὰ παρόντα των.— ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ (δηλ. μοίρᾳ)= μεῖζα καὶ ὁμοία δικαιώματα (πρβλ. κεφ. 27, § 1).— οἱ μὲν, δηλ. πρέσβεις τῶν Λακεδ.— ἐπ' οἴκου=οἴκαδε.— οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο, δηλ. οἱ Λακεδ.

Κεφάλαιον 146.

αἰτία. . . καὶ διαφοραί, κατγρμ. τοῦ αὐται (=ταῦτα, δηλ. τὰ ἐκτεθέντα), ὅπερ ὑποκμ. τοῦ: ἐγένοντο.— ἀμφοτέροις, δηλ. τοῖς Πελοπ. καὶ Ἀθην.— ἀρξάμεναι= αἰτίνας ἤρχισαν.— ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμν. καὶ (ἐν) Κερκ., δηλ. συμβάντων.— ἐπεμίσγνυντο=εἶχον ἐπικοινωνίας (=σχέσεις).— ἐν αὐταῖς=κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν (δηλ. τῶν διαφορῶν).— ἀκηρύκτως=ἄνευ κήρυκος (ὅστις θὰ ἦτο ἀναγκαῖος ἐν ταῖς ἐπικοινωνίαις, ἐὰν ὁ πόλεμος ἐπὶ σῆμῳ εἶχε κηρυχθῇ).— ἀνυπόπτως δὲ οὐ= ὅχι ὅμως ἄνευ ὑπονοίων.— ξύγχυσις=παράδοξαις.

126, 127, 128, 129